

REPUBLICA MOLDOVA
MINISTERUL ECONOMIEI ȘI COMERȚULUI

RAPORT PRIVIND SĂRĂCIA ȘI IMPACTUL POLITICILOR

2006

Chișinău
Noiembrie, 2007

LISTA ABREVIERILOR

AMU – Asistența Medicală de Urgență
BNM – Banca Națională a Moldovei
BNS – Biroul Național de Statistică
CBGC - Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice
CSI – Comunitatea Statelor Independente
CUATM – Clasificatorul Unităților Administrativ-Teritoriale
FGT – Foster-Greer-Thorbecke
FMI – Fondul Monetar Internațional
GC – Gospodărie Casnică
GRM – Guvernul Republicii Moldova
IDAM - Indicele de Deprivare a Ariilor Mici
IPC – Indicele Prețului de Consum
MEC – Ministerul Economiei și Comerțului
MET – Ministerul Educației și Tineretului
MSPS – Ministerul Sănătății și Protecției Sociale
OCDE – Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
PIB - Produsul Intern Brut
PNUD – Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
PPC – Paritatea Puterii de Cumpărare
RM – Republica Moldova
RNDU - Raportul Național de Dezvoltare Umană
RSIP – Raportul privind Sărăcia și Impactul Politicilor
SDC – Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
SCERS – Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei
UE – Uniunea Europeană
UNICEF – Fondul Națiunilor Unite pentru Copii
USP – Unități Statistice Primare
VAB – Valoarea Adăugată Brută

CUPRINS

INTRODUCERE	6
SUMAR EXECUTIV	9
I. CONTEXTUL MACROECONOMIC	14
II. EVALUAREA SĂRĂCIEI	19
2.1. INTRODUCERE	19
2.2. SĂRĂCIA, INEGALITATEA ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ	20
2.3. INCIDENȚA, STRUCTURA ȘI RISCUL SĂRĂCIEI LA DIFERITE CATEGORII ALE POPULAȚIEI	26
2.4. SĂRĂCIA SUBIECTIVĂ	38
2.5. DEPRIVAREA MULTIPLĂ A LOCALITĂȚILOR RURALE, ASPECTE REGIONALE	41
III. POLITICI NAȚIONALE DE INCLUZIUNE SOCIALĂ	51
3.1. ASIGURAREA ACCESULUI LA EDUCAȚIE	52
<i>Diferențele de școlarizare</i>	52
<i>Accesul la serviciile educaționale pentru copii cu necesități speciale</i>	55
<i>Finanțarea sectorului educației</i>	56
3.2. ASIGURAREA ACCESULUI LA SĂNĂTATE	58
<i>Indicatorii de bază din domeniul ocrotirii sănătății</i>	58
<i>Accesul săracilor la serviciile medicale. Aspecte regionale</i>	64
<i>Finanțarea asistenței medicale</i>	67
3.3. ASIGURAREA UNUI SISTEM DE PROTECȚIEI SOCIALĂ	69
<i>Eficiența și eficacitatea programelor de protecției socială</i>	69
<i>Servicii sociale, rolul societății civile în dezvoltarea serviciilor comunitare</i>	74
<i>Finanțarea sistemului protecției socială</i>	78
3.4. ÎMBUNĂTĂȚIREA GRADULUI DE OCUPARE ȘI VENITURILOR SALARIALE	81
ANEXA 1: Datele și metodologia de evaluare a sărăciei	89
ANEXA 2: Anexe statistice	95
ANEXA 3: Notă informativă privind Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice, elaborată de BNS ..	110
ANEXA 4: Nota cu privire la măsurarea sărăciei elaborată de Biroul Național de Statistică	113

LISTA TABELELOR

Tabelul 1. Formarea PIB în anii 2005-2006.....	14
Tabelul 2. Utilizarea PIB în anii 2005-2006	15
Tabelul 3. Indicatorii sărăciei 2006 ^{1,2}	20
Tabelul 4: Nivelul sărăciei conform pragului internațional de \$4.3 la PPC, 2006.....	23
Tabelul 5: Ponderea și media cheltuielilor de consum pe grupe de chintile (20%) ale populației.....	24
Tabelul 6. Structura veniturilor disponibile ale gospodăriilor casnice 2006, %.....	25
Tabelul 7: Nivelul educațional și evoluția ratelor de sărăcie, 2006.....	34
Tabelul 8: Nivelul sărăciei după categorii de vîrsta ale populației, 2006.....	35
Tabelul 9: Rata sărăciei la copii comparativ cu adulții și total populație, 2006.....	36
Tabelul 10. Rata sărăciei în mediile urban și rural, în perioada 2006 , ponderat (%)	39
Tabelul 11: Rata brută de cuprindere în învățămîntul preșcolar, %	52
Tabelul 12: Rata brută și netă de cuprindere în învățămîntul primar și gimnazial, 2000-2006, %	53
Tabelul 13: Cheltuielile gospodăriilor casnice pentru educație, 2006.....	53
Tabelul 14: Costuri generale efectuate din bugetul total, 2006.....	56
Tabelul 15. Rata brută de cuprindere în învățămînt, 2006	57
Tabelul 16. Cheltuielile lunare pe o persoană pentru serviciile de sănătate, 2006.....	69
Tabelul 17: Dinamica populației și a beneficiarilor de pensii și indemnizații din sistemul de asigurări sociale, mii persoane.	70
Tabelul 18. Cuantumul mediu al pensiilor stabilite pe categorii de beneficiari, lei	71
Tabelul 19. Impactul indemnizațiilor pentru copii asupra sărăciei copilului, %	81

LISTA FIGURILOR

Figura 1: Veniturile și transferurile de peste hotare în raport cu PIB, %	16
Figura 2: Veniturile PIB pe persoană, dolari SUA la PPC.....	17
Figura 3: Evoluția ratelor sărăciei și a prețurilor la gaze în anul 2006.....	21
Figura 4: Distribuția consumului gospodăriilor casnice, 2006.....	22
Figura 5: Realizarea ODM cu privire la reducerea sărăciei	23
Figura 6: Nivelul inegalității în țările CSI și în alte țări din regiune.....	24
Figura 7: Structura cheltuielilor de consum, 2006	25
Figura 8: Distribuția populației sărace pe medii de reședință, 2006	26
Figura 9: Ratele sărăciei în dependență de mediu de reședință, 2006.....	27
Figura 10: Ponderea populației distribuită pe chintile de consum după mediul de reședință	28
Figura 11: Dinamica inegalității pe medii de reședință.....	28
Figura 12: Ratele sărăciei în dependență de zonele statistice ale Republicii Moldova, 2006.....	29
Figura 13: Sărăcia în dependență de mărimea gospodăriei casnice, 2006	30
Figura 14: Riscul sărăciei absolute în funcție de tipul gospodăriei.....	31
Figura 15: Rata sărăciei după numărul de copii, 2006.....	31
Figura 16: Structura gospodăriilor casnice în totalul populației și ratele de sărăcie	32
Figura 17: Structura populației sărăce după sursele principale de venit a capului gospodăriei.....	33
Figura 18: Evoluția ratei sărăciei absolute în dependență de sex și mediu de reședință	34
Figura 19: Rata sărăciei la copii în funcție de statutul ocupațional al părinților	37
Figura 20: Cum trăiește familia în comparație cu anul precedent (opinia subiectivă), 2006	40
Figura 21: Deprivarea după venituri în localitățile rurale pe raioane, 2006.....	42
Figura 22: Deprivarea economică în localitățile rurale pe raioane, 2006.....	43
Figura 23: Deprivarea demografică în localitățile rurale pe raioane, 2006	44
Figura 24: Deprivarea asistenței medicale în localitățile rurale pe raioane, 2006.....	45
Figura 25: Deprivarea educațională în localitățile rurale pe raioane, 2006.....	46
Figura 26: Deprivarea condițiilor de trai în localitățile rurale pe raioane, 2006	47
Figura 27: Deprivarea geografică în localitățile rurale pe raioane, 2006	48
Figura 28: Deprivarea multiplă în localitățile rurale pe raioane, 2006.....	49
Figura 29: Deprivarea multiplă în localitățile rurale, media pe raioane, regiunea Nord și Centru	49
Figura 30: Deprivarea multiplă în localitățile rurale, media pe raioane, regiunea Sud.....	50

Figura 31: Deprivarea multiplă în localitățile rurale, media pe regiuni	50
Figura 32: Distribuția persoanelor încadrate în sistemul de învățământ pe chintile	54
Figura 33: Evoluția numărului de elevi din învățământul primar și secundar general	55
Figura 34: Speranța de viață pe medii de reședință și sexe	58
Figura 35: Structura cauzelor de deces în vîrsta aptă de muncă în 2005-2006	59
Figura 36: Mortalitatea infantilă conform decesului în anul 2006	60
Figura 37: Dinamica mortalității materne la 1.000 nașteri vii	60
Figura 38: Incidența HIV/SIDA la 1.000 populație 2001-2006	62
Figura 39: Distribuția cazurilor noi de HIV după calea probabilă de infectare 2003-2006, %	62
Figura 40: Numărul de vizite pentru servicii medicale în 2006 pe medii de reședință și nivel de trai.....	65
Figura 41: Cheltuielile gospodăriilor casnice, pe medii de reședință, 2006.....	66
Figura 42: Autoprecierea sănătății după vîrstă, 2006.....	67
Figura 43: Autoprecierea sănătății pe medii de reședință, 2006	67
Figura 44: Prevalența bolilor cronice după statut în anul 2006.....	67
Figura 45: Eficiența direcționării indemnizațiilor pentru copii și compensațiilor nominative, 2006.....	73
Figura 46: Impactul prestațiilor sociale asupra sărăciei în 2006, %	74
Figura 47: ONG-urile sociale conform nivelului de înregistrare	75
Figura 48: Beneficiarii serviciilor oferite de ONG-uri pe grupuri de vîrstă	76
Figura 49: Ariile de cooperare a APL cu ONG.....	77
Figura 50: Ponderea gospodăriilor cu copii care beneficiază de indemnizații pentru copii.....	80
Figura 51: Repartizarea indemnizațiilor pentru copii pe chintile	80
Figura 52: Evoluția ratei de ocupare a populației de 15 ani și peste, în %	82
Figura 53: Distribuția populației ocupate după sectoarele economiei, în %	83
Figura 54: Evoluția ratei șomajului %	84
Figura 55: Structura șomerilor înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă.....	84
Figura 56: Distribuția migranților pe categorii de vîrstă în dependență de gen, %	85
Figura 57: Direcțiile preferate de emigranți, %	86
Figura 58: Dinamica remitențelor, în USD milioane.....	86
Figura 59: Impactul venitului din remitențe asupra ratelor absolute ale sărăciei.....	87
Figura 60: Părinți plecați peste hotare la muncă și rata sărăciei la copii, 2006.....	87

INTRODUCERE

Context

i. În anul 2006, în Republica Moldova circa 30.2% din populația țării s-au aflat sub pragul absolut al sărăciei și circa 4.5% au trăit în sărăcie extremă. Sărăcia a continuat să afecteze atît categoriile tradițional vulnerabile ale populației, cum sînt persoanele în etate, persoanele fără studii și aptitudini profesionale, șomerii de lungă durată și cei angajați în cîmpul muncii doar ocazional, cît și pe cei ați de muncă, calificați și sănătoși. Tendințele înregistrate pe parcursul anului 2006 atestă cele mai înalte rate ale sărăciei în mediul rural, unde activitățile economice sînt mai puțin rentabile, iar salariile mai mici decît în mediul urban. O problemă aparține în contextul dimensiunii calității vieții populației o reprezintă copiii, în special cei din zonele rurale, care continuă să fie afectați într-o măsură mai mare de sărăcie.

ii. Constatările prezentate în raportul dat sînt necesare pentru a determina și elimina factorii care contribuie la creșterea sărăciei și a realiza în continuare obiectivele stabilite în Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS), Planul de Acțiuni Republica Moldova – UE (PARMUE), atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului, precum și respectarea altor angajamente de politici ale Republicii Moldova. De asemenea, analiza tendințelor sărăciei în anul 2006 este utilizată drept bază pentru viitoarea determinare a eficacității politicilor prevăzute în Planul Național de Dezvoltare 2008-2011 – un nou document de planificare strategică pe termen mediu, care vine să asigure continuitatea reformelor inițiate în contextul SCERS și PARMUE.

Obiectivul

iii. Obiectivul principal al Raportului privind Sărăcia și Impactul Politicilor este de a furniza informații analitice precise, indispensabile pentru monitorizarea sărăciei și elaborarea ulterioară a politicilor și strategiilor. Astfel, Raportul oferă o analiză multidimensională cu privire la: evoluția macroeconomică, sărăcia monetară și inegalitate, gradul de apreciere subiectivă a populației a propriei stări de bunăstare, aspectele ale sărăciei copiilor, specificul sărăciei la diferite categorii ale populației, precum și aspecte ale deprivării comunitare. De asemenea, în Raport este analizat impactul politicilor din domeniul social asupra sărăciei. Mai mult decît atît, raportul servește drept mijloc de comunicare cu societatea, contribuind la responsabilizarea și creșterea gradului de transparență a acțiunilor întreprinse de Guvern.

Limitări

iv. Analiza impactului politicilor constituie o sarcină dificilă. Ea nu se rezumă la măsurarea contribuțiilor făcute și a rezultatelor obținute. Este mai curînd o măsurare a progreselor înregistrate în avansarea spre un scop comun stabilit. Rezultatele implementării politicilor nu pot fi sesizate imediat, necesitînd timp pentru a fi resimțite. În mod frecvent, efectele reale ale politicilor sînt observate numai după cîțiva ani.

v. Mai mult decît atît, anul 2006 a fost un an specific în monitorizarea sărăciei, datorită modificărilor realizate de Biroul Național de Statistică în Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice¹. Aceste modificări au contribuit la îmbunătățirea esențială a calității datelor, însă totodată au indus incomparabilitatea datelor cu anii precedenți.

vi. În evaluarea impactului politicilor, raportul se axează pe politicile din domeniul social. Ministerul Economiei și Comerțului înțelege că și alte politici au un rol la fel de important în combaterea sărăciei. Totuși, politicile sociale, probabil, afectează viețile oamenilor în cel mai

¹ În baza CBGC se calculează indicatorii cantitativi de evaluare a sărăciei

direct mod. Politicile din sfera învățămîntului și cea a sănătății determină în mod special destinul generațiilor viitoare.

Datele și metodologia

vii. Analiza din acest Raport se bazează pe datele furnizate de Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC), realizată de Biroul Național de Statistică. De asemenea, au fost utilizate date administrative din diferite surse. Analiza sărăciei din capitolul doi a fost efectuată atât în baza datelor furnizate de CBGC, cât și a celor furnizate de un modul special cu privire la sărăcia subiectivă care a fost anexat la CBGC în luna august 2006. Un component al Raportului este Deprivarea multiplă a localităților rurale, calculat în baza Indicelui de Deprivare a Ariilor Mici (IDAM). Acest indice a fost elaborat utilizînd date administrative, colectate din diverse surse la nivel de comunități rurale.

viii. Analiza politicilor din domeniul social și a efectului lor asupra sărăciei se bazează în mare parte pe date administrative. În acest scop, a fost colectată o listă de indicatori în demografie, sănătate, educație, protecție socială, cheltuieli publice și piața forței de muncă. În Raport se folosesc indicatori la diferite nivele de agregare (național, după locul de trai, apartenența de sex, vîrstă, etc.), inclusiv date calculate și rezumate prezentate de ministere, departamente și alte structuri de stat.

ix. Raportul se bazează în mare parte pe statistica descriptivă, pentru a reflecta tendințe și relații. Majoritatea rezultatelor sînt prezentate în diagrame pentru a facilita vizualizarea informațiilor prezentate. Datele, în baza cărora s-au creat figurile din Raport, sînt prezentate în anexa statistică. În unele compartimente de evaluare a sărăciei sînt folosite metode avansate de analiză empirică.

Procesul de participare

x. Raportul a fost elaborat de Ministerul Economiei și Comerțului cu aportul consultanților Programului Comun al PNUD/UNICEF/GRM/SDC „Suport pentru elaborarea monitorizării și evaluarea politicilor strategice în Republica Moldova”, al UNICEF.

xi. Ministerul Economiei și Comerțului, în calitate sa de coordonator al implementării programelor de dezvoltare, a pus bazele unui proces de consultare cu structurile guvernamentale și non-guvernamentale interesate pentru obținerea unor aprecieri și sugestii de care ar putea beneficia Raportul în cauză. Astfel, pe parcursul elaborării Raportului Ministerul Economiei și Comerțului a efectuat consultări cu principalii parteneri guvernamentali în acest proces, în special cu Biroul Național de Statistică, Ministerul Educației și Tineretului, Ministerul Sănătății și Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului.

xii. Participarea societății civile în procesul de monitorizare și evaluare a sărăciei reprezintă “foaia de tornesol” care permite Guvernului să analizeze și să ajusteze mai bine politicile social-economice îndreptate spre reducerea fenomenului sărăciei și sporirea bunăstării populației. Pe parcursul anului 2006, Secretariatul Consiliului pentru Participare a desfășurat două cercetări care au vizat impactul politicilor incluse în SCERS asupra bunăstării populației. În rezultat a fost elaborat “Raportul privind impactul SCERS în opinia cetățenilor” și “Raportul cu privire la pilotarea instrumentului Vocea Cetățenilor în satele Zubrești și Gălești din raionul Strășeni”.

xiii. Operarea modificărilor în metodologia de estimare a sărăciei în 2006 a reprezentat subiectul discuției în cadrul ședinței Consiliului pentru Participare și prezentării publice a Raportului Național „Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului: Noi provocări – noi sarcini”, unde Guvernul a prezentat argumentele și impactul benefic al acestora pentru ajustarea corectă a politicilor.

Structura Raportului

xiv. Raportul este divizat în două părți majore. Prima parte include capitolele unu și doi care abordează contextul macroeconomic și tendințele sărăciei și inegalității în 2006, oferind o descriere a profilului sărăciei, a factorilor ce o influențează, inclusiv a opiniei subiective a populației asupra nivelului de trai. Pentru a înțelege care sînt aspectele și nivelul deprivării în Republica Moldova la nivel local, în această parte au fost incluse și rezultatele analizei IDAM, care permite direcționarea mai bună a intervențiilor la nivelul comunităților locale și poate servi drept un instrument pentru axare pe domeniile care necesită o atenție prioritară.

xv. Partea a doua se axează pe eficacitatea politicilor din sfera socială și impactul lor asupra sărăciei: politicile privind educația, sănătatea, protecția socială și piața muncii. Analiza se axează în special pe aspecte ce țin de accesul la educație și asistență medicală, eficiența și eficacitatea sistemului protecției sociale, dezvoltarea forței de muncă și efectele emigrației asupra sărăciei.

SUMAR EXECUTIV

Contextul macroeconomic

xvi. Evoluția indicatorilor macroeconomici în anul 2006 atestă menținerea stabilității macroeconomice și continuarea creșterii economice. Însă, concomitent cu creșterea economică și îmbunătățirea relativă a indicatorilor sociali, unele sectoare ale economiei au înregistrat rezultate mai modeste. Aceasta se datorează faptului că Moldova, în anul 2006, s-a confruntat cu două șocuri economice care au demonstrat și exacerbat vulnerabilitatea externă: majorarea prețurilor la gaze și introducerea restricțiilor la exportul producției alcoolice din Moldova.

xvii. Produsul intern brut (PIB) a crescut cu 4% în anul 2006, însă calitatea creșterii economice nu s-a îmbunătățit, fapt demonstrat de structura și factorii de creștere a PIB. Valoarea adăugată brută (VAB) s-a majorat nesemnificativ, consumului final a crescut în ritmuri mai mari decât PIB, iar soldul negativ al exportului net a sporit esențial. Pe lângă aceasta, 1.7% din creșterea economică a fost asigurată de creșterea impozitelor nete pe produs și import, în special a impozitelor asupra mărfurilor importate.

xviii. Nivelul PIB-ului pe cap de locuitor (936 dolari SUA în anul 2006, comparativ cu 831 dolari SUA în anul 2005) rămâne a fi în continuare scăzut, iar standardele de viață rămân inferioare celor din Uniunea Europeană și ale altor state din Europa centrală și de est. Acest fapt determină emigrarea continuă a forței de muncă, fenomen care impune probleme atât de ordin macroeconomic, cât și de ordin social. Conform datelor statistice, în anul 2006 circa 23% din populația economic activă din Republica Moldova se afla la lucru peste hotarele țării. Volumul remitențelor, care au atins circa 1/3 în raport cu PIB, stimulează creșterea consumului și, concomitent, subminează promovarea unei politici monetare și valutare eficiente. Fenomenul emigrării afectează și durabilitatea sistemului de pensionare, prin faptul că duce la diminuarea bazei de formare a primelor de asigurare socială obligatorie.

Evaluarea sărăciei

xix. În anul 2006, în Republica Moldova 30.2% din populație se aflau în sărăcie absolută, iar 4.5% - în sărăcie extremă. Ponderea populației care se află sub pragul alimentară în Republica Moldova este relativ mică, ceea ce presupune că în scurt timp sărăcia extremă nu va mai fi o problemă stringentă pentru populația țării, iar un standard mai înalt poate deveni mai relevant în câțiva ani. Pe lângă incidența ratelor sărăciei absolute și extreme, indicatorii de profunzime a sărăciei arată că, deficitul mediu al fiecărei persoane absolut sărace constituie 59 lei, iar deficitul mediu al fiecărei persoane extrem sărace – 4 lei.

xx. Inegalitatea în cheltuielile de consum ale gospodăriilor casnice (coeficientul Gini) a rămas la un nivel relativ înalt și a constituit 0.315. Analiza inegalităților de consum după mediul de reședință demonstrează niveluri mai înalte ale inegalității în mediul urban comparativ cu mediul rural.

xxi. Veniturile disponibile ale populației din chintila superioară sînt de circa 3 ori mai mari față de veniturile chintilei inferioare. Mai mult de 50% din totalul veniturilor celor săraci sînt obținute din activitatea individuală agricolă și plăți sociale. Veniturile obținute din remitențe constituie o sursă importantă de depășire a sărăciei. Acestea reduc riscul populației de trăi în sărăcie cu 8 puncte procentuale (p.p.).

xxii. Profilul sărăciei în Republica Moldova, ca și în anii precedenți se caracterizează prin diferențe mari între zonele urbane și rurale. Ratele cele mai înalte ale sărăciei s-au înregistrat în

mediul rural – 34.1%. Rezidenții orașelor mari continuă să aibă cel mai redus risc de a trăi în sărăcie, nivelul acesteia constituind 20.6%. Comparativ cu orașele mari, sărăcia absolută în mediul rural e cu 13.5 p.p. mai mare, iar comparativ cu orașele mici – cu 4 p.p. Nivelul înalt al sărăciei în mediul rural este datorat ponderii mari a populației angajate în sectorul agricol, productivitatea relativ scăzută a muncii și veniturilor mici ale angajaților din agricultură. Economia orașelor mari a păstrat avantajele sale, determinate de structura mai diversificată a producției, de caracterul dezvoltat al infrastructurii și al sferei serviciilor, respectiv posibilităților mai largi de angajare în câmpul muncii, de recalificare etc.

xxiii. Estimările sărăciei absolute la nivel regional indică o distribuție neuniformă a localităților după nivelul de trai. Cea mai săracă regiune în anul 2006 a fost Sudul republicii, urmată de regiunea Centru. Chișinăul este cea mai prosperă regiune din Republica Moldova, unde ratele de sărăcie absolute sînt de 1.7 ori mai mici comparativ cu regiunea de Sud. Cele mai înalte rate ale sărăciei extreme s-au înregistrat în regiunea Centru.

xxiv. Nivelul sărăciei depinde într-o măsură directă de numărul de persoane din cadrul unei gospodării casnice. Cele mai înalte rate ale sărăciei absolute sînt înregistrate la gospodăriile formate din 5, 6 sau mai mulți membri. Tendințele sărăciei în dependență de numărul de copii sînt aceleași ca și în anii precedenți. Fiecare copil în plus sporește gradul de a trăi în sărăcie.

xxv. Educația rămîne unul dintre principalii factori determinanți ai vulnerabilității unei gospodării. Riscul sărăciei în gospodării se reduce substanțial pe măsură ce nivelul de studii al capului gospodăriei crește. O gospodărie al cărui cap de familie nu are studii primare e de 5 ori mai predispusă să trăiască sub limita sărăciei, decît gospodăria unui absolvent de facultate.

xxvi. Sărăcia este determinată, de asemenea, de statutul ocupațional al capului gospodăriilor casnice. Cei mai afectați de sărăcie sînt gospodăriile conduse de lucrătorii agricoli și pensionari, cu o rată a sărăciei absolute de peste 40%. Migrația forței de muncă și transferurile bănești de peste hotare au devenit unul din mijloacele principale de depășire a sărăciei pentru gospodăriile casnice. Astfel, gospodăriile pentru care sursa principală de venit o constituie banii de peste hotare au cel mai redus grad de a trăi în sărăcie (16.7%).

xxvii. Din punct de vedere demografic, persoanele în etate sînt cele mai predispușe spre sărăcie, în special persoanele cu vîrsta de 65 de ani și peste, cu o rată a sărăciei absolute de 42%. Problema sărăciei copiilor rămîne a fi și ea actuală. În anul 2006, 32.4% din numărul total de copii se aflau în sărăcie absolută. Riscul copiilor de a trăi în sărăcie este și mai mare în mediul rural.

xxviii. Sărăcia subiectivă este în mod inerent o noțiune relativă. Conform rezultatelor cercetării sărăciei subiective, în anul 2006, 40% din gospodăriile intervievate au declarat că se consideră a fi sărace, respectiv 43.5% din gospodăriile din mediul urban și 38% din gospodăriile rurale. În mediul rural, rata sărăciei monetare depășește rata sărăciei subiective de 8 ori. Aceste diferențe exprimă tendința populației urbane spre atingerea unor standarde mai înalte ale vieții. În percepția populației, sărăcia este provocată de: venituri insuficiente, degradarea stării de sănătate și de lipsa posibilităților de angajare.

xxix. În scopul analizei situației și stabilirii direcțiilor prioritare de orientare a politicilor la nivel local și raional, Ministerul Economiei și Comerțului calculează Indicele de deprivare a ariilor mici (IDAM). Nivelul deprivării depinde de domeniul luat în considerare (din cele șapte stabilite). Un raion poate fi deprivat în baza unui aspect, iar altul în baza altuia.

xxx. Conform datelor obținute cu ajutorul IDAM², cele mai deprivat localități sînt:

- după venituri – Bălțul rural, raioanele Taraclia și Ialoveni;
- după domeniul economic – Chișinăul rural, Strășeni și Dubăsari;

² IDAM se referă doar la localitățile rurale

- după compoziția demografică – Taraclia, urmat de UTAG și Edineț;
- în domeniul educației – Telenești și Nisporeni;
- după accesul la asistența medicală – Dondușeni, Șoldănești și Edineț;
- după nivelul condițiilor de trai – Dondușeni, Edineț, Nisporeni, Florești și Soroca;
- după accesul la infrastructura drumurilor – Cimișlia, Rezina, Șoldănești, Falești, Florești.

xxxii. Analiza sub aspect regional a deprivării multiple ne arată că cele mai deprivatate raioane în regiunea Nord sînt Fălești și Florești; în regiunea Centru – Nisporeni, Rezina și Călărași; la Sud – Cantemir și Leova. Localitățile rurale din regiunea UTAG sînt relativ mai dezvoltate, urmate de cele din mun. Chișinău.

Politici naționale de incluziune socială

xxxii. În această parte a Raportului, sînt analizate principalele politici în domeniul social din punct de vedere al acoperirii, eficacității și, unde este posibil, al impactului lor asupra reducerii sărăciei.

Educația

xxxiii. Dezvoltarea și modernizarea sistemului educațional reprezintă una din prioritățile statului atît pe termen mediu, cît și pe termen lung, constituind totodată un angajament asumat de Republica Moldova prin aprobarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului. În ultimii ani, rata de înrolare în învățămîntul preșcolar a înregistrat tendințe pozitive, crescînd de la 44.1% în anul 2000 la 70.1% în anul 2006. Ratele de înrolare la celelalte trepte de învățămînt au înregistrat tendințe inverse, această situație fiind influențată de mai mulți factori, cum ar fi numărul mare de copii rămași fără supravegherea părinților, veniturile mici ale familiilor din sectorul rural, nivelul ridicat al costurilor pentru educație, și abandonul timpuriu.

xxxiv. Educația joacă un rol important în reducerea sărăciei, riscul sărăciei diminuîndu-se în mod semnificativ odată cu creșterea nivelului de educației. Conform datelor CBGC în anul 2006 populația nu a considerat educația ca o prioritate, cheltuielile la acest capitol constituind cea mai mică parte din coșul de consum al unei familii (doar 1.52 %). Ponderea cheltuielilor de consum pentru educație în total cheltuieli ale rezidenților din mediul rural alcătuiesc 1.9%, comparativ cu 4.4% ale celor din orașele mari.

xxxv. Pentru a diminua povara cheltuielilor pentru învățămînt, în special a familiilor sărace statul (APC și APL) asigură alimentarea copiilor din clasele I-IV la nivel de cca 99.8 % și cca 42 % a celor din clasele V-XII. De asemenea, elevii claselor I-IV beneficiază gratuit de manuale, iar cei din familii sărace sînt subvenționați de către autoritățile administrației publice locale pentru achitarea arendei.

xxxvi. Datorită creșterii economice din ultimii ani și sporirii acumulărilor la buget s-a înregistrat o majorare și a alocărilor pentru sistemul de învățămînt din țară, constituind 6% din PIB în anul 2001 și 8.2% din PIB în 2006. Cu toate acestea sistemul educațional se mai confruntă cu un șir de probleme, ce țin de: (i) asigurarea accesului echitabil la educație pentru toți copiii (ratele de înrolare în învățămîntul preuniversitar în ultimii ani au înregistrat o tendință de diminuare); (ii) utilizarea ineficientă a spațiilor disponibile (nivelul de utilizare este de cca 67.3%); (iii) alocarea ineficientă a resurselor financiare (doar 39% se utilizează pentru soluționarea problemelor din sistem, restul resurselor financiare fiind utilizate pentru salarizare); (iv) insuficiența resurselor materiale (se înregistrează o insuficiență de bunuri și materiale didactice) și umane (în 2006/2007 numărul de cadre didactice a constituit 39.2 mii persoane sau cu 1704 mai puțin față de 2005/2006); (v) necesitatea micșorării numărului de copii instituționalizați (11530 de copii) prin integrarea/reintegrarea acestora în familii, etc.

xxxvii. Un argument indispensabil în favoarea promovării în continuare a reformelor sistemului rezidențial îl constituie fluctuațiile înregistrate în domeniul alocării și utilizării resurselor financiare în interiorul sistemului. Variațiile mari, de la o instituție la alta, a cheltuielilor înregistrate ne demonstrează necesitatea de a modifica sistemul de finanțare prin elaborarea criteriilor specificate pentru fiecare categorie de vîrstă a copiilor, grad de dificultate, stare de dezvoltare și tip de instituție.

Asistența medicală

xxxviii. Susținerea sistemului medical este un factor determinant pentru starea sănătății populației. Sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală introdus în 2004 a constituit un efort politic major de îmbunătățire a managementului resurselor disponibile și acordare a serviciilor standardizate de calitate înaltă. Cu toate că în cadrul sistemului bazat pe asigurări sînt încadrate peste 77% de populație, circa o treime, preponderent din mediul rural rămîne a fi în afara sistemului. Lipsa unui sistem de informare influențează asupra gradului de participare și acces la sistemul de sănătate. Astfel, circa 47% din persoanele din mediul rural nu cunosc serviciile incluse în polița de asigurare medicală, 29% - lista medicamentelor compensate și 26.4% - că pot solicita serviciul de urgență chiar dacă nu au poliță de asigurare medicală.

xxxix. În ceea ce privește indicatorii sănătății, creșterea indicelui mortalității generale este generată în special de bolile necontagioase, cum ar fi bolile aparatului circulator, tumorile maligne și bolile aparatului digestiv. O problemă separată reprezintă menținerea la un nivel înalt a indicelui mortalității persoanelor în vîrstă aptă de muncă care, în anul 2006 a constituit 28,9% din totalul deceselor. Astfel, în anul 2006 mortalitatea persoanelor în vîrstă aptă de muncă a constituit 547,7 la 100 mii locuitori față de 487,7 în anul 2005.

xl. Cu toate că au fost atinse anumite progrese în realizarea unor indicatori ODM, diminuarea incidenței bolilor social condiționate, cum ar fi HIV/SIDA și TBC, continuă a fi o provocare. Coeficientul mortalității materne continuă să fie înalt față de statele UE. O pătrime din cazurile de mortalitate maternă au loc la domiciliu, în special din cauza că femeile și familiile lor nu solicită asistența medicală la timp, fapt care denotă că acestea nu sînt suficient de informate și nu știu cum să recunoască problemele care ar putea să le pericliteze viața.

Protecția socială

xli. În anul 2006, pensia medie pentru limita de vîrstă a constituit 457.51 lei, majorîndu-se cu 15.1% față de anul precedent. Actualmente, fiecare al cincilea locuitor al Republicii Moldova este beneficiar de pensie sau prestație socială. Acest fapt contribuie la creșterea presiunii financiare asupra persoanelor ocupate în economie. Durabilitatea financiară a sistemului de asigurări sociale continuă să fie subminată de contribuțiile nesemnificative în sectorul agricol.

xlii. Performanța programelor de asistență socială a fost destul de redusă în anii precedenți, în special din cauza direcționării necorespunzătoare a resurselor. În anul 2006 circa 44% dintre cele mai sărace familii au beneficiat de indemnizații pentru copii în valoare totală de 49% și doar 26,2% din gospodăriile cele mai sărace au beneficiat de compensații nominative, în valoare totală de 27,4%. Pilotarea mecanismului de testare virtuală a eligibilității beneficiarilor de compensații nominative în patru raioane-pilot nu au adevărit așteptările, constatîndu-se că metodologia utilizată urmează a fi revizuită și ajustată.

xliii. Pachetul de servicii sociale oferite de stat continuă a fi limitat și nu acoperă necesitățile beneficiarilor, fiind bazat pe principii de instituționalizare și costuri administrative sporite. În zonele rurale ONG-urile sînt principalii prestatori de servicii sociale comunitare, complementînd oferta de stat în acest domeniu. Principalii beneficiari ai serviciilor oferite de către ONG-urile sociale sînt copiii, tinerii, femeile și bătrînii, mai puțin fiind reflectate serviciile pentru grupurile de adulți aflați în situații de risc.

Ocuparea forței de muncă

xliv. Politicile realizate în domeniul salarizării în anii 2001-2006 au permis ca salariile nominale să crească de 4.1 ori, inclusiv în sectorul real de 4.2 ori și în sectorul bugetar de 3.8 ori. Salariul real a crescut de 2.3 ori. Totuși, în pofida acestor majorări, nivelul salarizării în ansamblu continuă să rămână scăzut și nu este suficient pentru depășirea stării de sărăcie. Astfel, în Republica Moldova piața forței de muncă se află încă la o etapă tranzitorie, este rigidă și generează dezechilibre structurale, teritoriale, ocupaționale și profesionale. În anul 2006 populația ocupată a constituit circa 1257.3 mii persoane, rata de ocupare a forței de muncă diminuându-se de la 54.8% în anul 2000 la 42.9% în anul 2006.

xliv. În anul 2006 rata șomajului la nivel de țară a înregistrat valoarea de 7.4%, dintre care bărbații au constituit 8.9%, iar femeile - 5.7%. Tendințe similare anilor precedenți reprezintă evoluția șomajului în dependență de mediile de reședință, acesta fiind mai redus în mediul rural cu 3.4 p.p. în comparație cu cel urban. Cel mai numeros grup de șomeri îl constituie populația cu vârsta cuprinsă între 15 și 29 ani. Pondere a acestei categorii în total șomeri a constituit 40%. Această categorie este cea mai numeroasă și în rândul migranților.

xlvi. Emigrarea cetățenilor țării continuă să fie generată, în mare parte, de factorii moșteniți din sistemul social-economic anterior și de incertitudinile perioadei de tranziție. Astfel, către finele anului 2006 numărul persoanelor declarate plecate în alte țări la lucru sau în căutare de lucru a fost de circa 310 mii persoane, ceea ce constituie 23% în totalul populației active. Două treimi din cei declarați plecați au fost bărbați. Vârsta medie a constituit 35 ani, 63% fiind locuitori din zonele rurale.

xlvii. Migrația a servit drept instrument important de ridicare a nivelului bunăstării gospodăriilor casnice. Astfel, transferurile de bani de peste hotare reduc ratele naționale ale sărăciei absolute cu 8 p.p. Impactul acestora este mai mare în mediul rural, diminuând ratele sărăciei cu circa 9 p.p. Analiza impactului veniturilor din remitențe pe regiuni ale țării arată că, acestea reduc ratele absolute ale sărăciei cu 12 p.p. – la Sud, cu 10 p.p. – la Nord, cu 7 p.p. – Centru, și cu 5 p.p. – mun. Chișinău.

I. CONTEXTUL MACROECONOMIC

1. Evoluția indicatorilor macroeconomici în anul 2006 atestă menținerea stabilității macroeconomice și continuarea creșterii economice. Însă, concomitent cu creșterea economică și îmbunătățirea relativă a indicatorilor sociali, au fost obținute rezultate mai puțin optimiste în unele sectoare economice. În anul 2006, Republica Moldova s-a confruntat cu două șocuri economice: majorarea prețurilor la gaze și introducerea restricțiilor la exportul producției alcoolice din Moldova. În aceste condiții, micșorarea volumului producției agricole și industriale a condus la o încetinire a ritmului de creștere a PIB. În același timp a crescut semnificativ deficitul balanței de plăți și s-au intensificat procesele inflaționiste. Totuși, în pofida factorilor externi nefavorabili, în anul 2006 Guvernul a reușit să prevină declinul economic și să-și îndeplinească obligațiile interne și externe.

2. În anul 2006 produsul intern brut (PIB) a crescut cu 4%, însumând 44.1 mild. Lei. Principalele caracteristici ale calității acestei creșteri sînt:

- valoarea adăugată brută (VAB) s-a majorat cu 2.6%, comparativ cu majorarea de 5.2% înregistrată în anul 2005;
- 1.7% din creșterea economică a fost asigurată de creșterea impozitelor nete pe produs și import, în special a impozitelor asupra mărfurilor importate;
- creșterea consumului final (6.7%) a depășit-o pe cea a PIB;
- a sporit esențial soldul negativ al exportului net (cu 19.8%), atingînd 47.7% din PIB.

3. În ce privește sursele de formare a PIB (PIB pe categorii de resurse), se atestă relansarea continuă a sectorului de servicii, a cărui VAB s-a majorat cu 7.7%, în rezultatul creșterii puterii de cumpărare a populației. Contribuția serviciilor la creșterea PIB a fost cea mai semnificativă – 4.2%. VAB creată în construcții a înregistrat o creștere de 16.3% în anul 2006, după o majorare neesențială din anul 2005. În anul 2006 sectorul transport și comunicații a înregistrat o creștere de 14.8%, comerț – 5.5%.

Tabelul 1. Formarea PIB în anii 2005-2006

Indicatori	În prețuri curente, mil. lei		Structura, %		În % față de perioada respectivă a anului precedent		Gradul de influență, +/-	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Valoarea adăugată brută	31616	36669	84.0	83.2	105.2	102.6	4.4	2.3
<i>Bunuri - total</i>	12111	12963	32.2	29.5	102.5	94.5	0.9	-1.7
Agricultura, economia vînatului, silvicultura și pescuitul	6175	6636	16.4	15.1	101.5	95.9	0.3	-0.6
Industria	5936	6327	15.8	14.4	103.6	93.0	0.6	-1.1
<i>Servicii – total</i>	20262	24699	53.8	56.0	107.6	107.7	4.0	4.2
Construcții	1257	1730	3.3	3.9	102.1	116.3	0.1	0.5
Comerțul cu ridicata și cu amănuntul, reparația autovehiculelor	3929	4583	10.4	10.4	104.1	105.5	0.4	0.6
Transport și comunicații	4604	5343	12.2	12.1	115.2	114.8	1.8	1.8
Alte servicii	10472	13043	27.8	29.6	106.3	104.4	1.7	1.3
<i>Serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate</i>	-757	-993	-2.0	-2.3	121.9	107.8	-0.5	-0.2
<i>Impozite nete pe produs și import</i>	6036	7400	16.0	16.8	121.7	110.8	3.1	1.7

Indicatori	În prețuri curente, mil. lei		Structura, %		În % față de perioada respectivă a anului precedent		Gradul de influență, +/-	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
PRODUSUL INTERN BRUT	37652	44069	100.0	100.0	107.5	104.0	7.5	4.0

Sursă: Biroul Național de Statistică

4. Un rol aparte în asigurarea creșterii economice durabile îi revine industriei. Însă, momentele dificile de la începutul anului 2006, printre care mai ales suspendarea exporturilor de producție vinicolă în Rusia, a afectat industria prelucrătoare, care deține circa 4/5 în sectorul industrial. Ca urmare, valoarea adăugată brută a acesteia s-a micșorat cu 9.6% comparativ cu anul 2005, iar aportul acesteia la creșterea PIB a fost negativ (-1.3%). În același context, este de menționat diversificarea slabă a industriei, ca un impediment important în calea dezvoltării acestui sector economic.

5. Valoarea adăugată brută creată în agricultură în anul 2006 a înregistrat o descreștere de 4.1%, ceea ce a contribuit negativ la creșterea PIB cu 0.6%. Această micșorare a fost condiționată de reducerea volumului producției vegetale cu 3.4%, datorită condițiilor climatice nefavorabile.

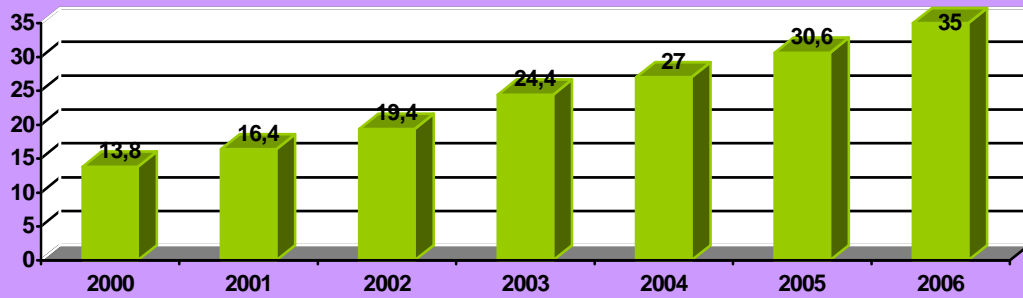
6. Impozitele nete pe produs și import au fost în creștere considerabilă – 10.8%. Contribuția acestora la creșterea PIB a fost semnificativă – 1.7%. Partea majoră (circa 66.5% din volumul total) revine impozitelor asupra mărfurilor importate.

Tabelul 2. Utilizarea PIB în anii 2005-2006

Indicatori	În prețuri curente, mil. lei		Structura, %		În % față de perioada respectivă a anului precedent	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
PRODUSUL INTERN BRUT	37652	44069	100.0	100.0	107.5	104.0
Consumul final total	41368	49966	109.9	113.4	113.8	106.7
Consumul final al gospodăriilor	34694	41319	92.2	93.8	113.7	107.0
Consumul final al administrației publice și private	6674	8647	17.7	19.6	114.3	105.3
Formarea brută de capital	11607	15107	30.8	34.3	118.1	115.1
din care formarea brută de capital fix	9258	12316	24.6	28.0	114.4	117.4
Exportul net	-15323	-21004	-40.7	-47.7	138.2	119.8
Export	19264	20591	51.2	46.7	114.7	102.8
Import	34587	41595	91.9	94.4	123.4	110.3

Sursă: Biroul Național de Statistică

7. Structura PIB pe categorii de utilizări denotă creșterea ponderii consumului final în PIB cu 3.5 p.p. comparativ cu anul 2005. Această majorare a fost condiționată preponderent de creșterea consumului final al gospodăriilor cu 7% față de anul 2005. Creșterea continuă a acestuia a fost determinată, în general, de intrările valutare din munca rezidenților și nerezidenților Republicii Moldova peste hotare. Suma acestora a atins în anul 2006 circa 1176 mil. dolari SUA sau 35% în raport cu PIB.

Figura 1: Veniturile și transferurile de peste hotare în raport cu PIB, %

Sursă: Banca Națională a Moldovei

8. Indicatorul ce caracterizează gradul de investire în economie este formarea brută de capital fix, care în anul 2006 a fost în creștere cu 17.4%. În rezultat, ponderea formării brute de capital fix în PIB s-a majorat cu 3.4 p.p. (de la 24.6% în anul 2005 până la 28% în anul 2006). Cert este faptul că, creșterea acestui indicator a fost asigurată preponderent din contul investițiilor în capital fix care s-au majorat cu 23% față de anul 2005. Cota majoritară a investițiilor a fost orientată spre procurarea mașinilor, utilajului, mijloacelor de transport (41.4% din volumul total).

9. Un rol important în satisfacerea cererii interne (consumul final și formarea brută de capital), care este în continuă creștere îi revine importurilor. Astfel, s-a majorat cu 19.8% soldul negativ al exportului net, ceea ce a avut un impact negativ la creșterea PIB.

10. Este de menționat, că la creșterea valorii negative a exportului net a contribuit comerțul exterior cu bunuri. Exporturile de bunuri în anul 2006 au însumat 1051.6 mil. dolari SUA, micșorându-se cu 3.6% față de nivelul înregistrat în anul 2005. Aceasta micșorare a fost determinată de suspendarea exporturilor de producție vinicolă în Rusia. Totodată, s-a remarcat o creștere a importurilor de bunuri cu 17.5% față de anul 2005, acestea însumând 2693 mil. dolari SUA.

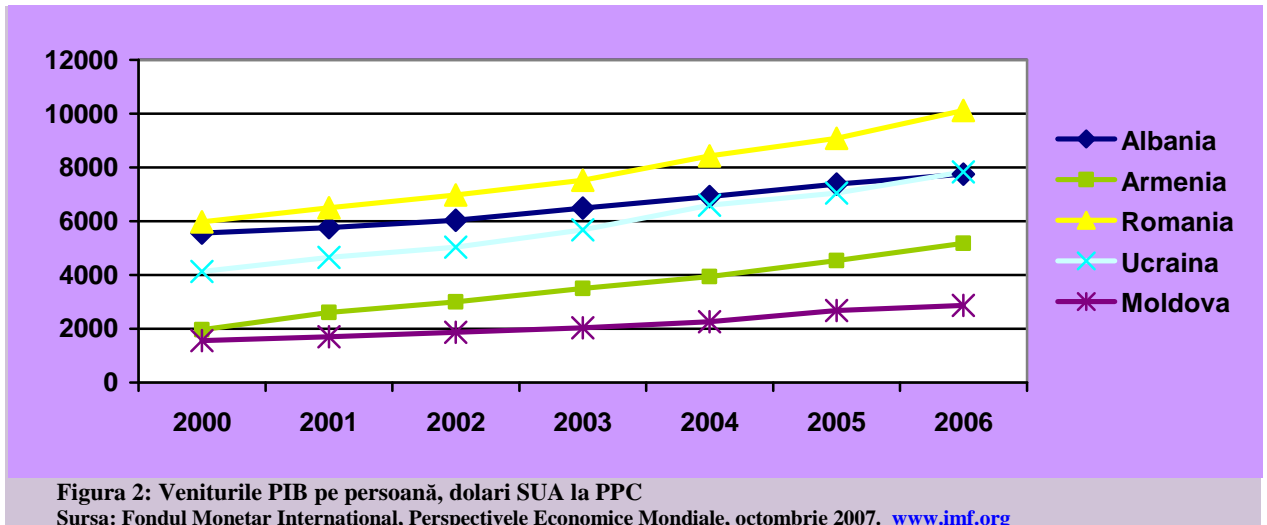
11. Intensificarea continuă a importului se datorează dependenței Republicii Moldova de resursele energetice importate, necesității de tehnologii și echipamente moderne, ca rezultat al majorării investițiilor, sporirea importului de materii prime (textile, piei etc.) pentru fabricarea mărfurilor de export, precum și creșterea consumului intern al produselor de import.

12. Astfel, structura PIB continuă să se modifice. La partea ce ține de resurse, scade valoarea adăugată brută creată în industrie și agricultură și cresc semnificativ impozitele nete pe produs și import. Acestea din urmă sînt determinate nemijlocit de creșterea puterii de cumpărare a populației, ca rezultat al volumului înalt de intrări de valută a remitențelor de peste hotare. Cît privește structura PIB pe categorii de utilizări, crește consumul final cu ritmuri înalte, de asemenea din cauza remitențelor. Importurile în creștere care prevalează exporturile au avut o influență negativă asupra creșterii PIB. Acest fapt confirmă vulnerabilitatea mare a Republicii Moldova față de alte țări.

13. Comparativ cu țările dezvoltate, în Republica Moldova nivelul PIB-ului pe locuitor rămîne a fi scăzut (936 dolari SUA în anul 2006, comparativ cu 831 dolari SUA în anul 2005³). Acest fapt determină emigrarea continuă a forței de muncă, fenomen care impune noi probleme de ordin social și macroeconomic. Conform datelor statistice din Ancheta forței de muncă, în anul 2006 circa 23% din populația economic activă din Republica Moldova se afla la lucru peste hotarele țării. Volumul remitențelor, estimat aproximativ la 1/3 din PIB, stimulează creșterea consumului și, concomitent, complică promovarea unei politici monetare și valutare eficiente.

³ Ajustat la paritatea puterii de cumpărare, PIB pe persoană a constituit 2.674 dolari SUA în 2005 și 2869 – în 2006 (FMI, Perspectivele Economice Mondiale, octombrie 2007).

De asemenea, fenomenul emigrării afectează durabilitatea sistemului de pensionare, prin faptul că duce la diminuarea bazei de formare a primelor de asigurare socială obligatorie.

14. În anul 2006 economia noastră a fost marcată și de intensificarea proceselor inflaționiste, rata inflației ajungând la 14.1% față de decembrie 2005 și înregistrând o majorare cu 4.1 p.p. comparativ cu perioada respectivă a anului 2005. Această situație reprezintă o consecință a particularităților anului 2006 și se caracterizează prin următoarele: circa 1/4 din creșterea totală a prețurilor de consum a fost condiționată de majorarea tarifului la gaz, ca rezultat al ridicării prețului de cumpărare a gazului din Rusia.

15. În anul 2006, inflația a fost influențată, în general, de factori interni și externi: majorarea prețului la gazele naturale importate din Rusia; reducerea ofertei unor produse alimentare, ca urmare a condițiilor climaterice nefavorabile; precum și, așteptările inflaționiste determinate de acești factori.

16. Cursul de schimb al monedei naționale a fost relativ stabil. Acesta a marcat o depreciere de 0.6% față de dolarul SUA și de 11.7% față de Euro în termeni nominali. În scopul asigurării stabilității leului moldovenesc, pe parcursul anului 2006 Banca Națională a Moldovei (BNM) a efectuat cumpărări nete de valută străină pe piața valutară internă în sumă de 122.1 mil. dolari SUA, ceea ce a condus la creșterea activelor valutare de rezervă cu 29.8%.

17. Agregatele monetare au înregistrat evoluții pozitive: masa monetară M3 a atins 19.6 mild. lei și s-a majorat cu 23.6% comparativ cu sfârșitul anului 2005. Creșterea masei monetare M3 a fost determinată nu numai de sporirea depozitelor în monedă națională (cu 11.8%) și în valută străină (de circa 1.5 ori), dar și a volumului de bani în circulație (cu 12.6%). Sporirea în continuare a volumului de depozite se datorează creșterii încrederii deponenților față de sistemul bancar, care pe parcursul anilor a reușit să obțină o oarecare stabilitate.

18. În anul 2006 au crescut acumulările la buget. Astfel, veniturile bugetului public național au însumat 17.8 mild. lei, fiind în creștere cu 22.9% față de anul 2005, iar cheltuielile s-au majorat până la 18 mild. lei, sau cu 28.9%. Prin urmare, deficitul bugetar a constituit 126.1 mil. lei.

19. S-au îmbunătățit relativ indicatorii sociali. Salariul nominal mediu lunar al unui lucrător în economia națională în anul 2006 a fost de 1697.1 lei și s-a majorat real cu 14% față de anul 2005. De asemenea, pensia medie lunară (442.3 lei) a crescut real cu 1.1%. Rata șomajului, calculată conform metodologiei OIM, în anul 2006 a constituit 7.4%. Există diferențe mari între mediul urban și cel rural. În mediul urban rata șomajului este de aproape 1.6 ori mai mare decât în mediul rural. Șomajul printre tineri (15-24 ani) se menține la un nivel înalt de 17.1%.

20. În pofida acestor tendințe mai mult sau mai puțin pozitive ale economiei naționale, în anul 2006 au fost remarcate și câteva deficiențe în unele sectoare, în special în industria, agricultură și transport.
21. Creșterea considerabilă a deficitului balanței comerciale de bunuri a contribuit la deteriorarea contului curent al balanței de plăți. Deficitul acestuia a continuat să crească, majorându-se pînă la 11.5% în raport cu PIB, față de 7.6% în 2005.
22. Datoria externă brută a țării, conform metodologiei aplicate de BNM, la sfîrșitul anului 2006 a însumat 2524.2 mil. dolari SUA, reprezentînd o creștere cu 21.4% față de 2005. Această majorare a fost determinată de creșterea datoriei private negarantate.
23. Fluxul mare de remitențe și ca rezultat, majorarea importului reprezintă caracteristici ale accentuării dependenței creșterii economice de factorii externi. În aceste condiții, și în situația restructurării insuficiente a economiei, vulnerabilitatea externă a țării crește și orice „șoc” extern poate periclita situația economiei în ansamblu.
24. Această „teorie” a fost confirmată prin evenimentele recente. În primele luni ale anului 2006 exporturile de producție vinicolă în Federația Rusă au fost stopate și prețurile la gazul natural livrat de aceasta au fost majorate. Aceasta a condus la probleme serioase: s-au diminuat brusc exporturile (pentru prima dată în ultimii ani), producția industrială și activitatea sectorului transporturilor, precum și s-au intensificat procesele inflaționiste. Acest fapt denotă necesitatea de creare a condițiilor favorabile pentru stimularea producției interne, care ar asigura o dezvoltare durabilă a țării în viitor.

II. EVALUAREA SĂRĂCIEI

2.1. INTRODUCERE

25. Sărăcia, este un fenomen foarte complex, influențat de evoluția mai multor factori. Măsurarea sărăciei se face în baza pragului de sărăcie calculat, care funcționează ca un etalon în raport cu care orice măsură a fenomenului capătă sens. În Republica Moldova indicatorii de măsurare a sărăciei se calculează în baza Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC), realizată de Biroul Național de Statistică. CBGC este un studiu selectiv, care are drept scop determinarea multiaspectuală a nivelului de trai al populației prin prisma veniturilor, cheltuielilor, consumului, condițiilor de trai și a altor indicatori.

26. Începând cu anul 2006, BNS a realizat modificări substanțiale în CBGC⁴. Aceste modificări constau în schimbarea cadrului de eșantionare, perfectarea instrumentarului de colectare a datelor (chestionarele) și crearea rețelei unice de colectare a datelor pentru cercetările în domeniul social. În cercetarea nouă, spre deosebire de cea veche, nu este utilizată metoda de substituire a gospodăriilor în caz de non-răspuns. Practica utilizării acesteia a demonstrat, că în caz de refuz a gospodăriei de a participa la cercetare, aceasta era înlocuită cu o altă gospodărie din lista de rezervă, cel mai mult fiind predispuse de a participa la cercetare persoanele în etate sau cele care nu au nici o ocupație. Ca rezultat în eșantion erau suprareprezentate gospodăriile cu persoane în etate, fiind astfel introduse unele erori în estimatorii finali ai cercetării. Majorarea substanțială a numărului de unități primare de eșantionare din care sînt selectate gospodăriile pentru CBGC asigură o acoperire mult mai bună a tuturor localităților Republicii Moldova.

27. Schimbările efectuate în CBGC pentru anul 2006 au contribuit la îmbunătățirea calității datelor obținute și la alinierea metodologiei de estimare a sărăciei la standardele internaționale, însă partea negativă a acestor modificări este faptul că **datele anului 2006 nu sînt comparabile cu datele anilor precedenți**. În acest context este greu de apreciat impactul politicilor elaborate de Guvern asupra obiectivului țintit în anul de raportare: diminuării sărăciei în țară și ridicarea nivelului de bunăstare a populației. Astfel, datele pentru anul 2006 reprezintă un punct de referință în analiza nivelului sărăciei pentru anii ce urmează.

28. Acest capitol se axează pe o analiză mai profundă a evoluției sărăciei în anul 2006, punînd în evidență dimensiunea, profunzimea și profilul ei, precum și factorii individuali care o influențează. Structura capitolului este următoarea: inițial sînt analizate dimensiunile sărăciei și inegalității, creșterii economice. Ulterior, cu ajutorul profilului sărăciei, sînt identificate grupurile care se confruntă cu cel mai mare risc de a trăi în sărăcie, apoi urmează evaluarea aspectelor subiective ale sărăciei. Capitolul se încheie cu o analiză profundă a deprivării multiple în localitățile rurale, aspectele regionale ale acesteia, calculată în baza Indicelui de Deprivare a Ariilor Mici.

---

⁴ Detalii despre modificările efectuate de BNS în anul 2006 sînt expuse în anexele 3,4, precum și pe site-ul www.statistica.md

2.2. SĂRĂCIA, INEGALITATEA ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

29. În contextul modificărilor realizate de BNS, datele anului 2006 nu vor fi comparate cu datele anilor precedenți. Analiza detaliată a evoluției sărăciei pînă în anul 2005 a fost prezentată în Raportul privind sărăcia și impactul politicilor, 2005. Mai jos se va elucida tendințele sărăciei în anul 2006 prin prisma datelor obținute în baza noii generații a CBGC.

Sărăcia în anul 2006

30. Conform datelor CBGC în anul 2006, sub pragul sărăciei absolute s-au aflat 30.2% din populație, sau aproape fiecare al 3-lea cetățean al republicii avea un consum lunar pe adult echivalent mai mic decît 747.4 lei (Tabelul 3). Sub pragul sărăciei extreme s-au aflat 4.5% din populație, sau circa 150 mii persoane aveau un consum lunar pe adult echivalent mai mic decît 404.2 lei pe lună. Este remarcabilă diferența dintre valoarea pragului sărăciei absolute și valoarea pragului sărăciei extreme, care este considerabil mai mare decît în anii precedenți. Aceasta se explică prin faptul că datele CBGC 2006 relevă o structură a consumului gospodăriilor ce diferă substanțial de structura observată anterior⁵.

Tabelul 3. Indicatorii sărăciei 2006^{1,2}

Indicatorii și sursele	2006
<i>Pragul absolut al sărăciei (MDL pe adult echivalent pe lună)</i>	747.4
Rata sărăciei, %	30.2
Profunzimea sărăciei, %	7.9
Severitatea sărăciei	3.0
<i>Pragul sărăciei extreme (MDL pe adult echivalent pe lună)</i>	404.2
Rata sărăciei extreme, %	4.5
Profunzimea sărăciei extreme, %	1.0
Severitatea sărăciei extreme	0.4
<i>Pragul relativ al sărăciei (MDL pe adult echivalent pe lună)³</i>	591.8
Rata sărăciei, %	16.9

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

1) Cifrele sînt ponderate și sînt reprezentative la nivel național.

2) Pragurile sărăciei sînt calculate pe adult echivalent pe lună

3) Pragul relativ este stabilit la nivelul de 60% din mediana cheltuielilor de consum pe adult echivalent

31. Incidența joasă a sărăciei extreme indică faptul că problema sărăciei alimentare în scurt timp va fi mai puțin relevantă pentru Republica Moldova. Rezultatele analizei demonstrează faptul că un standard mai înalt de trai devine accesibil. În acest context se calculează un prag mai generos de măsurare a sărăciei – nivelul de sus al pragului absolut al sărăciei⁶. În analiza din acest raport se va utiliza pragul tradițional al sărăciei, însă estimarea nivelului de sus e necesară în vederea stabilirii unor serii de date, care vor fi utilizate pentru a urmări dinamica sărăciei în anii următori.

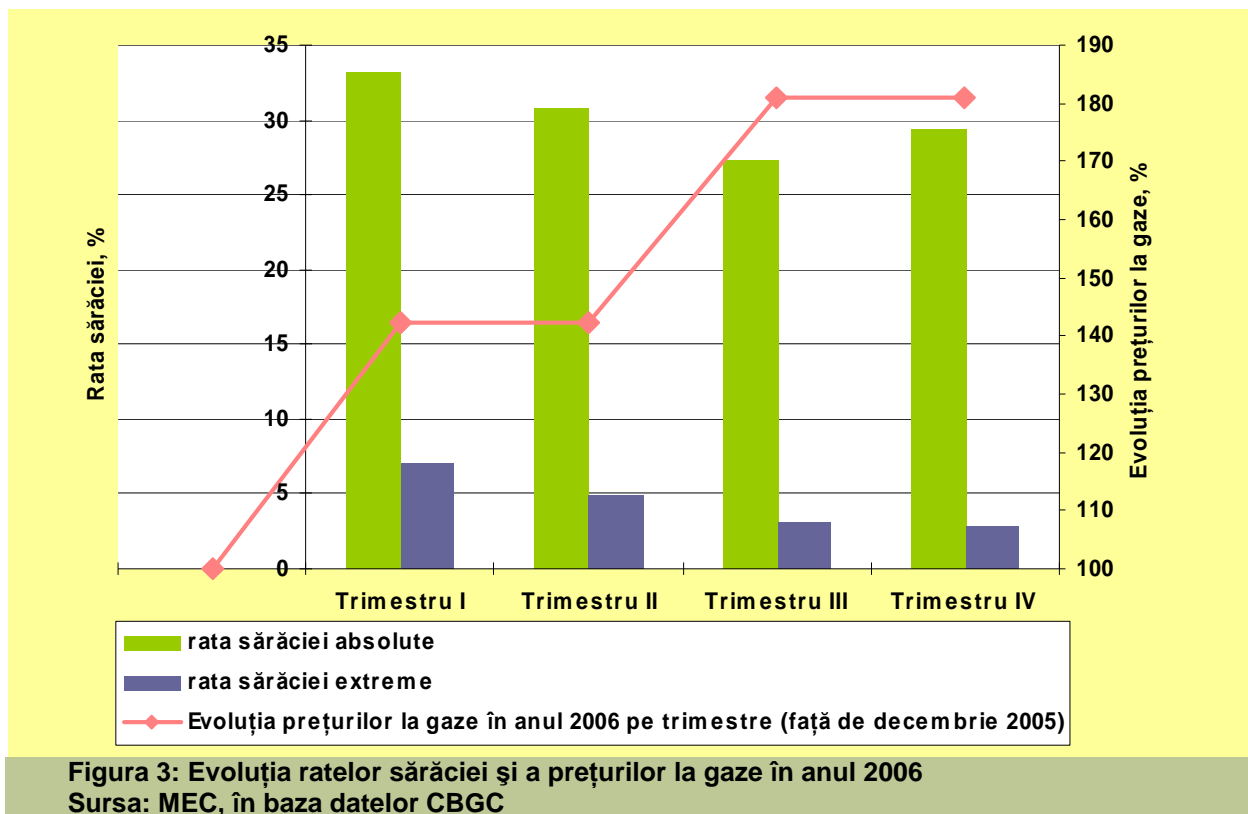
32. În anul 2006 economia țării s-a confruntat cu două șocuri economice: majorarea prețurilor la gaze naturale și introducerea restricțiilor la exportul producției alcoolice. Acești factori au influențat probabil și nivelul bunăstării populației în perioada vizată, însă incomparabilitatea datelor nu permite să determinăm gradul de influență a acestora. Evoluția trimestrială a ratelor sărăciei și a prețurilor la gaze în anul 2006 (Figura 3) nu relevă o relație direct proporțională. Această neconcordanță este datorată impactului ulterior al acestor efecte, precum și măsurilor de atenuare a efectelor acestor șocuri întreprinse de Guvern, cum ar fi compensarea cheltuielilor pentru gaze naturale.

33. Evoluția trimestrială a ratelor de sărăcie demonstrează că pe durata perioadei analizate se observă mici fluctuații ale ratelor de sărăcie, acestea fiind în descreștere pînă în al 3-lea

⁵ www.statistica.md : „Nota informativă cu privire la măsurarea sărăciei” și „Nota cu privire la CBGC 2006” (Anexa 3,4)

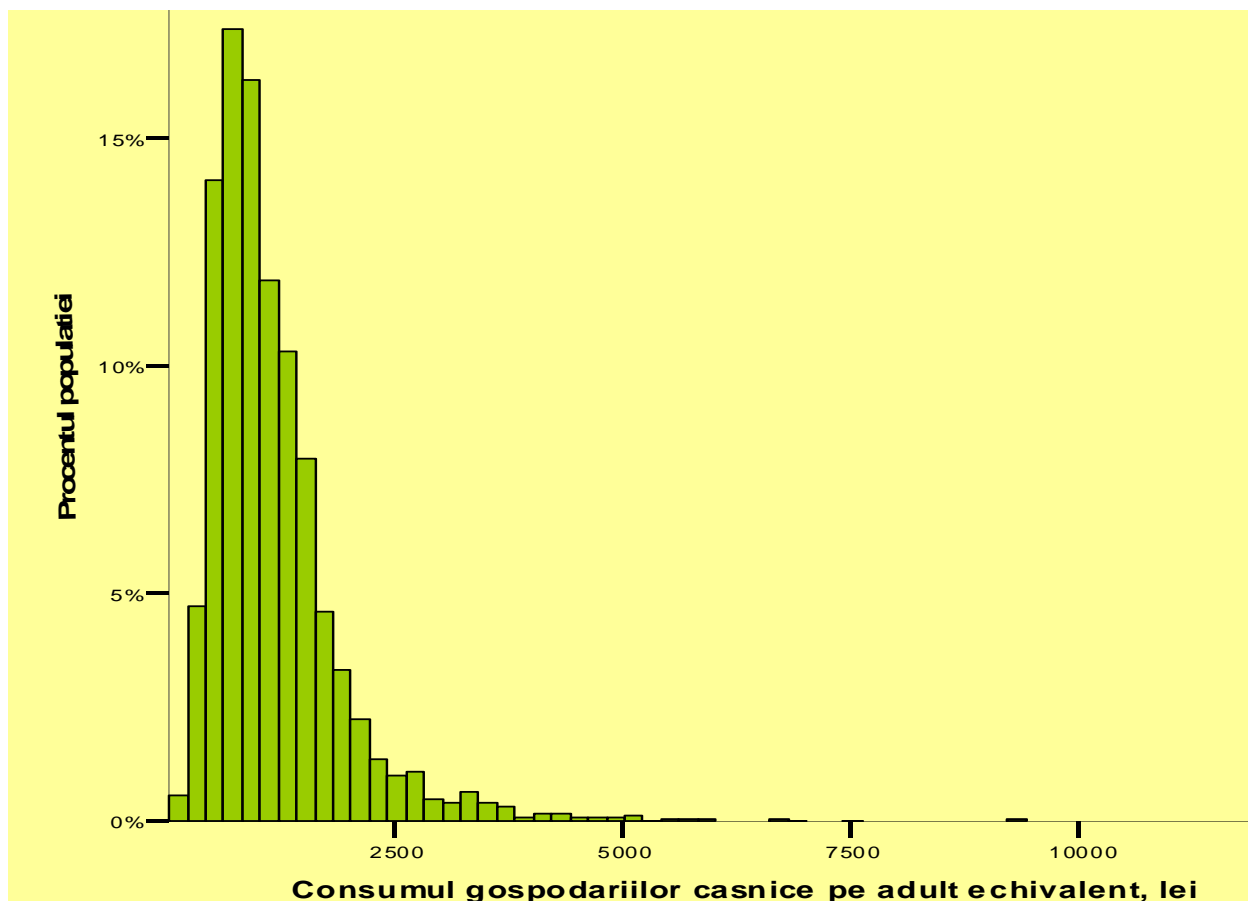
⁶ Anexa 2,4

trimestru, după care s-a observat o sporire neesențială (cu excepția ratelor sărăciei bazate pe pragul sărăciei extreme). Unul din factorii care a cauzat aceste devieri este efectul sezonier al veniturilor și respectiv al cheltuielilor gospodăriilor casnice.

34. Simpla înregistrare a ratei sărăciei nu evidențiază *cît de săraci* sînt cei aflați sub pragul sărăciei. Pentru a evalua acest lucru se măsoară profunzimea sărăciei, care exprimă deficitul de resurse a populației sărace în raport cu pragul sărăciei, adică suma necesară pentru ca fiecare individ sărac să ajungă la nivelul pragului sărăciei. Astfel, în 2006 profunzimea sărăciei a constituit circa 8% în raport cu pragul sărăciei absolute și 1% în raport cu pragul sărăciei extreme. Aceasta înseamnă că, în medie, transferul monetar necesar fiecărei persoane sărace pentru a ieși din starea de sărăcie absolută constituie 59 MDL și circa 4 MDL pentru fiecare persoană extrem de săracă.

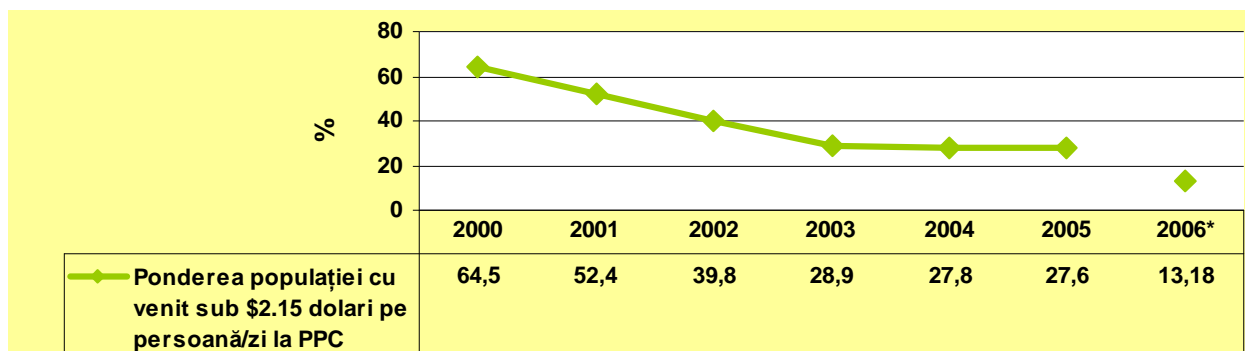
35. Nu există diferențe foarte mari între cheltuielile de consum ale gospodăriilor casnice care se situează sub pragul sărăciei absolute și cele aflate peste acest prag, consumul acestora fiind concentrat pe un interval apropiat de pragul sărăciei (Figura 4). Astfel se face simțită o înaltă polarizare a consumului populației, concentrând ponderi ridicate ale populației în jurul pragului sărăciei absolute. Un segment substanțial are o situație mai defavorizată, în timp ce un segment relativ restrâns se bucură de un nivel acceptabil de prosperitate caracterizat printr-un nivel ridicat de consum.

Figura 4: Distribuția consumului gospodăriilor casnice, 2006

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

36. Pentru a aprecia progresul țărilor și a asigura comparabilitatea acestora în contextul reducerii numărului de persoane care trăiesc în sărăcie, se utilizează pragul internațional al sărăciei, stabilit de Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (ODM). În primul raport național al Republicii Moldova, formulat în contextul realizării ODM pentru stabilirea țintelor pe termen mediu și lung s-a utilizat ponderea populației cu venit sub 2.15 dolari pe zi (la PPC). Evoluția acestui indicator este prezentată în Figura 5. Conform datelor CBGC în 2006, 13% din populația Republicii Moldova avea un venit sub pragul \$2.15 pe zi/persoană, ajustat la PPC. Ținta intermediară stabilită pentru acest indicator a fost depășită de mai mult de 2 ori (13% comparativ cu 28%).

Figura 5: Realizarea ODM cu privire la reducerea sărăciei

Sursa: MEC în baza datelor CBGC

*\ Datele nu sînt comparabile cu cele din anii precedenți

37. Actualmente, anumite țări, în special Comunitatea Statelor Independente, tind să treacă la un standard mai înalt de măsurare a sărăciei – pragul internațional al sărăciei de 4.3 dolari pe zi/persoană la PPC. Analiza datelor indică faptul că și pentru Moldova este relevantă tranziția la acest indicator mai ambițios. Datele anului 2006 ne relevă o cifră a ratei sărăciei conform pragului 4.3 dolari similară cu rata sărăciei estimată conform pragului național (Tabelul 4). Mai mult ca atât conform recomandărilor internaționale se preferă utilizarea consumului în locul venitului și estimarea indicatorilor pe persoană. Acest fapt a fost confirmat și în procesul de elaborare și consultare a Planului Național de Dezvoltare.

Tabelul 4: Nivelul sărăciei conform pragului internațional de \$4.3 la PPC, 2006

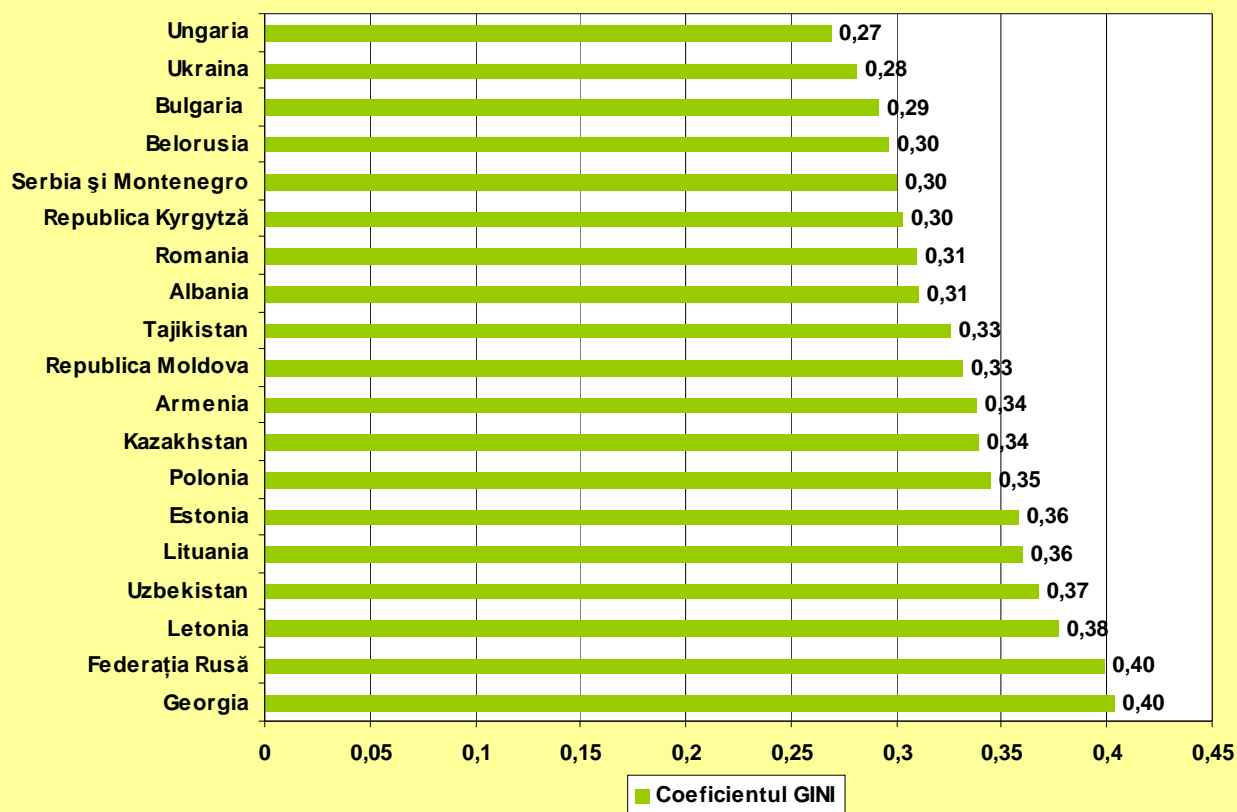
	2006
Pragul internațional de 4.3 dolari SUA PPC pe persoană/zi (MDL/persoană/lună)	604.07
Rata sărăciei (cheltuieli pe persoana) %	34.46

Sursa: MEC în baza datelor CBGC

Dinamica inegalității

38. În scopul evaluării complexe a fenomenului sărăciei se măsoară inegalitatea distribuției resurselor pe ansamblul populației. Nivelul inegalității existente în țară este apreciat de coeficientul Gini. Cu cât este mai mare acest coeficient, cu atât este mai mare inegalitatea și invers. Inegalitatea nivelului de consum pe ansamblul populației Republicii Moldova în 2006 a rămas la un nivel destul de înalt și a constituit 0.315. Un alt indicator care reflectă nivelul inegalității în țară este distribuția 90/10 a mediei cheltuielilor de consum pe adult echivalent. Acesta relatează că cheltuielile medii ale celor mai înstărite 10% din populație sînt de circa 7 ori mai mari decît ale celor mai sărace 10% din populație.

39. Comparînd nivelul inegalității Republicii Moldova cu inegalitatea în alte țări se constată că Moldova are un nivel al inegalității la fel cu cel din România, Albania, Tajikistan, Armenia, Kazakhstan. Un nivel mai redus al inegalității este înregistrat în așa țări ca Ungaria, Ucraina, Bulgaria, Belarusia (Figura 6).

Figura 6: Nivelul inegalității în țările CSI și în alte țări din regiune

Sursa: Banca Mondială, Indicatorii de Dezvoltare Mondială, 2007, accesată la 25.10.2007

Notă: Datele se referă la anul 2003 (cu excepția țărilor Rusia, Polonia, Belorusia, Ungaria – 2002, Albania – 2004)

40. Inegalitatea reprezintă decalajul de venituri/cheltuieli dintre bogați și săraci. Din tabelul 5 se observă că consumul primei chintile (cei mai săraci 20%) în 2006 a constituit 8% din consumul total, în timp ce consumul chintilei a cincea (cei mai bogați 20%) depășește consumul celor săraci aproape de 5 ori (39%). În ansamblu, cheltuielile medii de consum pe adult echivalent în 2006 au constituit 1161.18 MDL, pe când populația din chintila inferioară a cheltuit în medie pe lună 482.19 MDL sau 42% din nivelul mediu pe țară.

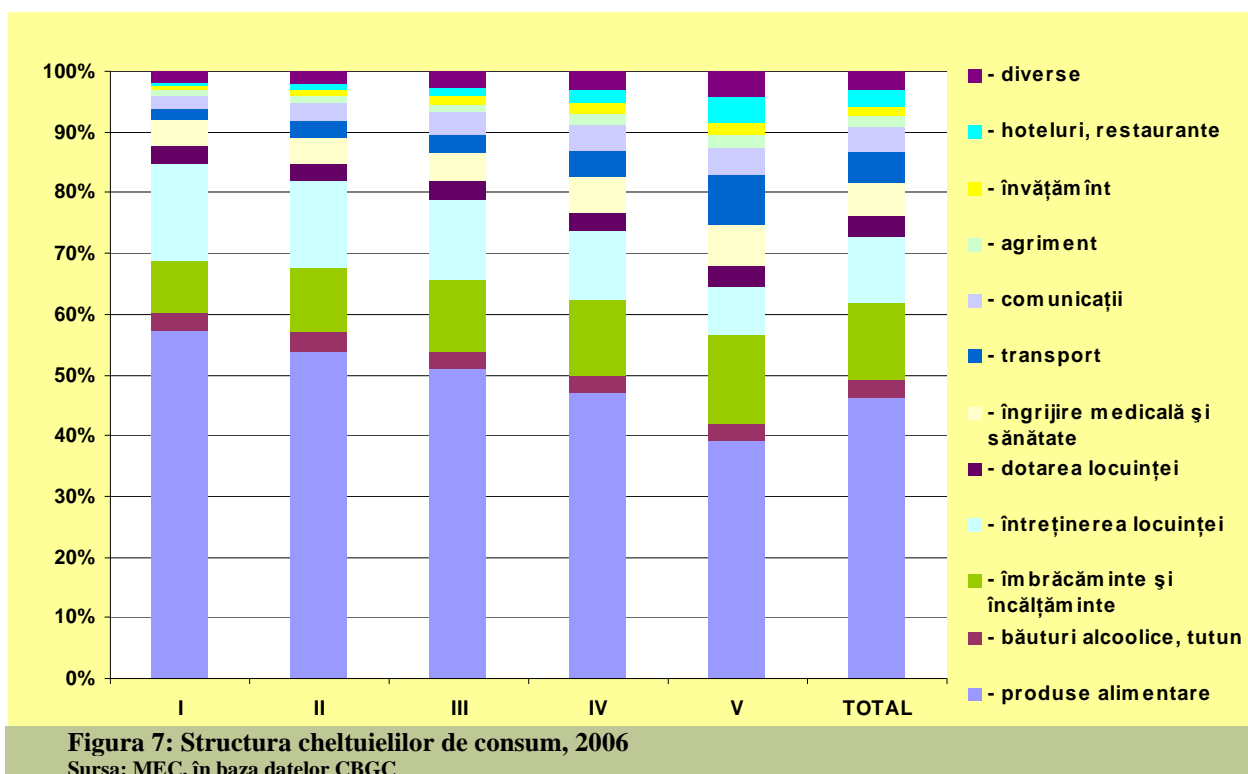
Tabelul 5: Ponderea și media cheltuielilor de consum pe grupe de chintile (20%) ale populației

	Ponderea cheltuielilor de consum, %	Media cheltuielilor de consum (pe echivalent)
TOTAL	100	1161.18
Chintila I	8.2	482.19
Chintila II	12.8	749.37
Chintila III	17.1	992.01
Chintila IV	22.8	1318.12
Chintila V	39.1	2235.91

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

41. Există diferențe esențiale între structura cheltuielilor de consum ale gospodăriilor casnice din chintila 1 și cele din chintila 5 (Figura 7). Cheltuielile alimentare constituie cea mai mare parte a cheltuielilor populației (46%) și absorb mai mult de jumătate (57%) din resursele celor din chintila inferioară. O altă componentă principală în cheltuielile de consum ale populației sărace sînt cheltuielile pentru întreținerea locuinței. În medie acestea reprezintă 11%, iar populația din chintila inferioară alocă pentru aceste cheltuieli lunar 16%, comparativ cu numai 8% din cheltuielile celor din chintila superioară. Asigurarea cu necesarul alimentar și achitarea cheltuielilor ce țin de întreținerea locuinței constituie o prioritate pentru populația săracă.

Aceasta contribuie la limitarea resurselor gospodăriilor sărace necesare pentru asigurarea cu alte mărfuri și servicii, care ar asigura un trai decent. Astfel, cele mai bogate 20 procente din gospodăria cheltuiesc 15% pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, iar cele mai sărace 20 procente – doar 7%.

42. Ponderea serviciilor medicale în coșul de consum este de 5.6%, iar gospodăriile bogate cheltuiesc de 1.5 ori mai mult pentru aceste servicii decât cele sărace. Cea mai mică parte din coșul de consum o constituie cheltuielile pentru învățămînt (doar 1.52%). Cheltuielile pentru bunuri și servicii educaționale, cât și cheltuielile de transport ale gospodăriilor din chintila superioară sînt de 4 ori mai mari în comparație cu cele ale gospodăriilor sărace⁷.

43. Se observă diferențe esențiale și în structura veniturilor pe chintile (Tabelul 6). În 2006 veniturile disponibile ale populației au constituit 1035.78 MDL în medie pe lună pe adult echivalent, populația cea mai puțin asigurată din chintila I realizînd venituri în mărime de 519.77 MDL, ceea ce reprezintă 50% din media pe țară. Veniturile disponibile ale populației din chintila superioară sînt circa de 3 ori mai mari față de veniturile populației din chintila inferioară.

Tabelul 6. Structura veniturilor disponibile ale gospodăriilor casnice 2006, %

	Chintile pe cheltuieli de consum (pe o persoană echivalent adultă)					
	I	II	III	IV	V	Total
<i>TOTAL, inclusiv veniturile din:</i>	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Venit din activitatea salariaata	33.12	35.10	42.01	44.09	44.21	41.39
Venit din activitatea individuala non-agricola	4.35	5.28	4.86	7.39	11.30	7.71
Venit din activitatea individuala agricola	22.25	24.71	22.35	19.14	12.78	18.58
Venit din proprietate	0.02	0.00	0.12	0.19	0.40	0.21
Plati sociale	28.53	21.04	15.00	10.88	6.12	13.14
Venit din alte transferuri curente	0.04	0.01	0.00	0.00	0.00	0.01
Alte venituri	11.70	13.86	15.68	18.29	25.20	18.96
Remitente	7.10	10.13	10.87	13.63	18.66	13.76
<i>Media venitului disponibil (pe echivalent), MDL</i>	519.77	746.83	902.27	1203.61	1785.70	1035.78

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

⁷ Detalii în capitolele de mai jos

44. Principala sursă de formare a veniturilor disponibile ale populației este activitatea salarizată, cota acestora fiind de 41% din totalul veniturilor disponibile. Mai mult de 50% din totalul veniturilor celei mai sărace chintile sînt obținute din activitatea individuală agricolă și plăți sociale, pe cînd cota acestora în structura veniturilor gospodăriilor înstărite este doar de 19%. Aceasta presupune că preponderent la nivelul venitului specific chintilelor inferioare trăiesc persoanele care au o vîrstă înaintată și cele care practică activități agricole. Cota remitențelor obținute de cele mai înstărite 20% de gospodării este de circa 3 ori mai mare decît a familiilor sărace (19% față de 7%), ceea ce indică importanța acestora în asigurarea bunăstării populației.

45. Sărăcia este strîns legată de creșterea economică. Creșterea economică reprezintă o condiție preliminară pentru majorarea standardelor de viață și reducerea sărăciei. În lipsa unei creșteri economice, este dificil de redus ratele sărăciei. Într-o astfel de situație numai redistribuirea venitului de la gospodăriile mai bogate la cele mai sărace va rezulta rate mai scăzute ale sărăciei.

46. În pofida șocurilor economice (majorarea prețurilor la gaze și introducerea restricțiilor la exportul producției alcoolice) care au influențat puternic economia țării în anul 2006, PIB s-a majorat cu 4% față de anul precedent. Incompatibilitatea datelor pentru perioada de pînă în anul 2005 și după implementarea noii CBGC în 2006, face dificilă posibilitatea determinării impactului creșterii economice înregistrate în anul 2006 asupra ratelor sărăciei.

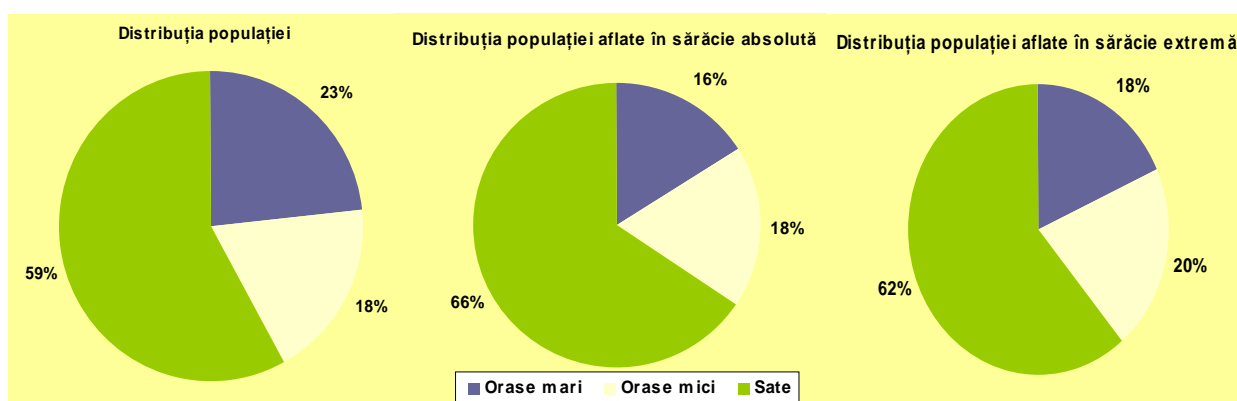
2.3. INCIDENȚA, STRUCTURA ȘI RISCUL SĂRĂCIEI LA DIFERITE CATEGORII ALE POPULAȚIEI

47. Această secțiune analizează caracteristicile sărăciei și permite de a răspunde la următoarele întrebări: Cine sînt săracii? Care sînt cele mai vulnerabile categorii ale populației? Care factori determină riscul sărăciei? Datele statistice care stau la baza diagramelor din secțiunea dată sînt prezentate în anexele statistice la Raportul respectiv.

Unde locuiesc săracii?

■ Profilul sărăciei după medii de reședință

48. Mediul de reședință este unul din factorii cei mai puternici corelați cu sărăcia. Populația rurală constituie circa 59% din populația țării, și circa 66% din toți cei săraci locuiesc în această zonă (Figura 8).

Figura 8: Distribuția populației sărace pe medii de reședință, 2006

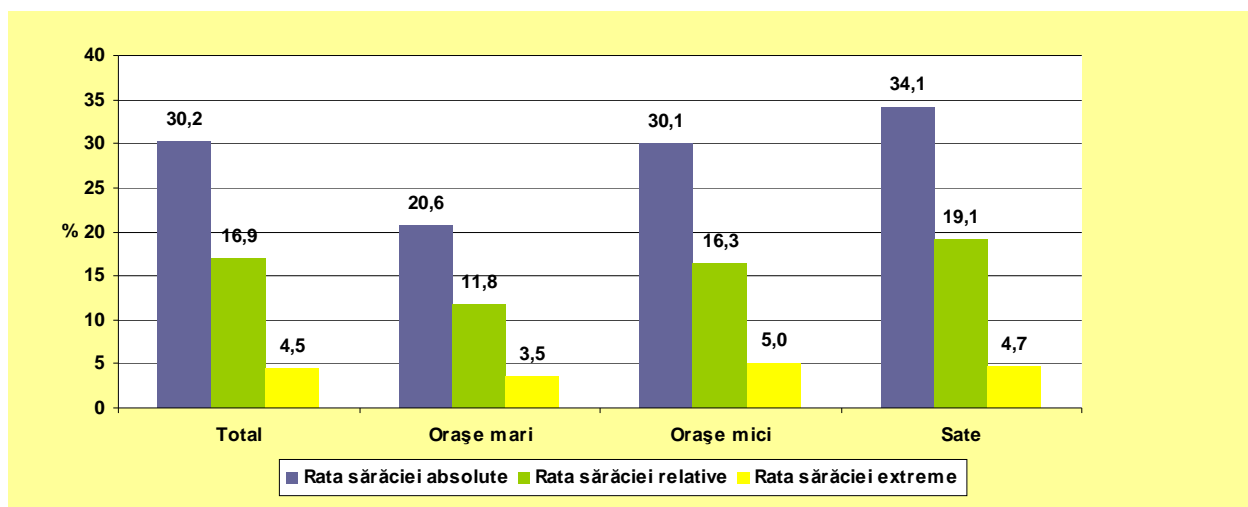
Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

49. Analiza ratelor sărăciei după mediul de reședință ne denotă același profil general al sărăciei ca și în anii precedenți, cu diferențe esențiale între zonele urbane și rurale. Populația care locuiește în orașele mari continuă să aibă cel mai redus risc de a trăi în sărăcie, nivelul acesteia constituind 20.6%. Ratele sărăciei în localitățile rurale sînt cele mai înalte (34.1%), Comparativ cu orașele mari, sărăcia absolută în mediul rural e cu 13.5 p.p. mai mare, iar comparativ cu orașele mici – cu 4 p.p..

50. Sărăcia în mediul rural este asociată cu faptul că o mare parte a populației este angajată în sectorul agricol. Fermierii și salariații din sectorul agricol alcătuiesc 32% și respectiv 17% din totalul populației aflate în sărăcie din mediul rural. O altă sursă majoră de existență pentru familiile rurale sînt transferurile sociale, în special pensiile. Cota pensionarilor în totalul populației sărace din mediul rural constituie 33%, cu o rată a sărăciei de 41%.

51. Incidența înaltă a sărăciei în localitățile rurale este datorată productivității agricole scăzute și oportunităților reduse de angajare în alte sfere în afara sectorului agricol. Promovarea unor politici de dezvoltare a unui sector agricol competitiv și eficient, de dezvoltare a capitalului uman, trecerea de la un sistem de asistență socială bazat pe principiul categorial la unul orientat spre cele mai sărace grupuri ale populației constituie sarcini importante, înscrise în agenda Guvernului.

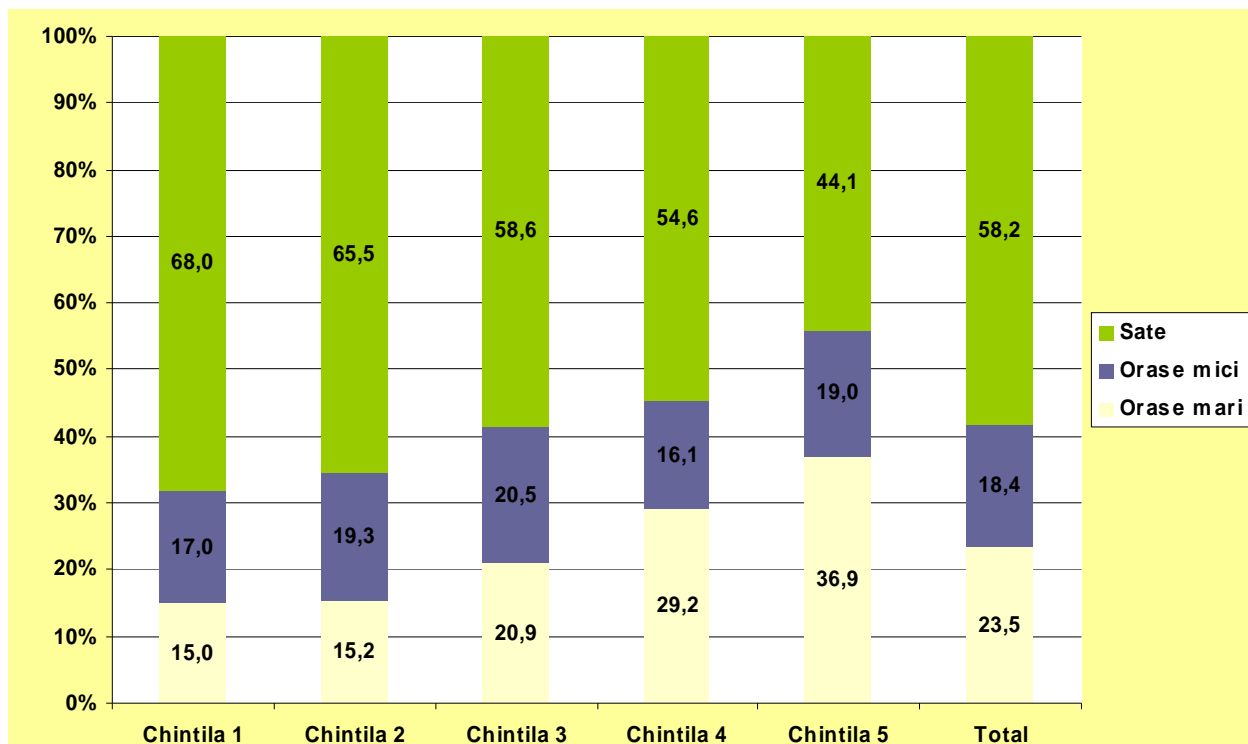
52. Sărăcia urbană în Republica Moldova depinde esențial de dimensiunea orașului. În orașele mici s-au înregistrat rate mai înalte ale sărăciei (30.1%) în comparație cu orașele mari (Chișinău și Bălți) (20.6%). Populația din orașele mici este mai expusă și la sărăcia extremă (5%), chiar și comparativ cu populația care trăiește în localitățile rurale (4.7%) (Figura 9). Aceasta se datorează lipsei lotului de pămînt care poate asigura minimumul alimentar necesar. Dezvoltarea sectorului privat are o influență benefică asupra nivelului de trai în orașele mari. Ponderea persoanelor, a căror sursă principală de venit din autoangajare sau angajare în sectorul privat, constituie aproape jumătate (46.4%) din totalul acestora, în orașele mici fiind numai de 35.6% (Tabelul A.29, Anexa 3). Astfel, locuitorii orașelor mari sînt cel mai puțin supuși riscului sărăciei, datorită posibilităților mai largi de angajare în cîmpul muncii, de recalificare, de inițiere a unei afaceri private, caracterului mai dezvoltat al infrastructurii și al sferei serviciilor.

Figura 9: Ratele sărăciei în dependență de mediu de reședință, 2006

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

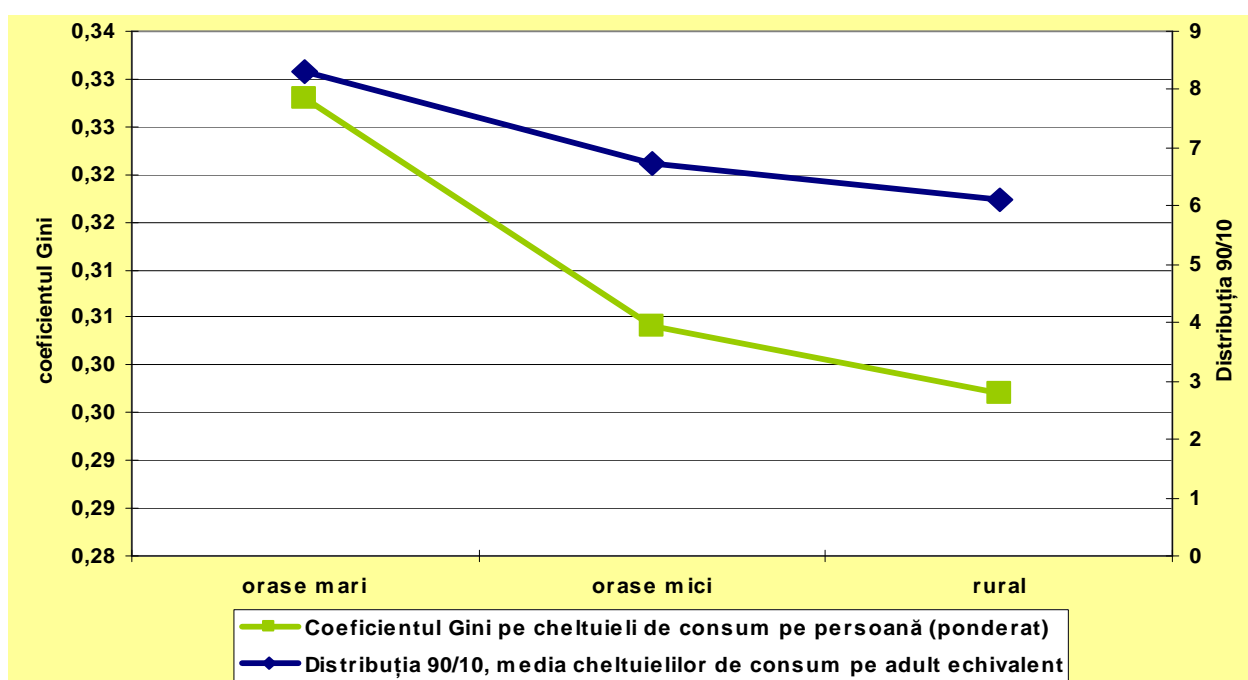
53. Structura populației distribuită pe chintile după nivelul de consum conform mediului de reședință (Figura 10) reflectă o concentrare mai mare a populației rurale în chintilele de jos și a populației din orașele mari – în chintilele de sus. Chintila 1 include 68% din persoane de la sate, în timp ce populația rurală constituie 58.2% din întreaga populație a țării. Astfel, ponderea persoanelor de la sate în chintila 1 este de 1.5 ori mai mare comparativ cu ponderea acestora în ultima chintilă.

Figura 10: Ponderele populației distribuită pe chintile de consum după mediul de reședință

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

54. Coeficientul Gini demonstrează niveluri mai înalte ale inegalității în mediul urban comparativ cu mediul rural (Figura 11). Deși ratele de sărăcie în orașele mari sînt cele mai joase, nivelul inegalității în consumul rezidenților acestor orașe este cel mai ridicat, demonstrînd o diferențiere mai mare a populației după nivelul de trai. Oportunitățile mai diversificate de angajare în sectorul privat din orașele Chișinău și Bălți determină un nivel mai înalt al inegalității, comparativ cu populația rurală unde majoritatea practică activități agricole, și respectiv veniturile/cheltuielile acestora nu atestă diferențe atît de mari.

Figura 11: Dinamica inegalității pe medii de reședință

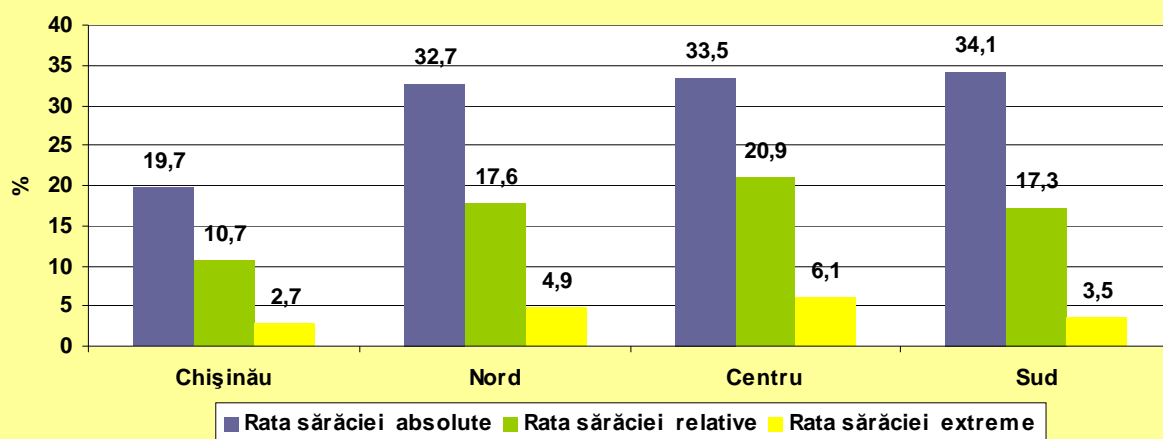
Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

■ *Aspecte regionale ale sărăciei*

55. În Republica Moldova persistă importante disparități regionale care împiedică dezvoltarea social-economică echilibrată pe întreg teritoriul țării. Modelul de dezvoltare regională, introdus prin Legea nr. 438-XVI privind dezvoltarea regională, adoptată la 28 decembrie 2006, prevede crearea a șase regiuni de dezvoltare: Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia, Transnistria și municipiul Chișinău. În CBGC se cercetează regiunile statistice ale republicii⁸, care se deosebesc de regiunile stabilite de Lege. În analiza aspectelor regionale ale sărăciei se vor utiliza regiunile statistice.

56. Creșterea economică regională reprezintă o condiție necesară pentru dezvoltarea durabilă, dar nu și suficientă pentru reducerea sărăciei. Estimările sărăciei la nivel regional, indică o distribuție neuniformă a localităților după nivelul de trai. Se constată conturarea unor zone intra-regionale de sărăcie, caracterizate prin nivel de trai scăzut și acces insuficient la servicii.

57. În anul 2006, regiunea cu cea mai înaltă rată a sărăciei absolute a fost Sudul republicii, urmată de regiunea Centru⁹. Cea mai prosperă regiune din Republica Moldova a fost Chișinăul (Figura 12), unde ratele de sărăcie absolută au fost de 1.7 ori mai mici comparativ cu regiunea de Sud. Regiunea cu cea mai înaltă rată a sărăciei extreme a fost Centrul, cu o rată de peste 2 ori mai mare decât cea înregistrată în municipiul Chișinău. Municipiul Chișinău dispune într-o măsură mai mare decât alte regiuni ale țării de factorii de producere și elementele de infrastructură necesare pentru atragerea investițiilor și dezvoltarea social-economică, ceea ce impune un nivel al bunăstării mai ridicat în această regiune.

Figura 12: Ratele sărăciei în dependență de zonele statistice ale Republicii Moldova, 2006

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

58. Majoritatea satelor și comunelor sărace din țară se concentrează în regiunile Sud și Centru. Regiunea este cu atât mai săracă cu cât are o pondere mai ridicată a populației rurale, localități dezavantajate în ceea ce privește infrastructura, accesul la serviciile de educație și sănătate. Un alt factor determinant al sărăciei îl constituie ocuparea forței de muncă, agricultura fiind ocupația de bază pentru o bună parte din populație. Nivelul de ocupare în acest sector în regiunea Centru a fost de 61%, la Sud – 56% și 44% la Nord. Cel mai înalt nivel al șomajului s-a înregistrat în regiunile Centru și Sud. Rata șomajului, definită ca raport dintre numărul șomerilor și populația

⁸ Regiunile statistice ale republicii: Nord - Briceni, Edineț, Ocnița, Dondușeni, Soroca, Drochia, Rîșcani, Glodeni, Fălești, Sîngerei, Florești, Șoldănești, mun. Bălți; Centru – Ungheni, Telenești, Rezina, Orhei, Călărași, Nisporeni, Strășeni, Criuleni, Dubăsari, Anenii Noi, Ialoveni, Hîncești; Sud – Leova, Cimișlia, Basarabasca, Căușeni, Ștefan Vodă, UTA Găgăuzia, Cantemir, Taraclia, Cahul; Mun. Chișinău.

⁹ Regiunea Centru nu include mun. Chișinău

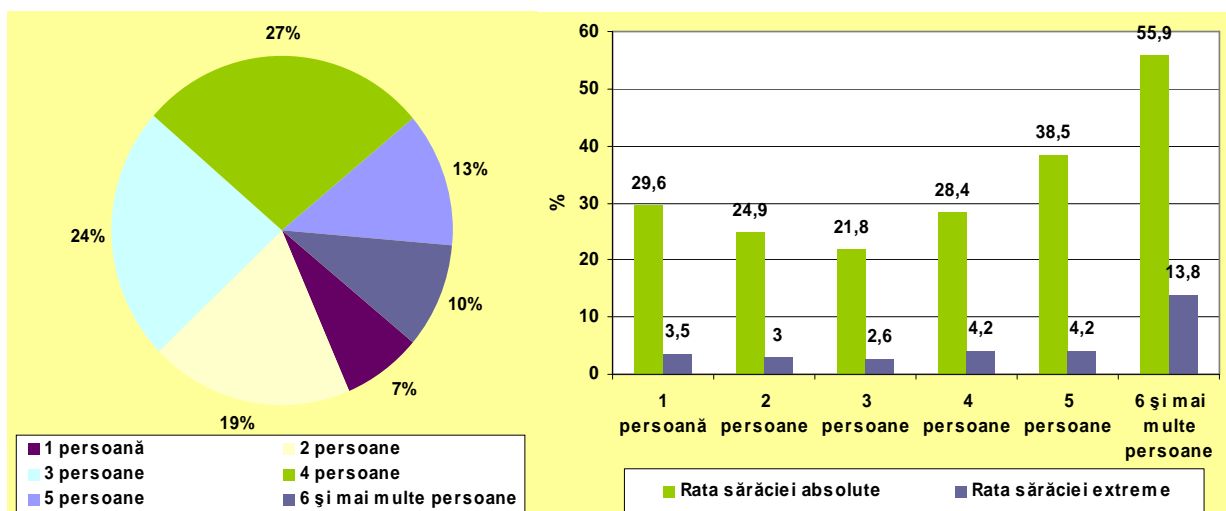
economic activă, în aceste regiuni a fost de circa 1.5 ori mai înaltă față de regiunea Nord și de 2-3 ori față de regiunea mun. Chișinău.

Sărăcia după caracteristicile demografice

59. Această secțiune analizează diverse caracteristici ale gospodăriilor casnice care au un impact important asupra incidenței sărăciei: mărimea și structura gospodăriei, numărul copiilor în familie, vârsta, sexul, statutul ocupațional, nivelul de educație etc.

■ Sărăcia după mărimea și tipul gospodăriei

60. Nivelul sărăciei crește concomitent cu numărul membrilor gospodăriilor casnice, de la gospodăriile mai puțin numeroase la cele cu 6 și mai mulți membri. Jumătate din populația țării trăiește în familii alcătuite din mai mult de 4 persoane. Cele mai înalte rate ale sărăciei absolute sînt înregistrate la gospodăriile formate din 5, 6 sau mai mulți membri. În gospodăriile alcătuite din 5 persoane rata sărăciei absolute a fost cu 8.3 p.p. mai mare decît media pe țară, iar gospodăriile cu 6 și mai mulți membri au înregistrat o rată a sărăciei absolute de aproape 2 ori mai mare decît media pe țară. Totodată, riscul sărăciei predomină și în gospodăriile formate dintr-o singură persoană (29.6%), însă ponderea acestora în totalul populației este doar de 7%.

Figura 13: Sărăcia în dependență de mărimea gospodăriei casnice, 2006

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

61. Structura gospodăriilor casnice are, de asemenea, un impact asupra vulnerabilității gospodăriilor care se află în sărăcie. Cuplurile familiare cu copii sub 18 ani, împreună cu alte gospodării cu copii sub 18 ani reprezintă 62% din numărul gospodăriilor sărace și respectiv 58% din numărul total de gospodării casnice. Cele mai expuse riscului sărăciei sînt „alte” gospodării casnice cu copii, în componența cărora intră familiile cu copii care au rămas sub tutela bunelor, rudelor, familiile cu copii adoptivi.

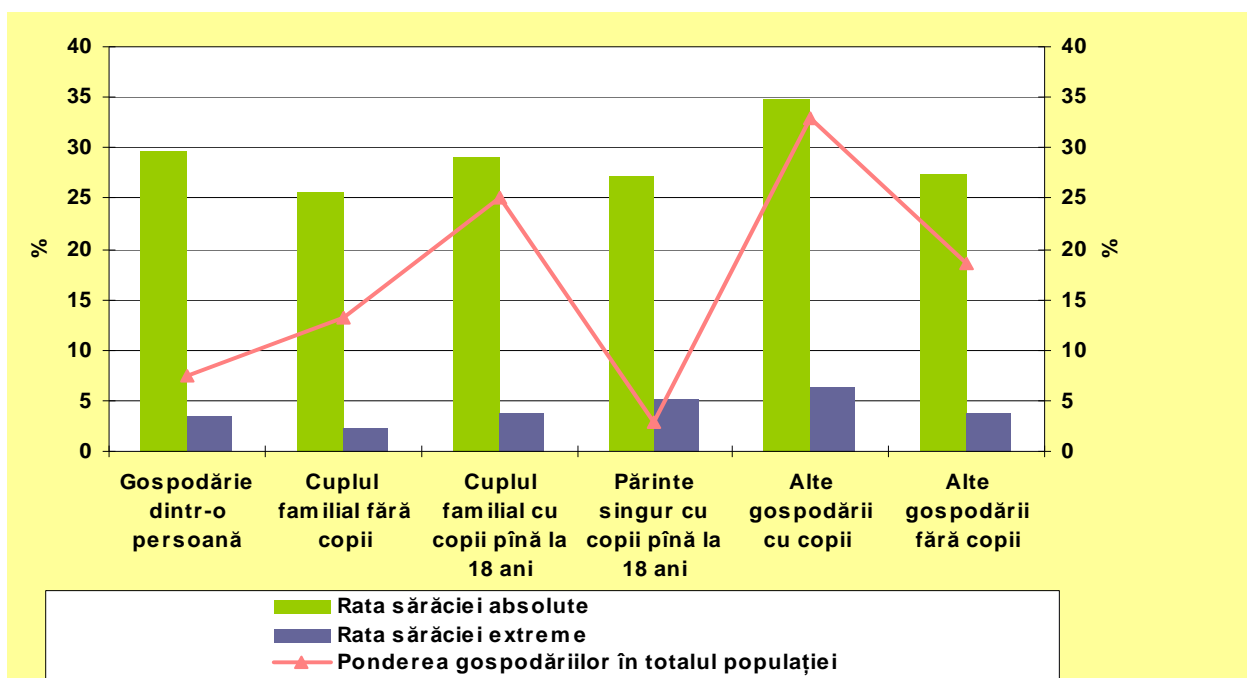

Figura 14: Riscul sărăciei absolute în funcție de tipul gospodăriei

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

■ Sărăcia după numărul de copii prezenți în gospodărie

62. Tendințele sărăciei în dependență de numărul de copii sînt aceleași ca și în anii precedenți. Creșterea numărului copiilor contribuie la creșterea gradului de sărăcie (Figura 15). Circa 67% din totalul gospodăriilor casnice sînt gospodăriile cu un singur copil și cele fără copii. Aceste gospodării sînt cele mai puțin sărace, pe cînd cele mai afectate sînt gospodăriile cu 4 sau mai mulți copii, rata sărăciei absolute constituind 65,4%. Și sărăcia extremă este mai pronunțată anume în acest tip de gospodării, avînd un nivel de 14,8% sau cu 10 p.p. mai mare decît media pe țară.

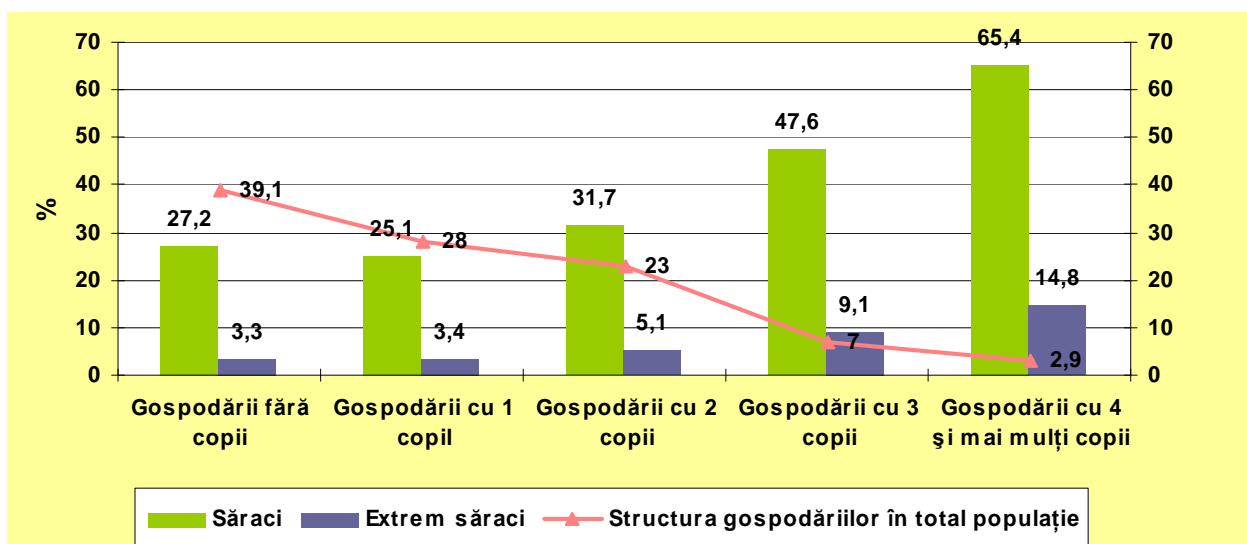

Figura 15: Rata sărăciei după numărul de copii, 2006

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

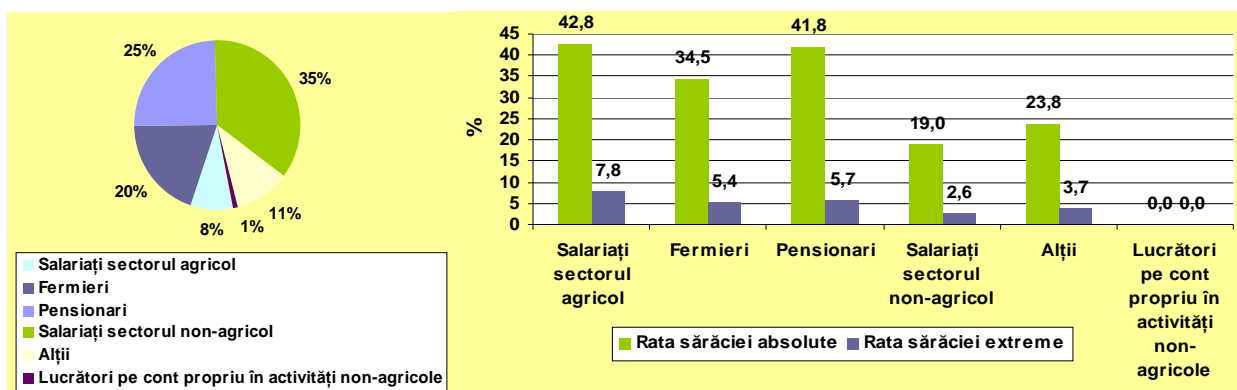
■ *Sărăcia după statutul ocupațional și sursa principală de venit al capului gospodăriei casnice*

63. Analiza datelor după grupele social-economice ne relevă 3 categorii dominante în structura celor săraci: fermierii și salariații din sectorul agricol ocupă mai mult de 1/3 din această structură, pensionarii – încă 1/3 din totalul celor săraci și salariații din afara sectorului agrar – 22%. Cei mai afectați de sărăcie sînt lucrătorii agricoli și pensionarii cu o rată a sărăciei absolute de peste 40%. Aceste categorii au un risc de a trăi în sărăcie de peste 2 ori mai mare decît salariații din sectorul non-agricol (19%).

64. Nivelul înalt al sărăciei în rîndul lucrătorilor din sectorul agricol este determinat de evoluția acestui sector. Sectorul agricol al Republicii Moldova continuă să fie definit ca un sector cu cel mai scăzut nivel de productivitate și remunerare a muncii. Mai mult decît atît, dependența substanțială a volumului veniturilor de condițiile climaterice determină instabilitatea acestora și reprezintă un factor de risc specific și suplimentar pentru gospodăriile sărace rurale.

65. Statul sprijină sectorul agricol prin promovarea unor reforme funciare de consolidare a terenurilor agricole, de subvenționare a producătorilor agricoli și prestare a serviciilor agricole, acordarea unor facilități fiscale întreprinzătorilor agricoli, îmbunătățirea calității producției agroalimentare și promovarea acestora pe piețele externe. Toate aceste reforme constituie un instrument important în vederea promovării creșterii economice și reducerii sărăciei, însă impactul acestora nu poate fi apreciat imediat.

66. O altă categorie afectată de un risc înalt al sărăciei sînt pensionarii. Ponderea acestei categorii în totalul populației este de 25%, iar în totalul gospodăriilor sărace 35%, avînd un nivel al sărăciei de 41.8%. O pondere importantă în structura gospodăriilor casnice o au salariații angajați în afara sectorului agricol (35.5%). Deși ratele de sărăcie pentru această categorie a populației sînt mai reduse comparativ cu alte grupe (19%), aceasta reprezintă cel mai numeros grup al săracilor din mediul urban: 47.2% din totalul populației sarace din orașele Chișinău și Bălți și 36.8% din locatarii săraci din orașele mici.

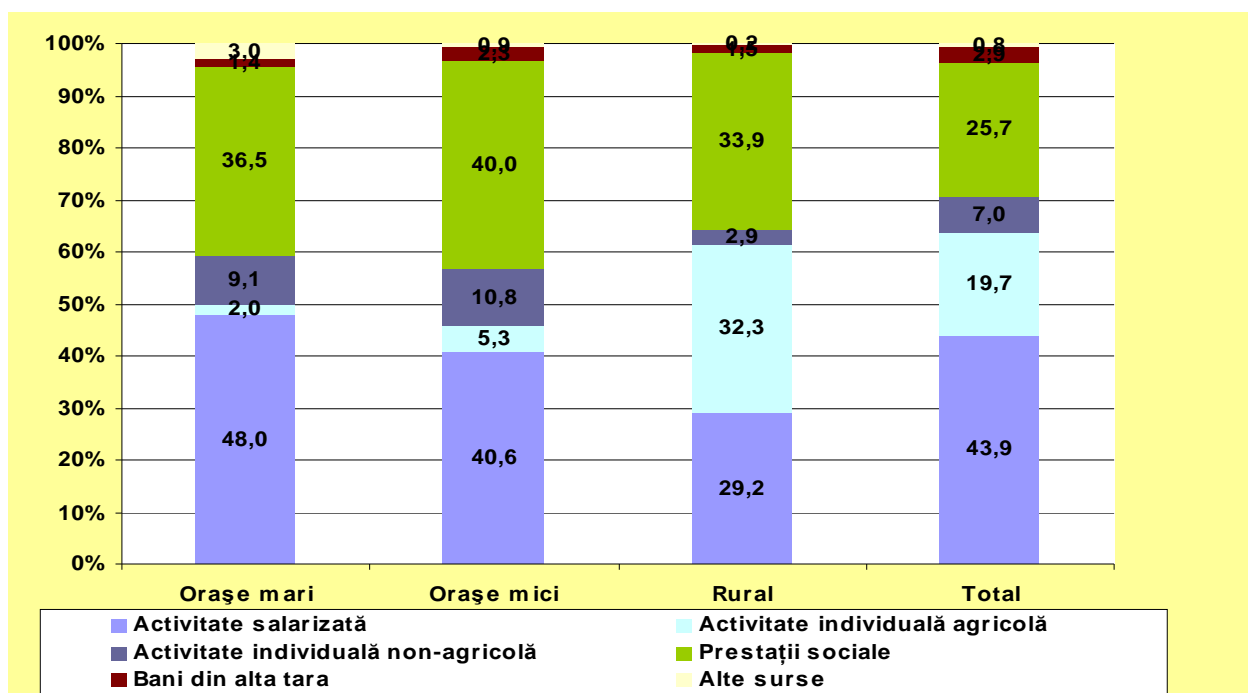
Figura 16: Structura gospodăriilor casnice în totalul populației și ratele de sărăcie conform grupelor socio-economice

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

67. În funcție de statutul ocupațional nivelul sărăciei este cel mai înalt pentru familiile care au ca sursă de venit prestațiile sociale – 41.8%, după care urmează gospodăriile conduse de persoane care practică o activitate pe cont propriu în sectorul agricol – 34.5%. Sursa principală de venit a 44% din gospodării este activitatea salarizată, rata sărăciei în rîndul acestei categorii în ansamblu pe țară este de 23.6% (Figura 17). Situația diferă după mediile de reședință: salariații din mediul rural sînt de aproape 2 ori mai supuși de a trăi în sărăcie decît cei din mediul urban.

68. Sursa principală de venit a 3% din gospodăriile casnice o constituie banii de peste hotare transferați de emigranți. Datele cercetării demonstrează că aceste gospodării au cele mai joase

rate ale sărăciei (16.7%). Astfel, migrația forței de muncă și transferurile bănești de peste hotare au devenit o sursă importantă de depășire a stării de sărăcie pentru gospodăriile casnice sărace.

Figura 17: Structura populației sărce după sursele principale de venit a capului gospodăriei
Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

69. În ceea ce privește pământul, inclusiv suprafața terenurilor agricole, observăm că acesta nu îmbunătățește de la sine situația materială a gospodăriei casnice. În Republica Moldova dispun de terenuri agricole absolut toate gospodăriile casnice sărace situate în localitățile rurale, și circa 72% din orașele mici. Distribuția gospodăriilor din mediul rural și orașele mici care au în proprietate pământ nu reflectă o diferență semnificativă între gospodăriile sărace și nesărace.

70. Analiza situației după numărul de lucrători în gospodărie, constată că ocuparea are o influență importantă asupra ratelor sărăciei. Gospodăriile fără lucrători au cel mai înalt risc de a trăi în sărăcie (35.4%), fiind mai mare cu 5 p.p. decât media pe țară. Însă o dată cu creșterea numărului de membri ocupați în gospodăria casnică, ratele de sărăcie sînt în creștere. Aceasta reflectă problema familiilor numeroase unde veniturile obținute nu sînt suficiente pentru întreținerea tuturor membrilor.

■ Nivelul educațional și sărăcia

71. Nivelul educației este un alt factor ce influențează nivelul sărăciei. Rata sărăciei evoluează într-o direcție invers proporțională cu nivelul de educație al capului gospodăriei și sînt puternic corelate (fig. 20). Astfel, riscul sărăciei în gospodărie se reduce substanțial pe măsură ce nivelul de studii al capului gospodăriei crește. O gospodărie al cărui cap de familie nu are studii primare e de 5 ori mai predispusă să trăiască sub pragul sărăciei, decât gospodăria unui absolvent de facultate. Ponderea gospodăriilor conduse de persoane fără studii primare și analfabeți în totalul populației nu este mare – 2.3%, însă au cel mai înalt risc al sărăciei – 55.2%. Majoritatea celor săraci (89%) este alcătuită din gospodării conduse de persoane cu studii medii generale și speciale (52%), și medii incomplete și primare (37%). Rata sărăciei pentru aceste categorii de gospodării în anul 2006 a fost de 27%, respectiv 45% în raport cu pragul sărăciei absolute.

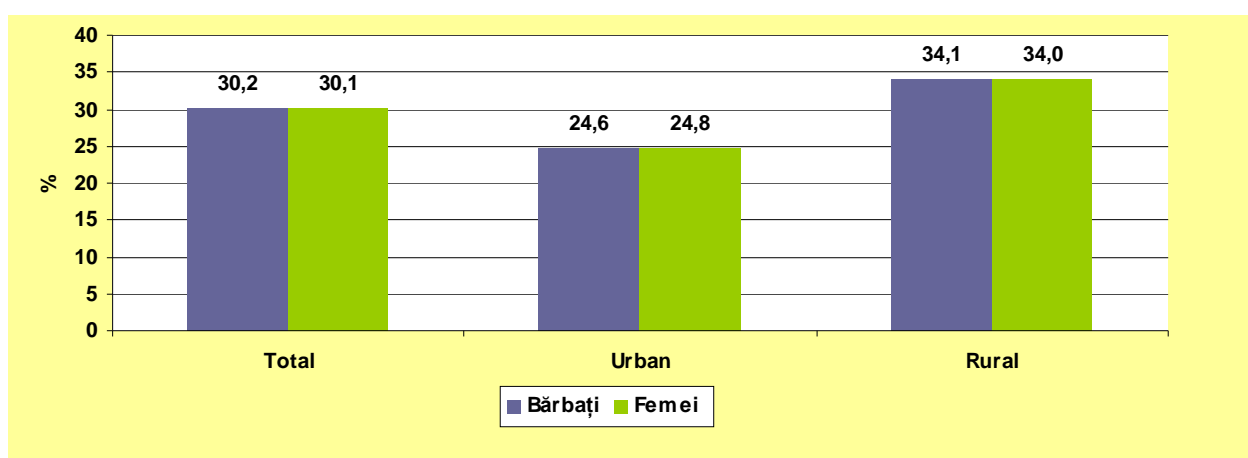
Tabelul 7: Nivelul educațional și evoluția ratelor de sărăcie, 2006

	Săraci		Extrem săraci		Total populație
	Structura	Rata sărăciei	Structura	Rata sărăciei	Structura
<i>Nivelul educațional al capului gospodăriei</i>					
Studii superioare	6.2	12.2	3.3	1.0	15.3
Studii medii generale și de specialitate	52.1	27.3	44.3	3.4	57.5
Studii medii incomplete și primare	37.4	45.4	46.3	8.3	24.9
Fără studii primare	4.3	55.2	6.2	11.8	2.3
Total	100.0	30.2	100.0	4.5	100.0

Sursa: MEC în baza datelor CBGC

■ Sărăcia după vîrstă și sex

72. Analiza sărăciei absolute după sex și locul de trai confirmă că atât femeile cît și bărbații se află la un nivel identic al sărăciei de 30%. Situația se diferențiază după mediile de reședință. Cei care trăiesc în mediul rural, atât femeile cît și bărbații, au un risc de sărăcie mai mare cu circa 9 p.p. decît cei care trăiesc la orașe.

Figura 18: Evoluția ratei sărăciei absolute în dependență de sex și mediu de reședință

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

73. Analiza datelor după vîrsta capului gospodăriei relevă că cei mai predispuși sărăciei sînt persoanele în etate. Ratele sărăciei sînt, în mediu, mai înalte în rîndul vîrstnicilor, decît în rîndul adulților și chiar a copiilor. Cele mai supuse riscului de a trăi în sărăcie sînt, în special, persoanele cu vîrsta de 75 de ani și peste, cu o rată a sărăciei absolute de 46%. Cauza principală revine mijloacelor financiare insuficiente din care sînt nevoiți să trăiască aceștia, care de cele mai multe ori au o singură sursă de venit, și anume veniturile din pensii.

74. Bătrînii de la orașe sînt mai supuși riscului de a trăi în sărăcie decît cei din mediul rural. Sărăcia absolută pentru vîrstnicii care trăiesc în mediu urban, este mai mare cu 2.3 p.p. decît pentru cei de la sate, constituind 39%. Ratele sărăciei extreme sînt, de asemenea, mai înalte pentru vîrstnicii din mediul urban. Posibilitățile bătrînilor din mediul rural de a se întreține din producția proprie micșorează riscul sărăciei.

75. În categoria populației economic active rate puțin mai înalte ale sărăciei s-au înregistrat în rîndul tinerilor: la bărbați cu vîrsta între 18 – 39 ani, cu o rată a sărăciei absolute de peste 29%, și la femeii de vîrsta 18 – 29 de ani, cu o rată a sărăciei de 27%. Riscul de sărăcie al acestei categorii este mai ridicat în mediul rural. Totodată această grupă a populației este cea mai puțin săracă comparativ cu celelalte grupe de vîrstă. Bunăstarea materială a acestora poate fi explicată prin faptul că adițional la sursele tradiționale de venit o bună parte din această populație dispune de venituri remise de peste hotare.

76. Analiza sărăciei pe categorii de vîrstă a copiilor demonstrează, că problema sărăciei în rîndul copiilor rămîne a fi actuală. În anul 2006 32.8% din numărul total de copii se aflau în sărăcie absolută. Mai pronunțată este incidența sărăciei pentru copiii cu vîrsta între 5-9 ani, cu o

rată de 35.7%. Riscul copiilor de a trăi în sărăcie este și mai mare în mediul rural unde nivelul sărăciei absolute este cu 11 p.p mai mare decât în orașe, și constituie 37%. Se evidențiază nivelul înalt al sărăciei infantile la copiii care au o vîrstă de pînă la 5 ani (34.3%), în special a acelor copii care trăiesc în mediul rural (46.1%). Aceasta se datorează faptului că familiile tinere în mediul rural în majoritate nu dispun de cote de teren echivalent, șansele de angajare în cîmpul muncii sînt reduse, o mare parte își cîștigă existența lucrînd cu ziua. Copiii care fac parte din alte categorii de vîrstă sînt mai puțin expuși la sărăcie, deși nivelul acesteia rămîne ridicat.

Tabelul 8: Nivelul sărăciei după categorii de vîrstă ale populației, 2006

	Total		Urban		Rural	
	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă
Populație – total	30.2	4.5	24.8	4.1	34.1	4.7
inclusiv:						
Copii	32.8	5.4	25.6	5.1	37.0	5.5
Sub 5	34.3	6.6	19.1	4.2	46.1	8.5
5 – 9	35.7	5.9	29.2	5.6	39.0	6.1
10 – 14	29.9	4.2	26.5	4.6	31.7	3.9
15 – 17	32.6	5.5	27.9	6.2	35.4	5.0
Economic activi	26.9	4.2	21.3	3.6	31.7	4.8
18 – 29	27.6	5.2	19.1	4.0	36.2	6.3
30 – 39	27.8	3.5	20.7	2.0	33.8	4.8
40 – 49	26.1	4.1	22.7	4.2	28.8	4.0
50 – 59	26.0	3.8	23.4	3.7	28.0	3.8
Vîrstnici	37.5	3.9	39.0	5.2	36.7	3.3
60 – 69	33.2	3.1	34.9	3.4	32.2	3.0
70 – 75	38.2	4.0	41.6	8.6	36.7	1.8
Peste 75	46.0	5.7	45.7	5.7	46.2	5.7

Sursa: MEC în baza datelor CBGC

Aspectele monetare ale sărăciei copilului¹⁰

Copiii reprezintă una dintre cele mai vulnerabile categorii de populație, reprezentînd 27.4% din populația săracă și 30.4% din populația extrem săracă. Sărăcia copilului este una din cele mai grave forme și mecanisme de excluziune socială cu care se confruntă copiii din Moldova.

Incidența sărăciei la copii este sensibil mai ridicată în raport cu populația adultă. În condițiile în care rata sărăciei pe ansamblul populației este de 30.2%, copiii sînt săraci în proporție de 32.8%, iar 5.4% din copii suferă de sărăcie extremă față de 4.5% din total populație.

Copiii din mediul rural rămîn a fi categoria cea mai defavorizată, astfel încît, 71.0% din copiii săraci locuiesc în sate, în timp ce ponderea copiilor care locuiesc în mediul rural în ansamblul populației este de 62.9%. Rata sărăciei la copiii din sate este de 37% comparativ cu 30.2% în cazul celor din orașele mici și 21.6% pentru copiii din orașele mari (mun. Chișinău și Bălți). Totodată, incidența sărăciei alimentare s-a dovedit a fi mai mare în cazul copiilor din orașele mici, cel mai probabil datorită oportunităților limitate de generare a veniturilor de către populație, și în special a celor din activitatea agricolă, care în cazul mediului rural minimizează riscul sărăciei alimentare.

¹⁰ Analiză realizată de UNICEF

Tabelul 9: Rata sărăciei la copii comparativ cu adulții și total populație, 2006

	Copii (0-17 ani)		Adulți (peste 18 ani)		Total populație	
	sărăcia absolută	sărăcia extremă	sărăcia absolută	sărăcia extremă	sărăcia absolută	sărăcia extremă
Mediul de reședință						
Orașe mari	21.6	4.5	20.3	3.2	20.6	3.5
Orașe mici	30.2	5.8	30.0	4.7	30.1	5.0
Sate	37.0	5.5	33.0	4.4	34.1	4.7
Total	32.8	5.4	29.3	4.2	30.2	4.5

Sărăcia copilului nu are aspecte pronunțate în funcție de gen, băieții și fetele fiind practic în egală măsură supuși riscului sărăciei. Diferențe se atestă în funcție de vârsta copilului, cei mai vulnerabili fiind copiii în vârstă de 3-10 ani, care se confruntă cu un grad al sărăciei de 35%. În cazul copiilor din mediul rural un risc mai mare al sărăciei sînt supuși, inclusiv și copiii în vârstă de pînă la 3 ani, pentru care incidența sărăciei este de 46%.

Numărul de copii în familie este un predictor important care determină riscul sărăciei. Fiecare copil în plus față de al doilea copil în familie sporește esențial șansele familiei de a intra în sărăcie, și mai mult chiar în sărăcia extremă. Astfel, copiii din familiile cu 4 și mai muți copii se confruntă cu un risc al sărăciei de 2.2 ori mai mare decît copiii care sînt singuri în familie. În cazul sărăciei extreme riscul sărăciei pentru copiii din familiile cu mulți copii este de 3.4 ori mai mare decît în cazul familiilor cu un copil.

Totodată, incidența sărăciei copiilor crește și odată cu sporirea numărului de persoane în gospodărie. Față de copiii din familiile restrînse, copiii din familiile numeroase prezintă un risc de două ori mai mare de a fi săraci. În timp ce ponderea copiilor care trăiesc în gospodării numeroase în total populație este de 16%, în total săraci este de 28%. Copiii care trăiesc în gospodării mai restrînse dețin ponderi semnificativ mai reduse în rîndul săracilor decît pe ansamblul populației.

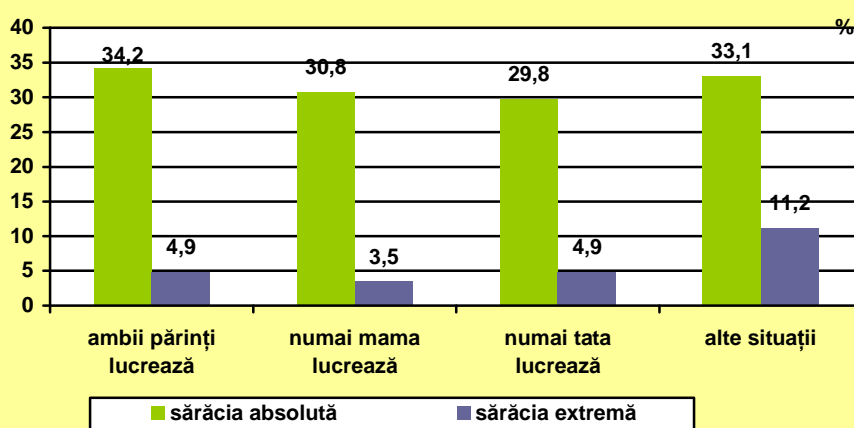
Cu un risc mai mare al sărăciei se confruntă și copiii din gospodăriile formate din mai multe nuclee familiale (34.8%), dat fiind, că acest tip de gospodării predomină în mediul rural, unde incidența sărăciei este în general mai mare. Totodată, aceste gospodării de regulă sînt formate din mai multe generații, unde sînt frecvente cazurile persoanelor inactive, care nu au nici o sursă de venit sau veniturile disponibile sînt insuficiente pentru asigurarea unui trai decent copiilor.

O categorie aparte o reprezintă familiile monoparentale. Acestea constituie 8% din familiile cu copii, în care trăiesc aproximativ 7% din total copii. În cazul Moldovei, copiii din aceste familii se confruntă cu un risc mai mic al sărăciei comparativ cu copiii din familiile biparentale (29.6% față de 31.1%). Existența doar a unui singur aducător de venit nu s-a dovedit a fi un factor de sporire a riscului sărăciei. O explicație ar fi faptul, că majoritatea din aceste familii sînt conduse de femei și de cele mai dese ori, aceste familii se regăsesc în mediul urban, unde există mai multe oportunități de angajare în cîmpul muncii. Totuși, copiii care trăiesc în familii monoparentale sînt mai mult dezavantajați din alte aspecte, dat fiind, că aceștea trebuie să depășească situația dificilă generată de lipsa unuia dintre părinți.

Analiza sărăciei copilului, în funcție de principalele caracteristici ale capului gospodăriei, confirmă importanța nivelului de educație și a sursei principale de venit a capului gospodăriei pentru bunăstarea copiilor. Astfel, fiecare nivel de educație în plus a capului gospodăriei înseamnă o scădere abruptă a riscului sărăciei pentru copii, de la 12.4% în cazul gospodăriilor unde capul gospodăriei are studii superioare pînă la mai mult de 50% pentru gospodăriile unde capul gospodăriei nu are studii primare sau medii generale. După sursa principală de venit a capului gospodăriei cea mai mare incidență a sărăciei copiilor se înregistrează pentru gospodăriile, unde sursa principală de venit este activitatea pe cont propriu în agricultură sau

prestațiile sociale. Copiii din familiile pentru care sursa de bază a venitului sînt remitențele se confruntă cu un risc al sărăciei mai mic de 2 ori decît în ansamblul copiilor.

Statutul ocupațional al părinților determină mijloacele financiare disponibile în familie, iar prezența unei ocupații ar trebui să fie un factor care diminuează riscul sărăciei copiilor. Însă, contrar așteptărilor, în familiile unde ambii părinți sînt ocupați, incidența sărăciei la copii este mai mare comparativ cu familiile, unde doar un singur părinte lucrează. O explicație este faptul, că circa 80% din copiii săraci din cadrul familiilor, unde ambii părinți sînt ocupați, sînt din mediul rural, unde principala sursă de existență sînt veniturile mici și instabile din activitatea individuală agricolă. Situația mai bună a copiilor, care locuiesc în familii, unde doar un singur părinte este ocupat, reiese și din faptul, că preponderent aceste familii sînt din mediul urban, unde rata sărăciei este în general mai mică. În afară de aceasta, pentru familiile, unde doar un singur părinte este angajat sînt frecvente cazurile, cînd al doilea părinte de fapt este plecat peste hotare la muncă și care respectiv trimite bani acasă.

Figura 19: Rata sărăciei la copii în funcție de statutul ocupațional al părinților

Circa 18% din copiii în vîrstă de pînă la 18 ani locuiesc în familii în care cel puțin un părinte este plecat peste hotare la muncă. În cazul a fiecărui al doilea copil este plecat tata, pentru fiecare al treilea – mama, iar în cazul a circa 9% din copii sînt plecați ambii părinți. În aceste familii situația materială a copiilor este mult mai bună decît în familiile fără migranți. Riscul sărăciei la copiii din familiile cu migranți este de 2 ori mai mic față de riscul sărăciei în cazul copiilor fără migranți (36%). Incidența sărăciei la copiii din familiile cu migranți este și mai mică pentru copiii unde ambii părinți sînt plecați peste hotare (13.0%). Prin urmare, migrația contribuie la îmbunătățirea nivelului de bunăstare al copiilor, dar totodată, studiile calitative în domeniu, arată că acești copii sînt supuși unor stresuri emoționale, relațiile sociale și performanțele școlare nu de fiecare dată fiind cele mai bune.

Veniturile și cheltuielile gospodăriilor cu copii sînt determinate de un șir de factor, principalii fiind mediul de reședință și numărul de copii în gospodărie. În medie veniturile unei gospodării de copii constituie 73% din veniturile gospodăriilor fără copii (951.0 lei). În cazul familiilor sărace cu copii acestea reprezintă doar 381,4 lei pe o persoană și reprezintă 45% din veniturile familiilor non-sărace. Principala sursă de venit a familiilor cu copii este activitatea salariată, dar care este mai puțin importantă în cazul celor sărace (38.8% față de 43.3% pentru gospodăriile non-sărace). Cheltuielile de consum pentru familiile sărace au fost practic la același nivel cu veniturile, iar în cazul familiilor non-sărace acestea au depășit veniturile curente cu 18%, dat fiind, existenței unor venituri informale, precum și utilizării economiilor și remitențelor pentru consumul curent al gospodăriei.

Determinanții sărăciei

43. Factorii ce determină nivelul de trai al unei gospodării pot fi analizați mai detaliat cu ajutorul tehnicilor econometrice. Aplicând modelul regresiei multiple, a fost estimat impactul diverselor caracteristici ale gospodăriei asupra nivelului consumului gospodăriilor casnice. Modelul include variabile privind amplasarea, caracteristicile capului gospodăriei, tipul gospodăriei, proprietatea asupra pământului, precum și disponibilitatea anumitor comodități.

44. Rezultatele confirmă constatările din secțiunile precedente. Locul de trai are un rol decisiv pentru nivelul bunăstării unei gospodării. Rezidenții care trăiesc în gospodăriile celor două orașe mari au un nivel mediu de consum cu peste 10% mai ridicat decât gospodăriile rurale. Conform datelor estimate cu ajutorul modelului populația din orașele mici consumă mai puțin decât populația rurală. Aici consumul este, în medie, cu aproape 10% mai redus decât în zonele rurale, considerând că toți ceilalți parametri sînt la același nivel.

45. La analiza caracteristicilor capului gospodăriei, modelul indică că studiile constituie un factor relevant și se află într-un co-raport pozitiv cu consumul gospodăriei. Aceasta confirmă faptul că cu cît este mai înalt nivelul de studii al capului gospodăriei, cu atît este mai înalt nivelul de trai al acesteia. Astfel, nivelul superior al studiilor capului gospodăriei sporește în medie consumul gospodăriei cu mai mult de 20%. Totodată se observă că sexul nu este relevant în general, faptul că gospodăria este condusă de femeie, sau de bărbat nu influențează nivelul consumului.

46. Sursa principală de venit a gospodăriei influențează mult nivelul consumului. Modelul demonstrează că gospodăriile care au ca sursă principală de venit banii proveniți din remitențe, precum și din activitatea de întreprinzător au un consum mai ridicat decât gospodăriile ocupate în câmpul muncii. Totodată, gospodăriile care își obțin veniturile principale din transferuri sociale sînt cele mai dezavantajate. Nivelul consumului acestora este, în medie, cu peste 10% mai redus, comparativ cu gospodăriile care practică o activitate salarială.

47. Componenta gospodăriei, de asemenea, joacă un rol important în bunăstarea gospodăriilor casnice. În ansamblu, cuplurile fără copii se disting printr-un nivel mai înalt al consumului, iar gospodăriile cu copii consumă mai puțin în comparație cu gospodăriile care constau dintr-o singură persoană. Datele modelului demonstrează că după vîrstă, gospodăriile conduse de persoane cu vîrsta de peste 65 ani sînt cele mai dezavantajate. Ele au un consum mai mic decât gospodăriile conduse de persoane mai tinere.

48. Proprietatea asupra pământului cultivat are o anumită influență asupra consumului populației, însă în ansamblu pe țară importanța pământului nu este atît de vădită, fiind un factor specific pentru populația rurală. Accesul la servicii, cum ar fi energia electrică și alimentarea cu apă, este, de asemenea, un factor determinant al nivelului de trai al gospodăriei. În gospodăriile care nu au acces la electricitate consumul este la un nivel cu mult mai redus. Accesul la apa de la robinet este corelat cu un nivel mai înalt al consumului, dacă toți ceilalți parametri sînt egali.

49. Modelul a confirmat constatările privind profilul sărăciei, prezentat în secțiunile anterioare. Amplasarea, sursa de venit, componenta gospodăriei și caracteristicile capului gospodăriei sînt importante la determinarea riscului sărăciei unei gospodării.

2.4. SĂRĂCIA SUBIECTIVĂ

77. În scopul aprecierii cît mai complexe a sărăciei în Republica Moldova, e necesară evaluarea opiniei subiective a populației vizavi de acest fenomen. Sărăcia subiectivă este evaluată prin două metode, și anume: (1) determinarea pragului sărăciei conform necesităților considerate minime de către fiecare gospodărie pentru a putea exista și (2) conform aprecierii individuale prin răspunsul la întrebarea dacă persoana intervievată se consideră sau nu se

consideră săracă. La stabilirea pragului subiectiv al sărăciei în baza necesităților minime ale gospodăriei sînt utilizate rezultatele CBGC, colectate de Biroul Național de Statistică. În cadrul cercetării date, gospodăriile indică sumele bănești considerate necesare pentru un nivel minim de trai. Potrivit acestei metodologii de calcul, pragul subiectiv al sărăciei ia valori diferite în dependență de mărimea gospodăriei și mediul de reședință (se estimează prin regresie liniară simplă). Sărăcia subiectivă evaluată reieșind din percepția proprie a populației, este analizată în baza studiului privind opinia populației referitor la fenomenul sărăciei. În anul 2006 eșantionul a cuprins 470 gospodării casnice, care au participat la Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice din Republica Moldova în luna august.

78. Ratele sărăciei subiective se diferențiază de cele ale sărăciei monetare (Tabelul 10), în special se evidențiază diferențe majore între mediile de reședință. În totalul populației, rata sărăciei subiective, estimate în baza venitului minim necesar, a fost cu mult mai mică (9.2%) decît cea estimată prin metoda monetară. Totodată, numărul gospodăriilor de la orașe estimate ca fiind sărace, coincide cu numărul estimat conform standardelor obiective (pragul absolut). Pe cînd în mediul rural, rata sărăciei monetare depășește rata sărăciei subiective estimate de 8 ori. Aceste diferențe exprimă tendința populației urbane spre atingerea unor standarde mai înalte ale vieții.

Tabelul 10. Rata sărăciei în mediile urban și rural, în perioada 2006 , ponderat (%)

	Total	Urban	Rural
Sărăcia extremă	4.5	4.1	4.7
Sărăcia absolută	30.2	24.8	34.1
Sărăcia subiectivă	9.2	24.4	4.3
Autoaprecierea ¹	40.0	43.5	38.0

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

Notă: 1\ doar gospodăriile cercetate în luna august; cifrele nu sînt ponderate.

79. Conform autoaprecierii bazate pe rezultatele cercetării sărăciei subiective, în anul 2006, 40% din gospodăriile intervievate au declarat că se consideră a fi sărace, respectiv 43.5% din gospodăriile din mediul urban și 38% din gospodăriile rurale.

80. Prin noțiunea de „sărăcie” 74% din respondenți înțeleg lipsa veniturilor, 15% asociază sărăcia cu starea proastă de sănătate, 5% - cu alimentația insuficientă. Concluzii asemănătoare se conchid cînd se analizează aprecierea sărăciei subiective de către respondenții care se consideră săraci pe mediile urban și rural. Deci, majoritatea respondenților au identificat insuficiența venitului ca o cauză principală a sărăciei, atît în mediul urban (75%), cît și în cel rural (76%). Alte caracteristici ale sărăciei, ca nivelul jos al securității personale sau al securității economice, condițiile nesatisfăcătoare de trai, nivelul jos al învățămîntului etc., sînt asociate cu sărăcia într-o măsură mai mică.

81. Venitul insuficient este considerat și ca o cauză principală pentru sărăcie de către acei respondenți care se consideră pe ei însăși săraci, indiferent de mediul de reședință. Alți factori care provoacă sărăcie, în opinia celor intervievați sînt înrăutățirea stării sănătății, pierderea locului de muncă sau lipsa oportunităților de angajare, ieșirea la pensie.

82. Conform datelor analizei subiective, în anul 2006 mai mult de jumătate din gospodării (54%) considerau că situația lor nu s-a schimbat față de anul precedent, iar 29% considerau că situația lor s-a înrăutățit (Figura 20). Totodată, 14% din totalul respondenților apreciază situația sa ca fiind mai bună decît în anul precedent. În structura celor săraci cota respondenților care își estimează situația lor mai rea decît în perioada anterioară este mai mare cu 12 p.p. comparativ cu ponderea populației nesărace, care are aceeași opinie. 16% din populația nesăracă consideră că situația lor s-a îmbunătățit, în comparație cu doar 7.1% din respondenții săraci.

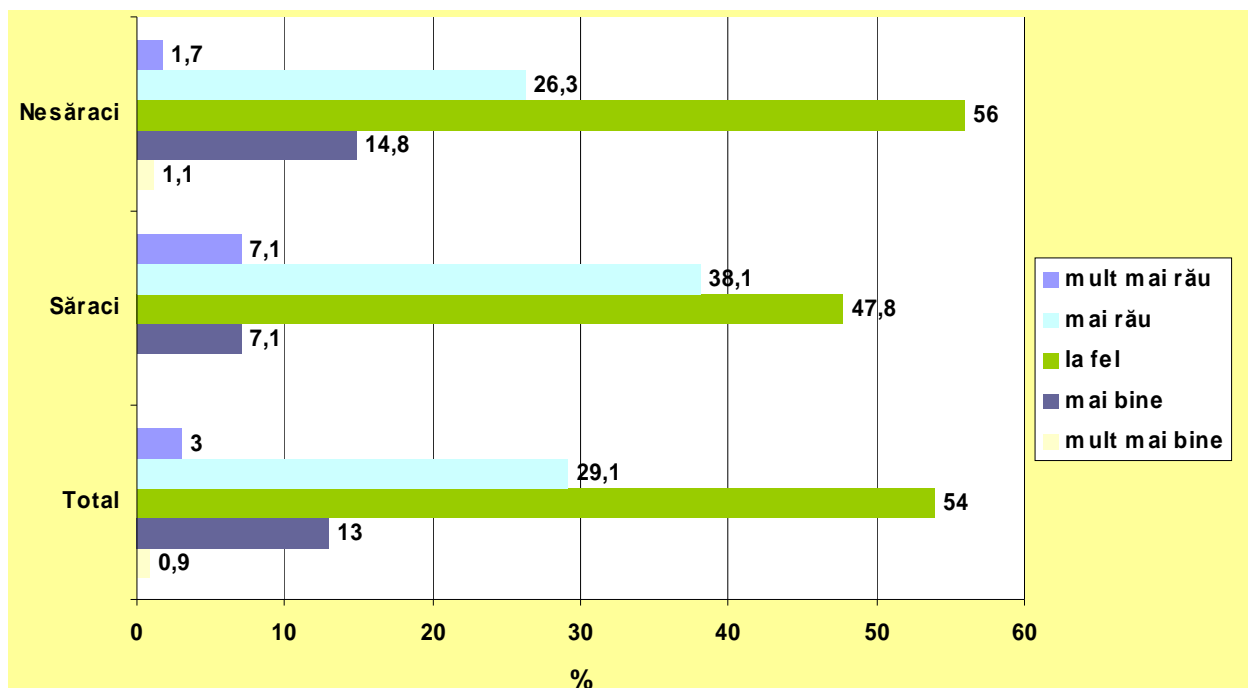

Figura 20: Cum trăiește familia în comparație cu anul precedent (opinia subiectivă), 2006
Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

83. În general, 51.3% din totalul respondenților cred că vor trăi la fel anul viitor, iar 24.3% speră că viața lor se va îmbunătăți. Speranțele celor ce se consideră săraci nu par a fi pesimiste. 47% din intervievații săraci, consideră că vor trăi la fel ca și în anul precedent, pe când 22% consideră că vor trăi mai bine. Aceleași viziuni sînt prezente și în rîndul respondenților nesăraci.

84. În situațiile critice majoritatea respondenților (81%) consideră că au la cine apela întru soluționarea acestora. Pe primul loc se află părinții și copiii (52%), urmați de rude (24%) și vecini, prieteni colegi de lucru (12%). Încrederea populației în sectorul bancar se îmbunătățește. Comparativ cu anul 2005, o pondere celor care sau pronunțat pentru obținerea unui credit bancar întru depășirea crizei financiare a fost de aproape 2 ori mai mare (7% comparativ cu 3.9%).

Pe parcursul anului 2006, Secretariatul Consiliului pentru Participare a desfășurat două cercetări care au vizat impactul politicilor incluse în SCERS asupra bunăstării populației. În rezultat a fost elaborat “Raportul privind impactul SCERS în opinia cetățenilor” și “Raportul cu privire la pilotarea instrumentului Vocea Cetățenilor în satele Zubrești și Gălești din raionul Strășeni”.

Studiile au scos în evidență care sînt cele mai mari îngrijorări ale cetățenilor. Astfel în topul fobiilor este fenomenul sărăciei cu 24.7%, prețurile 17.7%, viitorul copiilor (14.9%) și șomajul (11%). Studiile au mai vizat și accesul populației la serviciile de sănătate și educație. În 99% din cazuri, accesul la serviciile de sănătate primară nu reprezintă o problemă. În același timp, doar 69.3% din respondenți au afirmat că au poliță de asigurare medicală. Din aceștea circa 38% sînt cu venituri de pînă la 370 lei, iar 37% sînt din mediul rural, fiind încadrați în sectorul agrar și nevoiți să-și procure polița de sine stătător. Despre informarea limitată a celor săraci cu privire la serviciile de sănătate, în special la serviciul de urgență, vorbesc datele conform cărora 26.4% nu cunosc că pot beneficia de acest serviciu indiferent de faptul dacă posedă polița de asigurare medicală. În ansamblu situația la capitolul serviciile de sănătate, comparativ cu cea din 2002, s-a schimbat spre bine, consideră 53.9% din respondenți.

În opinia participanților la studii toți copiii sînt asigurați cu acces la educație la nivelul gimnazial. Cu toate acestea, șansele copiilor din familiile sărace de a-și continua studiile sînt reduse, chiar dacă aceștia au o reușită școlară bună. Începînd cu ciclul liceal cheltuielile părinților pentru studii cresc semnificativ. La nivel universitar predomină învățămîntul cu plată, iar cheltuielile pentru trai și hrană sînt semnificative.

2.5. DEPRIVAREA MULTIPLĂ A LOCALITĂȚILOR RURALE, ASPECTE REGIONALE

85. Dat fiind faptul că sărăcia are un aspect multidimensional și reieșind din necesitatea de a înțelege mai profund cauzele care provoacă acest fenomen în Republica Moldova, Ministerul Economiei și Comerțului a elaborat Indicele de deprivare a ariilor mici (IDAM). Indicele respectiv oferă informații cu privire la distribuția geografică a sărăciei nemonetare, adică a deprivării relative într-o serie de domenii. IDAM este un indice complex bazat pe date administrative din comunitățile rurale (primării), dar include și date ale statisticii oficiale. Diferite aspecte ale deprivării sînt dimensionate și combinate într-un indice de deprivare multiplă.

86. Regiunea este cu atît mai săracă cu cît are o pondere mai ridicată a populației rurale, avînd îndeosebi în componență sate mici, periferice (departe de orașe, de un drum național, de piață de desfacere, de centrul raional), acestea fiind considerabil mai sărace decît satele mari și centrele raionale. În mediul rural, sărăcia este asociată cu infrastructura slab dezvoltată, nivelul redus de modernizare și cu viața economică dominată de agricultură. Zonele rurale sînt dezavantajate în ceea ce privește accesul la utilitățile publice și confortul locuinței, precum și la serviciile de educație și sănătate. Majoritatea satelor și comunelor sărace din punct de vedere al nesatisfacerii cerințelor de acces la sursele de venit și condiții de trai insuficiente ale populației se concentrează în regiunea de Centru. Capitala, care a devenit un centru esențial de absorbție a investițiilor, concentrare a forțelor de producție, inclusiv a micului business, nu favorizează dezvoltarea teritoriilor limitrofe.

87. Există o necesitate urgentă de date sigure la nivelele local și raional pentru elaborarea strategiilor de reducere a sărăciei și de creștere economică. IDAM și indicii de deprivare pe domenii permit raioanelor de a direcționa mai bine intervențiile la nivelul comunităților locale și de a susține fiecare primărie în necesitățile cele mai stringente. Primăriile, pe de altă parte, au un instrument de axare pe domeniile care necesită atenție majoră și de monitorizare a progreselor. Comunitățile locale vor putea compara situația lor cu cea din alte primării ale aceleiași regiuni și cu alte părți ale Republicii Moldova. Guvernul va obține un instrument în baza căruia vor putea fi stabilite punctele de reper la nivel regional și național.

88. Pentru analiza nivelului de sărăcie nemonetară al comunităților rurale au fost identificate 7 domenii, fiecare reprezentînd un aspect aparte al deprivării rurale, și anume: deprivarea după venituri, deprivarea economică, deprivarea demografică, deprivarea asistenței medicale, deprivarea educațională, deprivarea condițiilor de trai și deprivarea geografică. Pentru fiecare domeniu a fost elaborat un indice de deprivare separat înainte de ai combina în unul complex/total - IDAM.

89. Domeniile includ un set de indicatori care au fost analizați și selectați cu precauție. Criteriile de includere a indicatorilor sînt după cum urmează:

- Domeniul specific, indicatorul trebuie să măsoare o anumită formă a deprivării cît se poate de direct;
- Necesită să fie actual și posibil de a fi actualizat continuu;
- Complex în sens statistic;
- Relevant și disponibil pentru toate comunitățile.

■ *Deprivarea după venituri*

90. La nivel național, deprivarea după venituri este măsurată drept ponderea populației care trăiește sub pragul sărăciei. Din cauza limitărilor datelor CBGC (nu toate comunitățile sînt cuprinse în eșantion), ratele sărăciei pot fi calculate doar pentru regiuni mai mari, dar nu sînt

aplicabile pentru a măsura sărăcia la nivel de comunitate. În acest scop pot fi utilizați alți indicatori care reprezintă deprivarea după venituri și pentru care date veridice deja există. Pentru mediul rural din Republica Moldova au fost selectați următorii indicatori care reprezintă nivelul deprivării după venituri:

- Proporția recipienților de indemnizații sociale pentru bătrâni în totalul populației;
- Proporția recipienților de indemnizații de stat pentru copii în totalul populației;
- Proporția recipienților de asistență socială locală în totalul populației.

91. Indicele pe domeniu este suma a trei valori, și comunitățile au fost plasate în clasament cu rangul 1, la nivel de primării, cu cea mai înaltă valoare a indicelui (cele mai deprivare) și rangul 843 - pentru cea mai mică valoare (cele mai puțin deprivare).

92. Reprezentările grafice pentru fiecare domeniu fac posibilă evaluarea nivelului variațiilor în cadrul raionului și compararea nivelelor medii ale deprivării între raioane. Este necesar de menționat că, cu cât e mai înalt rangul, cu atât e mai jos nivelul deprivării. Cea mai deprivată comunitate locală are rangul 1 și cea mai puțin deprivată comunitate are rangul 843. Pentru fiecare raion a fost calculat rangul mediu ponderat al populației (un punct mare în fiecare boxă) și prezentat rangurile minimal și maximal ale comunităților locale în fiecare raion.

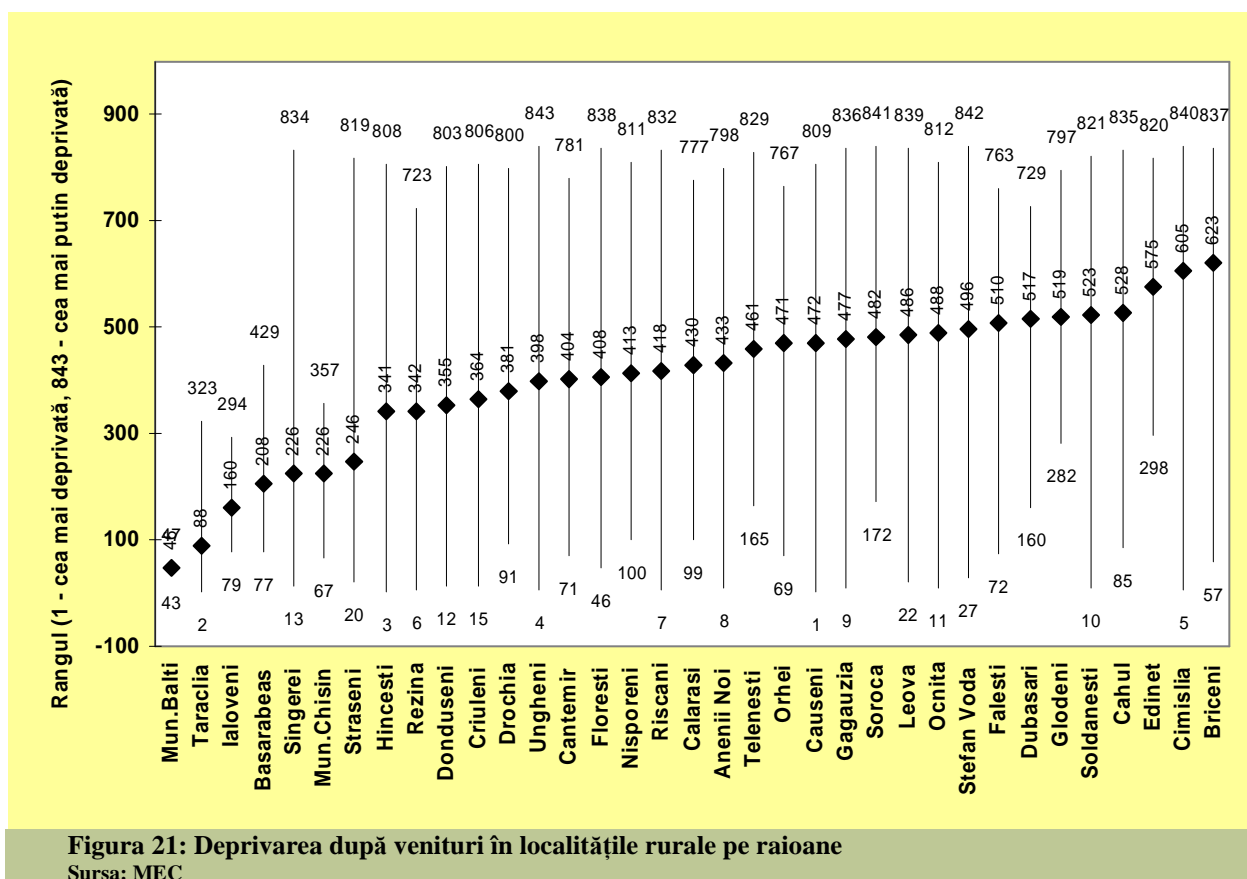

Figura 21: Deprivarea după venituri în localitățile rurale pe raioane
Sursa: MEC

93. Există o variație mare în deprivarea după venituri, atât în cadrul raioanelor cât și între acestea (Figura 21). În Ungheni și Cimișlia sînt și comunități locale ale zonelor rurale din Republica Moldova cu cel mai înalt și cel mai mic rang al deprivării după venituri. În mediu ponderat populației, cele două localități rurale din mun. Bălți, raioanele Taraclia și Ialoveni sînt mai deprivare după venituri (respectiv media 46, 88 și 160). În raioanele Edineț și Glodeni se observă o repartitie mai uniformă a accesului populației la sursele de venit, indicele de deprivare după venituri înregistrînd o variație mai mică. Din 10% cele mai deprivare primării 14 sînt în Sîngerei, iar 10 - în Taraclia. După cotele populației, 24% din populația celor mai deprivare 10% de primării locuiesc în Sîngerei, urmate de Taraclia (15%). Toate 12 comunități rurale din

municipiul Chișinău sînt incluse în prima jumătate a distribuției primăriilor după deprivarea pe venituri, ambele localități rurale din mun. Bălți sînt amplasate în decila 1, ceea ce confirmă ipoteza privind concentrarea surselor importante de venit în urbele mari.

■ *Deprivarea economică*

94. Potențialul economic al comunității este un factor important pentru dezvoltarea acesteia. Comunitățile deprivare economic au mai mari dificultăți în dezvoltare și necesită susținere din exterior pentru a nu rămîne în urmă în continuare. În mediul rural din Republica Moldova, calitatea pămîntului agricol și numărul de vite disponibil sînt premise importante ale dezvoltării economice. Mai mult ca atît, cu cît mai mari sînt veniturile generate de o comunitate, cu atît e mai înalt potențialul beneficiilor populației din cheltuielile publice în general. Indicatorii care urmează sînt componentele acestui domeniu:

- Venitul bugetului local pe persoană, lei
- Calitatea medie a pămîntului – coeficient
- Mărimea medie a pămîntului agricol pe persoană, ha
- Numărul mediu de vite pe persoană, număr convențional

95. Dat fiind faptul că indicatorii au diferite unități de măsură, nu este posibilă crearea indicelui pe domeniu prin sumarea valorilor. În acest caz a fost aplicată analiza factorială pentru a determina rangurile pe domeniu pentru fiecare comunitate locală.

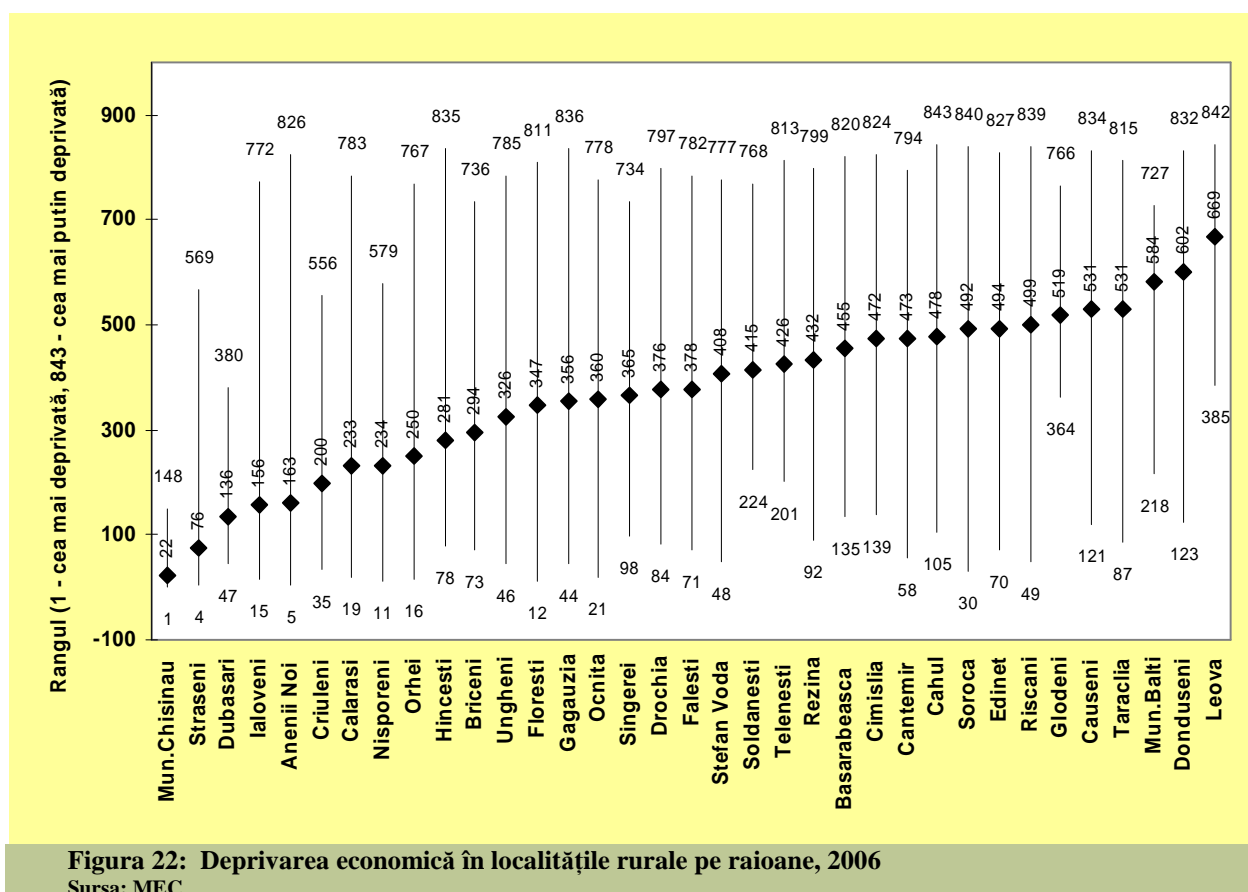

Figura 22: Deprivarea economică în localitățile rurale pe raioane, 2006
Sursa: MEC

96. Variațiile în cadrul majorității raioanelor după deprivarea economică este foarte înaltă în comunitățile locale la ambele capete ale gradației. În mediu, Chișinăul rural, Strășeni și Dubăsari sînt cele mai deprivare raioane în sens economic. Comunitățile rurale ale municipiului Chișinău sînt, surprinzător, printre cele mai deprivare în acest sens, toate 12 comunități se plasează în 20% din cele mai deprivare comunități; s-ar putea crede că comunitățile locale din apropierea

capitalei ar beneficia din prosperitatea economică a acesteia. Apropierea de capitală are și anumite dezavantaje, deoarece numărul de animale și păsări, mărimea loturilor de pământ sînt mai mici, dar și calitatea solului este mai joasă decît în zonele rurale. 13 primării din Ialoveni și 16 din Strășeni sînt incluse în cea mai deprivată decilă, peste 30% din populația celor 84 cele mai deprivate comunități locale trăiesc în aceste doua raioane. Dondușeni și Leova au cel mai bun rang în acest domeniu, deși sînt cîteva comunități locale în ambele raioane care sînt relativ mai deprivate decît restul comunităților.

■ Deprivarea demografică

97. Sărăcia și deprivarea sînt deseori în corelație strînsă cu prezența copiilor în familie. Aceasta se referă și la Republica Moldova, unde, în deosebi, familiile cu mulți copii au un risc mai avansat de sărăcie, după cum se relatează și în alte capitole din acest raport. Cota mare a familiilor numeroase într-o comunitate locală rezultă într-o rată mare de dependență. Veniturile adulților care lucrează trebuie partajate între mai multe persoane. O rată mare a persoanelor în etate și a invalizilor, la fel pune o povară mai mare pe „umerii” populației apte de muncă în comunitate. Pentru a exprima nivelul de deprivare demografică, au fost identificați următorii indicatori:

- Proporția familiilor cu 3 sau mai mulți copii din numărul total de familii;
- Proporția familiilor cu invalizi în numărul total al familiilor;
- Proporția persoanelor de 75 de ani și mai mulți în totalul populației.

98. Indicatorii au fost sumați, și comunitatea locală cu cea mai mare valoare a fost clasată la rangul 1 pe domeniu, *adică* cea mai deprivată.

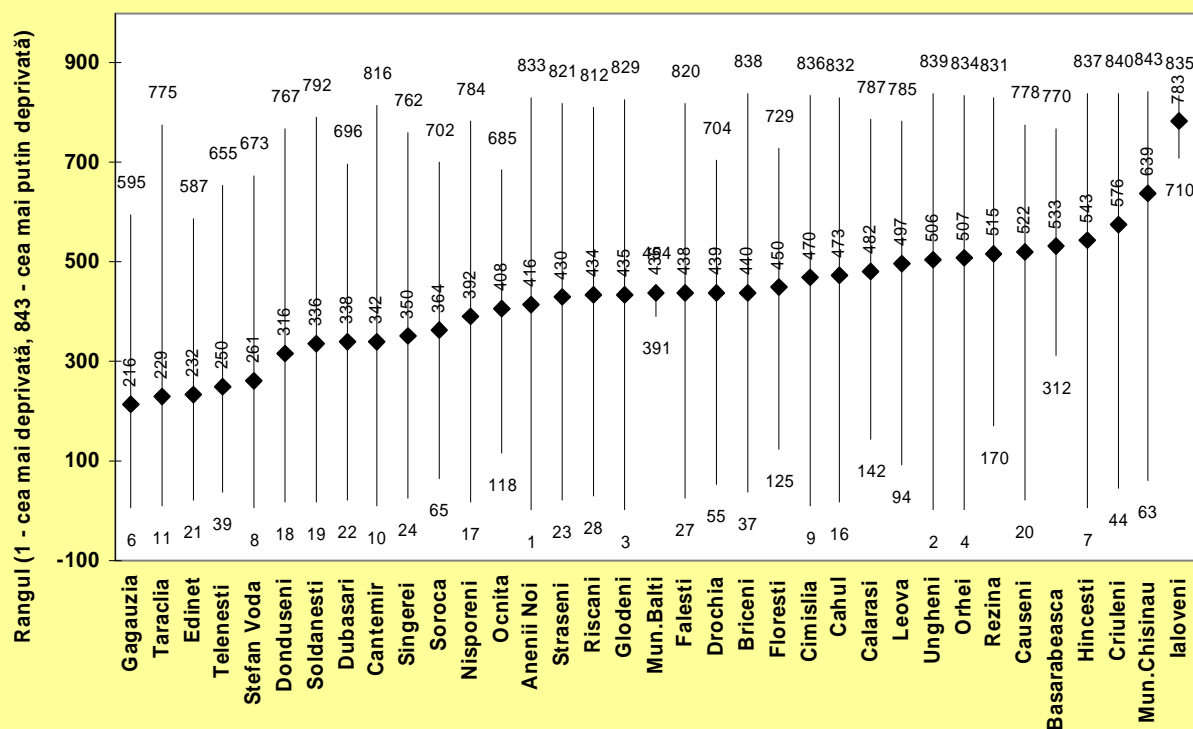

Figura 23: Deprivarea demografică în localitățile rurale pe raioane, 2006

Sursa: MEC

99. După cum arată figura 23, este o variație mult mai mică în sensul rangurilor medii între raioane, dar în cadrul raioanelor, comunitățile locale diferă esențial. Contrar domeniului economic, comunitățile rurale ale municipiului Chișinău sînt cele mai puțin deprivate după compoziția demografică a comunităților, de asemenea și raioanele Ialoveni și Criuleni, amplasate

în vecinătate a capitalei. Cel mai deprivat raion, în mediu, este UTAG, urmat de Taraclia și Edineț. Dar luând în considerare doar 10% din cele mai deprivate comunități locale, atunci Găgăuzia are cea mai mare parte a populației – 16%.

■ *Deprivarea asistenței medicale*

100. Domeniul acesta identifică comunitățile unde rata mortalității populației în general, și infantilă, în particular, este comparativ mare. Mai mult ca atât, accesul la asistența medicală primară este măsurată de oferta de servicii în comunitățile rurale. Starea sănătății populației este asociată strâns cu alte forme ale deprivării și este o determinantă importantă a bunăstării gospodăriilor casnice. Pentru a analiza deprivarea asistenței medicale în comunitățile rurale, au fost selectați indicatorii după cum urmează:

- Rata mortalității;
- Rata deceselor copiilor sub vârsta de 5 ani;
- Rata populației fără acces la medicul de familie în raza de 2 km de la domiciliul lor;
- Distanța medie a populației de la centrul de sănătate, km.

101. A fost aplicată analiza factorială pentru a determina rangurile pe domenii, deoarece indicatorii au diferite unități de măsură.

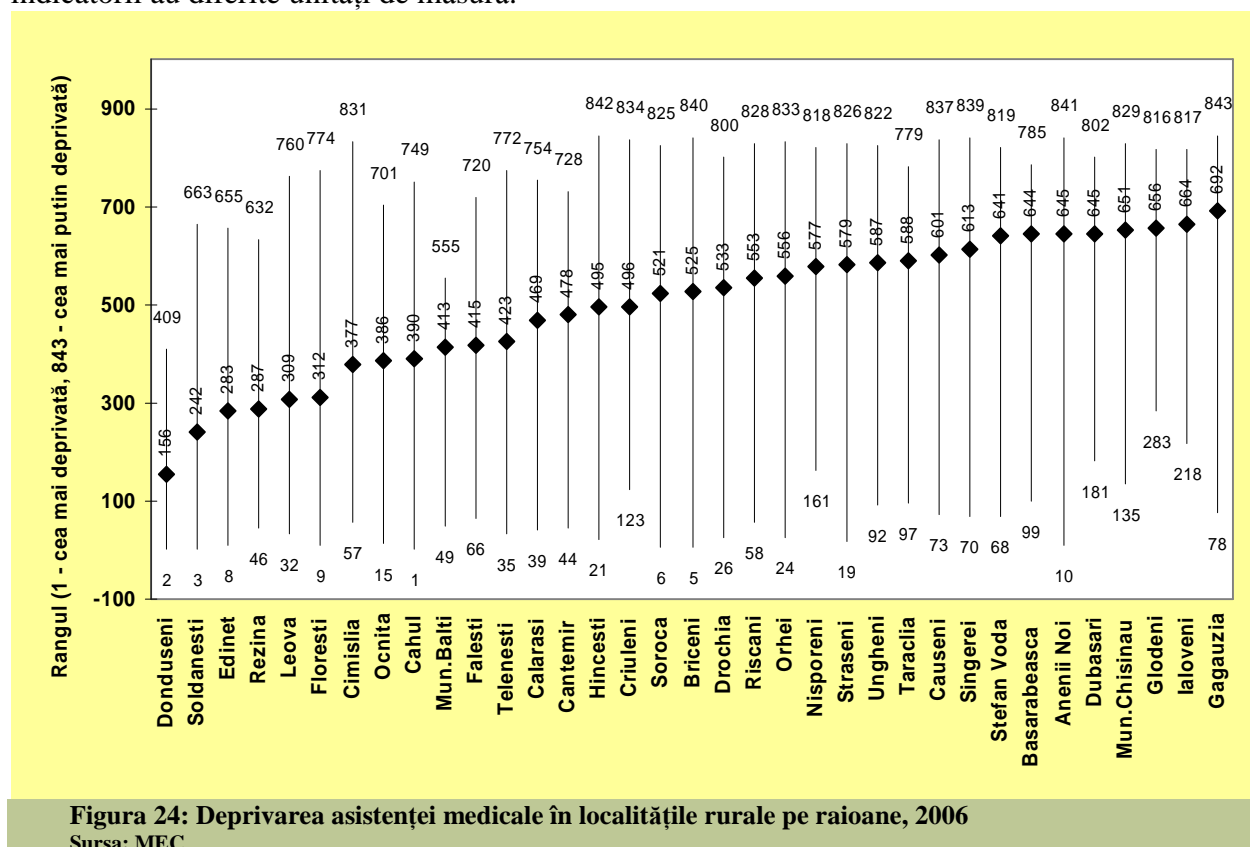

Figura 24: Deprivarea asistenței medicale în localitățile rurale pe raioane, 2006

Sursa: MEC

102. După cum se vede din figura 24, există o mare variație în privința deprivării asistenței medicale, în deosebi în cadrul raioanelor. În mediu, accesul la asistența medicală este cel mai bun în comunitățile rurale din Găgăuzia, Ialoveni, Glodeni și Municipiul Chișinău. Cele mai deprivate raioane în sensul asistenței medicale sînt Dondușeni, Șoldănești și Edineț. 24 din 10% cele mai deprivate comunități locale sînt în aceste 3 raioane.

■ Deprivarea educațională

103. Educația este strâns corelată cu sărăcia materială și este un aspect important al deprivării multidimensionale. Accesul la educație și calitatea educației determină oportunitățile personale în viitor, acesta fiind strâns corelat cu sărăcia, fapt menționat și în capitolele precedente. Forța de muncă bine instruită este un factor care conduce la dezvoltarea economică a țării. Accesul la educație în mediul rural din Republica Moldova este considerat în continuare o problemă, în deosebi ce ține de educația preșcolară și studiile superioare. Indicatorii selectați pentru acest domeniu sînt pentru a măsura accesul la educație. Cu cît mai mult copiii nu frecventează instituțiile de învățămînt, cu atît mai deprivată este comunitatea respectivă. La momentul de față informații cu privire la calitatea educației nu este disponibilă. Indicatorii selectați pentru a măsura deprivarea educațională sînt:

- Proporția copiilor în vîrstă de 5-6 ani care nu frecventează instituții educaționale preșcolare;
- Proporția copiilor în vîrstă de 7-15 ani care nu frecventează școala;
- Proporția adolescenților în vîrstă de 16-24 de ani care nu au continuat educația.

104. Indicatorii sînt reciproc exclusivi și au aceeași unitate de măsură, indicele pe domeniu este suma a 3 proporții. Cu cît mai înalt este totalul, cu atît mai deprivată este comunitatea locală (i se atribuie rangul 1).

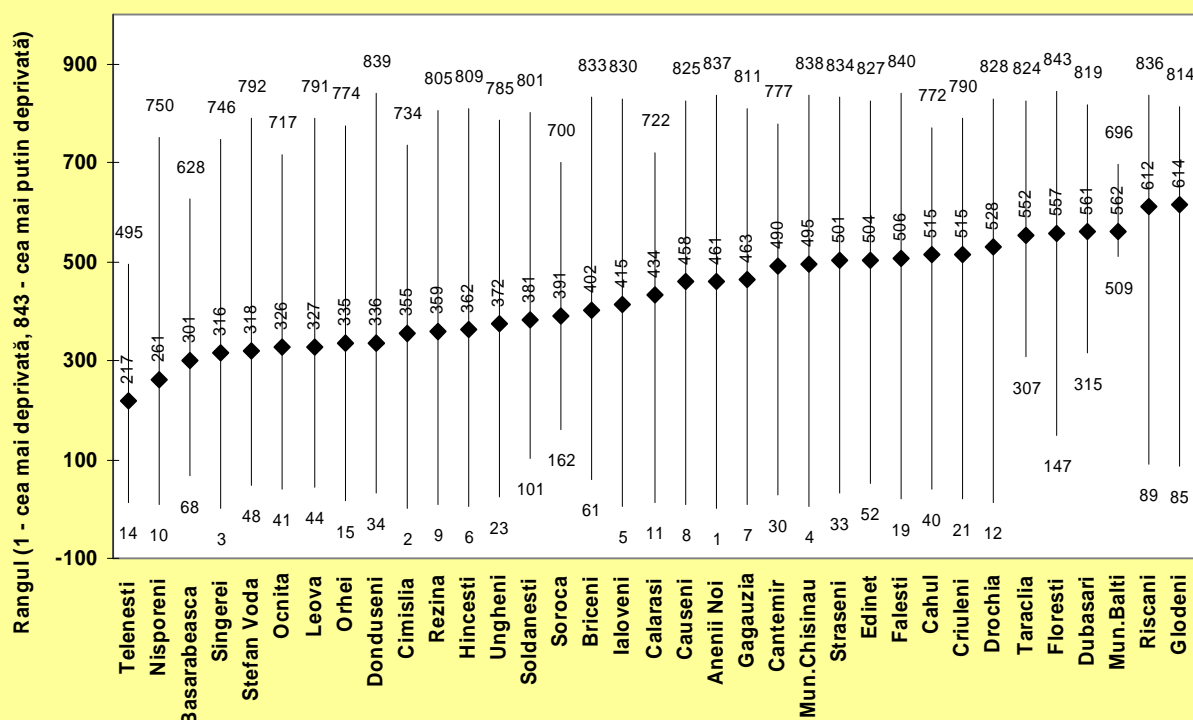

Figura 25: Deprivarea educațională în localitățile rurale pe raioane, 2006

Sursa: MEC

105. Variația domeniului educației între raioane este mai mică decît în alte domenii. Totuși, în cadrul majorității raioanelor, diferențele dintre comunitățile locale sînt considerabile, înregistrând diferențe mai mici în mediul rural al raionelor Soroca, Dubăsari, Taraclia și or. Bălți. În mediu, Telenești și Nisporeni sînt raioanele cele mai deprivate în domeniul educației, dar cea mai deprivată comunitate locală este în Anenii Noi. Comunitățile rurale din municipiul Chișinău au la fel un rang mediu de deprivare relativ scăzut, înregistrînd variații destul de mari între comunități.

■ *Deprivarea condițiilor de trai*

106. Nivelul utilităților disponibile în localitate și starea generală a locuințelor reprezintă o altă formă a deprivării care afectează direct populația din comunitatea respectivă. În zonele rurale ale republicii, numărul locuințelor fără acces la apă potabilă sigură sau la servicii, cum ar fi gazul natural și încălzirea centrală, rămîne a fi destul de mare. Lipsa accesului la comodități nu este doar un indiciu al deprivării, dar contribuie, de asemenea, la apariția senzației de nesiguranță. Pentru domeniul dat, au fost selectați următorii indicatorii, care se consideră că exprimă acest tip de deprivare:

- Proporția de fîntîni fără apă potabilă din numărul total de fîntîni;
- Proporția de case fără gaz centralizat din numărul total de case;
- Proporția de case fără sistem de încălzire din numărul total de case;
- Proporția de case fără apă centralizată din numărul total de case.

107. Deși acești indicatori sînt în același sistem metric, ei se suprapun, ceea ce înseamnă că o casă poate să apară în cîțiva indicatori. În acest caz a fost aplicată analiza factorială pentru a determina rangurile pe domeniu pentru comunitățile locale.

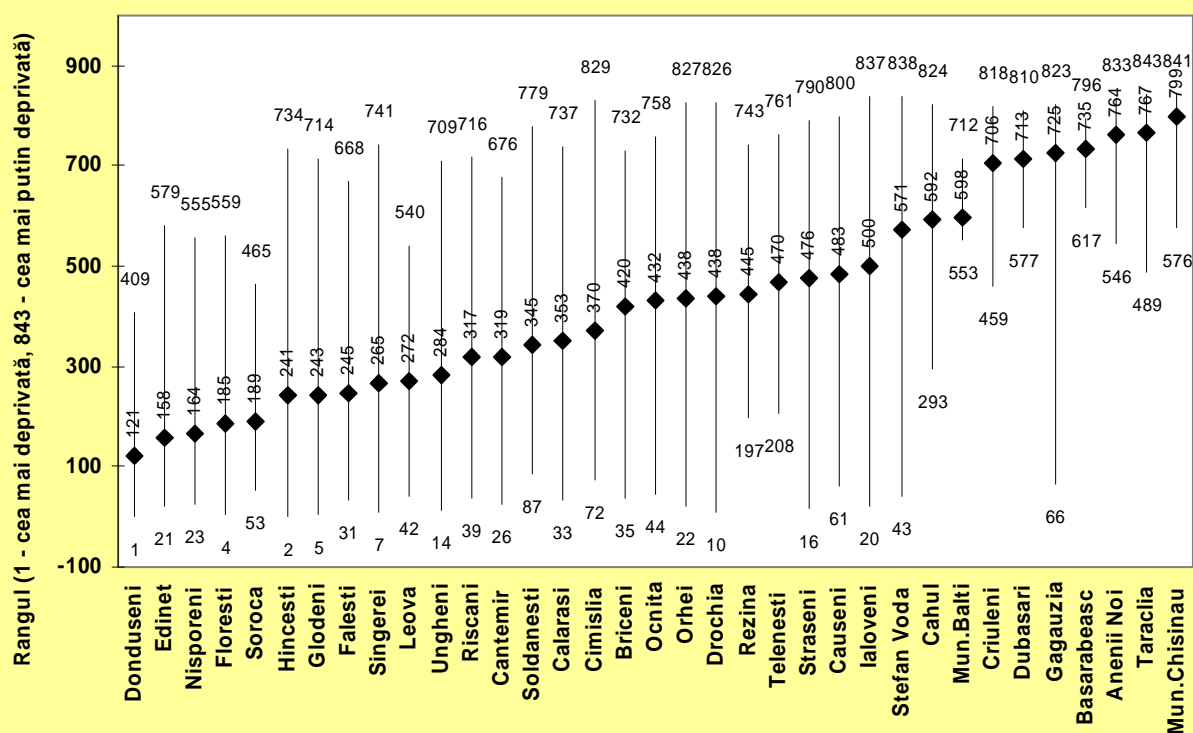

Figura 26: Deprivarea condițiilor de trai în localitățile rurale pe raioane, 2006
Sursa: MEC

108. În ce privește deprivarea condițiilor de trai, sînt cîteva raioane care evident sînt în situație mai bună decît altele. Comunitățile locale din Chișinău, Taracia, Anenii Noi, Basarabeasca, Dubăsari, Criuleni, Balți și Cahul au nivele mici ale deprivării condițiilor de trai. Majoritatea comunităților în aceste raioane au rangul de 500 și mai mult, inclusiv nivelul jos al deprivării în acest domeniu. UTAG de asemenea înregistrează o deprivare medie la același nivel, dar include cîteva localități cu o deprivare destul de înaltă în acest domeniu. Dondușeni, Edineț, Nisporeni, Florești și Soroca, pe de altă parte, sînt raioanele cu comunități locale mult mai deprivare. 31 din 84 cele mai deprivare comunități locale sînt anume în aceste raioane. În Dondușeni toate 21 primarii, iar în Soroca 31 (din 33 comunități rurale) sînt amplasate în grupul celor 50% mai deprivare. Indicele deprivării condițiilor de trai este deosebit de relevant pentru dezvoltarea

infrastructurii în zonele rurale, deoarece acesta indică care zone necesită elaborarea unor politici de susținere financiară în acest domeniu.

■ Deprivarea geografică

109. Ultimul domeniu ține de gradul de îndepărtare al unei comunități locale și de calitatea infrastructurii drumurilor. Accesul la piețe este foarte important în zonele rurale unde în dependență de vânzarea produselor este determinat nivelul veniturilor gospodăriei. Atât distanța pînă la un centru comercial, cît și calitatea drumurilor, măsoară nivelul deprivării geografice. Circa 100 de localități nu au drumuri de acces cu îmbrăcăminte rigidă la rețeaua drumurilor publice, îndeosebi existînd această problemă în raioanele Șoldanești, Falești, Florești. Starea în care se află majoritatea drumurilor, în special în condiții meteorologice nefavorabile, reduce accesul populației rurale la servicii de educație, sănătate, precum și la piețele urbane. De asemenea, măsurarea accesibilității geografice la sistemul educațional a fost inclus ca un indicator suplimentar al deprivării de tipul menționat.

- Distanța medie pînă la piață, km;
- Distanța medie pînă la orașul vecin, km;
- Proporția drumurilor reparate cu suprafață rigidă din lungimea totală a drumurilor;
- Proporția copiilor de vîrstă între 6-15 ani care trăiesc la distanță de 2 km de la școala medie sau liceu.

110. Pentru a determina rangurile în domeniu a fost aplicata analiza factorială.

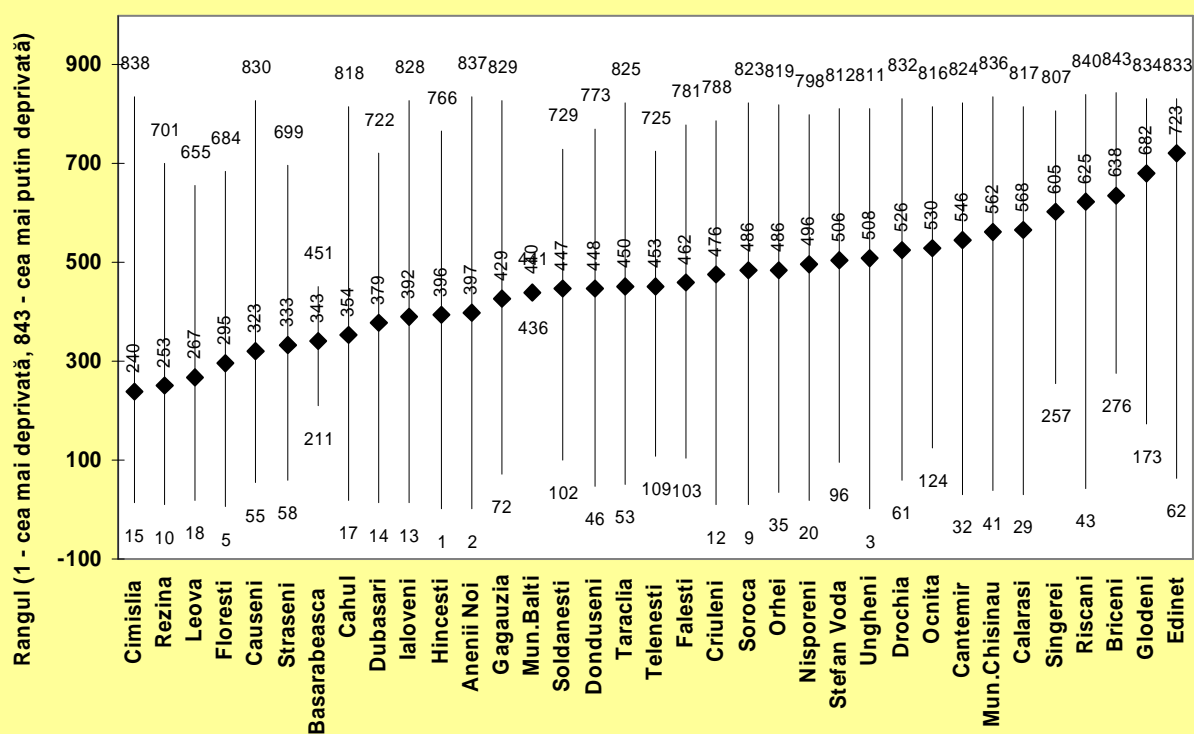

Figura 27: Deprivarea geografică în localitățile rurale pe raioane, 2006

Sursa: MEC

111. Acest domeniu este la fel caracterizat de o mare variație între și în cadrul raioanelor, media ponderată fiind una mai uniformă. Edineț este raionul care are cel mai bun rang ca medie și unde toate comunitățile locale, cu excepția uneia, au ranguri foarte înalte, ceea ce indică nivelul jos al deprivării geografice. Cimișlia și Rezina sînt cele mai deprivatate raioane, în medie, și variația în Cimișlia este destul de mare, toate comunitățile locale au ranguri între 15 și 838. Cea mai deprivată primărie în sens geografic rămîne a fi în Hîncești (în 2005 a fost înregistrat aceeași situație).

■ *Deprivarea multiplă – IDAM*

112. Există diferențe mari în nivelele deprivării în cadrul raioanelor. Totodată de menționat, că raioanele care au o medie ponderată mai joasă, adică o deprivare mai mare, includ și comunitățile cu cea mai înaltă deprivare. Aceasta se observă din Figura 28; în partea de jos a distribuției sînt amplasate raioanele Nisporeni-Ocnița, acestea incluzînd localitățile cele mai deprivate. Majoritatea raioanelor au comunități la capetele gradării. În Dondușeni este cea mai deprivată comunitate rurală a Republicii Moldova (rangul = 1), iar comunitatea cu cel mai mare rang în acest raion este 804.

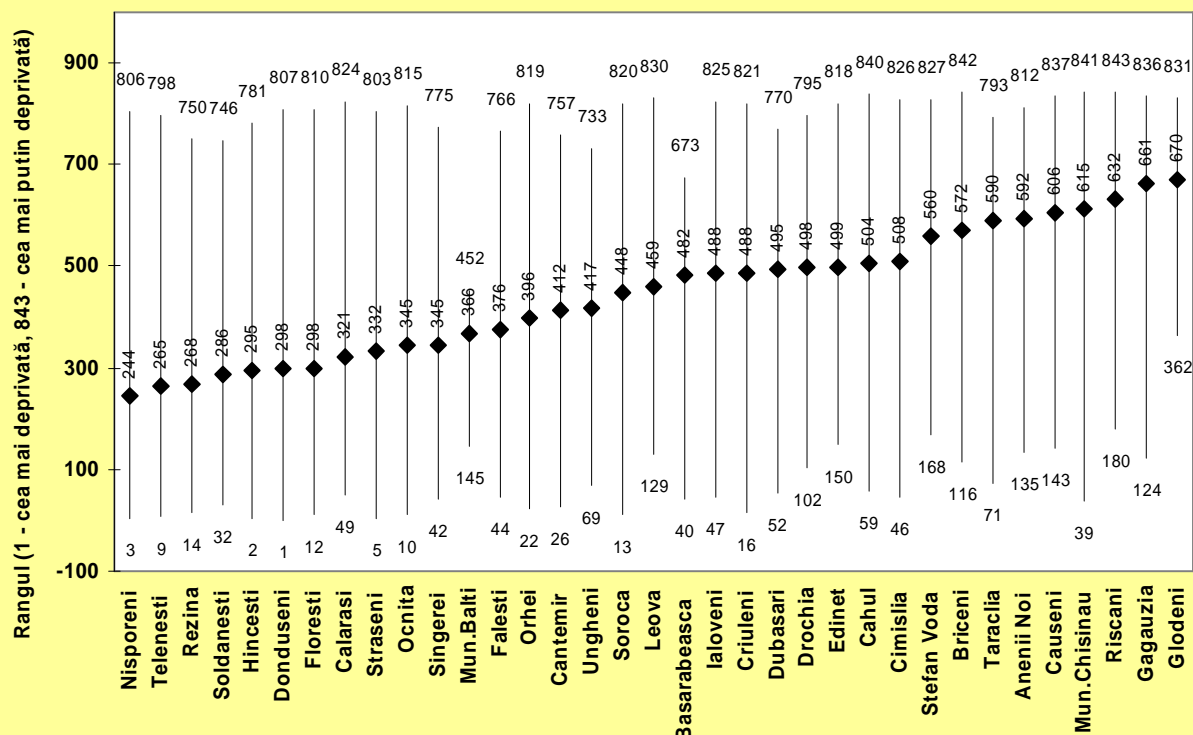

Figura 28: Deprivarea multiplă în localitățile rurale pe raioane, 2006
Sursa: MEC

113. Pentru a compara gradul de deprivare la nivel de raion, au fost calculate rangurile medii ale raioanelor adunînd rangurile primăriilor înmulțite la totalul populației în primărie, iar apoi împărțind cifra obținută la totalul populației din raion (media ponderată la populație). Nisporeni rămîne a fi cel mai deprivat raion (în 2005 s-a înregistrat același lucru). În medie, rangul mediu al comunităților este 244.

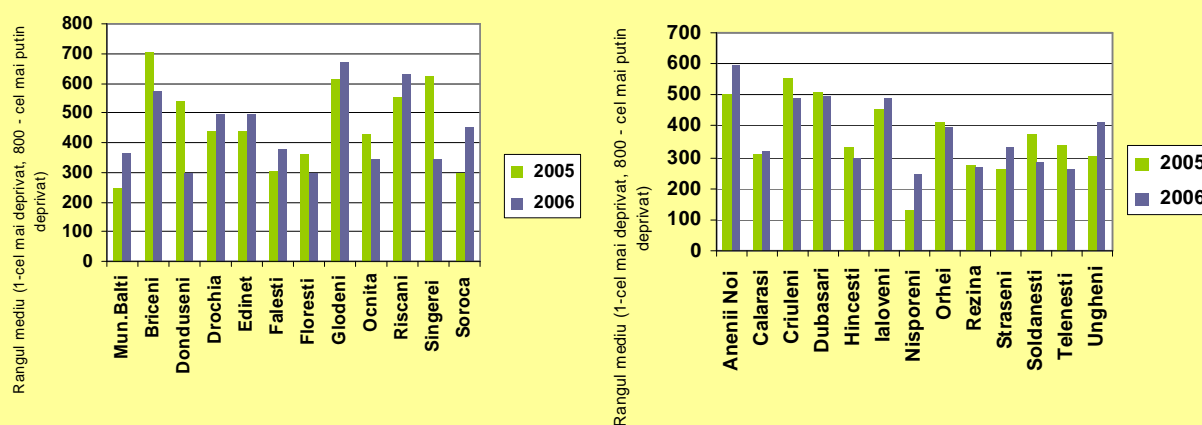

Figura 29: Deprivarea multiplă în localitățile rurale, media pe raioane, regiunea Nord și Centru
Sursa: MEC

114. Utilizând ca pondere populația din regiunile respective, au fost calculate rangurile medii ale regiunilor de dezvoltare¹¹. Cele mai deprivate raioane în regiunea Nord rămân a fi Fălești și Florești, cea mai mică deprivare se observă în raioanele Glodeni, Rîșcani și Briceni. Raioanele Nisporeni, Rezina și Călărași sînt cele care includ comunitățile rurale cele mai deprivate din Centru, la Sud rămîn a fi deprivate raioanele Cantemir și Leova.

115. Regiunea de dezvoltare Centru este cea mai afectată de lipsa accesului la diverse servicii, conform indicatorilor incluși în calcul, indicele IDAM demonstrînd o deprivare multiplă mai mare. Cea mai dezvoltată regiune este UTAG, urmată de mun. Chișinău. Indicele de deprivare calculat pentru regiunile de dezvoltare ar putea fi util pentru analiza situației în vederea direcționării mai eficiente a politicilor de dezvoltare regională, totodată analizînd concret domeniile specifice și factorii care determină gradul respectiv de deprivare.

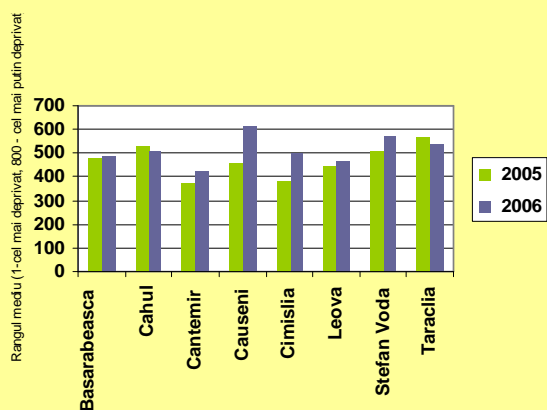

Figura 30: Deprivarea multiplă în localitățile rurale, media pe raioane, regiunea Sud
Sursa: MEC

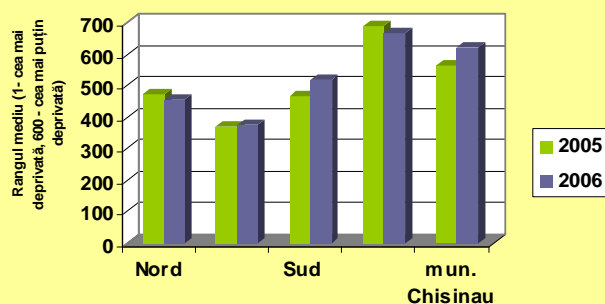

Figura 31: Deprivarea multiplă în localitățile rurale, media pe regiuni
Sursa: MEC

¹¹ Legea privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, nr. 438-XVI din 28.12.2006

III. POLITICI NAȚIONALE DE INCLUZIUNE SOCIALĂ

116. În țările Uniunii Europene (UE) politica socială a devenit o parte indispensabilă a politicii de prosperitate a tuturor membrilor societății, bazele acesteia fiind înscrise în Tratatul de la Roma¹², unde au fost prevăzute un șir de măsuri de îmbunătățire a calității vieții și armonizarea sistemelor sociale din diferite state membre. În scopul extinderii competențelor UE în domeniul social, au fost semnate tratatele de la Maastricht¹³ și Amsterdam¹⁴, prin care securitatea socială - ocrotirea sănătății și serviciile sociale - urmează a fi organizate pe principiile subsidiarității, iar statele membre își asumă responsabilitatea de a contribui pentru ași menține un nivel înalt al capacităților de elaborare a politicilor.

117. În contextul respectiv, indicatorii sociali reprezintă un instrument important folosit la fundamentarea politicilor sociale, permițând descrierea în termeni statistici a nivelului de dezvoltare socială atins, dar și a problemelor curente existente. Aceștia oferă încredere în acțiunile politice din domeniul social. Importanța indicatorilor sociali în UE a crescut în contextul atenției sporite acordate dezvoltării sociale în ultima perioadă. Astfel, la Summit-ul Consiliului European ce a avut loc la Lisabona în martie 2000, a fost adoptat obiectivul strategic pentru următoarea decadă și anume realizarea unor „economii competitive și dinamice, cu mai multe locuri de muncă și cu o mai mare coeziune socială”. Totodată, a fost agreat ca promovarea incluziunii sociale, obiectiv strategic european, să fie realizată printr-o metodă de coordonare deschisă, comună. Aceasta va ajuta țările să-și dezvolte politicile naționale, să-și împărtășească propria experiență într-un mod transparent și comparabil. Armonizarea politicilor sociale se sprijină și pe stabilirea unor *indicatori structurali*¹⁵ ce vor fi calculați periodic de toate statele membre și care vor sta la baza unei monitorizări permanente a etapelor de realizare a obiectivelor pentru perioada 2000-2010.

118. În acest compartiment al Raportului sectoarele politicilor sociale principale sînt analizate din punct de vedere al acoperirii, eficacității și al impactului lor asupra reducerii sărăciei. Obiectivele stipulate în SCERS pentru fiecare sector al politicilor sociale sînt folosite ca punct de plecare. În prima secțiune sînt analizate transformările din sectorul educației. Accesibilitatea educației din punct de vedere al costurilor, școlarizarea și accesul la învățămînt pentru copiii în dificultate constituie sferile principale ale analizei. În continuare Raportul se referă la politicile din sfera sănătății. O scurtă privire generală a finanțării asistenței medicale este urmată de analiza indicatorilor de bază din domeniul ocrotirii sănătății. Secțiunea cu privire la politica de asistență medicală se încheie cu perceperea de către populație a stării generale a sănătății și cu o analiză a accesibilității serviciilor de asistență medicală. A treia secțiune se axează pe rețeaua de protecție socială, analizînd eficiența și eficacitatea politicilor de protecție socială și impactul lor asupra reducerii sărăciei. În cele din urmă, sînt analizate transformările ce țin de evoluțiile de pe piața forței de muncă.

¹² Tratatului de la Roma adoptat la 25.03.1957, în vigoare de la 01.01.1958, titlul III, partea a III-a – “Politici sociale”.

¹³ Tratatul de la Maastricht privind Uniunea Europeană, semnat la 07.02.1992, în vigoare de la 01.11.1993, pilonul I „Comunitar”

¹⁴ Tratatul de la Amsterdam, adoptat de către statele membre ale EU la 02.10.1997, în vigoare de la 01.05.1999

¹⁵ Lista indicatorilor structurali a fost aprobată de Comisia Europeană, la Barcelona în martie 2002. Lista cuprinde un număr de 42 de indicatori care definesc „cadru economic general” grupați cinci mari domenii economice și sociale: ocuparea; inovarea și cercetarea, reforma economică, coeziunea socială.

3.1. ASIGURAREA ACCESULUI LA EDUCAȚIE

Diferențele de școlarizare

119. Educația accesibilă și calitativă reprezintă unul din cei mai importanți factori ai dezvoltării capitalului uman, creșterii și dezvoltării economiei țării. Asigurarea accesului echitabil la servicii educaționale de calitate pentru toți copiii este o prioritate a statului, dar care poate fi realizată doar printr-o strânsă colaborare a autorităților publice centrale (APC), autorităților publice locale (APL) și societate. Aceasta din urmă trebuie să conștientizeze că educația joacă un rol esențial în combaterea sărăciei. Statistica arată că riscul sărăciei scade odată cu creșterea nivelului de educație. În 2006 conform CBGC o gospodărie condusă de o persoană cu studii superioare se confruntă cu un risc al sărăciei de 5 ori mai mic decât una condusă de o persoană fără studii primare sau medii incomplete. Totodată, accesul echitabil contribuie la incluziunea tuturor copiilor în procesul educațional, inclusiv a celor cu necesități speciale, astfel asigurându-le șanse egale la un nivel de viață decent.

120. Etapa preșcolară servește drept bază pentru întreg sistemul educațional, iar implicarea unui număr cât mai mare de copii în educația preșcolară contribuie la reducerea abandonului școlar la treptele următoare. Întru majorarea ratei de înrolare și îmbunătățirea calității serviciilor educaționale din învățământul preșcolar în ultimii ani au fost întreprinse un șir de măsuri cum ar fi: revizuirea structurii instituțiilor preșcolare și a programului de activitate, implementarea tehnologiilor educaționale orientate spre dezvoltarea personalității, crearea a 20 de centre comunitare pentru copii și familii social-vulnerabile în localitățile unde nu exista grădiniță, majorarea normativelor de finanțare a cheltuielilor pentru întreținerea copiilor etc.

121. Astfel, rata de înrolare a copiilor de 3-6 (7 ani) ani în instituțiile preșcolare a înregistrat în ultimii ani o tendință pozitivă, crescând de la 44.1% în 2000 până la 70.1% în 2006, adică s-a majorat cu 26 p.p., dar cu o diferență pronunțată între mediul urban și rural. Printre cauzele principale ale nivelului mai redus de înrolare în mediul rural sînt veniturile mici ale populației, condiții inadecvate în grădinițe și chiar lipsa grădinițelor în 280 de sate. Pentru comparație cu alte țări, totuși în Moldova acest indicator este superior față de media țărilor în curs de dezvoltare (50%) și practic a ajuns nivelul țărilor europene (70%). Progresul atins se datorează în mare măsură creșterii veniturilor bugetare la nivel central și local, care au permis construirea, repararea și readucerea în exploatare a unui număr mare de grădinițe.

122. Totodată, diminuarea nesemnificativă a ratei de înrolare în învățământul preșcolar (0.6 p.p.) înregistrată în 2006 față de 2005, în special din contul ratei de înrolare în mediul urban (2 p.p.) poate fi explicată prin nivelul de trai al populației mai ridicat în mediul urban. Astfel, copiii familiilor înstărite frecventează grădinițe particulare sau părinții preferă angajarea bonelor la domiciliu.

Tabelul 11: Rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar, %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Total	44.1	47.6	57.0	61.1	66.1	70.7	70.1
Urban	63.8	65.6	75.5	80.4	84.8	89.2	87.2
Rural	34.2	38.6	47.7	51.3	56.4	61.0	61.0

Sursa: BNS

123. Chiar dacă rata de înrolare în învățământul preșcolar a înregistrat în ultimii ani o creștere semnificativă, trebuie de menționat faptul, că ratele de înrolare la studii la celelalte trepte ale învățământului general obligatoriu (primar, gimnazial) au avut o tendință de descreștere. Astfel, rata brută de înrolare în învățământul primar s-a diminuat de la 99.4 % în 2000 până la 94.4 % în

2006, iar cea netă de la 93.5 % în 2000 la 87.6 % în 2006¹⁶. Această situație este influențată de mai mulți factori cum ar fi, numărul mare de copii rămași fără supravegherea părinților, veniturile mici ale familiilor din sectorul rural, nivelul ridicat al costurilor pentru educație, abandonul timpuriu etc. Preocupările majore ale populației țin de faptul că în comparație cu veniturile, costul rechizitelor, îmbrăcămintei, încălțămintei, arenda manualelor, precum și taxele școlare par a fi foarte mari și afectează în deosebi familiile sărace.

Tabelul 12: Rata brută și netă de cuprindere în învățământul primar și gimnazial, 2000-2006, %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Învățământul primar- rata brută							
Total	99.4	99.5	99.5	99.8	97.9	96.7	94.4
Urban	101.3	101.3	101.7	104.0	102.8	102.4	100.5
Rural	98.3	98.5	98.3	97.7	95.5	93.7	91.4
Învățământul gimnazial- rata brută							
Total	90.2	91.1	92.3	92.2	92.5	93.0	90.5
Urban	95.6	95.1	95.9	95.6	96.6	97.7	95.4
Rural	86.7	88.5	90.0	90.1	90.1	90.3	87.9
Învățământul primar- rata netă							
Total	93.5	92.4	92.4	92.4	91.0	87.8	87.6
Urban	95.1	94.6	94.8	96.4	95.5	92.1	93.3
Rural	92.5	91.3	91.6	90.4	88.7	85.6	84.7
Învățământul gimnazial- rata netă							
Total	87.0	86.8	87.9	87.5	88.5	86.8	86.2
Urban	92.2	91.2	91.6	90.8	92.1	90.1	90.4
Rural	83.5	84.0	85.7	85.4	86.3	94.9	83.9

Sursa: BNS

124. Conform datelor CBGC, cheltuielile pentru educație ale gospodăriilor cu copii se diferențiază semnificativ atât după mediile de reședință, cât și după nivelul bunăstării gospodăriei. Familiile din orașele mari cheltuie pentru educație în mediu de 1.5 ori mai mult decât familiile din orașele mici și de 2.7 ori mai mult decât cele din mediul rural. Ponderea cheltuielilor de consum pentru educație în total cheltuieli ale rezidenților din mediul rural alcătuiesc doar de 1.9%, comparativ cu 4.4% ale celor din orașele mari. Conform statutului bunăstării, gospodăriile sărace cheltuiesc de aproape 7 ori mai puțin decât gospodăriile asigurate, iar familiile extrem sărace – de 30 ori.

Tabelul 13: Cheltuielile gospodăriilor casnice pentru educație, 2006¹

	Cheltuieli medii ale gospodăriei pentru educație, lei pe lună	Cota cheltuielilor pentru educație în total cheltuielile de consum, %
<i>Medii de reședință</i>		
Orașe mari	153.38	4.40
Orașe mici	100.45	3.13
Rural	57.18	1.86
Total	90.37	2.81
<i>Statutul sărăciei</i>		
Nesăraci	115.64	3.09
Săraci	17.51	1.03
Extrem săraci	3.86	0.37

Sursa: MEC în baza datelor CBGC

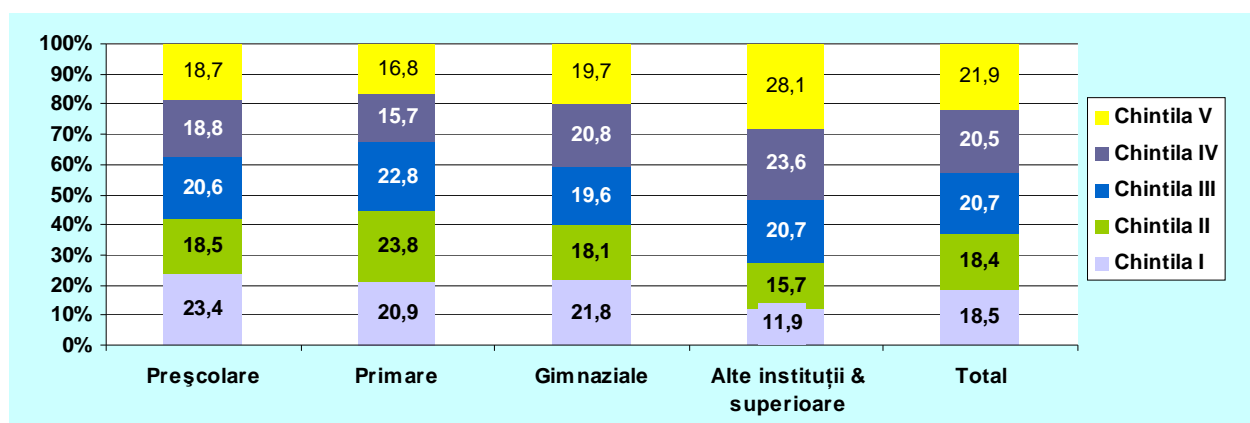
Notă: 1/gospodării care au în componență membri încadrați în sistemul de învățământ în perioada de cercetare (7-30 ani)

¹⁶ Nivelul ratelor respective ar putea fi realmente mai înalt, dat fiind faptul că metodologia utilizată la calcularea acestora nu prevede ajustări pentru copiii vîrsta cărora nu corespunde treptei (nivelului) în care sînt încadrați (ex.: 5-6 ani – în treapta primară, 7-8 ani – în educația preșcolară etc.)

125. O influență negativă la nivelul de înrolare o au și plățile neoficiale din învățământ, care au o tendință de creștere și afectează în mod special familiile sărace punându-i în incapacitatea de a asigura accesul la educație pentru copiii lor. Ca consecință nivelul de înrolare a copiilor care provin din familii sărace, în special a celor din zonele rurale, este mai redus decât a celor din familii nesărace și descrește odată cu trecerea la trepte mai avansate de învățământ.

126. Pentru a diminua povara cheltuielilor pentru învățământ, în special a familiilor sărace statul (APC și APL) asigură alimentarea copiilor din clasele I-IV la nivel de cca 99.8 % și cca 42 % a celor din clasele V-XII. De asemenea, elevii claselor I-IV beneficiază gratuit de manuale, iar cei din familii sărace sînt subvenționați de către autoritățile administrației publice locale pentru achitarea arendeii.

127. Analiza distribuției persoanelor încadrate în sistemul de învățământ pe chintile, după nivelul educațional (Figura 32), relevă o distribuție cât de cât uniformă a participării populației, indiferent de nivelul bunăstării, la primele trepte de învățământ. Însă o diferență semnificativă este înregistrată în ceea ce privește accesul la studiile superioare între gospodăriile sărace și cele bogate. Doar 12% din cei din chintila inferioară sunt încadrate în instituțiile de învățământ superior și alte instituții, comparativ cu 28% de participare la acest nivel de instruire a celor din chintila superioară. Deci, resursele insuficiente ale gospodăriilor sărace limitează accesul copiilor lor la participarea la un nivel superior de educație.

Figura 32: Distribuția persoanelor încadrate în sistemul de învățământ pe chintile, după nivelul educațional, 3-30 ani, 2006, %

Sursa: MEC în baza datelor CBGC

128. Evoluțiile demografice negative din ultimii ani au influențat și contingentul școlar, care în învățământul preuniversitar (cu excepția școlilor/grădiniță și a celor serale) constituie 491.5 mii elevi cu o reducere față de anul de studii 2000/2001 cu 137.8 mii elevi sau cu 22%; în mediul urban – cu 24%, iar în cel rural – cu 20%.

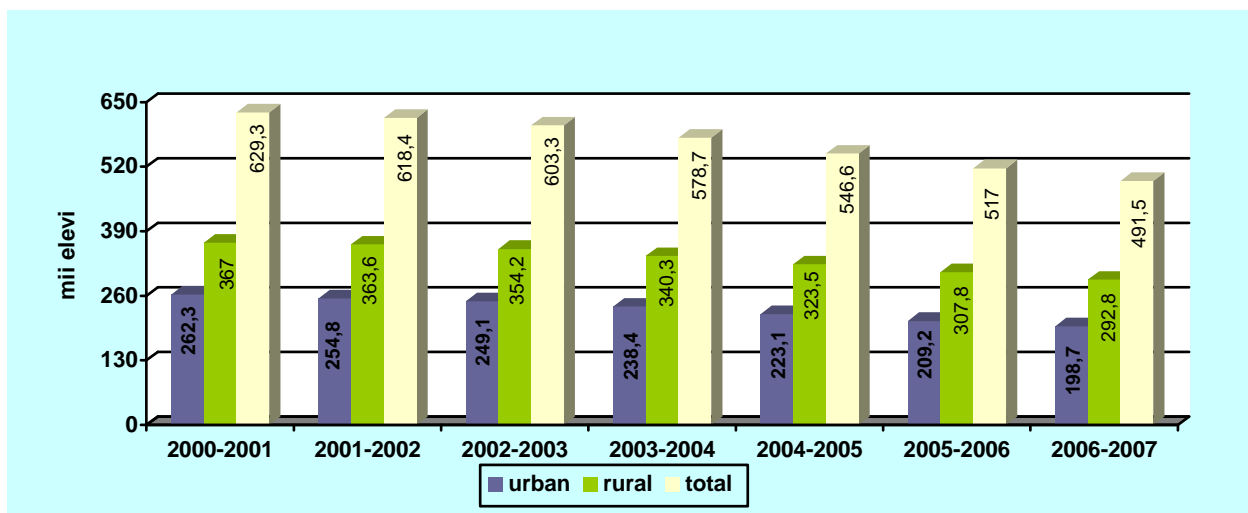

Figura 33: Evoluția numărului de elevi din învățământul primar și secundar general (cu excepția elevilor din școlile/grădiniță și cele serale)

Sursa: MET

129. Ca consecință s-a redus și numărul de elevi în clasă care actualmente constituie 20 copii față de 22 în anul de studii 2004-2005. Este mare numărul claselor cu 8-15 elevi, iar unui pedagog îi revin în mediu 13 elevi, normativul fiind de 20 elevi.

130. În ultimii 5 ani s-a redus cu 41 de unități și numărul de școli (2002/2003 – 1580, iar în 2006/2007 – 1539 unități) atât în mediul urban cât și rural. Totodată, ponderea liceelor în numărul total de unități școlare s-a majorat de 2.4 ori, iar a școlilor de cultură generală s-a redus cu 16 p.p., astfel asigurându-se posibilități mai multor copii să-și continue studiile în licee la locul de trai.

131. Totodată, se înregistrează o ineficiență în utilizarea spațiilor disponibile, care actualmente constituie 730.2 mii de locuri pentru studii, avînd un contingent de 491.5 mii elevi. Astfel, utilizarea în mediu a spațiului disponibil este la nivel de cca 67.3 %, iar în aproximativ o treime din raioane acest indicator este sub 60%.

132. Această situație impune o optimizare a rețelei de școli care ar contribui la o utilizare mai eficientă atât a finanțelor publice, cât și spațiilor disponibile. În acest context Ministerul Educației și Tineretului a efectuat cartografierea instituțiilor de învățământ preuniversitar și în baza acestora și a informației prezentate de către autoritățile administrației publice locale, ministerul lucrează la elaborarea proiectului Strategiei de optimizare a rețelei instituțiilor preuniversitare, care prevede crearea școlilor de circumscripție, acordarea serviciilor de transport și dezvoltarea învățământului extrașcolar, care se preconizează a fi implementată în calitate de proiect-pilot începînd cu anul 2008.

Accesul la serviciile educaționale pentru copii cu necesități speciale

133. În republică funcționează 67 de instituții rezidențiale, care acordă servicii educaționale și de îngrijire copiilor cu necesități speciale, în care sînt amplasați 11530 copii. Actualmente instituționalizarea în servicii rezidențiale rămîne în continuare principala formă pentru protecție a copiilor cu necesități speciale, mai ales a celor ce provin din familii sărace.

134. Procesul de integrare/reintegrare în familie a copiilor în diferite situații de dificultate este într-o fază inițială. Instituțiile rezidențiale, în special, cele pentru copii orfani și rămași fără îngrijire părintească nu desfășoară activități suficiente în dezvoltarea relațiilor de parteneriat cu autoritățile locale de reședință a copilului în vederea găsirii soluției permanente pentru copilul plasat în instituție.

135. Totuși, în ultimul timp autoritățile, cu suportul partenerilor de dezvoltare, întreprind măsuri întru ameliorarea situației. Astfel, se creează case de copii de tip familial, se introduce în localități unitatea de lucrător social, se creează condiții pentru ca copiii din internate să poată frecventa școala din comunitate etc. În rezultat se preconizează ca aceste măsuri să contribuie la prevenirea instituționalizării, la reintegrarea copiilor în familiile biologice și lărgite, demonstrând un efect pozitiv și în utilizarea cât mai eficientă a finanțelor publice.

136. Totodată, studiul efectuat de UNICEF în acest domeniu a constatat că organizarea actuală a instituțiilor rezidențiale pentru copii aflați în situații de dificultate, la nivelurile structural, funcțional și tehnologic, nu asigură satisfacerea necesităților copiilor plasați în aceste instituții în corespundere cu cerințele și tendințele actuale de asistență a acestor categorii de beneficiari. Majoritatea instituțiilor nu au condiții fizice adecvate misiunii acestora (uzură fizică înaltă, spații pentru îngrijire depersonalizate, utilizarea irațională a spațiilor etc.).

137. Informația referitor la întreg sistemul rezidențial de protecție a copilului demonstrează, că în majoritatea cazurilor, în instituțiile destinate îngrijirii și asistenței copiilor cu dizabilități fizice și senzoriale, cu boli cronice, copiii vin din toate raioanele țării. Aceasta confirmă lipsa serviciilor comunitare pentru diverse categorii de beneficiari la locul de trai al copiilor.

138. Finanțarea instituțiilor de învățământ rezidențial se efectuează din două surse, pentru 42 instituții - de la bugetul de stat și pentru 25 - de la bugetul autorităților publice locale (raional /municipal). Analiza datelor cu privire la costurile totale ne demonstrează o variație semnificativă de la un tip de instituție la altul, precum și în interiorul instituției. Astfel, costurile generale pentru un copil pe an în sistemul rezidențial de îngrijire iau următoarele valori: minim 6158 lei, mediu 28160 lei, maxim - 64003 lei. În aceste condiții putem constata că în sistemul rezidențial sînt cheltuieli mari și ineficiente, avînd și o rată foarte mică în raportul copii/angajați (1 copil la 6 angajați).

Tabelul 14: Costuri generale efectuate din bugetul total, 2006

Nr. d/o	Tipul instituției	Buget total, mii lei	Costuri generale per copil		
			Cost minim	Cost mediu	Cost maxim
1	Case de copii /Gimnazii internat / pentru copii orfani și rămași fără îngrijirea părintească	82 311.7	17 323	25 726	49 693
2	Case de copii /Școli speciale pentru copii cu dizabilități fizice și senzoriale	23 885.6	31 459	46 502	64 003
3	Școli internat sanatoriale	10 775.3	6 158	11 559	28 818
4	Școli internat pentru copii cu devieri de comportament	1 805.4	33 477	33 477	33 477
5	Școli auxiliare internat și semiinternat	55 388.1	12 779	31 061	51 234
6	Centre de Plasament Temporar și Reabilitare a copiilor de vîrstă fragedă / Casa specializată municipală	18 219.8	44 763	52 561	59 999
7	Case de copii pentru copii cu dizabilități severe	16 950.4	26 272	28 028	29 839
	Total /	209 336.3	6 158	28 160	64 003

Sursa: UNICEF

Finanțarea sectorului educației

139. Datorită creșterii economice din ultimii ani și sporirii acumulărilor la buget s-a înregistrat o majorare a alocărilor pentru sistemul de învățământ din țară, constituind ca pondere din PIB în 2001 – 6.0% iar în 2006 – 8.2% . În bugetul public național cheltuielile pentru educație dețin cea

mai mare pondere – 20%. Analizând situația pe sectoare, se observă că peste 50% din resurse sînt utilizate la nivelul învățămîntului general obligatoriu, 16% - la nivelul preșcolar, 14% - în cadrul învățămîntului universitar și 4% - în cadrul învățămîntul secundar profesional. Dacă se examinează structura cheltuielilor, se observă că preponderent resursele s-au utilizat pentru achitarea salariilor, inclusiv contribuțiile pentru asigurări sociale și medicale, care constituie 61% din total cheltuieli și doar 39% pentru celelalte necesități ale sistemului.

140. În anul 2006 au fost înregistrate evoluții pozitive de dezvoltare a sectorului educațional. Unul din factorii care a generat aceste evoluții consă în asigurarea copiilor, în special a celor săraci, cu hrană și manuale. Alimentația copiilor în instituțiile preșcolare și a elevilor claselor I-IV, a fost asigurată din mijloace bugetare, costul cărora a constituit în 2006 165.5 mil. lei față de 41.9 mil. lei din anul 2001.

141. Totuși, sporirea resurselor disponibile pe de o parte și reducerea numărului de copii de vîrstă școlară pe de altă parte, nu au contribuit la soluționarea problemelor majore din sistem. Această situație indică asupra utilizării ineficiente a resurselor alocate. Nivelul redus de eficiență este determinat, în mare parte, de menținerea în multe localități a școlilor în care capacitatea de proiect depășește cu mult numărul de elevi, aplicarea în continuare a unei formule de finanțare care nu oferă autorităților publice locale și managerilor de școli destulă flexibilitate în utilizarea mai eficientă a resurselor. Întru ameliorarea situației create în acest domeniu Ministerul Educației și Tineretului, cu suportul Băncii Mondiale, lucrează la elaborarea unei noi formule de finanțare, care se preconizează să se implementeze experimental începînd cu 2010.

142. Conform datelor CBGC în anul 2006 populația nu a considerat educația ca o prioritate, cheltuielile la acest capitol constituind cea mai mică parte din coșul de consum al unei familii (doar 1.52 %). Totodată, au fost înregistrate decalaje substanțiale a volumului de cheltuieli pentru servicii educaționale între chintile și medii de reședință. Familiile mai înstărite cheltuie pentru aceste servicii de cca 4 ori mai mult în comparație cu cei mai săraci, iar cei din oraș de cca 2.7 ori mai mult față de cei din sat. Iar dacă se analizează structura cheltuielilor pentru familiile din chintila inferioară se constată că ponderea cea mai mare o constituie produsele alimentare și întreținerea locuinței cca 73% și doar 0.42% pentru educație. Acest fapt demonstrează încă odată posibilitățile limitate ale familiilor sărace de întreținere a copiilor în învățămînt. Din motive financiare unii copii care provin din familii sărace abandonează școala timpuriu (clasele 6-7). Astfel, în anul de studii 2006/2007 au abandonat școala 108 copii.

*Educația și sărăcia copilului*¹⁷

Copiii din familiile sărace sînt una din categoriile care prezintă un risc crescut de neparticipare școlară sau de limitare a educației la un nivel scăzut. În contextul menținerii ratei brute de participare la învățămîntul primar și gimnazial practic la nivelul anului precedent și îmbunătățirii situației privind cuprinderea în învățămîntul preșcolar, totuși se înregistrează unele diferențe în participarea la educație a copiilor săraci.

Astfel, rata brută de cuprindere cu educația preșcolară tinde să fie mai mare pentru copii din familiile sărace, probabil datorită faptului, că în mediul rural copiii încep să meargă la grădiniță la o vîrstă mai timpurie. Însă, pe măsura înaintării la o treaptă mai superioară de învățămînt rată brută de participare a copiilor săraci este mai mică decît în cazul copiilor din familiile mai bine asigurate (tabelul 15).

Tabelul 15. Rata brută de cuprindere în învățămînt, 2006

	Săraci	Non-săraci
Preșcolar	53.5	51.1
Primar	93.7	96.0
Gimnazial	96.2	98.6

¹⁷ Analiză realizată de UNICEF

Este cunoscut faptul, că un nivel redus de pregătire școlară este întotdeauna asociat cu o poziție dezavantajoasă pe piața muncii și respectiv cu un nivel de trai scăzut, formându-se astfel un cerc vicios al sărăciei.

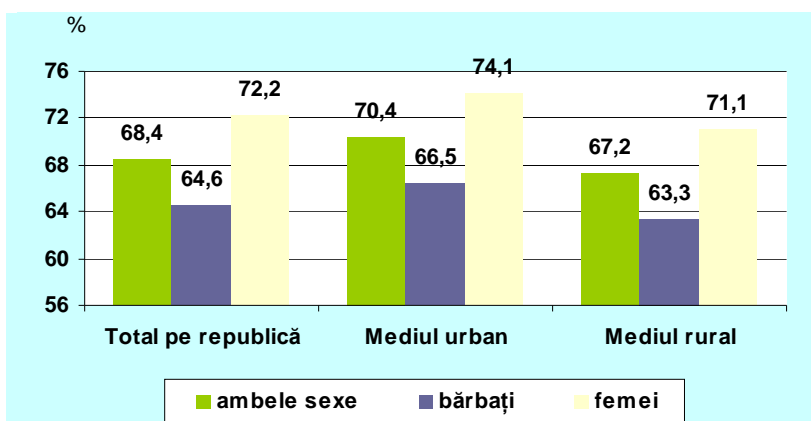
Există o legătură strânsă între nivelul de educație al părinților și rata sărăciei la copii. Pe măsura înaintării la un nivel superior de educație al părinților scade incidența sărăciei la copii, astfel încât, probabilitatea de a fi sărac în cazul copiilor din familiile, unde părinții au studii primare este de peste 80% față de 10% pentru copiii părinții cărora au studii superioare.

3.2. ASIGURAREA ACCESULUI LA SĂNĂTATE

143. Sănătatea populației reprezintă un indice integrat al dezvoltării sociale a țării, o reflectare a bunăstării social-economice, un factor decisiv de influență asupra potențialului economic, cultural și forței de muncă a societății. Asigurarea accesului la servicii medicale de calitate este o sarcină socială primordială a statului, ce poate fi îndeplinită numai prin eforturile comune ale autorităților publice, organelor și instituțiilor medicale, prin sporirea responsabilității fiecărei părți și cointeresarea reală a societății în păstrarea propriei sănătăți și a sănătății publice¹⁸. În esență o națiune sănătoasă este mai capabilă să facă față șocurilor economice și sociale.

Indicatorii de bază din domeniul ocrotirii sănătății

144. În anul 2006 speranța de viață la naștere a populației Republicii Moldova a constituit 68.4 ani, fiind mai mică cu 11 ani decât în țările Uniunii Europene. Diferența între bărbați și femei în ceea ce privește ratele speranței de viață continuă a fi destul de pronunțate, respectiv, la bărbați – 64.6, la femei – 72.2 ani (înregistrând valoarea maximă din aceeași perioadă). Speranța de viață la naștere pentru femei este mai mare decât la bărbați cu 7.6 ani (Figura 34). Datorită nivelului diferențiat al mortalității, durata medie de viață a populației din mediul urban a fost superioară celei din mediul rural, respectiv cu 3.2 ani la bărbați și cu 3.0 ani la femei¹⁹.

Figura 34: Speranța de viață pe medii de reședință și sexe
Sursa: BNS, 2006

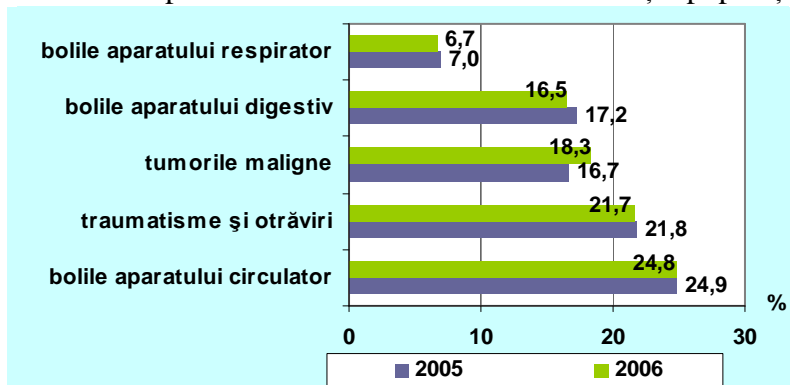
145. Însăși structura populației pe vârste continuă să reprezinte caracteristicile unui proces de îmbătrânire demografică, datorat în primul rând nivelului scăzut al natalității. Comparativ cu anul 2000, în 2006 este înregistrată reducerea ponderii populației tinere (0-14 ani) de la 23.8% la 18.2% și creșterea ponderii populației vârstnice (de 65 ani și peste) de la 9.4% la 10.3%. Rata natalității a continuat să se mențină la nivelul anului 2005, constituind 10.5 născuți-vii la 1000 locuitori. Nivelul natalității în localitățile rurale continuă a fi mai înalt decât în localitățile urbane, fiind, respectiv, de 11.4% și 9.2%²⁰.

¹⁸ Guvernul Republicii Moldova (2004), *Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (2004-2006)*, Chișinău: p. 109.

¹⁹ BNS. *Durata medie a vieții în Republica Moldova pentru anul 2006*

²⁰ BNS. *Situația Demografică în Republica Moldova pentru anul 2006*

146. Comparativ cu anul 2005 rata mortalității populației (la 1000 de locuitori) s-a redus

Figura 35: Structura cauzelor de deces în vîrstă aptă de muncă în 2005-2006
Sursa: MS

aparaturii circulator dețin înțietatea alcătuint 55.8%, fiind urmate de tumorile maligne – 12.6% și bolile aparatului digestiv – 10.2%. În anul 2006 din numărul total de decese 68.3% au fost constatate în mediul rural. Cea mai înaltă cotă a indicelui mortalității generale a fost înregistrată în 8 raioane: Dondușeni – 19‰ față de 17‰ în 2005, Glodeni – 15.2‰ (2005 - 14‰), Basarabeasca – 14‰ (2005 - 3‰), Briceni și Șoldănești – 17‰ (2005 – 16.8‰ și 16.6‰) și Ocnița - 16‰ (2005 – 16.4‰).

148. O problemă separată reprezintă creșterea indicelui mortalității persoanelor în vîrstă aptă de muncă care în anul 2006 a constituit 29% din totalul decesurilor, iar segregat pe medii de reședință - 64% în mediul rural, față de 36% în mediu urban. Acest indicator este de 1.6 ori mai mare față de media țărilor UE²³.

149. Indicatorii sănătății reflectați în Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) caracterizează situația și dinamica eficienței politicilor din domeniul ocrotirii sănătății promovate pe parcursul ultimilor ani. În anul 2006 mortalitatea infantilă a scăzut pînă la 11.8‰, încadrîndu-se în ținta de 12.1‰ stabilită pentru indicatorul respectiv din ODM pentru anul 2006. Deși situația pe parcursul ultimilor ani a devenit puțin mai bună decît în alte state CSI, unde acesta a reprezentat 14.1‰, comparativ cu țările Uniunii Europene (8.9‰), totuși indicatorul dat rămîne a fi destul de înalt.

150. Reducerea mortalității infantile în anul 2006 a fost condiționată în mare parte de micșorarea ratei copiilor decedați în urma afecțiunilor respiratorii și bolilor infecțioase. Cea mai semnificativă creștere a mortalității infantile s-a înregistrat în raioanele Vulcănești – 20.2‰ (2005 – 3.9‰), Edineț – 20‰ (2005 – 11.5‰), Dondușeni – 18.5‰ (2005 – 5.0‰), Briceni – 14.9‰ (2005 – 9.7‰)²⁴.

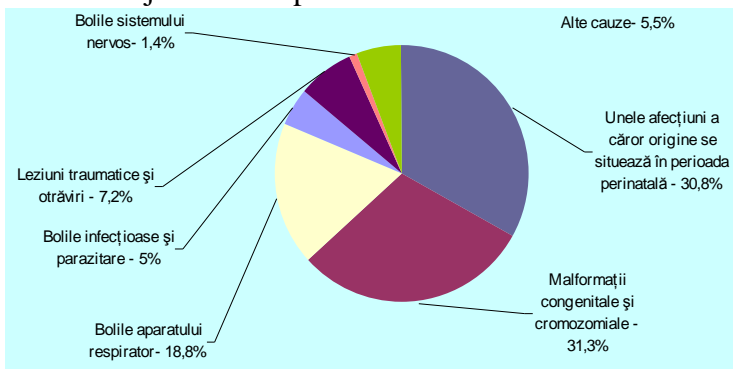
²¹ MS. *Activitatea sistemului de sănătate în anul 2006*.

²² Baza de date a OMS 2006

²³ Date operative ale Ministerului Sănătății. 2007

²⁴ MS. *Activitatea sistemului de sănătate în anul 2006*. pag.17

151. Majoritatea copiilor mai mici de un an au decedat în condiții de staționar – 79.4%. În

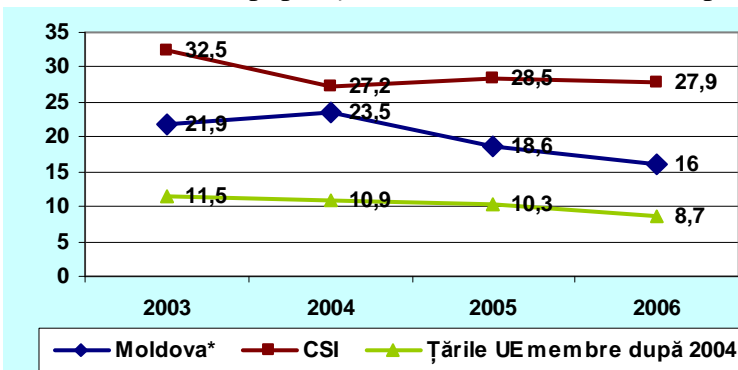
Figura 36: Mortalitatea infantilă conform decedului în anul 2006
Sursa: MS

structura cauzelor decesurilor infantile pe primul loc se plasează afecțiunile din perioada perinatală, care constituie 33.3% (2005 – 34.2%). Malformațiile congenitale ocupă locul doi cu 30.3% (2005 – 30.1%), pe locul trei se situează bolile aparatului respirator cu 18.3% (2005 – 16.2%)²⁵.

152. Începînd cu anul 2003 în Republica Moldova a fost constatată o dinamică pozitivă a indicatorului

mortalității copiilor cu vîrsta de pînă la 5 ani, indicatorul în cauză reducîndu-se de la 17.7% pînă la 14% în anul 2006. Motivele care influențează rata mortalității copiilor cu vîrsta de pînă la 5 ani sînt diverse: malformațiile congenitale și afecțiunile în perioada perinatală (27.2%), traumele și otrăvirile (15.5%), bolile respiratorii (15.5%), bolile parazitare (5.8%) anomaliile, tumorile, etc. deseori constafîndu-se combinarea cîtorva cauze simultan²⁶.

153. Tendința actuală de descreștere a ratei mortalității la copii poate fi explicată atît prin sporirea accesului la serviciile medicale de bază acordate mamei și copilului, cît și prin ridicarea calității acestora, ceea ce poate fi calificat drept efect al politicilor de asigurare medicală obligatorie și extinderii anuale al pachetului de bază a serviciilor medicale, accentele fiind puse pe copii, femei, bătrîni și alte grupuri vulnerabile ale populației. Astfel, în contextul respectiv concomitent cu fenomenul îmbătrînirii demografice a populației, în continuare politicile statului urmează a fi orientate spre promovarea măsurilor pronataliste, combinate cu programe de informare și profilaxie și dezvoltarea mecanismelor de protecție socială a tinerelor familii.

Figura 37: Dinamica mortalității materne la 1.000 nașteri vii
Sursa: OMS și MS

154. Un alt indicator al sănătății este vaccinarea copiilor pînă la 2 ani. În acest domeniu pe parcursul ultimilor doi ani situația a fost constantă, fapt datorat în mare parte efectelor Programului Național de Imunizări (PNI) pentru anii 2001-2005, care a contribuit la creșterea nivelului acoperirii vaccinale de peste 95% contra difteriei, tetanosului, poliomielitei, tusei convulsive, rujeolei, oreionului, rubeolei și de peste 98% contra hepatitei virale B și tuberculozei. Menținerea nivelului înalt de acoperire vaccinală a determinat Organizația Mondială a Sănătății să declare Republica Moldova ca țară liberă de poliomielită și a creat premise pentru extinderea PNI pentru anii 2006-2010. Astfel, în cadrul programului dat continuă vaccinarea primară și revaccinarea copiilor cu vîrsta de 6-7 ani cu un vaccin combinat împotriva rujeolei, oreionului și rubeolei. Drept rezultat în anul 2006 Republica Moldova și-a menținut statutul de țară liberă de poliomielită, au fost înregistrate doar 4 cazuri de rujeolă (0.03 la 100000 locuitori) și nici un caz de difterie și tetanos. Ponderele copiilor de 2 ani vaccinați împotriva rujeolei a atins în 2006 circa 94%. Nivelul de vaccinare BCG a tuturor nou-

²⁵ MS. *Activitatea sistemului de sănătate în anul 2006*. pag.19

²⁶ MS. Date statistice preventive.

născuților a atins rata de 99% și revaccinarea de 95%, ceea ce a reprezentat o creștere cu 23% față de anul 2005²⁷.

155. Coeficientul mortalității materne în anul 2006 a constituit 16.0 la 100.000 născuți vii (6 decese), ceea ce a reprezentat o reducere cu 2.6 p.p. față de anul 2005, prin urmare încadrându-se în ținta stabilită în ODM de până la 23% pentru anul 2006. Față de alte țări din regiune, mortalitatea maternă în Republica Moldova reprezintă o valoare medie, însă acest indicator continuă a fi încă circa de 2 ori mai înalt în comparație cu media din țările UE²⁸ (Figura 37).

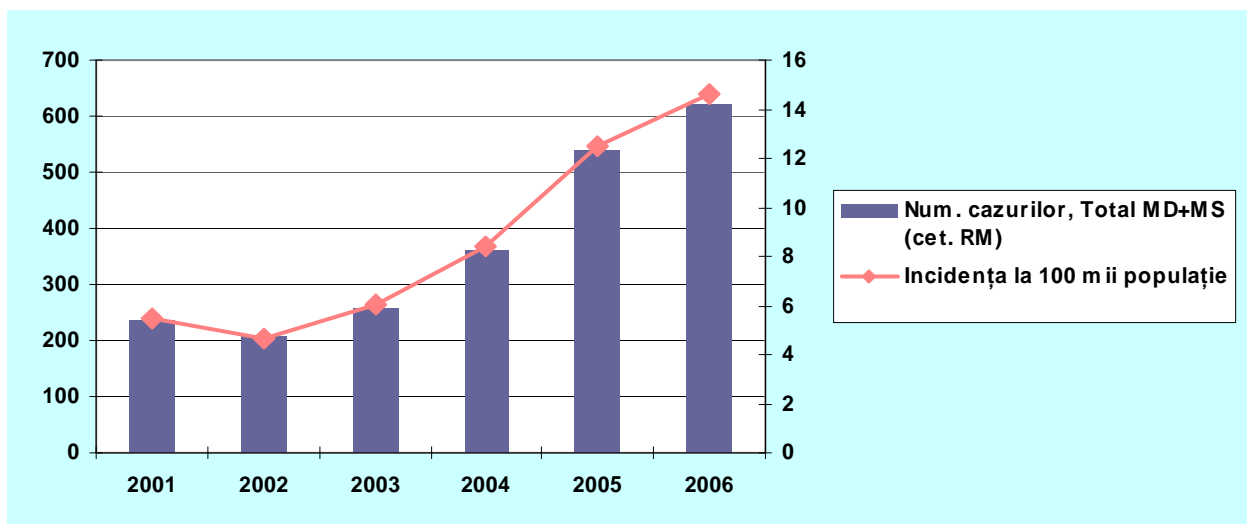
156. Schema de asigurare medicală obligatorie și Programul Unic al serviciilor de sănătate reprezintă un efort însemnat al executivului în vederea îmbunătățirii managementului resurselor disponibile și accesului la servicii medicale de calitate. În categoriile asigurate de stat sînt incluse femeile gravide și lăuzele, cărora li se oferă servicii de asistență gratuită inclusiv avorturi. Eficiența acestor măsuri însă nu este destul de semnificativă pentru mediul rural. Astfel, numărul redus de personal medical calificat în mediul rural (medici de familie) care ar putea interveni imediat în cadrul situațiilor de risc apărute, condiționează creșterea numărului de adresări la nivel de raion, unde femeile se confruntă cu rînduri mari în așteptare, supraîncărcarea medicilor de familie, care deserveșc populația din localitățile de reședință ale centrelor raionale, inclusiv și distanțele mari pe care trebuie să le parcurgă combinate cu costuri de transport. Aceste momente, în esență, reprezintă principalele cauze în diminuarea gradului de adresabilitate a femeilor din zonele rurale la servicii de sănătate de calitate.

157. În scopul redresării situației în domeniu, inclusiv pentru îmbunătățirea serviciilor prestate copiilor la nivel primar, au fost puse în aplicare Standardele de Supraveghere a gravidelor și copiilor în condiții de ambulator, Carnetul de Dezvoltare a Copilului Sănătos și Standardele de calitate a Serviciilor de sănătate prietenoase tinerilor. O contribuție semnificativă întru micșorarea mortalității materne au avut-o programele naționale și ramurale, obiectivele de bază ale cărora au fost orientate spre includerea tehnologiilor cost-efective în asistența medicală perinatală. Astfel în anul 2006 a derulat cu succes Campania națională de comunicare „Pentru un Făt Frumos și Sănătos”. Rezultatele colectate din raioanele țării arată, că în primele 6 luni ale anului 2006 numărul femeilor însărcinate care au fost luate la evidență pînă în a 12-a săptămîină de sarcină a crescut pînă la 81%, comparativ cu 69% în aceeași perioadă a anului 2005; 88% din femeile însărcinate au folosit suplimente ce conțin Fier, comparativ cu 62% în anul 2005, iar 76% și-au administrat Acid folic, comparativ cu 32% în anul 2005; 91% din femeile însărcinate cunosc semnele de pericol în timpul sarcinii, comparativ cu 59% în anul 2005.

158. O sarcină primordială a întregii societăți constituie combaterea maladiilor condiționate social precum, infecția HIV/SIDA și tuberculoza. Succesul în combaterea acestor maladii depinde în mare măsură de eforturile comune ale întregii societăți, inclusiv de modul sănătos de viață și atitudinea fiecărei persoane în parte. În anul 2006 incidența infecției HIV/SIDA a constituit 14.65 la 100000 populație. Prevalența infecției HIV/SIDA în perioada pentru 1987-31.12.2006 constituie 89.79 la 100000 populație (Figura 38).

²⁷ Date statistice - 2007. Ministerul Sănătății.

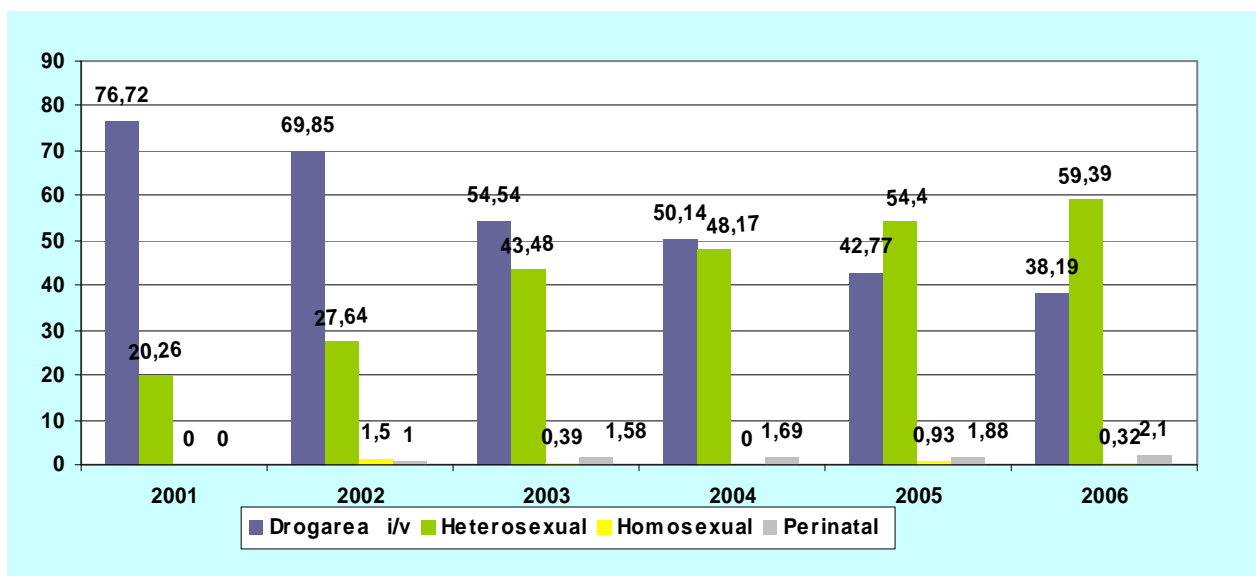
²⁸ MS. *Activitatea sistemului de sănătate în anul 2006*. Baza de date a OMS 2007

Figura 38: Incidența HIV/SIDA la 1.000 populație 2001-2006
Sursa: MS

159. În anul 2006 au fost depistate și înregistrate în total 621 de cazuri de infectare cu HIV. Din totalul cazurilor depistate 358 cazuri le reprezintă locuitorii de pe malul drept al Nistrului. Extrem de dificilă la acest capitol este situația din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, deoarece 42% din numărul total al cazurilor noi depistate în 2006 sînt persoane din localitățile situate în această regiune²⁹.

160. Infecția HIV/SIDA în mare măsură afectează persoanele de vîrstă tînă, inclusiv în vîrsta de 15-24 ani. Incidența HIV printre populația în vîrsta 15-24 ani în anul 2006 a constituit 13.32 la 100 mii populației grupului de vîrstă față de 11.74 în anul 2005. Este alarmant faptul că începînd cu anul 2001 crește ponderea cazurilor noi de infecție HIV cu transmitere heterosexuale. Dacă în anul 2001 acest indicator a fost 20.26%, apoi în 2006 calea predominantă de infectare cu HIV este cea sexuală – 67.3%, respectiv este în creștere și ponderea femeilor implicate în procesul epidemic – 49.5% a constituit 59.39%³⁰ (Figura 39).

Figura 39: Distribuția cazurilor noi de HIV după calea probabilă de infectare 2003-2006, %
Sursa: MS

161. Aplicarea măsurilor de profilaxie prin consiliere și testare a contribuit la sporirea ratei de acoperire a gravidelor, în anul 2006 aceasta reprezentînd 97.4%. Prevalența cazurilor HIV în

²⁹ Numărul total al cazurilor noi depistate în anul 2006 anul – 260 sînt locuitori ai Transnistriei.

³⁰ Raportul Anual despre activitatea MSPS. Februarie 2006

rîndul gravidelor în anul 2006 a atins 0.09%. Față de anul precedent în 2006 a crescut de la 44.31 pînă la 48.97 la 100000 donări incidența persoanelor infectate cu HIV depistate în rîndul donatorilor de sînge, aceasta încă o data confirmînd ipoteza de extindere a infecției printre populația generală.

162. În scopul monitorizării procesului de expansiune a maladiei HIV/SIDA în ultimii doi ani a fost menținută tendința de lărgire a ariei de acoperire cu laboratoare de diagnosticare a HIV/SIDA. Astfel, în anul 2006 în republică activau 13 laboratoare și secții de diagnosticare a HIV/SIDA. A fost elaborat setul de indicatori de monitorizare și evaluare a Programului Național de profilaxie și control asupra infecției HIV/SIDA și a infecțiilor cu transmitere sexuală.

163. În rîndul grupurilor cu risc sporit de infectare se realizează 40 proiecte de reducere a noxelor, inclusiv în instituțiile penitenciare au fost întreprinse acțiuni de supraveghere epidemiologică a infecției HIV/SIDA. A crescut accesibilitatea populației la consiliere și testare de la 257203 persoane în 2005 pînă la 288783 persoane în 2006, inclusiv contingentul instituțiilor penitenciare, femeile gravide, persoanele mature și copiii cu indicații clinice, consumatorii de droguri, persoanele fără adăpost cu un comportament sexual riscant și cu semne clinice ale infecțiilor cu transmitere sexuală, persoanele cu tuberculoză. A fost asigurată securitatea și testarea în volum deplin a sîngelui donat.

164. Pentru consolidarea eforturilor statale și neguvernamentale, a fost aprobat Programul Național de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA și ITS pe anii 2006-2010³¹. În Februarie 2006 Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Legea cu privire la profilaxia infecției HIV/SIDA, ajustată la cerințele Uniunii Europene. Pe parcursul anului 2006 a fost pregătită aplicația la runda a 6-ea de granturi ale Fondului Global de Combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei. Prin această aplicație Republica Moldova a cîștigat un nou grant care va fi implementat în perioada 2008-2012 și va permite realizarea strategiilor și activităților Programului Național de Prevenire și Control HIV/SIDA/ITS începînd cu luna mai 2008.

165. Implementarea strategiilor și activităților Programului Național de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA și ITS a contribuit la lărgirea accesului populației la serviciile de consiliere și testare, la activitățile profilactice și educaționale. Persoanele cu infecția HIV/SIDA sînt asigurate cu tratament specific antiretroviral, femeile gravide HIV pozitive au acces la tratament profilactic. Cu toate că au fost întreprinse o serie de acțiuni active în domeniu, Republica Moldova nu a atins obiectivul stabilit în ODM de a reduce către anul 2006 incidența HIV/SIDA pînă la 4.0 la 100000 populație în rîndul populației generale, inclusiv în rîndul populației tinere cu vîrsta de 15-24 ani pînă la 4.9 la 100000 grupului de vîrstă. Conform datelor cercetării demografice în domeniu³⁵, realizată de către Ministerul Sănătății în comun cu USAID, UNICEF, UNFPA gradul de credibilitate a populației în metodele/mecanismele de profilaxie a HIV/SIDA consideră ca utilizarea prezervativului este o metodă de evitare a contaminării cu SIDA 78.2% femei și 86.6% bărbați intervievați. Diferențele bazate pe vîrstă și statut marital au fost minimale. În zonele rurale, gradul de percepere de către bărbați a metodelor de evitare a contaminării reprezintă 82.5%, iar în zonele urbane 92.6%.

166. Este bine cunoscut faptul că tuberculoza este asociată, în primul rînd, cu sărăcia. În anul 2006 în Republica Moldova incidența globală a tuberculozei (cazuri noi plus recidive) a constituit 130.0 cazuri la 100 mii populație sau cu 161 cazuri mai puține față de anul precedent. Incidența globală a tuberculozei de asemenea a atestat o scădere nesemnificativă cu 3% față de anul 2005. Incidența formelor distructive de tuberculoză în anul 2006 este în descreștere fiind înregistrate 40.4 cazuri la 100 000 populație ceea ce a reprezentat o reducere cu 6.6% față de anul 2005. Ponderea bolnavilor cu forme distructive de tuberculoză în anul 2006 a constituit 41.6%, fapt ce

³¹ Hotărîrea Guvernului nr. 948 din 05.09. 2005

denotă depistarea tardivă a tuberculozei. Numărul mare de cazuri de tuberculoză este determinat de faptul că în trecut aceste persoane nu aveau acces gratuit la diagnosticare și tratament³².

167. Pentru a atinge țintele prevăzute de ODM la acest capitol, se impune necesitatea promovării la nivel național a măsurilor active în vederea consolidării serviciului fizio-pneumologic din teritorii pentru controlul tuberculozei: profilaxie, depistare precoce, tratament adecvat și reabilitare. Concomitent, pentru a răspunde la ofensiva TB în lume și pentru a obține o reducere a transmiterii infecției în societate, OMS a recomandat pentru fiecare Program Național de control al tuberculozei, atingerea către anul 2005 a unei rate de detecție a cazurilor noi bacilifere de 70% și a unei rate de succes de 85% în tratamentul acestor cazuri. În anul 2006, rata de detecție a TB în Moldova a fost de numai 65.5%.

168. Prevalența prin tuberculoză în anul 2006 este la nivelul anului precedent și constituie în 2006 – 143.7 la 100 mii populație, față de 146.1 la 100 mii populație în anul 2005. Acest lucru denotă faptul, că aplicarea programului DOTS contribuie la depistarea activă a tuberculozei și dezvoltarea statisticii în domeniu ceea ce permite monitorizarea și prognozarea incidenței în următorii ani, care va continua să fie înaltă.

169. Mortalitatea prin tuberculoză în anul 2006 a constituit 18.9 cazuri la 100 mii locuitori, reducându-se cu circa 0.2 p.p față de anul 2005. Destul de alarmantă este tendința de creștere a cazurilor de diagnosticare tardivă a tuberculozei în regiunile țării³³, unde de la 6.6% pînă la 20% din cazurile depistate în anul 2006 au fost postmortem. Astfel, nivelul mortalității prin tuberculoză este cu mult mai înalt decît cel stabilit în ODM, care pentru anul 2006 urma să atingă cifra de 13.9 la 100000 locuitori.

170. În anul 2006 au fost înregistrate 16 cazuri de malarie³⁴ sau cu 11% mai puține față de anul 2005. Cazuri de malarie autohtonă în anul 2006 nu au fost înregistrate. Incidența prin malarie în anul 2006 a constituit 0.5 la 1.000 locuitori. Cazuri mortale asociate cu malarie nu s-au înregistrat.

Accesul săracilor la serviciile medicale. Aspecte regionale

171. Unul din obiectivele principale ale politicii de ocrotire a sănătății vizează sporirea accesului la serviciile de asistență medicală pentru cei săraci. Introducerea asigurării medicale obligatorii și acordarea tot mai frecventă a serviciilor medicale a creat premise pentru o monitorizare mai bună a accesului populației la asistența medicală primară, a apelurilor la serviciile medicale de urgență, a vizitelor la medic, a numărului de pacienți spitalizați și duratei spitalizării. Astfel, conform datelor CBGC, în anul 2006 cota populației acoperite cu asigurări medicale de sănătate a constituit 77.5%, ceea ce a reprezentat o creștere cu 2.5 p.p. față de anul 2005. Majoritatea deținătorilor de poliță de asigurare medicală sînt bătrînii, invalizii și cei angajați oficial în cîmpul muncii. Totodată, față de anul 2005 s-a redus cu 4 p.p cota persoanelor sărace asigurate, reprezentînd 73%.

172. Ponderea femeilor care dispun de poliță medicală este mai înaltă decît a bărbaților, fapt ce poate fi explicat prin încadrarea mai frecventă a femeilor în cîmpul muncii. Persoanele cu studii profesionale și medii reprezintă segmentul cel mai slab acoperit de medicina prin asigurare, fenomenul respectiv fiind generat de activitatea acestora în segmentul neoficial al economiei, unde angajatori nu le oferă pachetul social. În cazul persoanelor angajate în sectorul agrar gradul

³² MS. *Activitatea sistemului de sănătate în anul 2006*. În anul 2004 – 4289 cazuri depistate, în anul 2005 – 5632 cazuri. Inclusiv date din Raportul CȘPSPMS *Sănătatea Publică în Moldova*. 2006

³³ Conform datelor Ministerului Sănătății în raioanele Ialoveni, Leova, Anenii Noi și UTA Gagauzia sînt cei mai înalți indicatori a TB depistată postmortem

³⁴ Toate cazurile de malarie au fost introduse în țară, conform terminologiei medicale în domeniu sînt considerate „cazuri de import”.

de acoperire, de asemenea, este mai mic (aproximativ 1 din 3), aceștea fiind nevoiți să-și procure polița de sine stătător. În general, oamenii evită să meargă la medic în scopuri profilactice, acest lucru este și mai accentuat în cazul persoanelor neasigurate, care se adresează doar în cazurile de urgență și într-o stare avansată a bolii. Accesul în sistemul de asigurare medicală este influențat într-o mare măsură de gradul redus sau de lipsa de informare a populației în domeniul respectiv. Astfel, circa 47% din persoane din mediul rural nu cunosc serviciile incluse în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, 29% despre lista medicamentelor compensate și 26.4% despre posibilitatea de solicitare a serviciului de urgență chiar în absența poliței de asigurare medicală. În grupul celor care nu cunosc intră tinerii de 18-29 ani cu nivel de instruire mediu, rezidenții din mediul rural și persoanele cu venituri mici.

173. În opinia gospodăriilor casnice, accesul la serviciile primare de sănătate nu reprezintă o problemă, deoarece 99% din respondenți au afirmat că au un punct medical în localitate, însă cea mai mare problemă raportată a fost lipsa medicilor de familie³⁵. Infrastructura fizică a instituțiilor medicale din localitățile rurale slab dezvoltată, lipsa transportului în Centrele de Sănătate rurale, salariile modeste ale lucrătorilor medicali nu motivează medicii de familie și asistenții medicali să activeze în localitățile rurale.

174. În acest context, întru stimularea medicilor de familie de a activa în localitățile rurale, Ministerul Sănătății a elaborat „Metodologia de acordare a facilităților tinerilor specialiști cu studii medicale și farmaceutice plasați în câmpul muncii în mediul rural”. Conform acesteia, tinerii specialiști, imediat după absolvire, se angajează, conform repartizării, în orașe și sate (comune), inclusiv din componența municipiilor Chișinău și Bălți, cu excepția celorlalte teritorii ale acestor municipii, în primii 3 ani de activitate beneficiază din contul bugetului de stat, prin intermediul instituției medico-sanitare publice respective, de dreptul la: (i) compensație a cheltuielilor pentru închirierea locuinței sau la locuință gratuită acordată de autoritatea administrației publice locale; (ii) o indemnizație unică în mărime de 30 mii de lei pentru medici și farmaciști și 24 mii de lei pentru personalul medical și farmaceutic mediu, care se achită câte 7.5 mii lei, respectiv câte 6 mii lei după expirarea primei luni și, ulterior, la finele fiecărui an de activitate; (iii) compensare lunară a costului a 30 kW/oră de energie electrică și compensare anuală a costului unui metru cub de lemne și al unei tone de cărbuni, inclusiv în cazul încălzirii cu gaze.

175. În anul 2006 numărul solicitărilor pentru serviciile asistenței medicale urgente au crescut cu 1.7% sau cu 15.8 mii cereri mai multe decât în anul 2005. Numărul persoanelor internate în spitale prin intermediul serviciului de urgență s-a majorat cu 12.7% față de anul 2005³⁶.

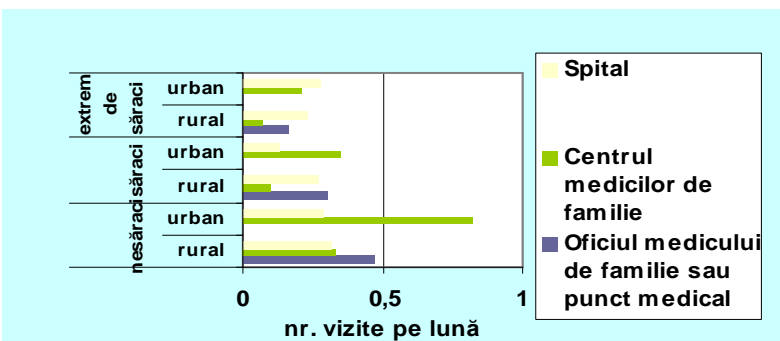

Figura 40: Numărul de vizite pentru servicii medicale în 2006 pe medii de reședință și nivel de trai
Sursa: CBGC, BNS

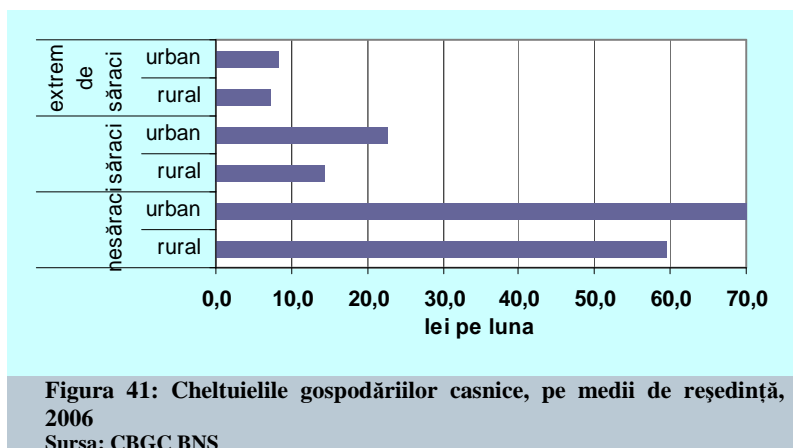
176. Conform studiului Vocea cetățenilor săraci în satele Zubrești și Gălești din raionul Strășeni realizat în anul 2006, s-a constatat că populația nu este suficient informată despre faptul că are dreptul să solicite de sine stătător sau prin intermediul altor persoane, serviciul de urgență în cazuri de urgențe medico-chirurgicale. Astfel, în unele localități rurale continuă practicile când în

³⁵ Datele Raportului cu privire la pilotarea instrumentului Vocea cetățenilor săraci în satele Zubrești și Gălești din raionul Strășeni realizat în anul 2006 reflectă că faptul că în unele localități nu există medic de familie, iar acesta vine din altă localitate doar odată sau de câteva ori pe săptămână, având un program restrâns.

³⁶ Datele Ministerului Sănătății. 2007

cazurile de urgență pacienții sînt nevoiți să contacteze un lucrător medical din localitate și apoi doar prin intermediul acestuia serviciul de urgență.

177. O problemă aparține în calea accesului la serviciile medicale o constituie și posibilitățile financiare limitate ale gospodăriilor sărace. Întrucît bugetele acestor gospodării sînt destul de mici, membrii acestora pot să-și permită mai puține îngrijiri medicale decît membrii familiilor nesărace. Cifrele pentru anul 2006 demonstrează că în mediu o familie săracă se adresează la medic de 4 ori mai rar decît o familie înstărită. Destul de gravă este situația în mediul rural, unde familiile sărace efectuează de 25 ori mai puține vizite la medic față de familiile sărace din mediul urban. (Figura 40).

Gospodăriile nesărace cheltuiesc de patru ori mai mult decît cele sărace și de opt ori mai mult decît cele extrem de sărace. O gospodărie nesăracă din zona urbană cheltuiește în mediu circa 70 lei pe lună, în timp ce o familie săracă de la țară doar 14.6 lei (Figura 41). Din totalul cheltuielilor unei gospodării sărace ponderea cheltuielilor pentru asistența medicală reprezintă 4.14%, iar în bugetul celor nesărace – 5.9%.

179. Problema majoră care trebuie luată în considerație la dezvoltarea politicilor sociale axate pe calitatea vieții populației, ține de includerea în schema de asigurări obligatorii de sănătate a persoanelor în vîrstă economică activă, cu accent pe cei din localitățile rurale (fermieri și deținători de terenuri agricole).

180. CBGC, de asemenea, furnizează date despre percepția subiectivă a populației asupra propriei sănătăți. Membrii gospodăriilor casnice au fost întrebați dacă consideră propria stare a sănătății excelentă, bună, satisfăcătoare, nesatisfăcătoare sau foarte gravă. Pentru sporirea accesibilității datelor, am clasificat răspunsurile în trei grupe: bună (bună, excelentă), satisfăcătoare, și nesatisfăcătoare (nesatisfăcătoare, foarte gravă). În 2006, 46.7% din populație și-au calificat starea sănătății ca fiind bună sau excelentă, 38.6% erau satisfăcuți, și 14.7% și-au evaluat starea actuală de sănătate ca nesatisfăcătoare sau foarte gravă.

181. Ca și în anii precedenți tendința de a-și aprecia starea sănătății ca fiind mai puțin bună este determinată de particularitățile grupului de vîrstă. Din cei cu vîrsta de la 65 ani în sus, mai mult de 49.2% consideră că au o stare satisfăcătoare a sănătății, dar 54.7% își evaluează condiția fizică ca fiind nesatisfăcătoare sau chiar foarte gravă. Cota femeilor care consideră că au o stare nesatisfăcătoare a sănătății este, de asemenea, mai mare (18.5%) decît cea a bărbaților (13.1%) - aceștea percep propria stare a sănătății mai mult ca satisfăcătoare sau bună. Sărăcia pare să nu aibă legătură cu percepția propriei sănătăți de către persoane, întrucît cotele pentru ambele grupe sînt mai mult sau mai puțin egale. Mai multe diferențe pot fi observate la analiza răspunsurilor după locul de trai. Populația care trăiește în zonele urbane menționează mai frecvent că are probleme ce țin de o stare nesatisfăcătoare de sănătate, pe cînd persoanele din zonele rurale susțin mai des că au o sănătate bună sau chiar excelentă (Figurile 42 și 43).

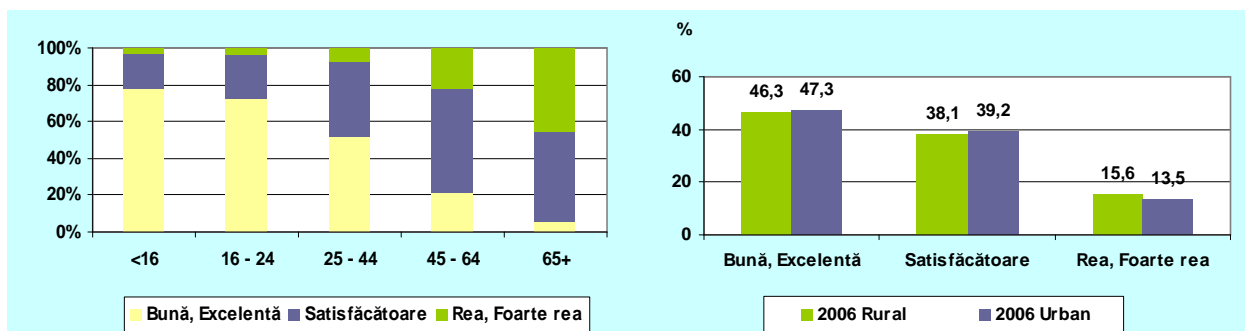

Figura 42: Autoprecierea sănătății după vârstă, 2006
Sursa: CBGC BNS

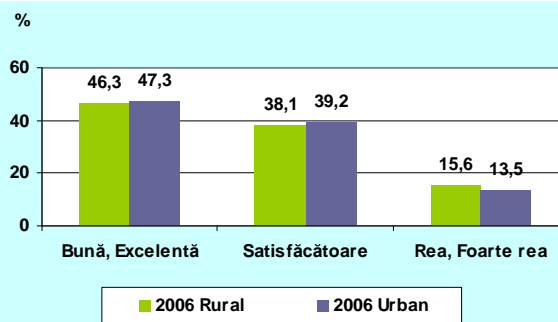

Figura 43: Autoprecierea sănătății pe medii de reședință, 2006
Sursa: CBGC BNS

182. CBGC furnizează datele referitor la prevalența bolilor cronice în rândurile celor săraci precum și celor înstăriți. Astfel, bolile cardiologice și a tractului digestiv predomină mai mult printre respondenții nesăraci. Bolile renale și ale sistemului nervos sînt ceva mai frecvente printre respondenții săraci, ca și tot grupul „altor” boli reclamate mai mult de respondenții săraci (Figura 44).

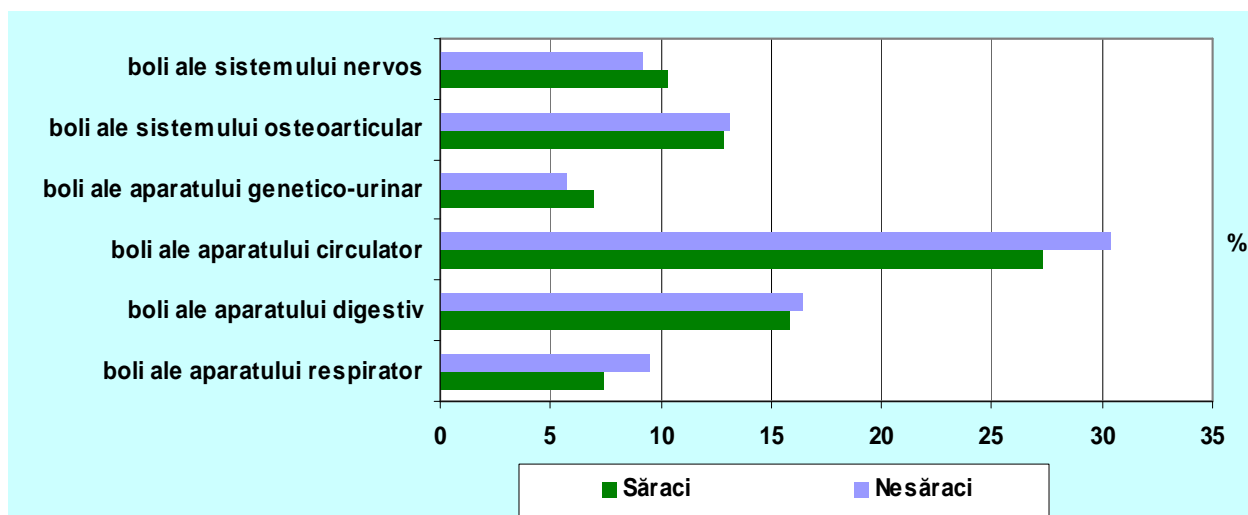

Figura 44: Prevalența bolilor cronice după statut în anul 2006
Sursa: CBGC BNS

Finanțarea asistenței medicale

183. În perioada implementării SCERS dezvoltarea sectorului sănătății s-a manifestat prin extinderea rețelei de asistență medicală primară, sporirea transferurilor³⁷ de la bugetul de stat, care în anul 2006 au contribuit la majorarea veniturilor în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, acestea constituind 3.5% în PIB. Cheltuielile bugetului public național pentru ocrotirea sănătății în raport cu PIB au sporit de la 4.2% în 2004 la 4.8% în 2006³⁸. Comparativ cu țările CSI cota cheltuielilor publice este destul de semnificativă, însă față de țările Uniunii Europene aceasta este de 1.9 ori mai mică. Din totalul cheltuielilor publice, cheltuielile pentru sănătate în anul 2006 au reprezentat doar 11.75%.

184. Analiza activității economico-financiare a instituțiilor medico-sanitare publice, încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală, denotă faptul că pe parcursul anului 2006 veniturile obținute din toate sursele au crescut față de anul precedent, constituind 1,789.6 mil. lei, inclusiv: din fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală (FAOAM) și

³⁷ Creștere cu 53.8% față de anul 2004.

³⁸ Fără veniturile obținute din comercializarea produselor farmaceutice și serviciilor cu plată.

alocațiile bugetare preconizate pentru tratamentul bolnavilor cu maladii social-condiționate - cu 26.5%; din prestarea serviciilor contra plată - cu 9%; din alocațiile fondatorului și ajutorului umanitar – de 1.5 ori, din alte surse - de 2 ori³⁹.

185. Sursele financiare au fost utilizate în principal pentru procurarea medicamentelor, produselor alimentare și salarizare. Pe parcursul ultimilor 3 ani cheltuielile la capitolul medicamente au crescut de 3 ori, iar la produsele alimentare de 1.8 ori. Cheltuielile directe pentru tratamentul pacienților au fost și în anul 2006 în creștere față de anii precedenți. Pentru procurarea medicamentelor s-a cheltuit cu 27% mai mult față de anul 2005, inclusiv cu 8.4% mai mult pentru alimentarea bolnavilor. Deși cheltuielile la aceste capitole au crescut esențial, ele acoperă doar strictul necesar pentru acordarea asistenței medicale.

186. Consolidarea asistenței medicale primare continuă să fie una din direcțiile strategice prioritare în domeniul ocrotirii sănătății. În anul 2006 numărul mediu de vizite la medicul de familie s-a menținut la nivelul anului 2005 și a constituit 3.3 vizite pentru persoanele asigurate și 2.7 vizite pentru cele neasigurate. Proportia vizitelor profilactice în cadrul asistenței medicale primare a constituit 21% la adulți și 49.7% la copii. În comparație cu anul 2005 a crescut cu 3.8% numărul de solicitări a serviciului de asistență medicală urgentă, iar față de anul 2004 numărul acestora a sporit cu 22.3%.

187. Pe parcursul ultimilor ani au fost întreprinse măsuri pentru fortificarea instituțiilor medicale primare din localitățile rurale. Totuși, în sistemul sănătății mai există încă multe provocări. Astfel, infrastructura instituțiilor medicale primare, cu excepția celor renovate prin proiectul “Fondul de Investiții în Sănătate”, rămâne a fi în majoritatea cazurilor sub nivelul așteptărilor. Din 979 instituții medicale primare doar 61 dispun de transport sanitar nou. O parte din instituții sînt în stare avariata și necesită reparație capitală sau reamplasare. Echipamentul medical, cu excepția celui recent achiziționat, are un grad înalt de uzură, fapt ce provoacă aplicarea insuficientă a tehnologiilor performante de diagnostic și tratament. Condițiile de activitate a personalului medical, imposibilitatea practicării tehnologiilor moderne de diagnostic și tratament în instituțiile medicale, facilitează exodul tinerilor specialiști peste hotarele țării. Odată cu majorarea esențială a salariului lucrătorilor medicali din țările vecine, această problemă s-a agravat și mai mult. Numărul medicilor de familie în anul 2006 a constituit 2031 persoane, ceea ce reprezintă o reducere cu 1.7% față de anul 2005.

Sănătatea și sărăcia copilului⁴⁰

Bunăstarea copilului este strîns legată de **starea de sănătate** a acestuia. Astfel, pe parcursul ultimilor ani s-au înregistrat tendințe pozitive în reducerea ponderii copiilor născuți prematur și a nou-născuților bolnavi. Majoritatea copiilor (99.2%) s-au născut în unitățile sanitare cu asistență medicală. În funcție de greutate la naștere, 94.9% din născuții-vii au avut peste 2500 grame, iar cei subponderali reprezintă 4.9%.

În general, populația țării apreciază starea de sănătate ca fiind bună, inclusiv și pentru copii. Respectiv, diferențe mari în aprecierea stării de sănătate în funcție de nivelul de bunăstare al copiilor nu există. Deci, în cazul a 75.2% copii săraci starea de sănătate este apreciată ca fiind bună sau foarte bună față de 78.2% din copii nesăraci. Aceasta se explică prin faptul, că copiii din familiile sărace mai rar merg la medic pentru consultații sau ajutor medical și respectiv, în unele cazuri nici nu se cunoaște despre existența maladiilor. Astfel, pentru 7.3% din total copii a fost indicată prezența cel puțin a unei boli cronice, iar în cazul copiilor săraci pentru 6.7% față de 7.7% în cazul copiii nesăraci.

³⁹ Raportul de activitate al Ministerului Sănătății pentru anul 2006.

⁴⁰ Analză realizată de UNICEF

Pe parcursul ultimilor ani se observă o creștere a incidenței bolilor infecțioase, parazitare și TBC la copiii în vârstă de la 15 la 17 ani. În timp ce incidența la aceste boli s-a micșorat pentru copiii în vârstă de 0-14 ani, totuși bolile infecțioase și cele parazitare împreună cu afecțiunile organelor respiratorii rămân a fi cele mai răspândite boli în cazul copiilor.

Pe parcursul ultimilor 10 ani incidența prin tuberculoza activă s-a majorat de la 5.6 cazuri la 100000 copii în vârstă de 0-14 ani pînă la 24.8 cazuri la 100000 copii de vîrsta respectivă în 2006.

Cu toate că copiii sînt incluși ca categorie asigurată de stat, inegalități în accesul la serviciile de asistență medicală există. În medie, pentru un copil în 2006 au fost efectuate lunar cheltuieli în mărime de 24.5 lei, majoritatea din care a fost pentru procurarea medicamentelor (15.1 lei). Prin urmare, necesitatea efectuării unor cheltuieli adiționale pentru tratament și în special pentru procurarea medicamentelor limitează accesul copiilor din familiile sărace la serviciile de asistență medicală. Copiii din familiile sărace s-au adresat la medic în proporție de 7.5% față de 15.5% în cazul copiilor din familiile mai bine asigurate.

Inegalitatea în accesul la serviciile medicale pentru copii este susținută și de faptul, că în medie pentru un copil sărac au fost efectuate cheltuieli în sumă de 6.9 lei comparativ cu 33.2 lei în cazul copiilor din familiile mai bine asigurate. Astfel, adresarea la medic în cazul copiilor săraci este condiționată de disponibilitatea mijloacelor financiare în familie, iar imposibilitatea procurării tuturor medicamentelor prescrise de medic subminează rezultatul tratării complete a maladiilor și ca rezultat aceste maladii cu timpul pot deveni unele cronice pentru copii.

Tabelul 16. Cheltuielile lunare pe o persoană pentru serviciile de sănătate, 2006

	Săraci, cheltuieli medii în lei	Nesăraci, cheltuieli medii în lei
Copii (0-17 ani)	6.9	33.2
Adulți (peste 18 ani)	21.1	73.2
Total	17.2	63.5

Sursa: BNS CBGC

3. 3. ASIGURAREA UNUI SISTEM DE PROTECȚIEI SOCIALĂ

188. Protecția socială constituie prioritatea de bază și elementul-cheie în politica socială a statului. Unul din obiectivele strategice de dezvoltare a societății în majoritatea țărilor Uniunii Europene este respectarea drepturilor de bază ale cetățenilor și reducerea inechității sociale. Principiile protecției sociale sînt bazate pe responsabilitatea multilaterală și solidaritatea socială a membrilor societății, ceea ce presupune oferirea oportunități egale pentru toți cetățenii în toate domeniile vieții social-economice. În acest sens Republica Moldova tinde spre promovarea politici sociale coerente, consecvente și ajustate la condițiile actuale concordate cu standardele europene.

Eficiența și eficacitatea programelor de protecției socială

189. Actualul sistem de protecție socială reprezintă o dimensiune duală: asigurări sociale și asistență socială. Plățile de asigurare socială sînt bazate pe contribuții și sînt destinate persoanelor asigurate. Politicile de asistență socială conțin un set de programe divizate în prestații și servicii care vizează protecția membrilor săraci și vulnerabili ai societății care nu pot independent să facă față riscurilor intervenite. Gradul de eligibilitate în sistemul de asistență socială nu este axat pe contribuțiile făcute anterior, însă depinde de apartenența la un anumit grup (orientare categorială) sau de nivelul de venit (testarea mijloacelor). Eficiența și eficacitatea programelor de protecție socială este determinată, atît din perspectiva accesului la sistemul de prestații și servicii, cît și a efectului social al acestora asupra sărăciei.

Gradul de credibilitate față de sistemul de asigurări sociale

190. Plățile din sistemul de asigurări sociale reprezintă o sursă importantă de venit pentru un grup mare de familii și persoane și, după cum se menționează în SCERS, din acest motiv dinamica, incidența, profunzimea și severitatea sărăciei depind de eficiența acestui sistem. Obiectivele de bază formulate în SCERS se referă la consolidarea financiară, concordanța între risc, contribuții și alocații și perfecționarea calculării alocațiilor⁴¹.

191. În anul 2006 persoanele în vârstă de peste 60 ani au reprezentat circa 20% din totalul populației țării. Două treimi din totalul persoanelor de vârstă respectivă locuiesc în mediul rural. Coeficientul de îmbătrânire a populației a constituit 13.2% față de 13.8% în 2001. Procesul de îmbătrânire a populației este mai avansat în mediul rural, unde persoanele în vârstă de peste 60 ani reprezintă 14.3% din totalul populației rurale, față de 11.8% în mediul urban⁴².

192. Componenta socială a asigurării cu pensii este definită prin faptul că acest sistem este conceput pentru a oferi persoanelor de vârstă înaintată, invalizi și altor categorii de persoane incapabile de muncă resursele necesare pentru viață. În prezent, fiecare al cincilea locuitor al Republicii Moldova este beneficiar de pensie sau prestație socială.

Tabelul 17: Dinamica populației și a beneficiarilor de pensii și indemnizații din sistemul de asigurări sociale, situația la 1 ianuarie, mii persoane⁴³.

	2003	2004	2005	2006	2007
Numărul populației*	3617.7	3606.8	3599.8	3589.9	3581.1
Numărul total al beneficiarilor, din care:	657.7	670.1	664.9	663.6	667.6
Pensionari	634.5	627.6	620.7	618.3	621.4
Beneficiari de indemnizații	23.2	42.5	44.2	45.3	46.2

Sursa: CNAS și BNS

*exclusiv Transnistria și mun. Tighina

193. În perioada 2002-2006 numărul populației ocupate s-a micșorat cu 15.6%, în timp ce numărul total al pensionarilor a crescut cu 2.1%. Acest fapt a condus la majorarea presiunii financiare asupra persoanelor ocupate în economie. Raportul dintre pensionari și persoane ocupate constituia 1:2. Concomitent, a continuat să crească și numărul pensiilor de invaliditate, majorându-se cu 1.5% față de anul 2005 și cu 4.8% comparativ cu anul 2004⁴⁴.

194. Funcționarea eficientă a sistemului de pensionare este apreciată conform ratei de înlocuire. Pe parcursul ultimilor ani creșterea cuantumului pensiilor a fost mai lentă decât creșterea salariilor, ceea ce a condiționat scăderea indicelui ratei de înlocuire. Astfel, pentru pensiile pentru limită de vârstă, rata de înlocuire a scăzut de la 60.4% în 1993 la 29.9% în 2006, reducerea față de anul 2005 constituind 3 p.p..

195. Numărul pensiilor noi stabilite în 2006 a crescut cu 1%, comparativ cu anul 2005, însă față de anul 2004 - cu 14.6%. Este de menționat că, deși numărul total al pensiilor pentru limită de vârstă reprezintă tendințe spre micșorare, numărul pensiilor nou-stabilite pe parcursul ultimilor ani crește. Acestea sînt efectele deciziei adoptate de către Parlament în anul 2003 cu privire la sistarea majorării vârstei de pensionare.

196. La 1 ianuarie 2007 pensia medie pentru limită de vârstă a constituit 457.51 lei, cuantumul pensiei medii majorându-se cu 15.1% în comparație cu anul 2005 și cu 35.9% față de 2004. Mărimea medie a pensiei de invaliditate s-a mărit cu 12.8% față de anul 2005 și cu 29.8% față de anul 2004, iar a pensiei de urmaș s-a majorat cu 12% comparativ cu 2005 și, respectiv, cu 29.3% față de 2004.

⁴¹ Legea nr. 398-XV din 2.12.2004, *Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (2004-2006)*, Chișinău: p. 111.

⁴² BNS. *Vîrstnicii în Republica Moldova 2006*.

⁴³ MPSFC. *Raportul Social Anual 2006*.

⁴⁴ Calcule efectuate de către echipa de consultați ai Programului Comun PNUD/UNICEF/Guvern

197. Însăși mărimile pensiilor stabilite variază de la o categorie la alta. Astfel, mărimea medie a pensiilor stabilite demnitarilor de stat sînt de 10 ori mai mari ca mărimile medii ale pensiilor pentru limită de vîrstă stabilite în condiții generale, iar ale altor categorii de beneficiari, cum ar fi funcționarii publici, membrii autorităților publice locale, colaboratorii vamali și judecătorii sînt în medie de 3.5 ori mai mari. Neuniformitatea cuantumurilor generează probleme majore pentru stabilitatea financiară a sistemului, ceea ce în esență provoacă diminuarea gradului de credibilitate și reducerea capacității de participare a contribuabililor la sistemul de asigurări sociale (Tabelul 18).

Tabelul 18. Cuantumul mediu al pensiilor stabilite pe categorii de beneficiari, lei⁴⁵(situația la data de 1 ianuarie)

Tipul pensiei	Cuantumul mediu al pensiei, (lei)				
	2003	2004	2005	2006	2007
I. Pensii stabilite în conformitate cu Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat					
pentru limită de vîrstă	166.87	217.98	336.75	397.37	457.51
din rîndul membrilor de Guvern	1389.62	1473.24	3317.32	3630.14	4794.97
din rîndul deputaților	1256.69	1547.9	1988.94	3004.89	4665.62
din rîndul funcționarilor publici	483.31	567.29	832.32	974.37	1095.56
din rîndul primarilor, președinților și consiliului raional	0.00	743.71	1028.79	1165.13	1387.92
vechime în muncă (lucrători ai aviației civile, lucrători ai transportului feroviar, artiști, geologi)	225.42	306.11	499.86	607.95	702.96
de invaliditate	163.10	195.2	293.45	337.62	380.96
de urmaș	107.28	138.96	209.13	241,47	270.48
II. Pensii stabilite în conformitate cu alte legi					
din rîndul lucrătorilor vamali	0.00	0.00	0.00	1318.85	1457.15
participanții la lichidarea avariei de la Cernobîl	559.90	600.64	734.8	866.5	997.33
conform legii militarilor (în termen)	90.63	83.31	99.30	94.72	94.04
pentru vechime în muncă (lucrătorii medicali, pedagogii)	90.81	108.67	165.34	197.49	224.40
din rîndul judecătorilor	0.00	0.00	0.00	0.00	3514.03

Sursa: CNAS MPSFC

198. Durabilitatea financiară a sistemului continuă să fie subminată și de neuniformitatea tarifelor contribuțiilor pentru diferite sectoare și tipuri de angajare. Spre exemplu, în anul 2006, angajații din sectorul agrar au contribuit cu doar 6% din întreaga sumă virată, beneficiind în proporție de 44.4%. Pensiile agricultorilor sînt mai mici ca valoare comparativ cu pensiile altor beneficiari în sistemul de asigurări sociale⁴⁶. Astfel, mărimea pensiilor pentru limită de vîrstă a agricultorilor este mai mică cu 10.8%, iar de invaliditate și de urmaș cu 10.6% față de celelalte mărimi medii ale pensiilor stabilite în sistem⁴⁷. Pe de altă parte, nivelul înalt al contribuțiilor de asigurări sociale stabilite pentru contribuabilii din alte ramuri ale economiei naționale are ca consecință eschivarea de la plata contribuțiilor și tănuirea veniturilor. Pentru diminuarea acestor discrepante Guvernul a aprobat în anul 2006 Strategia de reformare a sistemului de pensionare în

⁴⁵ MPSFC. Raportul Social Anual 2006, pag..31

⁴⁶ Acest lucru poate fi explicat prin mărimile mici a salariilor persoanelor ce au activat în sectorul agricol acre în raport cu salariul mediu pe economie pentru perioada respectivă condiționează un coeficient individual foarte mic pentru beneficiarii din agricultură.

⁴⁷ MPSFC. Raportul Social Anual 2005

sectorul agrar⁴⁸, prin care se propune aplicarea cotei contribuției individuale a agricultorilor și subvenționării parțiale de la bugetul de stat, ceea ce va conduce la creșterea veniturilor BASS din sectorul dat.

Prestațiile de asistență socială

199. Performanța programelor de asistență socială a fost destul de inefficientă în ani precedenți, mai ales din cauza direcționării necorespunzătoare a resurselor. Obiectivele principale pentru asistența socială se axează pe eficientizarea sistemului de prestații sociale prin direcționarea acestora către cei mai săraci și focalizarea acestora pe grupuri sociale aflate în situații de risc.⁴⁹

200. Pentru a evalua efectul sistemului de protecție socială asupra tendințelor de reducere a sărăciei, vom analiza incidența, acoperirea și caracterul adecvat al prestațiilor în baza datelor CBGC. Incidența prestațiilor se referă la procentajul gospodăriilor care primesc anumite plăți. Acoperirea cu prestații măsoară cota-parte a gospodăriilor care primesc prestații, ca pe o cotă din toate gospodăriile eligibile. Spre exemplu, indemnizațiile pentru copii sînt numai pentru gospodăriile cu copii. Ratele de acoperire examinează procentajul gospodăriilor care au copii și primesc indemnizațiile respective. Caracterul adecvat al prestației evaluează mărimea prestației în raport cu alte venituri ale gospodăriei și în capacitatea acesteia de a reduce sărăcia.

201. Din profilul sărăciei se constată că rata sărăciei printre gospodăriile, al căror venit de bază este obținut din transferuri sociale, este mai înaltă decît rata medie a sărăciei. La modul general, în anul 2006 circa 63.5% din toate gospodăriile casnice au beneficiat de unele tipuri de transferuri sociale. Cea mai impunătoare cotă a prestațiilor bănești 51.3% provine din asigurări sociale, inclusiv 46.8% reprezentînd veniturile din pensii. Transferurile de asistență socială sînt alocate unui număr cu mult mai redus de gospodării. În 2006 numai 18.4% din totalul gospodăriilor au beneficiat de transferuri de asistență socială, dintre care 16.6% de compensații nominative⁵⁰.

202. Compensațiile nominative reprezintă un compartiment aparte în cadrul programelor de asistență socială, deoarece programul dat este relativ costisitor. Conform datelor analizei efectuate de către Ministrul Protecției Sociale, Familiei și Copilului, în anul 2006, prin pilotarea mecanismului de testare virtuală a eligibilității beneficiarilor de compensații nominative în patru raioane pilot, în chintilele IV și V care reprezintă 17.8% și 15.1%, sînt plasați preponderent invalizii și participanții la cel de al II-lea război mondial, invalizii de Cernobîl și persoane asimilate, care în afară de compensații în medie beneficiază concomitent de la 7 la 11 prestații sociale diferite. În chintilele I și II (cele mai sărace) majoritatea beneficiarilor (23.6%) sînt din mediul rural și fac parte din categoriile invalizilor de gradul III, a familiilor cu 4 și mai mulți copii, a invalizilor de gradul II de muncă și invalizilor din copilărie. În cadrul aplicării filtrelor de acces la sistem pentru debransarea virtuală a beneficiarilor neeligibili, rezultatele obținute nu au atins așteptările, astfel au putut fi excluși doar 19% din cei 27 de mii beneficiari incluși în cercetare⁵¹. În concluzie s-a constatat că metodologia dată cauzează erori și în continuare necesită a fi revizuită și ajustată.

203. O altă problemă a sistemului în cauză o constituie prestațiile cu caracter recompensator pentru merite deosebite, care reprezintă 10% din totalul transferurilor bugetare și 24.3%⁵² din suma pentru compensațiile nominative. Principiile de acordare a plăților respective nu sînt bazate

⁴⁸ Hotărîrea Guvernului nr. 1219 din 23.10.2006

⁴⁹ Ibid: p. 118.

⁵⁰ Circa 47% din cheltuielile pentru asistență socială a bugetul de stat se duc pe acoperirea programului dat, include 13 categorii de beneficiari, iar cuantumul prestațiilor este foarte mic și efectul social asupra sărăciei este nesemnificativ.

⁵¹ MPSFC. *Rezultatele analizei impactului compensațiilor nominative asupra bunăstării populației în regiunile pilot.* 2006

⁵² Raportul cu privire la executarea BASS pe anul 2006.

pe gradul de necesitate sau a riscului social al beneficiarului, astfel neputând fi considerate ca parte componentă a programelor de asistență socială și nici a celor de asigurări sociale.

204. În aceste condiții este justificată voința politică a Ministerului Protecției Sociale, Familiei și Copilului de a dezvolta un mecanism de eficientizare a cheltuielilor bugetare pentru prestațiile de asistență socială și acces prin aplicarea măsurilor de testare a eligibilității și incluziunea în sistem a celor săraci. De asemenea, dezvoltarea unui sistem informațional unic al beneficiarilor de asistență socială ar permite monitorizarea volumului ajutorului acordat beneficiarilor, identificarea și minimalizarea fraudelor în cadrul sistemului.

205. Din punct de vedere al eficienței direcționării prestațiilor sociale putem observa că în anul 2006 doar 26.2% dintre cele mai sărace gospodării au beneficiat de compensații nominative în valoare de 27.4% din suma totală. Pe când gospodăriilor mai înstărite le-au revenit 12.1% din suma totală pentru aceste tipuri de plăți. Analiza eficienței direcționării indemnizațiilor pentru copii reprezintă un interes aparte, deoarece în prezent acestea sînt singurele plăți care sînt acordate în baza testării venitului și, astfel, oferă posibilitatea de a evalua impactul direct asupra sărăciei. În anul 2006 circa 44% dintre cele mai sărace familii au beneficiat de indemnizații pentru copii în valoare totală de 49%. Pe când cota familiilor înstărite a reprezentat doar 7.8%, iar sumele primite au constituit 6.3% din valoarea totală (Figura 45).

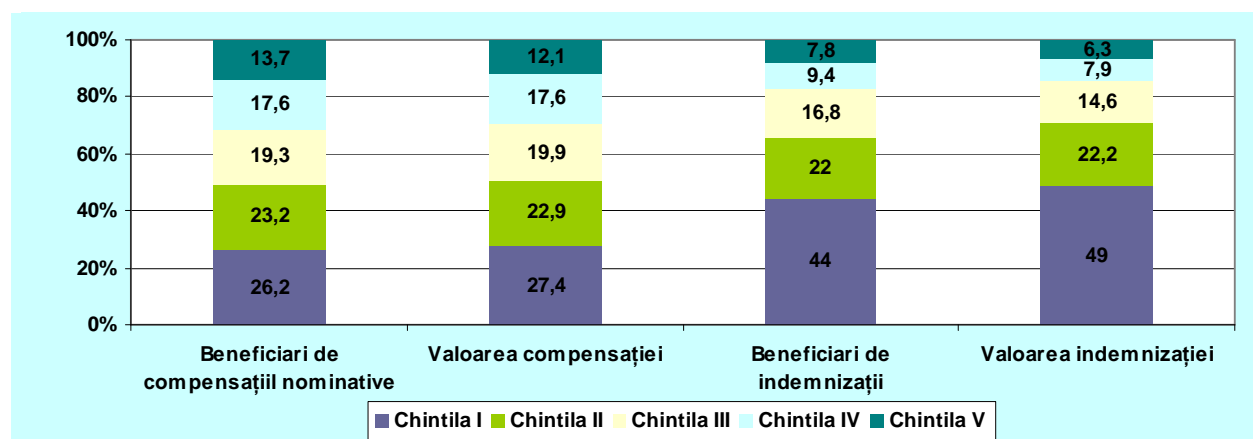

Figura 45: Eficiența direcționării indemnizațiilor pentru copii și compensațiilor nominative, 2006
Sursa: MEC în baza CBGC

206. Impactul global al politicilor implementate în cadrul sistemului de protecție socială poate fi evaluat la compararea ratelor sărăciei înainte și după efectuarea transferurilor. Figura 46 conține rezumatul acestor rezultate. Pensiile pentru limita de vîrstă au cel mai mare impact asupra sărăciei, efectul social reprezentînd 23.2% asupra ratei acesteia. Faptul acesta poate fi explicat prin natura transferurilor, întrucît ele înlocuiesc cîștigurile anterioare. Impactul altor prestații sociale asupra sărăciei este destul de limitat. Ratele sărăciei pentru prestațiile de asistență socială (indemnizații pentru copii și compensații nominative) diferă cu mai puțin de o unitate procentuală înainte și după acordarea prestației. Dacă admitem că gospodăriile vor compensa pierderea unei prestații cu alt venit, impactul asupra sărăciei este chiar supraestimat.

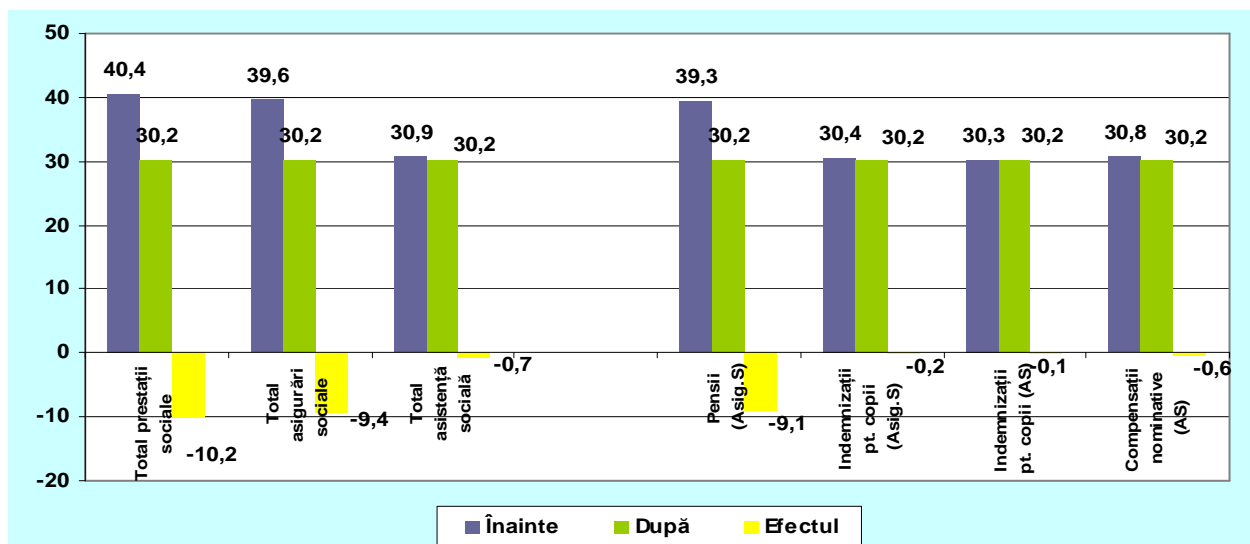

Figura 46: Impactul prestațiilor sociale asupra sărăciei în 2006, %
Sursa: MEC în baza CBGC

Servicii sociale, rolul societății civile în dezvoltarea serviciilor comunitare

207. Deocamdată asistența socială continuă să fie percepută doar ca protecție de ordin monetar și se reduce în mare măsură la prestații sociale. Pachetul de servicii sociale oferite de stat nu acoperă necesitățile beneficiarilor, fiind bazat pe principii de instituționalizare și costuri administrative sporite, ceea ce nu întotdeauna reflectă calitatea serviciilor. În prezent, „pachetul de bază de stat” coordonat de Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului include următoarele servicii: rezidențiale, servicii de îngrijire la domiciliu și servicii oferite de cantinele sociale.

208. În anul 2006 rata instituționalizării a fost în creștere și a reprezentat o majorare cu 4.5% față de anul 2005 și cu 8.7% comparativ cu 2004. Din totalul celor instituționalizați 56.5% au reprezentat-o persoanele din grupul bolnavilor psiho-cronici, 20.5% - persoanele în etate și 23% - copiii cu deficiențe mintale. E necesar de menționat faptul, că o bună parte dintre persoanele plasate în instituțiile rezidențiale, nu sînt persoane cu risc social extrem, astfel majoritatea bătrînilor și copiilor au familii care nu sînt cele mai sărace, dar în multe cazuri nu știu cum să îngrijească de aceste persoane. În cazul persoanelor psiho-cronice instituția este privită ca adăpost și supraveghere medicală, în contextul incapacității spitalelor cu profil în domeniu de a le întreține. Concomitent, cererea mare pentru ocrotire instituțională este condiționată de capacitățile reduse ale administrației publice locale de a dezvolta servicii sociale și a le oferi după necesitățile comunității. La nivel comunitar serviciile de îngrijire a vîrstnicilor la domiciliu rămîn a fi cele mai solicitate după cele instituționale, astfel numărul total de persoane ce au solicitat astfel de îngrijire depășește 10 mii. Pe parcursul anului 2006 numărul de persoane deservite la domiciliu a crescut cu 0.3% comparativ cu anul 2005, iar față de anul 2004 cu 14.6%. Problema cea mai mare în cadrul serviciilor date o reprezintă cercul restrîns de persoane care pot beneficia de aceste servicii (bătrîni singuri și invalizii din copilărie), iar o bună parte a populației care se află în risc (copiii invalizi, invalizii imobilizați, etc.) este limitată în accesul la acestea, astfel generînd solicitarea serviciilor instituționale.

209. Destul de mare este numărul beneficiarilor ce folosesc serviciile cantinelor de ajutor social, precum și costurile pentru întreținerea acestora. În anul 2006 numărul beneficiarilor cantinelor sociale s-a diminuat nesemnificativ cu 2.3% față de anul 2005, însă raportat la anul 2004 numărul acestora a crescut cu 10.5%. Acest fapt poate fi explicat prin mecanismul de rotație

folosit și anchetele sociale depășite ce nu permit menținerea mai îndelungată a celor ce necesită ajutor în sistem și filtrarea accesului la serviciile respective a beneficiarilor neeligibili⁵³.

210. În prezent piața serviciilor sociale alternative este la un nivel incipient de dezvoltare, iar calitatea serviciilor oferite este foarte diferită de la un prestator la altul, inclusiv sub aspect regional. În aceste condiții, ONG-urile sînt principalii prestatori de servicii sociale comunitare care reprezintă alternativa ofertei de stat în acest domeniu. În procesul furnizării serviciilor respective aceștea se confruntă cu reglementări depășite sau sînt puși în situația de a se conforma cu viziunile donatorilor. Situația dată nu permite crearea și dezvoltarea unei piețe competitive a serviciilor sociale și în contextul respectiv este necesară determinarea clară a regulilor de activitate în acest domeniu, atît pentru prestatorii de servicii de stat, cît și cei neguvernamentali. Astfel, se impune dezvoltarea unui mecanism de evaluare și monitorizare a calității serviciilor sociale bazat pe: standarde de calitate, acreditare și inspectare, inclusiv mecanisme de contractare și cumpărare a serviciilor din partea statului și beneficiarilor.

Rolul ONG-urilor din domeniul social

211. Tendința de creștere semnificativă a numărului ONG-urilor înregistrate a început în anul 1999, fiind semnalată o majorare anuală de 8-15% (cu excepția anului 2001). Către anul 2006 de către Ministerul Justiției au fost înregistrate peste 4000 ONG-uri care activează în diferite domenii ca: ecologie, tineret, mass-media, gender, administrație publică locală, drepturile omului și dezvoltare economică și socială. Se consideră că nu toate funcționează efectiv⁵⁴. Astfel, cifre exacte despre procentajul exact al ONG-urilor active la moment lipsește.

212. Creșterea sectorului ONG-urilor sociale poate fi atribuită în special creșterii numărului de ONG-uri în zonele rurale. În timp ce în 1999 doar 29% din ONG-urile cu orientare socială erau înregistrate la nivel de primărie, (iar cota celor înregistrate la Ministerul Justiției constituia 43%), către anul 2000 această cifră s-a dublat, atingînd 62%. În 2001 procesul a înregistrat o anumită încetinire, în timp ce în 2004 numărul ONG-urilor sociale înregistrate la nivel local, a atins 72%, cu doar 17% din organizații înregistrate la Ministerul Justiției (Figura 47). În majoritatea cazurilor (82.5%), inițiativa creării unui ONG a aparținut unui grup local. Majoritatea ONG-urilor au fost înregistrate ca organizații publice (92%)⁵⁵.

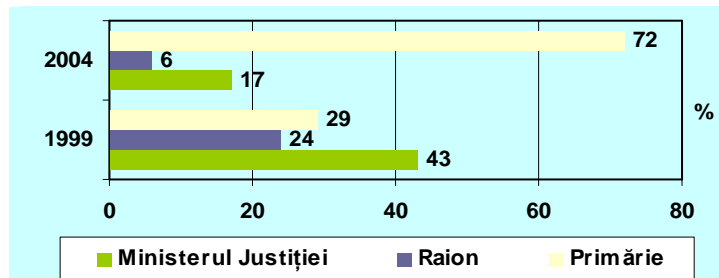

Figura 47: ONG-urile sociale conform nivelului de înregistrare
Sursa: EU Tacis

213. Se poate observa că instituirea masivă a ONG-urilor active în sectorul social din Moldova, în special în zonele rurale, a coincis cu instituirea Fondului de Investiții Sociale din Moldova (FISM) și intensificarea asistenței finanțatorilor (UNICEF, UNDP, DFID, Fundația SOROS), în special pentru zonele rurale și centrele regionale. Astfel, se denotă un anumit grad de dependență a ONG-urilor, în special a celor sociale, de finanțarea externă.

214. În majoritatea cazurilor domeniul de intervenție al ONG-urilor este definit ca prestare de servicii, dintre care 61% în domeniul social, 59% - servicii de instruire și formare și 10% - consultanță.⁵⁶ Numărul ONG-urilor care activează ca centre de resurse (8%) și se implică în

⁵³MPSFC. Raportul Social Anual 2004.

⁵⁴ www.contact.md

⁵⁵ Dr. Dan Dungaciu, <http://www.azi.md/investigation?ID=36564>

⁵⁶ Conform sondajului de opinie realizat de CBS Axa. Totalitatea respondentilor intervievați (380 ONG-uri), prestează, de regulă, un set de servicii combinate și nu se delimitează strict doar la o arie de activitate.

advocacy (3%) este nesemnificativ. Majoritatea ONG-urilor de asemenea îmbină prestarea de servicii sociale cu alte activități: de informare și formare, consultanță și asistență juridică.

215. Principalii beneficiari ai serviciilor oferite de către ONG-urile sociale sînt copiii (74%), tinerii (54%), femeile (39%) și bătrîni (35%), mai puțin fiind reflectate serviciile pentru grupurile de adulți aflați în situații de risc. Aceasta confirmă dependența ONG-urilor sociale de finanțarea externă – majoritatea donatorilor finanțează prestarea de servicii în special pentru categoriile menționate de beneficiari⁵⁷ (Figura 48).

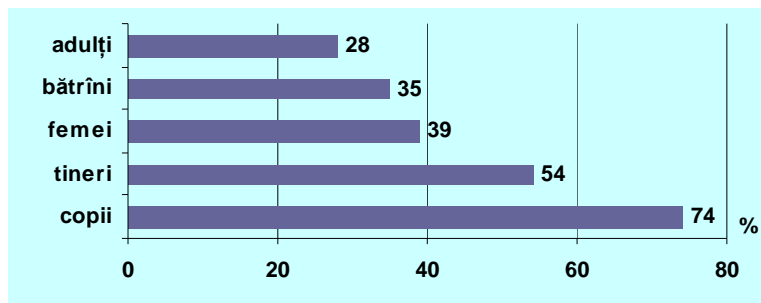

Figura 48: Beneficiarii serviciilor oferite de ONG-uri pe grupuri de vîrstă
Sursa: EU TACIS

216. Din punct de vedere al ariei de activitate a ONG-urilor pe grupuri de risc, tabloul este la fel de dispersat, chiar dacă acest tip de servicii este important pentru toate regiunile țării. Cele mai multe

servicii sociale sînt oferite persoanelor cu dezabilități (44%) și orfanilor (39%). Existența „aspectului moral” al serviciilor pentru foștii deținuți, persoanele dependente de droguri sau alcool, pentru persoanele fără adăpost și persoane infectate cu HIV/SIDA influențează negativ răspîndirea serviciilor în acest domeniu, reprezentînd în medie 10% din totalul serviciilor oferite pe piață⁵⁸.

217. Serviciile sociale prestate în prezent de ONG-uri pot fi grupate în trei categorii:

- a. *servicii de prevenire* care sînt axate pe activități de informare și consultanță (82%) și consiliere și suport (63%);
- b. *servicii de intervenție* ce includ asistență umanitară (66%), dintre care doar 29% reprezentînd serviciile de îngrijire de zi;
- c. *servicii social-medice* ce se axează pe intervenții medicale de bază și servicii de igienă (26%).

Situația existentă ne demonstrează o acoperire neuniformă a grupurilor cu diferite nevoi și preferința ONG-urilor de a presta servicii ce depind mai puțin de asigurarea cu resurse.

Rolul Autorităților Publice Locale în dezvoltarea și prestarea serviciilor sociale

218. În conformitate cu prevederile legislației în vigoare⁵⁹, autoritățile publice locale (APL) se întemeiază pe principiile autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, și beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, cu dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitîndu-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat.

219. În prezent, APL în funcție de problemele sociale existente în aria teritorială pot înființa, independent sau în parteneriat cu reprezentanții societății civile, instituții și servicii specializate de asistență socială. Calitatea serviciilor sociale se asigură prin respectarea standardelor de calitate stipulate în contractele încheiate cu furnizorii de servicii. Reieșind din prevederile legale, pentru a încheia contracte cu furnizorii de servicii (ONG-urile), APL trebuie să dețină un set de

⁵⁷ Baza de date a ONG-urilor active în domeniu social prestatoare de servicii. Elaborată de către Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului cu suportul proiectului TACIS „Consolidarea Societății Civile”. 2007.

⁵⁸ Studiu asupra ONG-urilor active în domeniul social în Moldova. Realizat Proiectul TACIS „Consolidarea societății civile”. 2006.

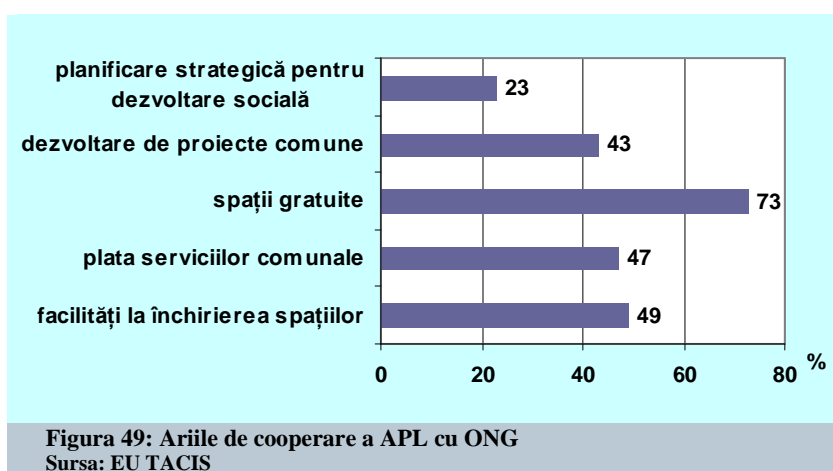
⁵⁹ Legea privind administrația publică locală, nr. 436-XVI din 28.12.2006, art. 3, alin. 1; 2.

standarde minime de calitate aprobate la nivel național și să dețină un clasificator al serviciilor sociale.

220. Autoritățile publice locale dispun de diverse mecanisme de finanțare publică pentru a achita serviciile sociale oferite de furnizori, inclusiv achizițiile publice, subvențiile⁶⁰ sau acordarea „bugetelor personale” beneficiarilor. În Republica Moldova mecanismele de achiziție sînt reglementate de Legea privind achizițiile publice⁶¹, însă pînă în prezent mecanisme de implementare a acestora încă nu au fost elaborate, iar prevederile stipulate limitează accesul pe piață a prestatorilor cu statut non-profit.

221. Autoritățile publice locale sînt unele dintre cele mai des abordate de către ONG-urile locale⁶², iar parteneriatul se axează în general pe oferirea serviciilor sociale (67%) sau posibilității de utilizare gratuită a activelor fixe (73%) și mai puțin pe strategiile de dezvoltare economico-socială a comunității (23%) (Figura 49).

222. Dezvoltarea serviciilor sociale comunitare pentru persoanele aflate în situații de risc constituie o politică națională prioritară⁶³. Crearea centrelor de zi, azilurilor pentru persoanele defavorizate în fiecare localitate a republicii a fost identificată de către Guvern ca o măsură principală în reducerea cererii pentru îngrijire, sarcina dată fiind delegată autorităților publice locale⁶⁴. Astfel, către anul 2006 numărul azilurilor locale a crescut față de anul 2003 de 1.3 ori și a reprezentat 21 de unități, iar numărul centrelor de reabilitare și reintegrare socială pentru copii cu 82%, alcătuiind 31 de centre. În esență, însă, creșterea numerică a serviciilor în cauză nu semnifică și o durabilitate în menținerea acestora.

223. Deci, cel mai important obstacol în calea dezvoltării parteneriatului între APL și ONG-uri, este „deficitul de resurse” – 46% și cadrul legislativ inadecvat – 30%. Doar fiecare a patra autoritate publică locală, din cele 35, dispune de fonduri în bugetul local pentru dezvoltarea serviciilor sociale. În condițiile existente participarea APL la desfășurarea unor activități de dezvoltare comunitară este mai mult morală, decât de natură financiară, după cum susțin o parte din ONG-urile locale⁶⁵. Această stare de lucruri, în esență, conduce la limitarea inițiativelor locale și posibilităților de a iniția sau menține servicii sociale.

⁶⁰ Art. 11 Legea privind asociațiile obștești prevede că Statul poate să acorde sprijin asociațiilor obștești prin finanțarea cu destinație specială, la cererea acestora, a unor programe sociale, științifice și culturale, prin încheierea unor contracte pentru executare de lucrări și prestare de servicii, precum și prin plasarea, pe bază de concurs, a unor comenzi sociale de realizare a diferitelor programe de stat unui număr nelimitat de asociații obștești

⁶¹ Legea privind achizițiile publice, nr. 96-XVI din 13.04.2007.

⁶² Conform rezultatelor studiului asupra ONG-urilor active în domeniul social în Moldova, peste 40% dintre ONG-uri active în domeniul social au declarat că cel puțin o dată în săptămână comunică cu APL.

⁶³ p.4 din Procesul-verbal al ședinței Guvernului nr. 1419-793/1 din 15.08. 2002, și p. 51 alin.4 din Procesul – verbal al ședinței Guvernului nr.54 din 3.12.2003

⁶⁴ Iarași pare o abordare centralizată în identificarea priorităților locale, ceea ce contravine prevederilor Legii privind administrația publică locală din 18.03.200 – abrogată în decembrie 2006.

⁶⁵ Ibidem. Unele ONG-uri care au o experiență pozitivă în domeniul colaborării cu APL, au menționat că în Consiliul de coordonare sînt și reprezentanți ai APL. Liderii activi ai ONG-urilor sînt invitați să participe în calitate de experți la elaborarea diferitelor programe și strategii comunitare.

Finanțarea sistemului protecție socială

224. Cheltuielile publice de ordin social sînt în creștere, în 2006 acestea reprezentînd 63.2% din totalul cheltuielilor bugetului public național. În cadrul acestor cheltuieli costul programelor de protecție socială, de asemena, continuă să se majoreze. Astfel în anul 2006 acestea au reprezentat 11.7% din PIB, comparativ cu 10.2% în anul 2004⁶⁶. Conform prognozei CCTM, către anul 2008 cheltuielile legate de protecția socială vor crește cu 21.3% față de cheltuielile aprobate pentru anul 2007, iar către anul 2010 acestea vor reprezenta 48.1% din totalul cheltuielilor publice pentru sectorul social.

225. Bugetul asigurărilor sociale de stat este parte integrală a bugetului public național, are statut autonom și reprezintă un element important al sistemului financiar. Ponderea cheltuielilor BASS în PIB în anul 2006 a constituit 9.9%⁶⁷, comparativ cu anul 2005 suma cheltuielilor efective majorîndu-se cu 16.2%. Ponderea cea mai însemnată din cheltuielile achitate de la bugetul asigurărilor sociale de stat o reprezintă pensiile de asigurări sociale de stat – 83.7%, inclusiv indexarea anuală a acestora cu 15.7%. Cea mai mare parte a cheltuielilor fondului de pensii îi revine pensiilor pentru limită de vîrstă – 77.2%, urmate de pensiile de invaliditate – 17.9%, de urmaș – 2.9% și pentru vechime în muncă – 0.4%. Datoriile la achitarea pensiilor nu au fost înregistrate.

226. Cheltuielile efective pentru protecția familiilor cu copii, inclusiv celor asigurate și neasigurate, au reprezentat 4.2 la sută în cheltuielile efective totale ale bugetului asigurărilor sociale de stat. Din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat planificate de 90569.2 mii lei, cheltuielile s-au realizat în proporție 65.2%. Executarea insuficientă a indicelui planificat a fost condiționată de faptul că mărimea medie a indemnizației lunare pentru creșterea copilului pînă la vîrsta de 3 ani, formată pe parcursul anului, a fost mai mică decît cea prognozată. De asemena, nu au fost valorificate pe deplin mijloacele planificate pentru îndemnizația pentru întreținerea copilului cu vîrsta între 3 și 16 ani din motivul neconfirmării numărului planificat al beneficiarilor acestor indemnizații. Ca urmare a acestora s-a format soldul de mijloace financiare neutilizate. Totodată, cheltuielile efective ale anului 2006 (59095.7 mii lei) au depășit cu 48.7% cheltuielile anului 2005 (39750.3 mii lei), ceea ce se datorează majorării mărimii indemnizațiilor lunare pentru creșterea copilului pînă la vîrsta de 3 ani, cauzate de creșterea salariilor, și stabilirii cuantumului de 800 lei al indemnizației unice la nașterea copilului față de 500 lei în anul 2005.

227. Cheltuielile pentru accidente de muncă și boli profesionale au depășit valorile preconizate pentru anul 2006 cu 7.8%, iar comparativ cu anul 2005 acestea au crescut cu 40.3%. Această creștere a fost datorată sporirii cheltuielilor pentru plata indemnizațiilor de invaliditate cu 31.1% mai mult decît suma preconizată și majorarea cheltuielilor aferente plății indemnizațiilor de invaliditate cu 39.4%, ca rezultat al creșterii numărului de beneficiari și a mărimii medii a indemnizației de invaliditate⁶⁸.

228. Gradul de durabilitate financiară a sistemului de asigurări sociale de stat este direct dependent de contribuțiile de asigurări sociale de stat care formează partea esențială (84.2%) în structura veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat. Nivelul contribuțiilor de asigurări sociale de stat în anul 2006 a depășit cu 24.2% indicele respectiv din anul 2005, iar față de anul 2004 - cu 48.7%. Acest fapt este datorat, în mare parte, majorării salariilor pe economie (cu 129% față de anul 2005) și a numărului mediu scriptic al salariaților (cu 2699 persoane).

229. De asemena, la majorarea nivelului contribuțiilor de asigurări sociale a influențat creșterea sumei contribuțiilor calculate de persoanele autoangajate cu 16650.6 mii lei, ca urmare

⁶⁶ CCTM 2008-2010 (Anexa 2.2)

⁶⁷ Cheltuieli de casă.

⁶⁸ Efecte ale indexării de la 1.04.2006 cu 15,7

a majorării taxei fixe anuale (de la 1374 lei în anul 2005 pînă la 1374 lei în anul 2006), aprobate pentru asigurarea acestor persoane, precum și creșterea sumei contribuțiilor calculate pentru asigurarea socială obligatorie a persoanelor fizice – proprietari de terenuri agricole cu 68508.5 mii lei, creștere cauzată de aplicarea unei noi modalități de asigurare pentru acești plătitori, și anume, aplicarea taxei fixe anuale de 480 lei (față de plata anuală de 1.7 lei pentru un grad/ha în anul 2005)⁶⁹.

230. O parte importantă în veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat (15.2%) revine transferurilor de la bugetul de stat, care includ mijloace pentru finanțarea unor tipuri de prestații sociale, mijloace pentru compensarea diferenței de tarife, de asigurări sociale de stat în sectorul agrar și altele. Cheltuielile efective pentru drepturile plătite de la bugetul de stat prin intermediul bugetului asigurărilor sociale de stat au constituit 615383.6 mii lei sau 97.1 la sută din suma prevăzută. În totalul cheltuielilor efective pentru prestațiile sociale ponderea cea mai mare revine cheltuielilor pentru plata prestațiilor cu caracter recompensator – 41.2% (253424.5 mii lei), dintre care 92.2% le reprezintă compensațiile nominative. Pe locul doi după volumul cheltuielilor – 26.3% - se plasează mijloacele financiare destinate achitării tuturor tipurilor de alocații, fiind efectuată și indexarea lor cu 11.9% (începînd cu 1.04.2006). Cheltuielile legate de plata indemnizațiilor pentru copiii persoanelor neasigurate reprezintă doar 19.8% din totalul cheltuielilor pentru plata prestațiilor sociale.

231. Cu toate că pe parcursul anului 2006 au fost întreprinse măsuri pentru reducerea datoriilor față de BASS prin oferirea îlesnirilor contribuabililor la plata contribuțiilor de asigurări sociale⁷⁰, datoriile au continuat să crească. Astfel, datoriile totale pe republică s-au majorat față de anul 2005 cu 3.3%, iar față de anul 2004 indicele respectiv a reprezentat 102%. Majoritatea datoriilor revin contribuabililor din agricultură, care în anul 2006 au constituit 44.4% din suma totală pe republică, iar față de anul 2005 creșterea a datoriilor în acest sector a fost de 10.1%.

232. Implementarea evidenței individuale a contribuabililor și contribuțiilor de asigurări sociale este un instrument atît pentru îmbunătățirea stabilității financiare, cît și pentru asigurarea legăturii dintre contribuții și plăți. La sfîrșitul anului 2006, codul de asigurare socială a fost atribuit la 900 mii de persoane asigurate, 90% din total⁵⁵. Întîrzierea acestei activități cu mai mult de 4 ani nu a permis punerea în aplicare a principiului achitării plăților în dependență de mărimea contribuțiilor reale și nu a salariului declarat de la 1 ianuarie 2006 așa cum a fost stabilit inițial.

233. Au fost făcute încercări de îmbunătățire a practicilor de prognozare pe termen mediu și lung a veniturilor și cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale. Pentru estimarea costurilor economice și sociale ale reformei sistemului de pensii au fost aplicate un set de modele actuariale: modelul de lungă durată al sistemului de pensii, modelul de durată medie al „Fondului de pensii și indemnizații”, care urmează a fi pus în aplicare, inclusiv și o serie de modele specializate. Utilizarea unui astfel de instrument va permite analiza evoluției cheltuielilor sociale în diferite condiții economice și în cadrul diferitor scenarii de reforme, eficientizarea deciziilor luate, identificarea necesităților sociale și planificarea priorităților în documentele de planificare strategică.

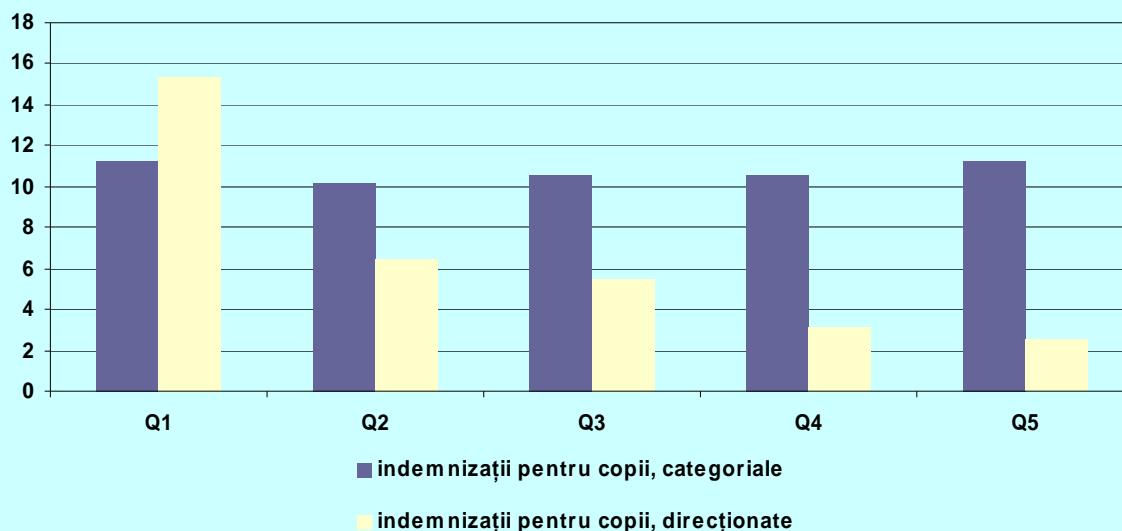
⁶⁹ MPSFC. Raportul social Anual 2006. În baza raportului cu privire la executarea BASS prezentat de CNAS.

⁷⁰ Suma totală a datoriilor contribuabililor față de bugetul asigurărilor sociale de stat în anul 2006 a constituit 1216.08 mil. lei, din care: contribuții – 1004.4 mil. lei, sancțiuni financiare – 211.7 mil. lei. Îlesniri pentru plata contribuțiilor: tarif redus, reșalonarea datoriilor, acord-memorandum, anularea sancțiunilor financiare.

⁵⁵ Fără sectorul agricol.

Protecția socială a copilului și sărăcia⁷¹

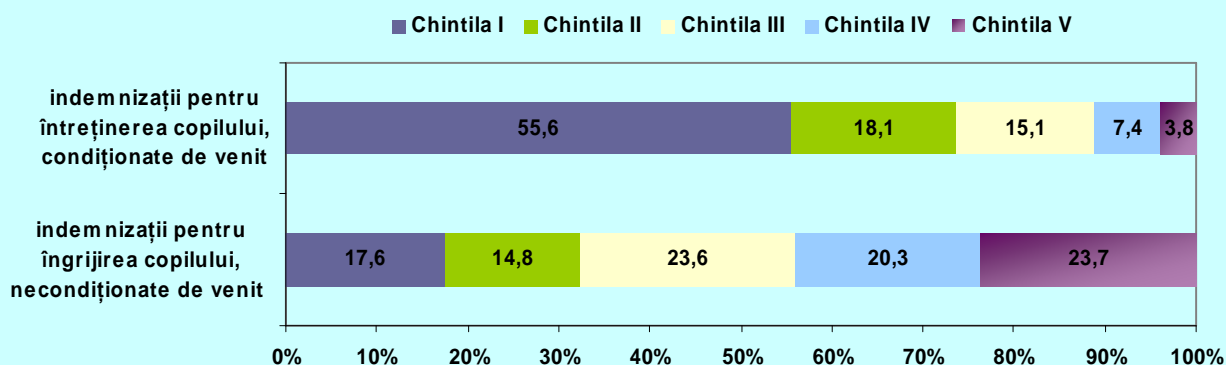
Indemnizațiile pentru copii reprezintă unul dintre mecanismele directe de susținere din partea statului a familiilor cu copii. Sistemul actual de protecție socială a copilului, prevede două tipuri de prestații sociale pentru copii bazate atât pe principii de asigurări sociale, cât și de asistență socială: i) indemnizații pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 1.5/3 ani, necondiționate de venit; ii) indemnizații pentru întreținerea copilului în vârstă de la 1.5/3 la 16 ani, condiționate de venitul testat al părinților.

Figura 50: Ponderea gospodăriilor cu copii care beneficiază de indemnizații pentru copii

Ponderea gospodăriilor casnice beneficiare de indemnizații pentru îngrijirea copilului este uniformă conform distribuției pe chintile, pe când indemnizațiile pentru întreținerea copilului condiționate de venit au o orientare pro-săracă mai bine pronunțată, cu toate că sînt observate erori de incluziune în sistem a gospodăriilor bine asigurate, ceea ce conduce la necesitatea perfecționării continue a mecanismului de testare a veniturilor (Figura 50).

Astfel, din totalul volumului plăților pentru indemnizațiile pentru copii stabilite în baza testării veniturilor, 55.6% i-a revenit celei mai sărace chintile și 3.8% chintilei celei mai asigurate. În cazul indemnizațiilor necondiționate de venit respectiv 17.6% din volumul prestațiilor au fost primite de către copiii din chintila I, iar 23.7% de către cei din chintila V (Figura 51).

Figura 51: Repartizarea indemnizațiilor pentru copii pe chintile

Cu toate că indemnizațiile pentru copii sînt considerate ca unul din cele mai importante și eficiente programe de asistență socială, impactul acestora asupra bunăstării familiilor cu copii este nesemnificativ, în special datorită quantumului mic al acestora. Pe parcursul ultimilor cinci

⁷¹ Analiză realizată de UNICEF

ani au fost depuse eforturi considerabile pentru majorarea valorilor nominale ale indemnizațiilor pentru copii, atât pentru persoanele asigurate, cât și cele neasigurate, care au variat continuu sub influența ratei inflației. Astfel, indemnizațiile pentru îngrijirea copilului în vârstă de pînă la 1.5/3.0 ani au contribuit la reducerea ratei sărăciei doar cu 0.1%, iar în cazul indemnizațiilor pentru întreținerea copilului pînă la 16 ani, efectul a reprezentat 0.2%. (Tabelul 19)

Tabelul 19. Impactul indemnizațiilor pentru copii asupra sărăciei copilului, %

	Sărăcia absolută		Diferența	Sărăcia extremă		Diferența
	pînă la acordarea indemnizațiilor	după acordarea indemnizațiilor		pînă la acordarea indemnizațiilor	după acordarea indemnizațiilor	
Indemnizații pentru îngrijirea copilului pînă la 1,5/3 ani, necondiționate de venit	32.9	32.8	0.1	5.5	5.4	0.1
Indemnizații pentru întreținerea copilului pînă la 16 ani, condiționate de venit	33.0	32.8	0.2	5.4	5.4	0.0

Sursa: BNS CBGC

3.4. ÎMBUNĂTĂȚIREA GRADULUI DE OCUPARE ȘI VENITURILOR SALARIALE

Ocuparea forței de muncă

234. Piața forței de muncă este o parte integrală a sistemului economic în ansamblu și reflectă tendințele dezvoltării acestuia. Abordarea problemei ocupării forței de muncă și a șomajului nu poate avea loc fără o analiză prealabilă a pieței muncii.

235. În Republica Moldova piața forței de muncă se află încă la o etapă tranzitorie, este rigidă și generează puternice dezechilibre structurale, teritoriale, ocupaționale și profesionale. Ea include atât mecanisme moștenite de la economia socialistă, cât și elemente specifice unei economii de piață. Totuși, în ultimii ani pe piața forței de muncă se atestă tendințe de stabilizare a unor indicatori în domeniul ocupării.

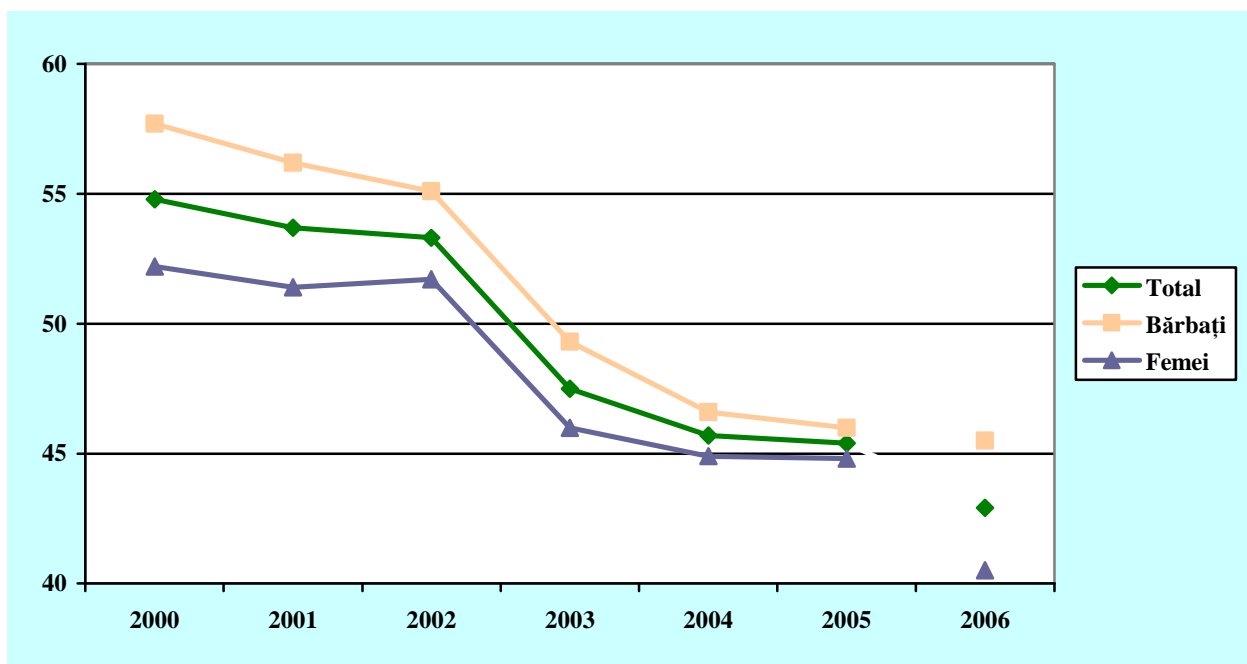
236. În anul 2006 populația ocupată a constituit circa 1257.3 mii persoane. Repartiția pe sexe relevă că ponderea bărbaților a fost practic egală cu cea a femeilor. Mediului rural i-au revenit 55.4% din totalul populației ocupate și celui urban – 44.6%.

237. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a fost de 42.9%. La bărbați ea a fost mai înaltă (45.5%) în comparație cu femeile – 40.5%. În distribuția pe medii de reședință rata de ocupare a fost de 45.2% în mediul urban și 41.2% în mediul rural. Cea mai înaltă rată de ocupare (65.1%) s-a înregistrat la persoanele de 50-54 ani.

238. Atractivitatea pieței locale de muncă este în scădere, ca rezultat rata de ocupare s-a diminuat de la 54.8% în anul 2000 la 42.9% în anul 2006. Există o serie de probleme-cheie care afectează funcționarea pieței muncii în Republica Moldova:

- numărul mare de locuri de muncă cu productivitate joasă și nivel de salarizare redus;
- mecanisme de stabilire a salariilor insuficient dezvoltate pentru a reflecta corespunzător productivitatea și nivelul de calificare;
- ponderea înaltă a activităților informale într-o serie de sectoare și ramuri de producție;
- participarea relativ scăzută a șomerilor la cursurile de formare profesională, insuficiența măsurilor active de formare profesională, inclusiv în cadrul întreprinderilor, și la lucrările publice remunerate;
- lipsa unui sistem adecvat de monitorizare și prognoze ale pieței forței de muncă;

- monitorizarea insuficientă a impactului măsurilor active asupra diverselor grupuri cărora li se adresează, aceasta fiind necesară pentru planificarea politicilor în domeniul ocupării.⁷²

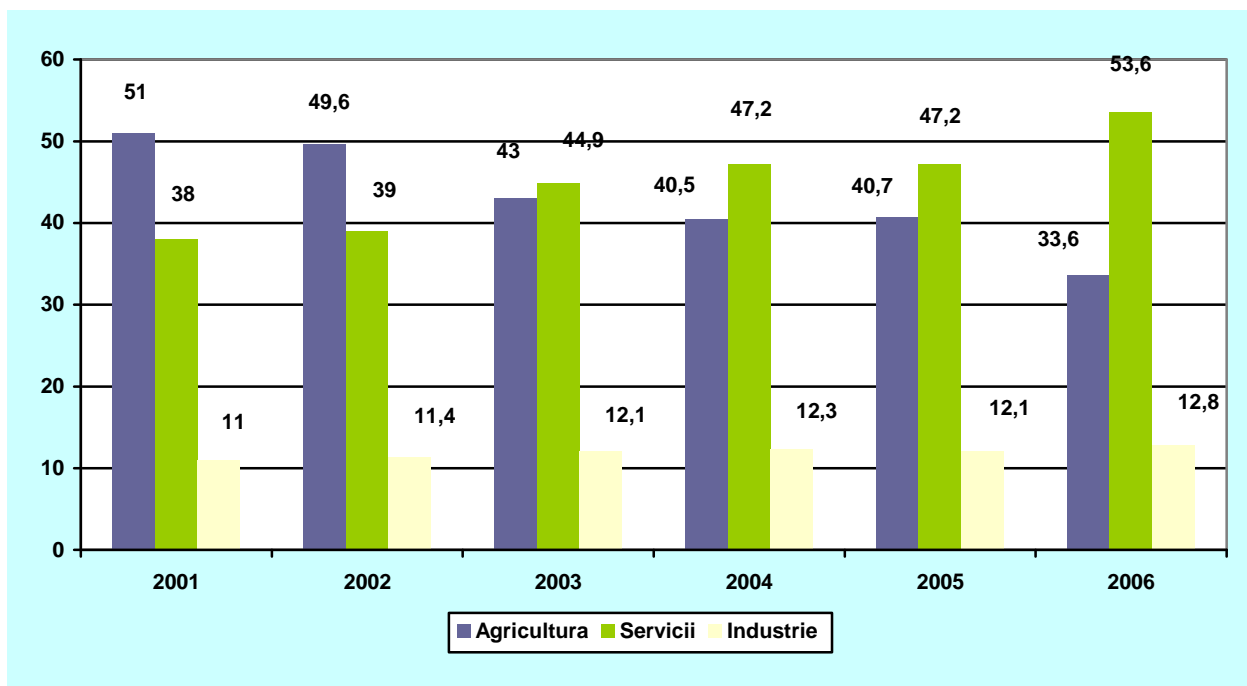

Figura 52: Evoluția ratei de ocupare a populației de 15 ani și peste, în %
Sursa: Biroul Național de Statistică

239. În ce privește rata de ocupare a populației în vârstă aptă de muncă (16-56/61 ani), aceasta a înregistrat valoarea de 49.2%. Rata de ocupare a populației în vârstă de 15-64 ani (vârstă de muncă conform UE) a fost de 47.1%. Analiza structurii populației ocupate pe grupe de vârstă arată că ponderea persoanelor adulte (25-54 ani) a constituit 73.6% din total, a persoanelor tinere (15-24 ani) – 10.5% și a persoanelor în vârstă de 55 ani și peste – 15.8%, inclusiv a persoanelor de 65 ani și peste – 22.8%. Patru din cinci persoane în vârstă de 65 ani și peste au fost angajate în activități agricole.

240. În distribuția după activitățile din economia națională se constată că 33.6% din totalul persoanelor ocupate au activat în sectorul agricol, din ei jumătate au lucrat în gospodăriile auxiliare proprii, ceea ce reprezintă fiecare a șasea persoană din totalul persoanelor ocupate. Ponderea persoanelor angajate în industrie a constituit 12.8%, în comerț și activități hoteliere – 15.6%. Lucrătorilor din medicină și angajaților din învățământ le-au revenit în total 14.7%.

⁷² Nota informativă „Forța de muncă în Republica Moldova – ocupare și șomaj”, 2006, Biroul Național de Statistică.

Figura 53: Distribuția populației ocupate după sectoarele economiei, în %

Sursa: Biroul Național de Statistică

241. Conform repartizării după forme de proprietate 68.5% din populație a fost ocupată în unități cu forma de proprietate privată și 27.0% - în unități cu forma de proprietate publică. Ponderea sectorului privat a predominat în agricultură (96.9%), în comerț (96.0%), în construcții (93.3%), în activitatea hotelieră (88.9%) și în industria prelucrătoare (70.4%).

242. Segmentul neoficial al pieței muncii continuă să existe, adaptându-se la noile condiții. Astfel, pe parcursul anului 2006 în sectorul informal au activat 10.0% din totalul persoanelor ocupate în economie, iar 35.1% au activat informal, atât în cadrul întreprinderilor sectorului formal, cât și la întreprinderile informale. Salariații au alcătuit o treime din numărul persoanelor ocupate informal.

243. Politicile realizate în domeniul salarizării în anii 2001-2006 au permis ca salariile nominale să crească de 4.1 ori, inclusiv în sectorul real de 4.2 ori, iar în sectorul bugetar de 3.8 ori. În această perioadă salariul real a crescut de 2.3 ori. În pofida creșterii reale, salariile nominale în Moldova rămân relativ mici, atât în comparație cu perioada anterioară tranziției, cât și în comparație cu alte țări din regiune⁷³.

244. Pe parcursul anilor 2005-2006 au fost întreprinse un șir de măsuri active, având drept scop sporirea gradului de ocupare a forței de muncă, inclusiv din rîndul tinerilor și anume: (i) acordarea în condiții avantajoase a creditelor din Fondul de șomaj; (ii) stimularea mobilității forței de muncă; (iii) stimularea angajatorilor pentru a angaja absolvenții ai instituțiilor de învățămînt, ale căror studii au fost finanțate de la bugetul de stat; (iv) lucrări publice remunerate etc.

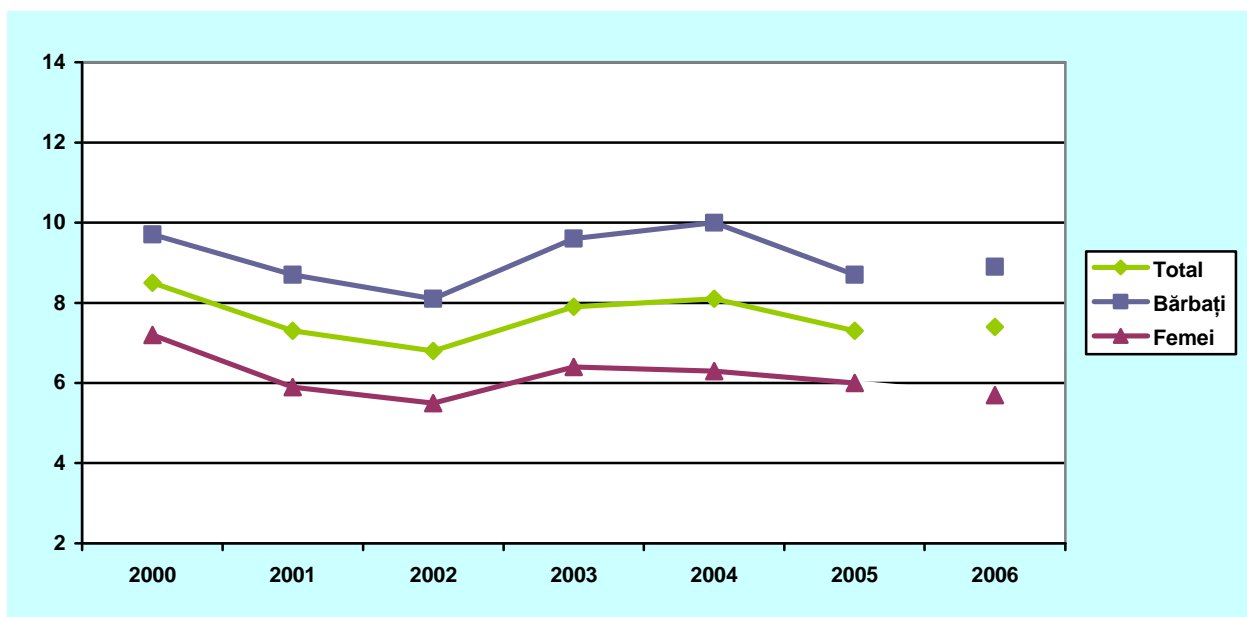
Șomajul, migrația și efectul ei asupra sărăciei

245. Conform standardelor Biroului Internațional al Muncii (BIM), numărul șomerilor a fost de circa 100 mii. La momentul cercetării urmau o formă de instruire doar 2.1% din totalul șomerilor. Este necesar de menționat că din rîndul șomerilor 70.6% au fost persoane cu experiență în muncă. Durata medie a șomajului a fost de 21 luni. Din numărul total al șomerilor 38.1% se aflau în șomaj de lungă durată (șomaj de 1 an și mai mult), iar 18.0% din ei făceau parte din categoria

⁷³ Strategia Națională privind politicile de ocupare a forței de muncă pe anii 2007-2015

tinerilor (15-24 ani). Ponderea persoanelor ce se aflau în șomaj de lungă durată (24 luni și mai mult) a constituit o pătrime din numărul total al șomerilor.

246. Rata șomajului la nivel de țară a înregistrat valoarea de 7.4%. O particularitate a fenomenului șomajului din Republica Moldova este și rata mai mare a șomajului printre bărbați decât printre femei (8.9% față de 5.7% în 2006). În țările Europei Centrale și de Vest se înregistrează o situație inversă. În UE-25 în 2006 șomajul printre bărbați a fost de 7.7% față de 9.1% printre femei⁷⁴.

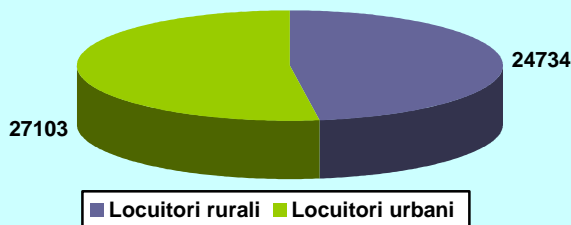

Figura 54: Evoluția ratei șomajului %

Sursa: Biroul Național de Statistică

247. Principala explicație de menținere a șomajului la cote relativ mici este că populația are posibilitatea emigrării. Evident, persoanele rămase fără loc de muncă consideră mai multe variante de câștig a venitului, inclusiv lansarea unor afaceri proprii, autoangajarea sau angajarea la un alt serviciu.

248. Șomajul redus în mediul rural (5.8%) comparativ cu mediul urban (9.2%) este explicat prin faptul că un locuitor rural, practic, întotdeauna are o ocupație în sfera agricolă, fie chiar și neaducătoare de venit monetar, ci doar în natură.

Figura 55: Structura șomerilor înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă după mediul de trai

Sursa: ANOFM

249. Rata șomajului în rândul tinerilor de 15-24 ani a constituit 17.1%. Această categorie de șomeri este caracterizată și prin diferențe notabile pe criteriul de gen, bărbații constituind 19.6% și

⁷⁴ Economic activity of the population in Q4 2006, <http://www.czso.cz/eng/csu.nsf/ainformace/728000427D05>

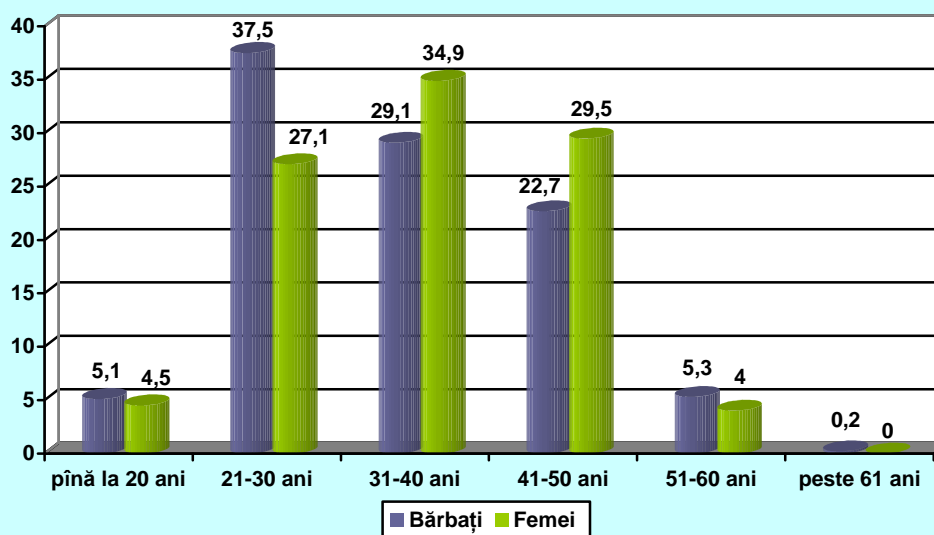
femei - 15.9%. Șomerii tineri cu vârsta cuprinsă între 15 și 29 ani reprezintă cel mai numeros grup, ponderea acestora fiind de 40% din numărul total de șomeri.

250. Din numărul șomerilor înregistrați în ianuarie-decembrie 2006, inclusiv cei aflați în evidență la 01 ianuarie 2006 (circa 21.7 mii persoane), au beneficiat de ajutor de șomaj circa 4 mii persoane, fiind în creștere față de perioada respectivă a anului 2005 cu 43.8%. Mărimea medie a indemnizației de șomaj în anul 2006 a constituit 474.8 lei, marcându-se o diminuare de circa 7.2% față de anul 2005 (511.7 lei).

251. Șomajul în Republica Moldova corelează strâns cu emigrarea forței de muncă. Anume din această cauză șomajul nu este întotdeauna indicatorul cel mai potrivit pentru a caracteriza disfuncțiile pieței muncii naționale. Mai mult, trebuie de ținut cont și de faptul că emigrarea este însoțită de transferuri de venituri de peste hotare care le permit celor rămași acasă să refuze locurile de muncă prost remunerate.

252. Fenomenul migrației este determinat, în mare parte, de dorința populației de a obține venituri mai mari și de necesitatea de a-și îmbunătăți calitatea vieții. La finele anului 2006 numărul persoanelor declarate plecate în alte țări la lucru sau în căutare de lucru a fost de circa 334 mii persoane, ceea ce constituie 21.1% în totalul populației inative de 15 ani și peste. Două treimi din cei declarați plecați au fost bărbați. Vârsta medie a constituit 35 ani, 63% fiind locuitori din zonele rurale.

253. Deși diferența dintre vârsta medie a femeilor (35 ani) și cea a bărbaților (33 ani), care emigrează, nu este atât de mare, repartitia pe sexe în grupele de vârstă arată că printre femei ponderea grupelor de vârstă după 30 ani este mai mare decât printre bărbați, la aceeași grupă. Acest fapt permite să presupunem că așa factor ca „vârsta copiilor” este mult mai semnificativ în cazul femeilor. Deoarece, femeile singure și cele ale căror copii sînt deja mari își pot permite să plece peste hotare, iar în cazul bărbaților acest factor este mai puțin important.

Figura 56: Distribuția migrantilor pe categorie de vârstă în dependență de gen, %
Sursa: OIM, „Migrația și remitențele în Moldova”, 2006

254. Direcțiile prioritare de emigrare sînt: Rusia, Italia, Grecia, Spania, Portugalia, Israel. Bărbații emigrează preponderent în Federația Rusă, Germania, Portugalia și Ucraina, pe cînd femeile preferă Europa de Vest, Israel, Turcia. Țările CSI sînt atractive în special datorită costurilor mici pentru migrație.

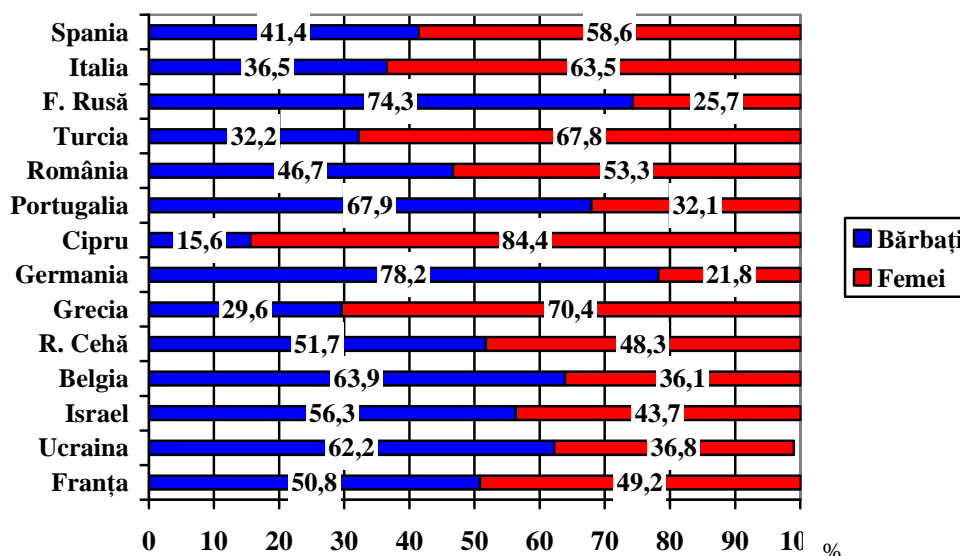

Figura 57: Direcțiile preferate de emigranți, %
Sursa: OIM, „Migrația și remitențele în Moldova”, 2006

255. Prin intermediul remitențelor, emigrația a servit drept instrument important de supraviețuire pentru gospodăriile casnice. În anul 2006 volumul total al remitențelor a constituit 1175.8 milioane de dolari SUA, alcătuind 35% în raport cu PIB⁷⁵.

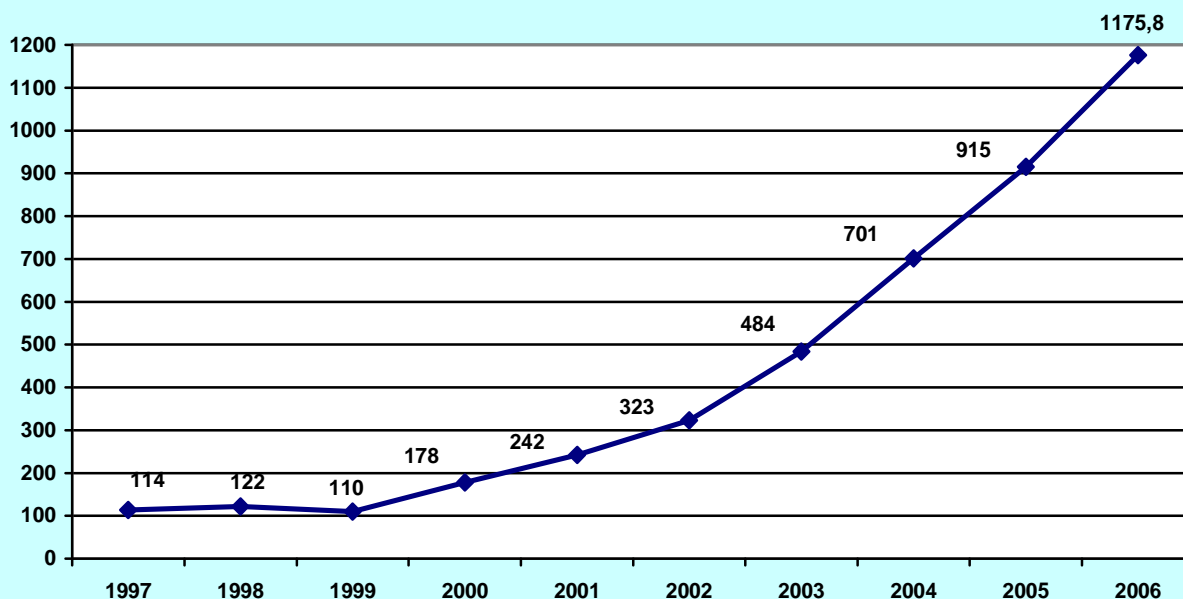

Figura 58: Dinamica remitențelor, în USD milioane
Sursa: Banca Națională a Moldovei

256. Mai mult de 40% din populația țării locuiesc în gospodării care beneficiază de remitențe. Veniturile primite din remitențe au o influență directă asupra bunăstării gospodăriilor casnice. Astfel, transferurile de bani de peste hotare reduc ratele naționale ale sărăciei absolute cu 8 p.p.. Impactul acestora, este mai mare în mediul rural, diminuând ratele sărăciei cu circa 9 p.p. procentuale. Analiza impactului veniturilor din remitențe pe regiuni ale Republicii arată că, acestea reduc ratele absolute ale sărăciei cu 12 p.p. – la Sud, cu 10 p.p. – la Nord, cu 7 p.p. – Centru, și cu 5 p.p. – mun. Chișinău (Figura 59).

⁷⁵ Confirm informației Băncii Naționale a Moldovei.

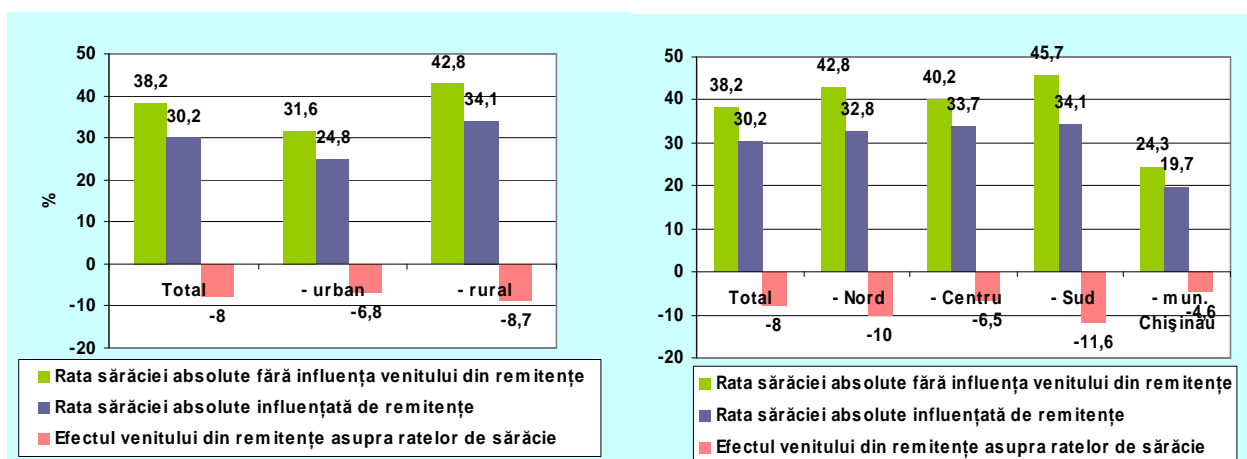

Figura 59: Impactul venitului din remitențe asupra ratelor absolute ale sărăciei după mediu de reședință și regiuni, 2006

Sursa: MEC, în baza CBGC

257. Bunăstarea materială pentru fiecare a treia familie din Moldova depinde aproape integral de banii câștigați prin munca peste hotare. Deși impactul imediat al veniturilor remise de muncitorii emigranți asupra sărăciei de tranziție este unul esențial, nu trebuie subestimate nici efectele de lungă durată, deoarece sărăcia tranzițională este un obstacol serios pentru dezvoltarea capitalului uman. Datorită veniturilor remise de emigranți, copiii lor sînt în stare să se înscrie la universități și să plătească taxele de studii. Populația care depinde de emigranți este în stare să acopere și cheltuielile neoficiale care deseori sînt necesare pentru obținerea serviciilor publice de calitate⁷⁶.

258. Pe lângă beneficii economice imediate, emigrația forței de muncă a generat și costuri sociale inacceptabil de înalte. Astfel, au fost create premise favorabile pentru traficul de ființe umane în scopuri de exploatare sexuală sau munci forțate. Familia, ca instituție socială fundamentală, a fost zdruncinată profund.

Emigrația și sărăcia copiilor⁷⁷

Circa 18% din copiii în vîrstă de pînă la 18 ani locuiesc în familii în care cel puțin un părinte este plecat peste hotare la muncă. În cazul a fiecărui al doilea copil este plecat tata, pentru fiecare al treilea – mama, iar în cazul a circa 9% din copii sînt plecați ambii părinți. În aceste familii situația materială a copiilor este mult mai bună decît în familiile fără migranți. Riscul sărăciei la copiii din familiile cu migranți este de 2 ori mai mic față de riscul sărăciei în cazul copiilor fără migranți (36%). Incidența sărăciei la copiii din familiile cu migranți este și mai mică atunci cînd ambii părinți sînt plecați peste hotare (13.0%).

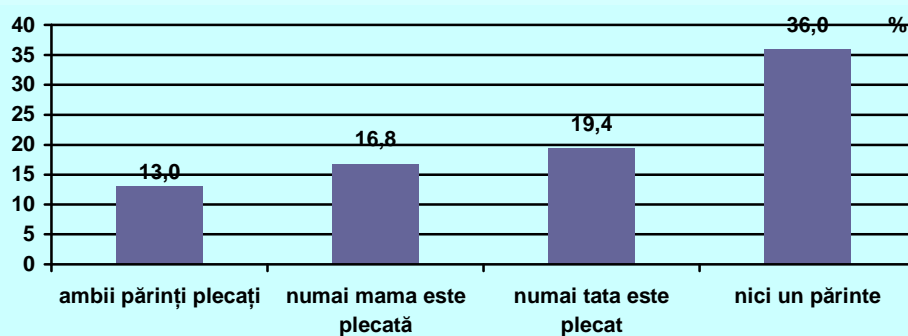

Figura 60: Părinți plecați peste hotare la muncă și rata sărăciei la copii, 2006

⁷⁶ Raportul Național de Dezvoltare Umană, 2006.

⁷⁷ Analiză realizată de UNICEF

Prin urmare, migrația contribuie la îmbunătățirea nivelului de bunăstare al copiilor, dar totodată, studiile calitative în domeniu, arată că acești copii sînt supuși unor stresuri emoționale, relațiile sociale și performanțele școlare nu de fiecare dată fiind cele mai bune.

ANEXA 1: DATELE ȘI METODOLOGIA DE EVALUARE A SĂRĂCIEI

Principalele surse de date

Evaluarea și analiza sărăciei necesită un sistem de indicatori și informații detaliate ce caracterizează latura cantitativă și calitativă a acestei noțiuni. Acest compartiment descrie sursele de date disponibile, utilizate în acest raport.

Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor

Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor este considerată o sursă importantă pentru aprecierea laturii cantitative a nivelului de trai al populației. Cercetarea se realizează sistematic (anual) de către BNS (din 1997) pe un eșantion reprezentativ pe țară. Începând cu anul 2006, BNS a realizat modificări substanțiale în CBGC78 în scopul îmbunătățirii calității datelor. Eșantionul cuprinde 9768 gospodării casnice distribuite în mod egal (câte 814 gospodării) pe o durată de 12 luni, folosind un sistem lunar de rotație. Gospodăriile furnizează informații cu privire la pământul folosit în gospodărie, locuință și comodități, caracteristicile demografice, activitatea de muncă a membrilor gospodăriei, bunurile cu care sînt dotate gospodăriile, studiile și cheltuielile pentru serviciile de învățămînt, sănătatea și cheltuielile pentru sănătate, accesul la instituțiile publice, venitul, cumpărăturile și consumul pentru luna respectivă, procurarea mărfurilor nealimentare pe parcursul ultimelor 6-12 luni. Informațiile sînt colectate pe baza chestionarului principal al gospodăriei (de către persoane pregătite în acest scop, în decursul a trei vizite în luna de cercetare) și agendei înregistrărilor zilnice. Agenda permite gospodăriei să ducă evidența veniturilor, cheltuielilor, precum și auto-consumului alimentar. Cercetarea are o componentă-panel care va permite observarea dinamicii sărăciei.

Opinia gospodăriilor casnice despre fenomenul sărăciei.

Un aspect la fel de important în analiza sărăciei este aprecierea situației de către însuși populație. Vocile celor săraci despre principalele cauze ce provoacă sărăcia în opinia lor, înțelegerea lor a noțiunii „de a fi sărac” produc informații importante ce relevă starea de spirit a populației. Aceste informații au fost obținute în rezultatul anchetei investigației selective „Opinia gospodăriilor casnice despre fenomenul sărăciei”. Cercetarea se realizează de către BNS din 2001, cu suportul UNDP, în luna august a fiecărui an, în rețeaua CBGC pe eșantionul lunar al cercetării. În 2006 eșantionul a inclus 470 gospodării. Cercetarea permite de a face analiza noțiunii sărăciei în perceperea a însuși celor săraci, cauzele ce generează starea de sărăcie, perspectivele celor săraci, modul în care săracii depășesc situațiile financiare critice.

Date administrative

La evaluarea sărăciei este necesar să se țină cont de caracterul ei complex, care se manifestă atât în aspect economic, cât și în aspect social, cultural etc. În acest scop se utilizează un set de indicatori social-economici care caracterizează aspectul demografic, ocrotirea sănătății, învățămîntul, cheltuielile publice pentru învățămînt și sănătate, securitatea alimentară și socială, activitatea economică a populației, etc., la diferite nivele de dezagregare (total republica, urban-rural, sexe, grupuri de vîrsta, etc). Acestea sînt date calculate, generalizate de către ministere, departamente, alte structuri de stat.

Pentru evaluarea sărăciei nemonetare și calcularea indicelui de deprivare multiplă a ariilor mici (IDAM) a fost necesar de combinat date din diverse surse. Dat fiind faptul că statistica oficială nu dispune de date la nivelul cel mai jos de dezagregare (primării), în acest scop se utilizează o formă specială, și anume „Indicatorii social-economici care caracterizează condițiile de trai ale

⁷⁸ Anexa 4: Notă informativă privind Cercetarea bugetelor gospodăriilor casnice și indicatorii sărăciei în 2006

populației localității (comună, oraș)”. Datele sînt completate și prezentate de către primăriile rurale. În scopul colectării unor date cît mai veridice în 2006 a fost elaborat un soft specializat pentru introducerea și controlul datelor la nivel de primărie, raioane. Alte surse de date au fost oferite de Direcțiile Finanțe ale autorităților publice locale: Veniturile, cheltuielile bugetului local, mii lei; Casa Națională de Asigurări Sociale: Numărul beneficiarilor de asistență socială de diferite tipuri; Agenția Națională pentru Geodezie, Cartografiere și Cadastru : Suprafața totală a terenurilor agricole și calitatea solului; Biroul Național de Statistică: Clasificatorul unităților administrativ-teritoriale al RM (CUATM).

Indicatorii sărăciei

Indicatorii sărăciei.

Unitatea de bază în analiza sărăciei este gospodăria casnică (definită în Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice). Indicatorul de bază al bunăstării populației sînt cheltuielile de consum ale gospodăriei casnice (considerate drept un indicator mai veridic și precis al bunăstării decît veniturile, care sînt subestimate considerabil în sondajele statistice). Cheltuielile de consum ale gospodăriei casnice includ cheltuielile pentru consumul alimentar (inclusiv contravaloarea articolelor consumate din producția proprie a gospodăriei) pentru mărfurile nealimentare și plata serviciilor.

Pentru asigurarea comparabilității gospodăriilor casnice cercetate cheltuielile nominale au fost ajustate la inflație și la diferențele regionale de preț prin intermediul indicelui de preț Paasche, care a fost calculat folosind datele colectate în cercetare și informația privind Indicele Prețurilor de Consum. Un astfel de indice este construit la nivel de fiecare unitate primară de eșantionare și pentru fiecare lună și presupune ajustarea la diferențele de preț în timp și între regiuni (descrierea modulului de calculare a acestui indice este prezentat în anexa 4).

Pentru asigurarea comparabilității gospodăriilor casnice de diferite mărimi și componente, se utilizează scala de echivalență a OCDE în vederea ajustării consumului total al gospodăriilor casnice la consumul pe adult echivalent (primului matur din gospodărie i se atribuie coeficientul 1.0; celorlalți maturi li se atribuie coeficientul 0.7; fiecărui copil în vîrstă de pînă la 15 ani îi corespunde coeficientul 0,5).

Un individ este considerat sărac dacă bunăstarea sa (consumul pe adult echivalent) scade sub pragul sărăciei. Implicit se presupune că toți indivizii din cadrul gospodăriei casnice au același nivel de viață; dacă atare cheltuieli de consum egalizate scad sub pragul definit al sărăciei, gospodăria casnică se consideră că se află în sărăcie, și membrii ei sînt considerați săraci.

Indicatorii sărăciei FGT.

Familia de indicatori ai sărăciei FGT (indicatorii Foster-Greer-Thorbecke, incluzînd incidența, profunzimea, severitatea sărăciei) este utilizată pentru a caracteriza statutul sărăciei în țară și în grupurile majore ale populației. Măsurarea sărăciei este efectuată anual, bazîndu-se pe datele Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice.

Pragurile sărăciei.

Raportul utilizează în principal două praguri ale sărăciei, calculate în baza Principiilor metodologice de evaluare a pragului absolut al sărăciei (Anexa nr. 2, SCERS). În scopuri comparative au fost prezentate pragul internațional al sărăciei de 2,15 USD pe persoană/zi, 4,3 USD pe persoană/zi, ajustate la paritatea puterii de cumpărare, minimul de existență, pragul relativ al sărăciei și praguri subiective (vezi anexa statistică), de asemenea și un prag mai generos pentru estimarea sărăciei în perspectivă.

Pragul sărăciei extreme este bazat pe valoarea monetară a unui coș alimentar, definit în termeni de consum minim zilnic de calorii, egal cu 2.282 Kcal de membru al GC pe zi (un coș alimentar

conform minimului de existență), ajustat la adult echivalent⁷⁹. Din moment ce consumul alimentar diferă pe nivele de bunăstare, calculele se bazează pe structura consumului alimentar caracteristic populației din decilele 2 și 4 ale distribuției cheltuielilor totale de consum pe persoană. O gospodărie este clasificată ca extrem săracă dacă cheltuielile totale de consum pentru un adult echivalent este mai mic decât costul unui coș de produse alimentare de bază. În anul 2006 pragul sărăciei extreme a fost de 404 MDL pe lună.

Pragul absolut al sărăciei a fost estimat pe baza cheltuielilor totale de consum, prin majorarea pragului alimentar al sărăciei cu un supliment pentru bunuri nealimentare și servicii. Componenta nealimentară a fost estimată pentru segmentul gospodăriilor eșantionate, ale căror cheltuieli de consum pe persoană s-au plasat în intervalul unei devieri de 10% (+/-) de la nivelul pragului alimentar al sărăciei. Pragul sărăciei absolute pentru anul 2006 a fost estimat la 747 MDL.

Pragul absolut al sărăciei - nivelul de sus a fost estimat pe baza cheltuielilor totale de consum, prin majorarea pragului alimentar al sărăciei cu un supliment pentru bunuri nealimentare și servicii. Componenta nealimentară a fost estimată pentru segmentul gospodăriilor eșantionate, **pentru care partea alimentară a cheltuielilor de consum pe persoană s-a plasat în intervalul unei devieri de 10% (+/-) de la nivelul pragului alimentar al sărăciei.** Pragul sărăciei absolute pentru anul 2006 a fost estimat la 820 MDL.

Pragul relativ al sărăciei se concentrează asupra relativității; acest prag a fost stabilit la nivel de 60% din mediana cheltuielilor de consum pe adult echivalent ale gospodăriei casnice, constituind 592 MDL conform datele CBGC din anul 2006.

Metode subiective și participative de evaluare a sărăciei: Metodele bazate pe autoaprecierea nivelului bunăstării joacă un rol-cheie în înțelegerea fenomenului sărăciei. Pragul subiectiv al sărăciei a fost estimat utilizând auto-evaluările bunăstării materiale (a sumei de bani, necesare pentru a satisface nevoile de bază, conform metodei Leiden, utilizând datele CBGC). Adicional, a fost utilizată metoda autoaprecierii de către gospodarii, în baza investigației selective „Opinia gospodăriilor casnice despre fenomenul sărăciei”, inclus în chestionarul CBGC.

Indicele de deprivare multiplă a ariilor mici. Diferite aspecte ale sărăciei nemonetare, caracteristice unei localități concrete, au fost estimate și exprimate printr-un singur indicator agregat – indicele de deprivare multiplă a ariilor mici. Acest indice permite clasificarea localităților în funcție de asigurarea generală a lor cu infrastructură, condiții de trai, loturi de pământ, surse potențiale de venituri, acces la educație și sănătate, etc. și identificarea necesităților unor acțiuni relevante, direcționate către localitățile corespunzătoare. În acest scop a fost utilizată metodologia elaborată de Social Disadvantage Research Centre, Departamentul de politici și activități sociale, Universitatea de la Oxford pentru calcularea indicelui de deprivare în Scoția. Primul exercițiu în acest domeniu a fost efectuat în baza datelor administrative pentru anul 2003, colectate din primarii. În raportul în cauza sînt prezentate rezultatele obținute în baza datelor administrative pentru 2006, agregate din diverse surse. Baza de date agregate include informația despre 843 primarii rurale.

Calcularea indicelui de deprivare multiplă.

Metodologia în cauza include 2 componente de bază și anume: calcularea indicilor de deprivare pe fiecare domeniu și agregarea domeniilor într-un singur indice de deprivare multiplă.

Calcularea indicilor de deprivare pe domenii.

Indicatorii utilizați pentru calcularea indicilor pe domenii sînt de tip rată (rata de cuprindere în învățămînt, rata de mortalitate, altele) și medii (media venitului bugetului local pe o persoană, bonitatea medie a pămîntului, altele).

⁷⁹ Detalii în anexa 4

- Fiecare indicator a fost testat pentru a analiza abaterea standard și valorile marginale.
- pentru a micșora sensibilitatea rezultatelor în cazul existenței valorilor marginale (outliers) în datele primare, asupra indicatorilor de tip rate se aplică o procedură specială de ajustare a datelor “shrinkage procedure” (vezi mai jos)

În continuare se aplică două modalități de calcul al indicilor pe domenii, și anume:

- În cazul când toți indicatorii care descriu domeniul de deprivare sînt de tip rate (au aceeași unitate de măsură) și nu se suprapun, indicele de deprivare pe domenii se calculează ca suma acestor valori.

Primăriile se aranjează conform sumei obținute; rangul 1 indică cea mai deprivată comunitate, rangul 843 cea mai joasă deprivare. Această metodă s-a aplicat la calcularea indicilor de deprivare pe venit, demografic și educație;

- În cazul când indicatorii care descriu domeniul de deprivare sînt de tipuri diferite sau se suprapun, s-a procedat după cum urmează:

fiecare indicator (fie calculat, fie ajustat cu ‘shrinkage procedure’) se aranjează și fiecărei localități i se atribuie un rang (1 - 843) ;

Asupra acestui rang se aplică transformarea normală inversă, pentru a reduce cât mai mult posibil diferențele de scală;

se aplica analiza factorială, în particular metoda « maximum likelihood », și utilizînd variabilele construite pentru fiecare domeniu se selectează o formă liniară (componenta), un factor, care cel mai bine explică tipul dat de deprivare.

Primăriile se aranjează conform componentei obținute, adică se calculează rangul localității pentru fiecare domeniu. Anume acest rang și va arata domeniul dat de deprivare a primăriei. Utilizînd această metodă au fost calculați indicii de deprivare pentru domeniile economic, asistența medicală, condițiile de trai, geografic.

Calcularea indicelui de deprivare pe multiplă.

- Rangul care exprimă tipul de deprivare pe domenii se transformă în rang fracțional pentru a primi variabila cu valoarea de la 0 la 1 (sau rangul fiecărei primării se împarte la numărul de primării din studiu, în cazul dat egal cu 843)
- Se aplică o transformare exponențială (vezi mai jos) pentru a exclude compensarea depriverii mari pe un domeniu de către deprivarea mică pe alt domeniu
- Indicele de deprivare a ariilor mici (indicele de deprivare multiplă) se calculează atribuind o pondere fiecărui domeniu de deprivare în așa mod, încît suma totală a ponderilor să fie egală cu 1.

Calcularea indicelui de deprivare la nivel de raion și/sau regiune de dezvoltare.

Indicele de deprivare la nivel de raion și/sau regiune de dezvoltare a fost calculat ca o medie ponderată a rangurilor primăriilor din raion. Drept pondere a fost utilizată populația fiecărei primării din raion.

Tehnica ‘Shrinkage’ (Contractării/ajustării)⁸⁰

Estimarea proporției (sau coeficientului) ‘shrunken’ la nivel de primărie este o medie ponderată a două proporții ‘brute’ pentru primărie și pentru autoritățile locale respective - raion. Aceste

⁸⁰ Ideea de aplicare a procedurii “contractare”/ajustare și descrierea acestuia este luat din Raportul: “Indicele Depriverii în Scoția 2003”.

ponderi folosite sînt determinate de cuantumurile relative ale variabilității în cadrul primăriei și între primării. Dacă rata unui indicator concret din primăria j este r_j cazuri dintr-o categorie n_j , logit-ul empiric pentru fiecare primărie este:

$$m_j = \log \left[\frac{r_j + 0.5}{n_j - r_j + 0.5} \right] \quad [1]$$

unde marja estimată a erorii (s_j) este rădăcina pătrată a:

$$s_j^2 = \frac{(n_j + 1) \cdot (n_j + 2)}{n_j \cdot (r_j + 1) \cdot (n_j - r_j + 1)} \quad [2]$$

Numărul corespunzător r din n la nivel raional dau logit-ul la nivel raional:

$$m = \log \left[\frac{r + 0.5}{n - r + 0.5} \right]. \quad [3]$$

Logit-ul ‘shrunken’ la nivel de primărie este atunci o medie ponderată:

$$m_j^* = w_j m_j + (1 - w_j) m \quad [4]$$

unde w_j este ponderea atribuită datelor ‘brute’ ale primăriei- j și $(1-w_j)$ ponderea atribuită ratei totale pentru raion. Formula folosită la determinarea w_j este după cum urmează:

$$w_j = \frac{1/s_j^2}{1/s_j^2 + 1/t^2} \quad [5]$$

unde t^2 este variația între-primării a k primării din raion, calculată după cum urmează:

$$t^2 = \frac{1}{k-1} \sum_{j=1}^k (m_j - m)^2. \quad [6]$$

Astfel, primăriile mari, unde precizia de $1/s_j^2$ este relativ mare, are ponderea w_j aproape de 1 și astfel ‘contractarea’/ ajustarea are un efect mic. Efectul ‘contractării’/ ajustării este cel mai mare pentru primăriile mici din raionale relativ omogene.

Pasul final constă în transformarea inversă a logit-ului z_j^* ajustat (shrunken) prin aplicarea ‘anti-logit’-ului, pentru a obține proporția ajustată (shrunken) la nivel de primărie:

$$\mu_j^* = \frac{e^{m_j^*}}{1 + e^{m_j^*}} \quad [7]$$

pentru fiecare primărie, unde $\mu_j^* = \frac{r_j^*}{n_j}$. Pentru obținerea [7] pur și simplu ometem adunarea cu 0.5 în formula [1].

Transformarea exponențială a Indicilor Domeniilor

Să admitem că R este rangul fracțional al indicatorului pe domeniu (egal cu rangul indicatorului din domeniu, gradat în cuantumul $[0,1]$, adică, $R=1/N$ pentru cea mai mica deprivare, și $R=N/N=1$, pentru cea mai mare deprivare, unde $N=843$ care este numărul primăriilor rurale din Republica Moldova).

Transformarea exponențială al R (denotat prin X) se calculează ca:

$$X = -23 \cdot \log \{ 1 - R \cdot [1 - \exp(-100/23)] \}$$

Unde $\log$ arată logaritmul natural și $\exp$ – exponențialul sau transformarea antilog, și $*$ arată înmulțirea.

Fiecare domeniu transformat are un quantum de la 0 la 100, cu un rang de 100 pentru cea mai deprivată primărie. Când rangurile transformate din diferite domenii combinate prin media acestora, asimetria distribuirii reduce măsura în care deprivarea într-un domeniu poate fi anulată prin lipsa deprivării în alt domeniu.

Alegerea constantei egale cu 23 în distribuția exponențială determină ca 10% din primarii să aibă un rang mai mare de 50. Astfel, dacă rangurile transformate pe 2 domenii sînt pur și simplu medii, cu ponderi egale, o primărie care are rangul de 100 pe un domeniu și 0 pe alt domeniu va avea un rang combinat de 50 și, astfel, va fi plasată la a 90-a procentilă. Astfel măsura în care deprivarea în unele domenii poate fi anulată prin lipsa deprivării în alte domenii este redusă intenționat.

ANEXA 2: ANEXE STATISTICE

TABELUL A. 1. INDICATORII SĂRĂCIEI (RATA, PROFUNZIMEA ȘI SEVERITATEA) ÎN 2006^{1,2}, PONDERAT

Indicatorii și sursele	2006
<i>Pragul absolut al sărăciei (MDL pe adult echivalent pe lună)- nivelul de sus</i>	820
Rata sărăciei, %	36,5
Profunzimea sărăciei, %	10,1
Severitatea sărăciei	4,1
	747,4
<i>Pragul absolut al sărăciei (MDL pe adult echivalent pe lună)</i>	
Rata sărăciei, %	30,2
Profunzimea sărăciei, %	7,9
Severitatea sărăciei	3,0
<i>Pragul sărăciei extreme (MDL pe adult echivalent pe lună)</i>	404,2
Rata sărăciei extreme, %	4,5
Profunzimea sărăciei extreme, %	1,0
Severitatea sărăciei extreme	0,4
<i>Pragul relativ al sărăciei (MDL pe adult echivalent pe lună)³</i>	591,8
Rata sărăciei, %	16,9
<i>Minimumul de existență, MDL, pe adult echivalent pe lună</i>	935,1
Rata sărăciei după cheltuieli pe adult echivalent), %	46,2
<i>Pragul internațional de \$4.30 PPC pe persoană/zi (MDL/persoană/lună)⁴</i>	604
Rata sărăciei (cheltuieli pe persoană), %	34,5

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

Note:

- 1\ Cifrele sînt ponderate și sînt reprezentative la nivel național.
 2\ Pragurile sărăciei sînt calculate pe adult echivalent pe lună, cu excepția cazurilor menționate.
 3\ Pragul relativ este stabilit la nivelul de 60% din mediana cheltuielilor de consum pe adult echivalent
 4\ Ajustate la Paritatea Puterii de Cumpărare. Valori calculate pe persoană pe lună.

TABELUL A. 2. RATELE SĂRĂCIEI ÎN FUNCȚIE DE LOCUL DE TRAI, 2006, PONDERAT, %

	medii de reședință			Sate
	Orașe mari	Orașe mici		
Sărăcia absolută - nivelul de sus	25,1	36,4		41,2
Sărăcia absolută	20,6	30,1		34,1
Sărăcia extremă	3,5	5,0		4,7
	zone statistice ²			
	Nord	Centru	Sud	Chișinău
Sărăcia absolută - nivelul de sus	40,5	39,0	42,3	24,4
Sărăcia absolută	32,8	33,7	34,1	19,7
Sărăcia extremă	4,9	6,1	3,5	2,7

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

Note:

- 1\ Cifrele sînt ponderate și sînt reprezentative la nivel național. pe medii de reședință
 2\ Nord - Briceni, Edineț, Ocnița, Dondușeni, Soroca, Drochia, Rîșcani, Glodeni, Fălești, Sîngerei, Florești, Șoldănești, mun. Bălți; Centru - Ungheni, Telenești, Rezina, Orhei, Călărași, Nisporeni, Strășeni, Criuleni, Dubăsari, Anenii Noi, Ialoveni, Hîncești; Sud - Leova, Cimișlia, Basarabasca, Căușeni, Ștefan Vodă, UTA Găgăuzia, Cantemir, Taraclia, Cahul; Mun. Chișinău.

TABELUL A. 3. DISTRIBUȚIA CHELTUIELILOR DE CONSUM ÎN 2006¹

<i>Pondereea cheltuielilor de consum pe grupe de chintile (20%) ale populației:</i>	Total	orase mari	orase mici	rural
TOTAL	100	100	100	100
Chintila I	8,2	7,5	8,4	8,7
Chintila II	12,8	12,9	13,2	13,2
Chintila III	17,1	17,1	17,2	17,5
Chintila IV	22,8	22,3	22,8	23,0
Chintila V	39,1	40,2	38,5	37,6
Coeficientul Gini pe cheltuieli de consum pe persoană (ponderat)	0,315	0,328	0,304	0,297
Distribuția 90/10, media cheltuielilor de consum pe adult echivalent	7,01	8,30	6,75	6,12

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

Notă: 1\ Cifrele sînt ponderate și sînt reprezentative la nivel național.

2\ Chintilele sînt constituite pentru fiecare mediu de reședință separat

TABELUL A. 4. STRUCTURA ȘI RATA SĂRĂCIEI CONFORM PRINCIPALELOR CARACTERISTICI ALE GOSPODĂRIILOR CASNICE, 2006, %

	Săraci		Extrem săraci		Total populație
	Structura	Rata sărăciei	Structura	Rata sărăciei	Structura
<i>1, Locul de trai</i>					
Urban	34,3	24,8	38,8	4,1	41,8
Rural	65,7	34,1	61,2	4,7	58,2
Total	100,0	30,2	100,0	4,5	100,0
<i>2, Mărimea gospodăriei</i>					
1 persoană	7,3	29,6	5,8	3,5	7,4
2 persoane	15,9	24,9	12,8	3,0	19,3
3 persoane	17,1	21,8	13,8	2,6	23,6
4 persoane	25,9	28,4	26,0	4,2	27,4
5 persoane	16,2	38,5	11,9	4,2	12,7
6 și mai multe persoane	17,7	55,9	29,7	13,8	9,6
Total	100,0	30,2	100,0	4,5	100,0
<i>3, Tipul gospodăriei</i>					
Gospodărie dintr-o persoană	7,3	29,6	5,8	3,5	7,4
Cuplul familial fără copii	11,2	25,7	6,7	2,3	13,2
Cuplul familial cu copii pînă la 18 ani	24,2	29,0	21,6	3,8	25,1
Părinte singur cu copii pînă la 18 ani	2,6	27,1	3,3	5,2	2,9
Alte gospodării cu copii	38,0	34,9	46,5	6,3	32,9
Alte gospodării fără copii	16,7	27,3	16,0	3,8	18,5
Total	100,0	30,2	100,0	4,5	100,0
<i>4, Componenta gospodăriei</i>					
Gospodării cu 1 copil pînă la 18 ani	23,3	25,1	21,4	3,4	28,0
Gospodării cu 2 copii pînă la 18 ani	24,2	31,7	26,3	5,1	23,0
Gospodării cu 3 copii pînă la 18 ani	11,1	47,6	14,3	9,1	7,0
Gospodării cu 4 și mai mulți copii pînă la 18 ani	6,2	65,4	9,5	14,8	2,9
Gospodării fără copii pînă la 18 ani	35,2	27,2	28,5	3,3	39,1
Total	100,0	30,2	100,0	4,5	100,0
<i>5, Categori socio-economice</i>					
Fermieri	22,5	34,5	23,8	5,4	19,7
Salariați sectorul agricol	11,9	42,8	14,7	7,8	8,4
Salariați sectorul non-agricol	22,4	19,0	20,7	2,6	35,5
Lucrători pe cont propriu în activități non-agricole	-	-	-	-	0,7
Pensionari	34,7	41,8	31,8	5,7	25,0
Alții	8,5	23,8	9,0	3,7	10,7
Total	100,0	30,2	100,0	4,5	100,0
<i>6, Sursa principală de venit a capului gospodăriei</i>					

ANEXA 3: NOTĂ INFORMATIVĂ PRIVIND CERCETAREA BUGETELOR GOSPODĂRIILOR CASNICE, BNS

	Săraci		Extrem săraci		Total populație
	Structura	Rata sărăciei	Structura	Rata sărăciei	Structura
Activitate salarizată	34,3	23,6	35,4	3,6	43,9
Activitate pe cont propriu în sectorul agricol	22,5	34,5	23,8	5,4	19,7
Activitate pe cont propriu în sectorul non-agricol	5,3	23,0	5,3	3,4	7,0
Prestații sociale	35,4	41,6	32,9	5,7	25,7
Bani din altă țară	1,6	16,7	0,6	1,0	2,9
Alte surse	0,8	29,8	1,9	10,6	0,8
Total	100,0	30,2	100,0	4,5	100,0
<i>7. Numărul de lucrători</i>					
<i>Gospodării cu 1 persoană</i>					
Fără lucrători	5,6	34,3	3,8	3,4	5,0
1 lucrător	1,6	20,0	2,1	3,8	2,4
<i>Gospodării cu 2 și mai multe persoane</i>					
Fără lucrători	13,1	35,4	16,6	6,6	11,2
1 lucrător	23,7	30,0	24,3	4,6	23,7
2 lucrători	39,0	27,8	34,5	3,6	42,4
3 și mai mulți lucrători	17,0	33,5	18,8	5,5	15,3
Total	100,0	30,2	100,0	4,5	100,0
<i>Nivelul educațional al capului gospodăriei</i>					
Studii superioare	6,2	12,2	3,3	1,0	15,3
Studii medii generale și de specialitate	52,1	27,3	44,3	3,4	57,5
Studii medii incomplete și primare	37,4	45,4	46,3	8,3	24,9
Fără studii primare	4,3	55,2	6,2	11,8	2,3
Total	100,0	30,2	100,0	4,5	100,0
<i>Vârsta capului gospodăriei</i>					
până la 25 ani	1,6	21,9	7,6	15,9	2,1
25-34 ani	11,2	28,4	10,5	4,0	11,9
35-44 ani	20,6	26,7	20,8	4,0	23,2
45-54 ani	24,1	27,1	26,7	4,4	26,8
55-64 ani	16,6	29,0	12,7	3,3	17,3
65 ani și peste	26,1	42,0	21,6	5,2	18,7
Total	100,0	30,2	100,0	4,5	100,0
<i>9. Sexul capului gospodăriei</i>					
Bărbat	68,1	29,4	58,7	3,8	69,7
Femeie	31,9	31,8	41,3	6,1	30,3
Total	100,0	30,2	100,0	4,5	100,0

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

Notă: 1) Cifrele sînt ponderate și sînt reprezentative la nivel național

TABELUL A. 5. RATA SĂRĂCIEI ÎN FUNCȚIE DE SEX, VÂRSTĂ ȘI MEDIU DE REȘEDINȚĂ AL POPULAȚIEI, 2006, %

	Total		Urban		Rural	
	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă
Bărbați - total	30.2	4.4	24.6	3.9	34.1	4.8
inclusiv:						
Copii	33.1	5.1	26.3	4.6	37.3	5.4
Sub 5	33.0	5.0	20.1	2.2	44.7	7.6
5 – 9	36.6	5.8	30.6	5.6	40.1	6.0
10 – 14	29.0	3.6	25.6	4.6	30.7	3.2
15 – 17	35.1	6.5	30.0	6.7	38.0	6.4
Economic activi	27.4	4.3	21.3	3.4	32.3	5.1
18 – 29	28.7	4.7	20.8	3.2	36.2	6.0
30 – 39	29.6	3.9	21.9	1.5	35.8	5.9
40 – 49	25.8	4.4	20.8	4.5	29.5	4.3
50 – 59	25.5	4.1	22.2	4.0	27.9	4.2
Vîrstnici	36.0	3.6	38.5	5.4	34.6	2.6

ANEXA 3: NOTĂ INFORMATIVĂ PRIVIND CERCETAREA BUGETELOR GOSPODĂRIILOR CASNICE, BNS

	Total		Urban		Rural	
	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă
60 – 69	31.4	2.8	35.2	3.2	29.0	2.5
70 – 75	38.5	4.8	44.6	10.5	35.9	2.5
Peste 75	45.4	3.9	40.8	5.3	47.8	3.2
Femei – total	30.1	4.5	24.8	4.3	34.0	4.6
inclusiv:						
Copii	32.4	5.6	24.9	5.6	36.7	5.6
Sub 5	35.7	8.4	17.6	7.0	47.4	9.3
5 – 9	34.6	6.0	27.2	5.7	37.9	6.1
10 – 14	30.7	4.6	27.1	4.6	32.7	4.7
15 – 17	30.4	4.6	26.2	5.8	33.0	3.8
Economic activi	26.5	4.1	21.3	3.8	31.1	4.5
18 – 29	26.7	5.6	17.7	4.7	36.1	6.6
30 – 39	26.3	3.2	19.7	2.3	32.0	3.9
40 – 49	26.5	3.9	24.4	4.1	28.2	3.7
50 – 59	26.4	3.5	24.3	3.5	28.1	3.5
Vîrstnici	38.5	4.2	39.3	5.0	38.0	3.7
60 – 69	34.5	3.4	34.7	3.5	34.5	3.3
70 – 75	38.1	3.3	39.7	7.4	37.3	1.3
Peste 75	46.3	6.6	47.9	5.9	45.4	6.9
Populație, total	30.2	4.5	24.8	4.1	34.1	4.7
inclusiv:						
Copii	32.8	5.4	25.6	5.1	37.0	5.5
Sub 5	34.3	6.6	19.1	4.2	46.1	8.5
5 – 9	35.7	5.9	29.2	5.6	39.0	6.1
10 – 14	29.9	4.2	26.5	4.6	31.7	3.9
15 – 17	32.6	5.5	27.9	6.2	35.4	5.0
Economic activi	26.9	4.2	21.3	3.6	31.7	4.8
18 – 29	27.6	5.2	19.1	4.0	36.2	6.3
30 – 39	27.8	3.5	20.7	2.0	33.8	4.8
40 – 49	26.1	4.1	22.7	4.2	28.8	4.0
50 – 59	26.0	3.8	23.4	3.7	28.0	3.8
Vîrstnici	37.5	3.9	39.0	5.2	36.7	3.3
60 – 69	33.2	3.1	34.9	3.4	32.2	3.0
70 – 75	38.2	4.0	41.6	8.6	36.7	1.8
Peste 75	46.0	5.7	45.7	5.7	46.2	5.7

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

TABELA A. 6. RATA SĂRĂCIEI ÎN FUNCȚIE DE NIVELUL DE EDUCAȚIE, SURSA PRINCIPALĂ DE VENIT ȘI MEDIU DE REȘEDINȚĂ AL POPULAȚIEI, 2006, %

	Total		Urban		Rural	
	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă
<i>Nivelul de educație a membrilor gospodăriilor</i>						
Preșcolar sau fără școala primară	36,6	6,5	26,9	5,7	42,2	6,9
Primar	36,5	5,2	33,7	7,7	37,6	4,2
Mediu incomplet/gimnazial	40,0	7,4	35,3	7,5	41,5	7,3
Mediu general liceal	29,7	4,6	27,5	5,8	31,3	3,7
Secundar profesional	29,3	3,2	31,3	4,3	28,0	2,4
Mediu de specialitate	18,5	1,3	19,2	1,3	17,5	1,2
Superior universitar	10,9	0,5	11,6	0,5	8,5	0,6
Total	30,2	4,5	24,8	4,1	34,1	4,7

ANEXA 3: NOTĂ INFORMATIVĂ PRIVIND CERCETAREA BUGETELOR GOSPODĂRIILOR CASNICE, BNS

	Total		Urban		Rural	
	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă	Sărăcie absolută	Sărăcie extremă
<i>Sursa principală de venit a membrilor gospodăriilor</i>						
Activitate salarizată	21,9	2,8	16,9	2,1	28,4	3,8
Activitate individuală agricolă	36,8	5,7	37,9	5,9	36,8	5,7
Activitate individuală non-agricolă	21,8	2,7	22,2	1,8	21,2	4,0
Prestații sociale	38,8	5,1	41,3	6,6	37,4	4,2
Bani din alta tara	14,3	1,8	11,0	2,4	18,4	1,1
Alte surse	30,8	5,3	25,2	5,5	35,3	5,1
Total	30,2	4,5	24,8	4,1	34,1	4,7
<i>5. Categori socio-economice</i>						
Fermieri	34,5	5,4	33,7	5,2	34,6	5,4
Salariați sectorul agricol	42,8	7,8	38,6	2,6	43,2	8,3
Salariați sectorul non-agricol	19,0	2,6	17,7	2,6	21,8	2,5
Lucrători pe cont propriu în activități non-agricole	-	-	-	-	-	-
Pensionari	41,8	5,7	43,9	8,9	40,7	3,9
Alții	23,8	3,7	24,1	3,6	23,5	3,9
Total	30,2	4,5	24,8	4,1	34,1	4,7

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

TABELUL A. 7. STRUCTURA POPULAȚIEI DUPĂ SURSELE DE VENIT ȘI CATEGORII SOCIO-ECONOMICE, 2005 (%)

	Total		Orașe mari		Orașe mici		Rural	
	Săraci	Nesăraci	Săraci	Nesăraci	Săraci	Nesăraci	Săraci	Nesăraci
<i>Sursa principală de venit a membrilor gospodăriilor</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Activitate salarizată	28,2	25,3	45,1	26,4	37,4	17,7	23,0	
Activitate individuală agricolă	14,5	1,2	,3	6,6	5,0	24,8	22,0	
Activitate individuală non-agricolă	3,7	4,6	5,3	5,3	6,4	1,5	2,8	
Prestații sociale	20,3	32,3	13,8	28,1	14,6	24,1	20,8	
Bani din alta tara	1,8	,6	2,8	1,5	2,9	,8	1,7	
Alte surse	31,5	36,0	32,7	32,2	33,7	31,2	29,6	
	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	
<i>Categori socio-economice</i>								
Fermieri	19,7	2,0	,2	5,3	5,7	32,3	31,6	
Salariați din sectorul agrar	8,4	,8	,1	3,8	3,0	16,9	11,5	
Salariați din afara sectorului agrar	35,5	47,2	69,3	36,8	55,5	12,3	22,8	
Întreprinzători	0,7	-	,9	-	2,4		,5	
Pensionari	25,0	35,6	15,4	38,9	16,2	33,3	25,1	
Alții	10,7	14,4	14,1	15,2	17,1	5,1	8,6	
DISPUNE GOSPODARIA DE LOT DE PAMINT?	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	
Da	74,9	23,2	14,7	71,6	72,7	99,2	99,4	
Nu	25,1	76,8	85,3	28,4	27,3	,8	,6	

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

TABELUL A.8. STRUCTURA CHELTUIELILOR DE CONSUM ALE GOSPODĂRIILOR CASNICE, 2006, %

	Chintile pe cheltuieli de consum (pe adult echivalent)					
	I	II	III	IV	V	Total
Total, inclusiv:	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- produse alimentare	57.10	53.92	50.97	47.08	39.02	46.30
- băuturi alcoolice, tutun	3.12	3.13	2.80	2.79	2.98	2.93

ANEXA 3: NOTĂ INFORMATIVĂ PRIVIND CERCETAREA BUGETELOR GOSPODĂRIILOR CASNICE, BNS

	Chintile pe cheltuieli de consum (pe adult echivalent)					
	I	II	III	IV	V	Total
- îmbrăcăminte și încălțăminte	8.61	10.48	11.89	12.39	14.55	12.59
- întreținerea locuinței	15.83	14.29	13.09	11.44	7.84	11.04
- dotarea locuinței	2.96	2.96	3.07	3.17	3.52	3.25
- îngrijire medicală și sănătate	4.41	4.27	4.81	5.65	6.62	5.60
- transport	1.89	2.80	3.04	4.30	8.23	5.23
- comunicații	2.20	2.92	3.46	4.45	4.69	3.99
- agriment	.90	1.12	1.32	1.63	2.29	1.71
- învățămînt	.42	1.11	1.67	1.81	1.66	1.52
- hoteluri, restaurante	.59	1.02	1.20	2.21	4.49	2.64
- diverse	1.97	1.99	2.68	3.09	4.13	3.19
Media cheltuielilor de consum (pe echivalent), MDL	482.19	749.37	992.01	1318.12	2235.91	1161.18

Sursa: MEC în baza datelor CBGC

TABELUL A.9. STRUCTURA VENITURILOR DISPONIBILE ALE GOSPODĂRIILOR CASNICE 2006, %

	Chintile pe cheltuieli de consum (pe o persoană echivalent adultă)					
	I	II	III	IV	V	Total
TOTAL, inclusiv veniturile din:	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Venit din activitatea salariaată	33.12	35.10	42.01	44.09	44.21	41.39
Venit din activitatea individuală non-agricolă	4.35	5.28	4.86	7.39	11.30	7.71
Venit din activitatea individuală agricolă	22.25	24.71	22.35	19.14	12.78	18.58
Venit din proprietate	0.02	0.00	0.12	0.19	0.40	0.21
Plati sociale	28.53	21.04	15.00	10.88	6.12	13.14
Venit din alte transferuri curente	0.04	0.01	0.00	0.00	0.00	0.01
Alte venituri	11.70	13.86	15.68	18.29	25.20	18.96
Remitente	7.10	10.13	10.87	13.63	18.66	13.76
Media venitului disponibil (pe echivalent), MDL	519.77	746.83	902.27	1203.61	1785.70	1035.78

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

TABELUL A.10. ACCESUL GOSPODĂRIILOR CASNICE LA PRINCIPALELE SERVICII COMUNALE DUPĂ MEDII DE REȘEDINȚĂ, 2006 (% , PERS.)

	Total	Total		Urban		Rural	
		Sărăci	Extrem săraci	Sărăci	Extrem săraci	Sărăci	Extrem săraci
Electricitate	99,6	99,8	98,0	99,7	98,7	98,2	97,5
Baie sau duș	38,2	22,9	23,3	59,6	55,9	3,7	2,6
Telefon	78,0	58,9	37,4	76,1	49,0	49,9	30,0
Canalizare	100	100	100	100	100	100	100
- rețea publică	30,6	21,5	25,1	59,4	60,4	1,8	2,7
- sistem propriu	13,1	7,2	2,6	13,3	3,3	4,0	2,2
- nu	56,3	71,3	72,3	27,3	36,3	94,2	95,1
WC	100	100	100	100	100	100	100
- în interior	31,7	21,6	24,0	58,8	57,3	2,1	2,7
- în afara locuinței	68,3	78,4	76,0	41,2	42,7	97,9	97,3
Apă:	100	100	100	100	100	100	100
- apeduct	43,0	27,8	27,7	71,3	63,7	5,1	4,9
- cișmea	6,0	7,9	12,0	9,7	17,2	6,9	8,6
- fântînă	49,0	62,0	59,5	17,0	18,6	85,5	85,6
- alte	2,0	2,3	0,8	2,0	0,5	2,5	0,9
Apă caldă:	100	100	100	100	100	100	100
- public	12,4	7,5	6,4	21,4	15,5	0,2	0,7

ANEXA 3: NOTĂ INFORMATIVĂ PRIVIND CERCETAREA BUGETELOR GOSPODĂRIILOR CASNICE, BNS

	Total	Total		Urban		Rural	
		Sărăci	Extrem săraci	Sărăci	Extrem săraci	Sărăci	Extrem săraci
- privat	19,0	9,2	7,6	21,8	19,6	2,6	-
- nu	68,6	83,3	86,0	56,8	65,0	97,2	99,3
Gaz:	100	100	100	100	100	100	100
- central	46,1	31,5	30,6	74,0	60,6	14,8	11,6
- butelie	47,7	52,4	45,7	22,0	28,4	68,3	56,8
- nu	6,2	12,5	23,6	4,0	11,0	16,9	31,6
Încălzire:	100	100	100	100	100	100	100
- rețea publică	18,6	12,1	16,2	34,2	39,1	0,5	1,6
- rețea proprie/autonomă	16,6	10,5	4,8	24,7	10,8	3,1	1,0
- sobe, încălzitor electric	64,6	77,0	78,0	40,0	47,5	96,4	97,4
- no	0,2	0,4	1,0	1,1	2,6	-	-

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

TABELUL A.II. PRAGUL SUBIECTIV AL SĂRĂCIEI ESTIMAT ÎN FUNCȚIE DE MĂRIMEA GOSPODĂRIEI CASNICE, 2006 (MDL)

Mărimea gospodăriei casnice, persoane	Pragul subiectiv al sărăciei		
	Total	Rural	Urban
1	497,83	446,53	635,85
2	844,01	711,07	1197,26
3	1149,36	933,48	1733,62
4	1430,89	1132,31	2254,35
5	1695,95	1315,26	2763,74

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

TABELUL A. 12. RATA SĂRĂCIEI ÎN MEDIILE URBAN ȘI RURAL, ÎN PERIOADA 2006, PONDERAT (%)

	Total	Urban	Rural
Sărăcia extremă	4,5	4,1	4,7
Sărăcia absolută	30,2	24,8	34,1
Sărăcia subiectivă	9,2	24,4	4,3
Autoaprecierea ¹	40,0	43,5	38,0

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

Notă: 1\ doar gospodăriile cercetate în luna august; cifrele nu sînt ponderate.

TABELUL A. 13. CE ÎNȚELEGEȚI DVS. PRIN NOȚIUNEA DE „SĂRĂCIE”?, 2006 (%), NR. = 470

	1 răspuns			2 răspuns			3 răspuns		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Venituri insuficiente	74,0	74,7	73,7	16,6	15,3	17,3	6,0	6,5	5,7
Alimentare insuficientă, subnutriție (securitatea alimentară)	4,9	5,9	4,3	28,1	35,9	23,7	19,0	17,6	19,8
Starea proastă a sănătății	14,7	12,9	15,7	32,6	25,9	36,3	19,0	21,2	17,8
Nivel jos al învățămîntului	,2		,3	1,3	,6	1,7	4,9	7,6	3,4
Nivel redus al securității economice (situație dificilă)	2,1	2,4	2,0	7,9	6,5	8,7	15,2	17,6	13,8
Condiții proaste de trai (starea deplorabilă a locuințelor, inexistența acestora)	3,0	2,9	3,0	12,8	15,3	11,3	26,7	21,2	29,9
Nivel scăzut al securității personale	1,1	1,2	1,0	,6		1,0	9,0	8,2	9,4
Alte				,2	,6		,2		,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: MEC în baza datelor modului subiectiv al CBGC

TABELUL A.14. CAUZELE CARE AU PROVOCAT SĂRĂCIA ÎN GOSPODĂRIA DVS. (EXCLUSIV GOSPODĂRIILE CARE SE CONSIDERĂ SĂRACE, NR. =188)

	Total		Urban		Rural	
	N	%	N	%	N	%
- venituri insuficiente	109	58,2	47	63,5	62	54,4
- reținerea salariilor, pensiilor, burselor	4	2,1	1	1,4	3	2,6
- pierderea serviciului	15	7,9	4	5,4	11	9,6
- lipsa posibilităților de angajare	12	6,3	4	5,4	8	7,0
- ieșire la pensie	13	6,9	4	5,4	9	7,9
- nașterea copilului	1	,5	1	1,4		
- divorț, divizarea familiei	2	1,1			2	1,8
- înrăutățirea stării sănătății	26	13,8	11	14,9	15	13,2
- decesul membrului familiei angajat în serviciu	4	2,1	1	1,4	3	2,6
- calamități naturale	1	,5			1	,9
- alți factori	1	,5	1	1,4		
Total	188	100,0	74	100,0	114	100,0

Sursa: MEC în baza datelor modului subiectiv al CBGC

TABELUL A. 15. CUM TRĂIEȘTE FAMILIA DVS. ÎN COMPARAȚIE CU ANUL PRECEDENT ? 2006 (%), NR. = 470

	Total		Săraci		Nesăraci	
	N	%	N	%	N	%
mult mai bine	4	,9			4	1,1
mai bine	61	13,0	8	7,1	53	14,8
la fel	254	54,0	54	47,8	200	56,0
mai rău	137	29,1	43	38,1	94	26,3
mult mai rău	14	3,0	8	7,1	6	1,7
Total	470	100,0	113	100,0	357	100,0

Sursa: MEC în baza datelor modului subiectiv al CBGC

TABELUL A.16. CUM CONSIDERAȚI DVS. CĂ VEȚI TRĂI ÎN ANUL VIITOR ? 2006 (%), NR. = 470

	Total		Săraci		Nesăraci	
	N	%	N	%	N	%
mult mai bine	5	1,1	1	,9	4	1,1
mai bine	114	24,3	25	22,1	89	24,9
la fel	241	51,3	53	46,9	188	52,7
mai rău	94	20,0	23	20,4	71	19,9
mult mai rău	16	3,4	11	9,7	5	1,4
Total	470	100,0	113	100,0	357	100,0

Sursa: MEC în baza datelor modului subiectiv al CBGC

TABELUL A.17. PUTEȚI DVS. APELA PENTRU AJUTOR ÎN SITUAȚIILE FINANCIARE CRITICE? DACĂ DA, LA CINE? 2006 (%), N = 382

	Total gospodării		Autoaprecierea					
			sărac		nesărac		îmi vine greu să răspund	
	N	%	N	%	N	%		
Total, inclusiv:								
Părinții și copii	197	51,6	71	47,3	89	57,8	37	47,4
Rude	90	23,6	37	24,7	32	20,8	21	26,9
Vecini, prieteni, colegi de lucru	44	11,5	18	12,0	18	11,7	8	10,3
Organele de asistență socială	12	3,1	8	5,3	3	1,9	1	1,3
Credit bancar și privat (a lua împrumut)	29	7,6	10	6,6	10	6,6	9	11,5
Alte	10	2,6	6	4,10	2	1,2	2	2,6

ANEXA 3: NOTĂ INFORMATIVĂ PRIVIND CERCETAREA BUGETELOR GOSPODĂRIILOR CASNICE, BNS

	Total gospodării		Autoaprecierea					
			sărac		nesărac		îmi vine greu să răspund	
	382	100	150	100	154	100	78	100

Sursa: MEC în baza datelor CBGC

TABELUL A. 18. CHELTUIELILE GOSPODĂRIILOR CASNICE PENTRU EDUCAȚIE, 2006¹

	Cheltuieli medii ale gospodăriei pentru educație, lei pe lună	Cota cheltuielilor pentru educație în total cheltuielile de consum, %
<i>Medii de reședință</i>		
Orașe mari	153,38	4,40
Orașe mici	100,45	3,13
Rural	57,18	1,86
Total	90,37	2,81
<i>Statutul sărăciei</i>		
Nesăraci	115,64	3,09
Săraci	17,51	1,03
Extrem săraci	3,86	0,37

Sursa: MEC în baza datelor CBGC

Notă: 1/gospodării care au în componență membri încadrați în sistemul de învățământ în perioada de cercetare (7-30 ani)

TABELUL A.19. DISTRIBUȚIA PERSOANELOR ÎNCADRATE ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÎNT PE CHINTILE, DUPĂ NIVELUL EDUCAȚIONAL, 3-30 ANI, 2006, %

	Preșcolare	Primare	Gimnaziale	Alte instituții & superioare	Total
<i>Chintile</i>					
1	23,4	20,9	21,8	11,9	18,5
2	18,5	23,8	18,1	15,7	18,4
3	20,6	22,8	19,6	20,7	20,7
4	18,8	15,7	20,8	23,6	20,5
5	18,7	16,8	19,7	28,1	21,9
Total	100	100	100	100	100

Sursa: MEC în baza datelor CBGC

TABELUL A.18. ACCESUL POPULAȚIEI LA SERVICII MEDICALE PE MEDII DE REȘEDINȚĂ, 2006

	Total			Urban			Rural		
	extrem săraci	săraci	nesăraci	extrem săraci	săraci	nesăraci	extrem săraci	săraci	nesăraci
<i>Oficiul medicului de familie sau punctul medical¹</i>									
- distanța medie (km)	1.35	1.35	1.32	1.58	1.72	1.51	1.24	1.18	1.20
- numărul de vizite (pe lună)	0.11	0.21	0.29	0	0	0	0.16	0.30	0.47
<i>Policlinică de sector</i>									
- distanța medie (km)	12.23	11.83	9.70	1.58	1.72	1.51	17.29	16.40	14.77
- numărul de vizite (pe lună)	0.11	0.18	0.52	0.21	0.35	0.82	0.07	0.10	0.33
<i>Spital</i>									
- distanța medie (km)	14.63	14.77	12.84	2.33	2.67	2.3	20.53	20.25	19.23
- numărul de zile/pat pe lună	0.24	0.23	0.31	0.28	0.13	0.29	0.23	0.27	0.32
Ponderea cheltuielilor pentru sănătate în totalul cheltuielilor GC	3.26	4.14	5.85	3.56	5.34	5.81	3.07	3.50	5.89

ANEXA 3: NOTĂ INFORMATIVĂ PRIVIND CERCETAREA BUGETELOR GOSPODĂRIILOR CASNICE, BNS

	Nord			Centru			Sud			mun. Chișinău		
	extrem săraci	săraci	ne-săraci	extrem săraci	săraci	ne-săraci	extrem săraci	săraci	ne-săraci	extrem săraci	săraci	ne-săraci
<i>Oficiul medicului de familie sau punctul medical¹</i>												
- distanța medie (km)	1,62	1,33	1,22	1,20	1,25	1,33	1,29	1,50	1,49	1,00	1,39	1,28
- numărul de vizite (pe lună)	,05	,20	,34	,17	,25	,35	,13	,25	,34	,00	,03	,03
<i>Secția consultativă (asistența medicală specializată de ambulator)</i>												
- distanța medie (km)	11,10	11,64	9,52	14,81	13,28	11,45	12,27	13,52	13,55	4,08	3,25	2,06
- numărul de vizite (pe lună)	,05	,09	,32	,10	,16	,50	,10	,23	,50	,50	,43	,97
<i>Spital</i>												
- distanța medie (km)	13,88	14,36	12,53	17,34	17,11	15,91	14,16	15,62	15,56	5,39	6,01	4,55
- numărul de zile/pat pe lună	,55	,12	,28	,11	,24	,39	,05	,41	,32	,00	,19	,21
<i>Ponderea cheltuielilor pentru sănătate în totalul cheltuielilor GC</i>												
	2,57	3,86	5,64	3,42	3,50	6,11	3,83	4,12	5,75	3,68	5,97	5,84

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC.

Notă: 1\ Oficiile medicului de familie și punctele medicale sînt disponibile doar în mediul rural.

TABELUL A. 19. CHELTUIELILE GOSPODĂRIILOR CASNICE PENTRU MENȚINEREA SĂNĂTĂȚII DUPĂ LOCUL DE TRAI, 2006, MDL PE LUNĂ/ PERSOANĂ

	Total	Extrem săraci	Săraci	Nesăraci
<i>Total</i>	50,02	7,57	17,35	64,14
<i>medii de reședință</i>				
- urban	58,21	8,32	22,62	69,92
- rural	44,13	7,09	14,60	59,39
<i>zone statistice</i>				
- nord	44,95	6,11	16,84	58,65
- centru	47,45	7,67	13,99	64,46
- sud	42,63	9,48	17,50	55,61
- mun. Chișinău	64,90	8,35	25,31	74,46

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

TABELUL A. 20. AUTOAPRECIEREA STĂRII SĂNĂTĂȚII, DUPĂ NIVELUL DE TRAI ȘI MEDII DE REȘEDINȚĂ, 2006, %

	Statutul sărăciei			Medii de reședință		Total
	extrem săraci	săraci	nesăraci	urban	rural	
<i>Starea sănătății</i>						
bună, excelentă	47,0	44,1	47,8	47,3	46,3	46,7
Satisfăcătoare	34,3	38,7	38,5	39,2	38,1	38,6
Rea, foarte rea	18,7	17,2	13,7	13,5	15,6	14,7
Total	100	100	100	100	100	100

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

TABELUL A. 21. AUTOAPRECIEREA STĂRII SĂNĂTĂȚII, DUPĂ VÎRSTĂ, 2006, %

	Grupuri de vîrstă					Total
	<16	16-24	25-44	45-64	65+	
<i>Starea sănătății</i>						
bună, excelentă	78,1	72,0	52,1	21,5	5,1	46,7
Satisfăcătoare	18,8	23,9	40,5	56,4	49,2	38,6
Rea, foarte rea	3,1	4,1	7,4	22,1	45,7	14,7
Total	100	100	100	100	100	100

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

TABELUL A. 22. AUTOAPRECIEREA STĂRII SĂNĂTĂȚII, PE SEXE, 2006, %

	Total	Bărbați	Femei
<i>Starea sănătății</i>			
Bună, excelentă	46,7	47,8	44,2
Satisfăcătoare	38,6	39,1	37,3
Rea, foarte rea	14,7	13,1	18,5
Total	100	100	100

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

TABELUL A. 23. INCIDENȚA BOLILOR CRONICE, 2006, %¹

	Total	Săraci	Nesăraci
<i>Boli cronice</i>			
Boli infecțioase și parazitare	2,2	2,8	2,0
Boli ale aparatului respirator	8,9	7,4	9,5
Boli ale aparatului digestiv	16,2	15,9	16,4
Boli ale aparatului circulator	29,5	27,3	30,4
Boli ale aparatului genético-urinar	6,0	6,9	5,7
Boli endocrine, de nutriție și metab.	5,1	4,0	5,5
Tumori	1,8	1,7	1,8
Boli ale pielii, țesut celular subcut	,5	,7	,5
Boli ale sistemului osteoarticular	13,1	12,9	13,1
Boli ale ochiului și urechii	4,5	5,8	4,0
Boli ale sistemului nervos	9,6	10,3	9,2
Tulburări mentale și de comportament	1,8	3,4	1,1
Alte boli și simptome	,8	,9	,8
Total	100	100	100

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

Notă: 1/persoanele care suferă de o boală cronică

TABELUL A. 24. ASIGURAREA MEDICALĂ OBLIGATORIE, 2006, %

	Total	Săraci	Nesăraci
Beneficiari ai asigurării medicale	77,5	73,0	79,4
Fără asigurare medicală	22,5	27,0	20,6
Total	100	100	100

Sursa: MEC, în baza datelor CBGC

TABELUL A. 2. INCIDENȚA PRESTAȚIILOR SOCIALE PE CHINTILE. 2006. %¹

	Chintile ale cheltuielilor de consum					Total
	1	2	3	4	5	
<i>Total gospodării</i>						
Total prestații sociale	70,5	68,4	63,0	60,8	54,8	63,5
Total asigurare socială	64,4	61,2	51,5	45,6	34,2	51,3
Total protecție socială	20,7	20,5	17,8	17,3	15,5	18,4
Pensii (SI)	58,7	57,3	47,0	41,5	29,4	46,8
Indemnizații pentru copii (SI)	8,8	6,0	6,1	5,7	5,5	6,4
Indemnizații pentru copii cu testarea veniturilor (SP)	5,6	3,0	2,1	1,7	1,1	2,7
Compensații nominative (SP)	19,6	19,4	16,8	14,8	12,5	16,6

	Chintile ale cheltuielilor de consum					Total
	1	2	3	4	5	
<i>Gospodării cu copii <16 ani</i>						
Indemnizații pentru copii (SI)	22,3	15,4	15,9	14,6	15,1	16,7
Indemnizații pentru copii cu testarea veniturilor (SP)	14,2	7,4	5,5	4,4	3,1	7,0

Sursa: MEC. în baza datelor CBGC

Notă: 1/Procentul gospodăriilor pe chintile recipiente de careva beneficii

Tablelul A. 3. Distribuția prestațiilor sociale pe chintile. 2006. %

	Chintile ale cheltuielilor de consum					Total
	1	2	3	4	5	
Distribuția recipienților						
Total prestații sociale	22,2	21,5	19,9	19,1	17,3	100
Total asigurare socială	25,1	23,8	20,1	17,7	13,3	100
Total protecție socială	22,6	22,4	19,4	18,8	16,9	100
Distribuția beneficiilor (lei)						
Total prestații sociale	23,3	23,3	19,3	19,1	15,1	100
Total asigurare socială	23,8	23,9	19,7	18,8	13,7	100
Total protecție socială	20,9	20,1	16,7	18,5	23,8	100
Pensii (SI)	25,1	24,5	20,1	17,7	12,6	100
Indemnizații pentru copii (SI)	27,4	18,7	19,1	17,7	17,1	100
Indemnizații pentru copii cu testarea veniturilor (SP)	41,3	21,9	15,6	12,8	8,4	100
Compensații nominative (SP)	23,6	23,3	20,2	17,8	15,1	100

Sursa: MEC. în baza datelor CBGC

TABELUL A. 4. EFICIENȚA DIRECȚIONĂRII A INDEMNIZAȚIILOR PENTRU COPII ȘI COMPENSAȚIILOR NOMINATIVE, 2006, %

	Distribuția pe chintile înainte de primirea indemnizațiilor pentru copii ¹					Total
	1	2	3	4	5	
<i>Indemnizații pentru copii cu testarea veniturilor</i>						
Beneficiari	44,0	22,0	16,8	9,4	7,8	100
Beneficii	49,0	22,2	14,6	7,9	6,3	100

Distribuția pe chintile înainte de primirea compensațiilor nominative²

<i>Compensații nominative</i>						
Beneficiari	26,2	23,2	19,3	17,6	13,7	100
Beneficii	27,4	22,9	19,9	17,6	12,1	100

Sursa: MEC. în baza datelor CBGC

Notă: 1/Gospodăriile sînt distribuite pe chintile consumului total minus Indemnizații pentru copii cu testarea veniturilor și ajutoarele materiale din FRSSP.

2/ Gospodăriile sînt distribuite pe chintile consumului total minus compensațiile nominative.

TABELUL A.28. IMPACTUL BENEFICIILOR SOCIALE ASUPRA SĂRĂCIEI, 2006, %

	Rata sărăciei		Diferența	%
	pînă la	după		

ANEXA 3: NOTĂ INFORMATIVĂ PRIVIND CERCETAREA BUGETELOR GOSPODĂRIILOR CASNICE, BNS

	prestație	prestație		
Total prestații sociale	40,4	30,2	10,2	25,2
Total asigurare socială	39,6	30,2	9,4	23,7
Total protecție socială	30,9	30,2	0,7	2,3
Pensii (SI)	39,3	30,2	9,1	23,2
Indemnizații pentru copii (SI)	30,4	30,2	0,2	0,7
Indemnizații pentru copii cu testarea veniturilor (SP)	30,3	30,2	0,1	0,3
Compensații nominative (SP)	30,8	30,2	0,6	1,9

Sursa: MEC. în baza datelor CBGC

TABELUL A. 29. VENITUL ȘI STATUTUL OCUPAȚIONAL PE PIAȚA MUNCII A PERSOANELOR ÎN VÂRSTĂ DE 15-64 ANI 2006, %

	Orase mari	Orase mici	Sate	Total
<i>Surse principale de venit</i>				
fermieri	,5	7,1	34,9	20,7
Angajați în sectorul privat	39,3	27,0	21,7	27,2
Transferuri sociale	11,1	13,9	13,4	12,9
Intretinere	19,7	17,9	11,8	15,0
Angajați în sectorul public	16,3	21,0	12,1	14,9
Autoangajat	7,1	8,6	3,7	5,5
Bani primiti din afara tarii	3,3	3,4	2,2	2,7
Alte	2,8	1,2	,2	1,0
<i>Total</i>	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Statutul ocupational</i>				
Salariat	88,1	74,4	45,4	60,7
Patron (avea salariați)	,6	1,1	,3	,5
Lucr.cont propriu activ.neagr	10,3	12,1	4,8	7,4
Lucr.cont propriu agricultura	,9	11,4	43,5	27,7
Ajutor familial neremunerat	,0	,9	6,1	3,7
<i>Total</i>	100,0	100,0	100,0	100,0

	Statutul sărăciei		Total
	poor	non-poor	
<i>Surse principale de venit</i>			
fermieri	27,8	17,9	20,7
Angajați în sectorul privat	25,0	28,1	27,2
Transferuri sociale	16,3	11,7	12,9
Intretinere	15,2	14,9	15,0
Angajați în sectorul public	8,6	17,3	14,9
Autoangajat	4,4	6,0	5,5
Bani primiti din afara tarii	1,4	3,2	2,7
Alte	1,1	1,0	1,0
<i>Total</i>	100,0	100,0	100,0
<i>Statutul ocupational</i>			
Salariat	50,2	64,4	60,7
Patron (avea salariați)	,0	,7	,5
Lucr.cont propriu activ.neagr	6,7	7,6	7,4
Lucr.cont propriu agricultura	36,4	24,6	27,7
Ajutor familial neremunerat	6,7	2,6	3,7
<i>Total</i>	100,0	100,0	100,0

Sursa: MEC. în baza datelor CBGC

TABELUL A. 31. INCIDENȚA SĂRĂCIEI PENTRU PERSOANELE ÎN VÎRSTĂ DE 15-64 ANI, 2006, %, PRAGUL ABSOLUT

	Medii de reședință		Total
	Urban	Rural	
<i>Surse principale de venit</i>			
fermieri	37,6	37,1	37,2
Angajați în sectorul privat	18,7	33,9	25,3
Transferuri sociale	36,6	33,3	34,7
Intretinere	26,5	29,9	28,0
Angajați în sectorul public	13,6	18,8	16,0
Autoangajat	22,3	21,3	21,9
Bani primiti din afara țării	11,1	19,1	14,7
Alte	29,3	39,0	30,2
<i>Statutul ocupational</i>			
Salariat	16,9	28,3	21,9
Patron (avea salariați)	2,8	-	2,0
Lucr.cont propriu activ.neagr	24,1	23,7	23,9
Lucr.cont propriu agricultura	35,2	34,6	34,7
Ajutor familial neremunerat	65,9	46,9	47,7

Sursa: MEC. în baza datelor CBGC

TABELUL A. 32. STRUCTURA ȘI INCIDENȚA SĂRĂCIEI GOSPODĂRIILOR A CĂROR MEMBRI SÎNT PLECAȚI PESTE HOTARE, 2006, %, PERSOANE

	Săraci			Extrem săraci			Total	
	nr. persoane	Structura	Rata sărăciei	nr. persoane	Structura	Rata sărăciei	nr. persoane	Structura
<i>Țara de destinație¹</i>								
Rusia	487	64,6	22,9	49	65,3	2,3	2127	60,9
Ucraina	40	5,3	38,1	7	9,3	6,7	105	3,0
Italia	85	11,3	12,8	7	9,3	1,1	663	19,0
Portugalia	8	1,1	7,6	3	4,0	2,9	105	3,0
Israel	19	2,5	22,4	.	.	.	85	2,4
Alta	115	15,3	28,3	9	12,0	2,2	406	11,6
	754	100,0	21,6	75	100,0	2,1	3491	100,0

Sursa: MEC. în baza datelor CBGC

Notă: 1\Datele nu sînt ponderate

TABELUL A. 34. IMPACTUL VENITULUI DIN REMITENȚE, 2006, %

	Rata sărăciei absolute	
	pînă	după
Total	38,2	30,2
<i>Medii de reședință</i>		
- urban	31,6	24,8
- rural	42,8	34,1
<i>Zone statistice</i>		
- Nord	42,8	32,8
- Centru	40,2	33,7
- Sud	45,7	34,1
- mun. Chișinău	24,3	19,7

TABELUL A. 35. DETERMINANȚII CONSUMULU ÎN ANUL, 2006 %

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
	(Constant)	6,730	0,043		156,735	0,000
	Orase mari	0,126	0,024	0,099	5,262	0,000
	Mediul rural	0,103	0,024	0,092	4,336	0,000
	femeie	0,018	0,016	0,016	1,122	0,262
	Studii superioare	0,227	0,020	0,150	11,445	0,000
	Studii primare	-0,125	0,018	-0,102	-7,025	0,000
	Fara studii	-0,192	0,042	-0,058	-4,556	0,000
	Activitate individuala agricola	-0,085	0,020	-0,059	-4,165	0,000
	Activitate individuala nonagricola	0,115	0,029	0,050	4,029	0,000
	Transferuri sociale	-0,122	0,028	-0,104	-4,312	0,000
	Bani din alta tara	0,228	0,046	0,070	4,979	0,000
	Alte	-0,142	0,072	-0,025	-1,976	0,048
	Gospodarie fara lucratori	-0,099	0,028	-0,080	-3,589	0,000
	Cuplu familial fara copii	-0,037	0,023	-0,026	-1,579	,114
	Cuplu familial cu copii sub 18 ani	-0,293	0,028	-0,209	-10,521	0,000
	Parinte singur cu copii sub 18 ani	-0,144	0,040	-0,047	-3,638	0,000
	Alte gospodarii cu copii sub 18 ani	-0,261	0,024	-0,194	-10,799	0,000
	Alte gospodarii fara copii	-0,183	0,025	-0,126	-7,473	0,000
	Sub 25 ani	0,337	0,049	0,095	6,860	0,000
	25-34 ani	0,177	0,033	0,099	5,347	0,000
	35-44 ani	0,117	0,030	0,082	3,890	0,000
	45-54 ani	0,079	0,027	0,061	2,918	0,004
	55-64 ani	0,066	0,023	0,047	2,816	0,005
	Logaritm natural de la suprafata prelucrata (ln(m.p.))	0,029	0,004	0,184	7,114	0,000
	Nu are electricitate	-0,593	0,101	-0,070	-5,886	0,000
	Apeduct	0,312	0,024	0,280	13,086	0,000
	Cisnea	0,070	0,029	0,030	2,409	0,016
	alte	0,112	0,050	0,027	2,216	0,027
	Central	-0,028	0,018	-0,025	-1,517	0,129
	Nu	-0,276	0,027	-0,127	-10,200	0,000

Variabila dependentă: ln(aesexp); variabile omise: orase mici, capul GC bărbat, studii medii, sursa principală de venit din angajare, lucrător prezent în gospodărie, gospodărie dintr-o persoană, vârsta capului gospodăriei > 65, există electricitate în gospodărie, alimentarea cu apă din fântână, utilizare gaz din butelie.

Model estimat cu OLS regresie; datele ponderate cu utilizarea ponderilor din eşantion.

ANEXA 3: NOTĂ INFORMATIVĂ PRIVIND CERCETAREA BUGETELOR GOSPODĂRIILOR CASNICE, ELABORATĂ DE BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ

Necesități de îmbunătățire a Cercetării bugetelor gospodăriilor casnice în 2006

Cercetarea bugetelor gospodăriilor casnice (CBGC) este un studiu selectiv care are drept scop determinarea multiaspectuală a nivelului de trai al populației prin prisma veniturilor, cheltuielilor, consumului, condițiilor de trai și a altor indicatori.

Începînd cu anul 2006 CBGC a fost modificată substanțial, principalele schimbări fiind cu referire la: a) cadrul de eșantionare; b) îmbunătățirea instrumentarului de colectare a datelor (chestionarele) și c) crearea rețelei unice de colectare a datelor pentru cercetările în domeniul social.

Necesitatea de perfecționare a CBGC a fost determinată preponderent de faptul, că eșantionul a fost construit în 1997 în baza listelor electorale, dat fiind că datele ultimului recensămînt erau disponibile doar pentru 1989. Reieșind din faptul, că următorul recensămînt nu a avut loc în 1999, gospodăriile din cadrul unor unități primare de eșantionare (localități) pe parcurs s-au epuizat și pentru reînnoirea acestora au fost utilizate listele electorale în baza scrutinului din 2000. Totodată, în eșantionul vechi erau incluse 45 Unități Primare de Eșantionare (localități), pe cînd în prezent sînt incluse 129 Unități Primare de Eșantionare, astfel fiind asigurată o acoperire geografică mai mare (vezi fig. 1 din prezenta anexă).

În cercetarea nouă, spre deosebire de cea veche, nu este utilizată metoda de substituire a gospodăriilor în caz de non-răspuns. Practica utilizării acesteia a demonstrat, că în caz de refuz a gospodăriei de a participa la cercetare, aceasta era înlocuită cu o altă gospodărie din lista de rezervă, cel mai mult fiind predispuse de a participa la cercetare persoanele în etate sau cele care nu au nici o ocupație. Ca rezultat în eșantion erau suprareprezentate gospodăriile cu persoanele în etate, fiind astfel introduse unele erori în estimatorii finali ai cercetării.

Îmbunătățirea instrumentarului cercetării a avut drept scop obținerea nu numai a estimatorilor medii, dar și a indicatorilor ce ar permite efectuarea unei analize comparative între diferite categorii de populație. Modificarea chestionarelor cercetării a fost efectuată în contextul obținerii informației cît mai detaliate privind veniturile și cheltuielile populației, accentul fiind pus pe posibilitatea acoperirii a tuturor surselor de venit și a tipurilor de cheltuieli, precum și pe reducerea eforturilor din partea gospodăriilor pentru completarea chestionarelor.

Calitatea CBGC 2006

Aprecierea calității datelor obținute în cadrul unui studiu selectiv presupune în general validarea internă a datelor, precum și compararea acestora cu alte surse externe de informație. Este necesar de menționat, că pînă la etapa de analiză a datelor, informația obținută în cadrul cercetării parcurge două etape de validare internă: prima este în centrele teritoriale de colectare a datelor și este efectuată de către controlori, iar a doua la BNS de echipa responsabilă de CBGC. La ambele etape de validare a datelor în caz de depistare a unor erori sau inconsistențe este contactat operatorul de interviu, iar în caz de necesitate și gospodăria.

Întru validarea rezultatelor CBGC cu alte surse externe de informație au fost utilizate datele Recensămîntului populației, datele administrative ale Casei Naționale de Asigurări Sociale, indicatorii Statisticii agricole și a Conturilor Naționale. Astfel, dacă ne referim la distribuția gospodăriilor după mărime constatăm, că structura gospodăriilor cercetate în 2006 este mai aproape de datele recensămîntului populației, în 2005 fiind suprareprezentate gospodăriile cu 1 singură persoană și

subreprezentate cele cu mulți membri în gospodărie. În funcție de vârsta populației, după principalele grupe de vîrstă, în CBGC din 2005 de asemenea se constată o suprareprezentativitate a persoanelor în etate (65 și peste ani) mult mai mare comparativ cu CBGC din 2006 (vezi fig. 2).

Despre îmbunătățirea calității datelor CBGC în anul 2006 putem concluda dacă comparăm și indicatorii privind consumul populației. Astfel, în general, acest indicator calculat în baza CBGC manifestă aceleași tendințe, precum și consumul final calculat în cadrul Conturilor Naționale (CN), dar în anul 2006 practic nu mai există discrepanțe în valoarea acestor indicatori (vezi fig. 3).

Comparabilitatea datelor și perspective pe viitor

Schimbările efectuate în CBGC pentru anul 2006 au contribuit la îmbunătățirea considerabilă a calității datelor obținute, dar totodată acestea implică faptul că indicatorii pentru 2006 nu sînt comparabili cu cei din anii precedent. Calitatea mai înaltă a datelor înseamnă o înțelegere mai bună a factorilor și caracteristicilor sărăciei, precum și un suport informațional mai bun pentru informarea elaboratorilor de politici și monitorizarea impactului politicilor în viitor. În condițiile în care nu este posibilă asigurarea comparabilității datelor, totuși trebuie să ținem cont de faptul, că vechiul cadru de eșantionare nu mai corespundea necesităților și standardelor necesare pentru asigurarea unui nivel înalt de reprezentativitate a datelor.

Este necesar de menționat că întru evitarea problemelor existente în cercetarea precedentă, o parte din localități din eșantionul utilizat actualmente pentru CBGC va fi schimbat, fiind astfel soluționată problema epuizării gospodăriilor. Totodată, de o importanță majoră pentru actualizarea eșantionului este disponibilitatea datelor recensămîntului populației o dată la 10 ani. Paralel cu aceasta în perioada intercenzitară baza de sondaj va fi actualizată în baza informației prestatorilor de energie electrică.

Începînd cu anul 2007 pragul sărăciei va fi actualizat prin indexarea la Indicele Prețurilor de Consum. BNS va calcula indicatorul consumului pentru analiza sărăciei conform metodologiei ajustate și va prezenta indicatorii sărăciei și baza de date a studiului MEC pentru elaborarea raportului privind sărăcia în RM.

Acoperirea geografică CBGC 2005

Acoperirea geografică CBGC 2006

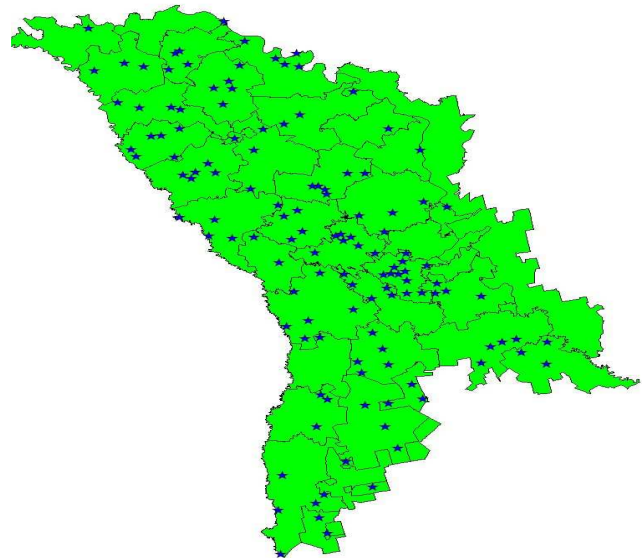
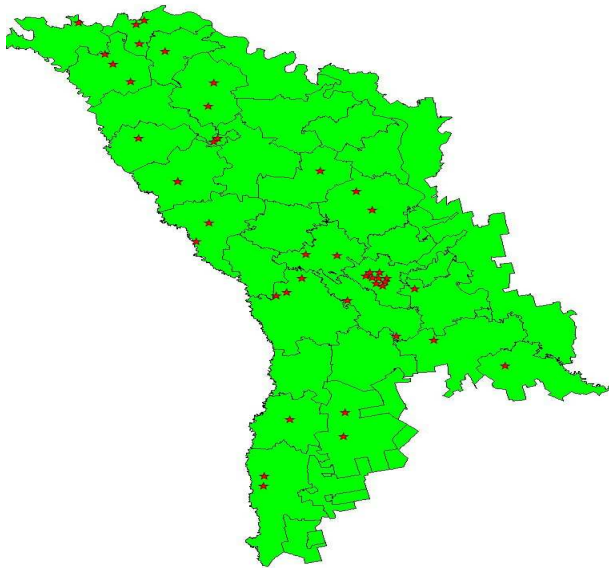
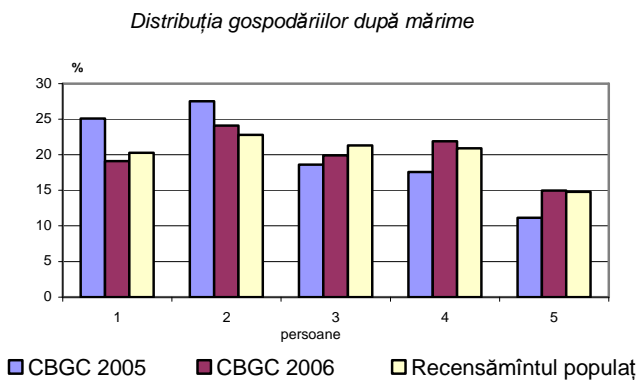

Fig 2. Distribuția gospodăriilor după mărime

Distribuția populației după grupe de vîrstă

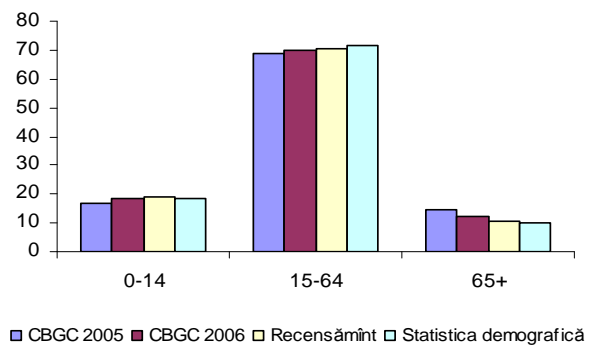
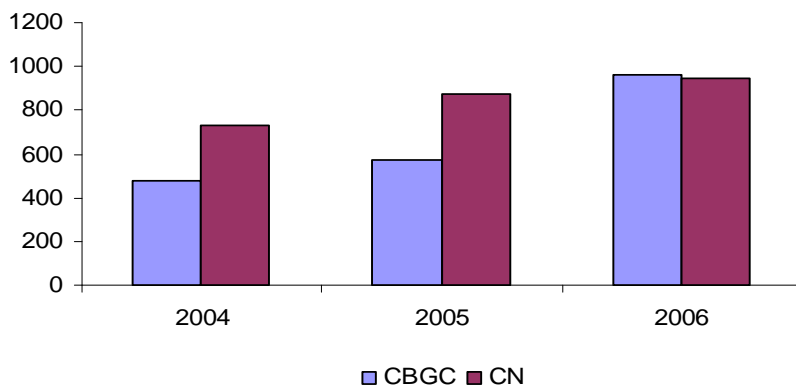

Fig 3. Consumul gospodăriilor

Consumul gospodăriei, medii anuale pe o persoană

ANEXA 4: NOTA CU PRIVIRE LA MĂSURAREA SĂRĂCIEI ELABORATĂ DE BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ

Prefață

Metodologia data a fost elaborată de către BNS cu asistența tehnică din partea proiectului ISAS, DFID „Îmbunătățirea statisticilor sociale și agricole” și în special a consultantului internațional dl. Ludovico Carraro, Oxford Policy Management. În procesul de elaborare a metodologiei au fost considerate recomandările specificate în metodologia elaborată anterior de către MEC cu referire la ajustarea la Indicele regional al prețurilor și construirea agregatului de consum pentru măsurarea sărăciei.

Metodologia de calculare a indicatorilor sărăciei a fost consultată cu specialiștii din cadrul MEC, inclusiv dna Franziska Gaussman, expert în cadrul Programului comun UNDP/UNICEF/SIDA „Suport pentru formularea, monitorizarea și evaluarea politicilor strategice în Republica Moldova”.

Introducere

Nota în cauză descrie în detaliu metodologia măsurării sărăciei adoptată de către Biroul Național de Statistică în consultare cu Ministerul Economiei și Comerțului.

Anterior, măsurarea sărăciei și analiza sărăciei erau realizate de către Ministerul Economiei și Comerțului, însă începând cu 2006 au trecut în responsabilitatea BNS care are sarcina să calculeze pragul sărăciei și principalii indicatori cu privire la bunăstarea populației. Metodologia în cauză a fost revizuită în contextul celor mai bune practici internaționale, fiind considerate și particularitățile naționale, în special modificările care au avut în CBGC (vezi „Nota informativă privind CBGC în 2006”, www.statistica.md).

Indicatorii sărăciei și baza de date a CBGC urmează a fi transmise anual Ministerului de Economie și Comerțului, care la rândul său se va concentra asupra analizei sărăciei și explicării tendințelor în domeniul dat.

Măsurarea sărăciei poate fi divizată în trei etape de bază:

- 1) Construirea indicatorului principal cu privire la bunăstare: agregarea consumului pentru analiza bunăstării;
- 2) Stabilirea pragului sărăciei și
- 3) Calcularea măsurărilor sărăciei.

Nota în cauză este ghidată de structura dată și oferă câteva tabele detaliate în patru anexe atașate.

Agregarea cheltuielilor de consum pentru analiza bunăstării

În Moldova sărăcia este măsurată prin intermediul abordării ‘necesităților de bază’ folosind cheltuielile de consum drept indicator al bunăstării populației (vezi, spre exemplu, raportul MEC cu privire la “Impactul sărăciei și politicilor”). Aceeași abordare a fost utilizată de către Banca Mondială și prin urmare aceeași abordare este prezentă și în metodologia dată⁸¹.

Totuși, cheltuielile de consum pot fi calculate folosind diverse metode în dependență de scopul și utilizarea agregatului în cauză. Mai cu seamă, este important de a conștientiza diferența dintre agregatul

⁸¹ Abordarea costului necesităților de bază este una din abordările obiective întru măsurarea sărăciei. Abordările obiective încearcă să determine pragul sărăciei luând în considerație unele criterii normative care garantează satisfacerea unor necesități de bază. Aceste abordări diferă în ceea ce privește nivelul criteriilor normative utilizate pentru determinarea unor necesități de bază. De asemenea mai există și abordări subiective întru măsurarea sărăciei. Acestea nu presupun identificarea unor criterii minime de viață, dar consideră percepția populației față de nivelul minim al venitului (cheltuieli minime sau necesități minime sociale) necesar pentru un trai decent.

consumului folosit de către conturile naționale și cel folosit pentru analiza bunăstării. Astfel, în determinarea cheltuielilor de consum pentru măsurarea sărăciei, obiectivul principal este de a compara gospodăriile și anume din acest motiv este important de a realiza următoarele ajustări:

- 1) Pentru articolele care nu sînt procurate frecvent, dar totuși sînt cumpărate mai des decît o singură dată pe an, se folosesc cheltuielile colectate prin intermediul modului de retrospectivă. Spre exemplu, cheltuielile pentru îmbrăcăminte sînt înregistrate atît în decursul lunii de interviu (în registrul gospodăriei), cît și pentru perioada de șase luni de pînă la interviu. Cheltuielile de retrospectivă din cele șase luni urmează a fi folosite și ajustate în termeni lunari;
- 2) Din agregatul cheltuielilor de consum se exclud cheltuielile pentru articolele care în mod general sînt procurate în cadrul unor intervale de timp ce sînt mai mari decît un an (în special bunurile de folosință durabilă), dacă e posibil se include fluxul de consum anual ce derivă din utilizarea bunurilor de folosință durabilă;
- 3) Plățile pentru chiria locuinței se exclud sau se include renta imputată a locuinței pentru toate gospodăriile;
- 4) Ajustarea cheltuielilor pentru servicii ținînd cont de compensațiile primite de către gospodării;
- 5) Se fac corectări pentru diferențele de preț în timp și pentru diferite regiuni ale țării (mai ales pentru mediul urban și rural);
- 6) Cheltuielile la nivel de gospodărie se calculează la o persoană pentru a determina nivelul de consum individual.

În cazul Moldovei au fost efectuate următoarele ajustări în calcularea agregatului cheltuielilor de consum pentru măsurarea sărăciei.

1. Ajustarea cheltuielilor pentru bunurile care nu se procură frecvent

În cadrul primului interviu, gospodăriile din cadrul CBGC sînt rugate să-și aducă aminte despre cheltuielile pentru anumite mărfuri și servicii⁸² (îmbrăcăminte, încălțăminte, articole textile, cheltuieli sezoniere pentru serviciile comunale, educație, etc.). Această informație a fost transformată în termeni lunari și apoi inclusă în agregatul cheltuielilor de consum. Totodată, sînt posibile cazuri cînd gospodăriile pentru unele și aceleași bunuri pot indica cheltuieli atît în registrul gospodăriei, cît și în modulul de retrospectivă, astfel, în calcul fiind considerată doar informația doar din modulul de retrospectivă.

2. Bunurile de folosință durabilă și chiriile imputate

Atît calcularea fluxului de la utilizarea bunurilor de folosință durabilă, cît și calcularea chiriilor imputate pentru locuințe, implică unele dificultăți ce țin de imputarea complexă pentru acești indicatori. În special, ținînd cont, că în localitățile rurale practic nu există o piață de închiriere a imobilului, estimările rentei imputate sînt destul de arbitrare. Astfel, atît cheltuielile pentru bunurile durabile, cît și plățile pentru chiria locuinței au fost excluse din agregatul cheltuielilor de consum.

3. Compensațiile

Începînd cu luna august 2006, gospodăriile conectate la rețeaua centrală de gaz au primit compensații pentru consumul de gaz echivalente cu 50% din creșterea de preț pentru gaze pentru primii 30 metri cubici al consumului real. Totuși, gospodăriile folosesc și gaz în butelii care este plătit la prețul complet. În mod similar, municipalitățile care furnizează încălzire centrală de asemenea au introdus unele compensații. În Chișinău, gospodăriile au plătit doar jumătate din factura pentru încălzire

⁸² Pentru a identifica perioadele de retrospectivă, au fost făcute încercări și testări în cadrul cercetărilor anterioare CBGC.

centrală. Aceste diferențe de preț au fost corectate pentru a calcula beneficiul real pe care l-au primit gospodăriile.

4. Ajustarea la diferențe de preț

Cheltuielile nominale au fost ajustate la inflație și la diferențele regionale de preț prin intermediul indiciului de preț Paasche, care a fost calculat folosind datele colectate în cercetare și informația privind Indicele Prețurilor de Consum. Un astfel de indice este construit la nivel de fiecare unitate primară de eșantionare și pentru fiecare lună și presupune ajustarea la diferențele de preț în timp și între regiuni (descrierea procesului de calculare a acestui indice este prezentat în anexa A).

5. Scara de echivalență

La ajustarea cheltuielilor gospodăriei la cheltuielile pentru o persoană este important de a lua în considerație necesități diferite ale membrilor gospodăriei. Este firesc faptul, că există careva economii la nivel de gospodărie, care presupun un consum ‘mai ieftin’ pentru gospodăriile mai mari și anumite ‘bunuri publice’, costul cărora tinde să fie similar indiferent de numărul membrilor în gospodărie (astfel de bunuri sînt de regulă bunurile de folosință durabilă și serviciile ce țin de locuință). Spre exemplu, costurile pentru încălzirea unui apartament de o mărime fixă este același, indiferent de faptul cîte persoane locuiesc în acest apartament. Astfel, ajustarea simplă a cheltuielilor la numărul de membri ai gospodăriei nu este o procedură corectă. Deși aceste argumente sînt pe larg acceptate, este mai complicat de a stabili care ar trebui să fie parametrii care pot fi folosiți pentru efectuarea ajustărilor corecte. Pentru realizarea comparațiilor internaționale în cadrul țărilor OECD sînt stabilite anumite scale de echivalență, care au fost utilizate și pentru analiza sărăciei în cazul Moldovei⁸³. Această scala de echivalență ia în considerație atît economiile de proporție, cît și necesitățile diferite pentru adulți și copii. Scala dată a fost utilizată anterior și de către MEC.

I. Stabilirea pragului sărăciei

Dacă CBGC pentru 2006 ar fi comparabilă cu CBGC anterioară (vezi “Nota informativă privind CBGC în 2006”, www.statistica.md, pentru explicațiile de rigoare a problemelor de comparabilitate), atunci pentru calculele ar fi fost posibilă utilizarea pragul sărăciei calculat în 2005 cu ajustarea la inflație. Totuși, deoarece dispunem de un nou set de date care nu este pe deplin comparabil cu cel anterior, este important de a calcula un nou prag al sărăciei care ar corespunde cu datele colectate.

Metoda folosită pentru stabilirea pragului sărăciei se referă la metodologia ‘costului necesităților de bază’ care este pe larg cunoscută și folosită de către multe țări⁸⁴. Această metodologie presupune determinarea pragului sărăciei care ține de cont de noțiunea necesităților minime reieșind din standardele existente în Moldova. Această abordare identifică coșul de consum care se consideră a fi adecvat pentru necesitățile de consum de bază conform cerințelor nutriționale. În conformitate cu această metodologie, pragul sărăciei este calculat în două trepte: 1) estimarea coșului alimentar și 2) calcularea coșului nealimentar în baza costului a necesităților alimentare.

Coșul alimentar al pragului sărăciei se bazează pe necesitatea de a se conforma unor cerințe nutriționale minime. Academia de Științe a Moldovei pentru calcularea minimumului de existență a elaborat unele recomandări privind consumul de calorii a persoanelor de diferită vîrstă, sex precum și în dependență de tipul activității realizate de populație. Aceste nivele a consumului caloric au fost

⁸³ Este utilizată scara de echivalență OECD veche: 1 pentru primul membru al gospodăriei, 0.7 pentru un alt adult și 0.5 pentru copii în vîrstă de pînă la 15 ani. Scara de echivalență modificată utilizată de către țările din OECD este respectiv: 1, 0.5 și 0.3. Totuși, scara de echivalență corespunde mai mult situației din Moldova, deoarece consumului alimentar încă îi mai revine o pondere relativ mare din consumul total.

⁸⁴ vezi Ravallion M. (1998): “Poverty lines in theory and practice”, LSMS Working Paper 133

folosite pentru a stabili o cerință minimă **pe o persoană** de 2282 calorii/persoană/zi (acest minim a fost utilizat de MEC în calculul anterior). Totuși, dacă în loc de minimum mediu pe o persoană am folosi media **pe o persoană echivalent adultă**, atunci minimul consumului mediu de calorii pe o persoană echivalent adultă ar fi de 3004 calorii/persoană/zi.

a. Consumul alimentar exprimat în calorii (Kcal)

vîrsta	consumul minim de calorii		% populației		Calorii
	bărbați	femei	bărbați	femei	
0		593		0,01	5
1-6		1536		0,07	107
7-16		2201		0,18	390
17-54	2721	2334	0,24	0,27	1276
55-59	2721	2042	0,03	0,03	143
60+		2042		0,18	362
total				1	2282

Sursa: Academia de Științe a Moldovei și CBGC 2006.

Totuși, consumul de calorii pe o persoană nu este criteriul de evaluare a bunăstării populației, aceste cerințe nutriționale sînt folosite mai cu seamă pentru a stabili cheltuielile minime necesare, care ar permite să acopere aceste necesități nutriționale. Cu alte cuvinte, este important costul de cumpărare a acestor calorii. Totodată, ar fi posibilă utilizarea recomandărilor Academiei de Știință cu referire la setul produselor alimentare recomandate pentru asigurarea minimumului caloric necesar, însă, deseori o astfel de abordare normativă este diferită de structura consumului real al populației. Într-adevăr, o varietate infinită de coșuri alimentare, diferită inclusiv și după preț, ar putea fi utilizată pentru atingerea nivelului minim necesar de calorii, dar modalitatea de includere în acest coș a diferitor produse este extrem de arbitrară.

Astfel, în baza datelor CBGC în coșul alimentar au fost incluse produsele consumate de către un grup specific de populație, fiind utilizate și ponderile relative a fiecărui produs reieșind din structura reală de consum.

Drept populație de referință a fost utilizată populația din partea inferioară a distribuției și anume populația din cadrul **decililor 2 - 4**. O astfel de abordare presupune considerarea preferințelor în consum a populației din cadrul părții inferioare a distribuției bunăstării, precum și a costurilor/prețurilor achitate de această categorie de populație.

În cadrul CBGC este colectată informația atît despre cantitate, cît și despre costuri pentru mai mult de 100 produse alimentare, astfel fiind posibilă calcularea prețurilor implicite prin divizarea costurilor la cantitate. Cantitățile consumate au fost folosite pentru a calcula coșul alimentar mediu pe o persoană (cantitățile totale consumate de către populația de referință au fost împărțite la numărul respectiv al populației), iar costul unui astfel de coș a fost obținut prin înmulțirea cantităților cu valorile mediane ale prețurilor implicite înregistrate în cazul populației de referință⁸⁵. După care, cu utilizarea factorilor nutritivi a fost calculat consumul caloric⁸⁶, iar mai apoi costul și consumul de calorii au fost ajustate la minimumul de consum implicit pe o persoană echivalent adultă conform datelor prezentate în tabelul 3.1.

⁸⁵ conform recomandărilor Bidani B. and Ravallion M. (1994): How robust is a poverty profile?; *The World Bank Economic Review*, Vol. 8, No. 1, pp. 75-102).

⁸⁶ Băuturile alcoolice și tutunul, precum și alimentația în afara gospodăriei (restaurant, bar, cantină, etc.) nu au fost incluse în calculul consumului caloric, însă cheltuielile date au fost incluse în cheltuielile pentru necesare pentru consumul caloric.

Astfel, **pragul sărăciei extreme (alimentare) a constituit 404 Lei pe lună** pe o persoană echivalent adultă. În tabelul 3.2 este prezentată structura coșului alimentar care asigură minimul necesar de calorii, inclusiv și costul acestui coș, care de fapt și reprezintă pragul sărăciei extreme⁸⁷.

b. Structura pragului sărăciei extreme (valoarea și kaloriile coșului alimentar minim pentru o persoană echivalent adultă)

	cantități	calorii		cheltuieli	
	lunar (Kg, Lt)	calorii pe zi	% calorii	Lei pe lună	%
cereale și produse cerealiere	15.4	1510	50.3	78	19.2
carne și produse din carne	2.8	182	6.1	92	22.6
pește	1.0	22	0.7	18	4.5
lapte și produse lactate	4.5	150	5.0	43	10.6
ouă	0.3	6	0.2	2	0.5
grăsimi și ulei	18.9	473	15.7	39	9.7
fructe	1.9	94	3.1	14	3.5
legume	18.6	324	10.8	86	21.4
zahar și produse din zahar	1.7	201	6.7	23	5.6
condimente, cafea, ceai și băuturi	21.9	42	1.4	10	2.4
Total		3004	100.0	404	100.0

Cheltuielile necesare pentru acoperirea necesităților nutriționale nu pot constitui de sine-stătător pragul sărăciei, deoarece eventual vor fi ignorate alte necesități de bază fundamentale pentru menținerea unei stări bune a sănătății și posibilității de participare în societate: efectuarea unor cheltuieli pentru locuință, îmbrăcăminte, asistență medicală, odihnă, etc.). Anume din aceste motive este important de a lua în considerație și componentul ne-alimentar în determinarea pragului sărăciei. Totuși, identificarea bunurilor nealimentare care ar trebui să fie incluse în coșul minim de consum, precum și cantitățile acestora induce, de regulă, dispute controversate. O modalitate de a evita aprecierea directă cu privire la bunurile ne-alimentare ține de stabilirea unei legături dintre componentului ne-alimentar cu abordarea normativă utilizată la stabilirea coșului pragului sărăciei extreme/alimentare. Avantajul acestei metode reiese din faptul că componentul ne-alimentar se calculează reieșind din structura consumului real al grupului de referință, dar nu în baza unui set stabilit (normat) de mărfuri nealimentare și servicii.

Practica existentă în domeniu presupune determinarea pragului sărăciei totale prin divizarea pragului sărăciei extreme/alimentare la ponderea cheltuielilor pentru produse alimentare din total cheltuieli de consum pentru gospodăriile care alocă pentru produse alimentare o sumă aproximativ egală cu valoarea pragului alimentar. Argumentul în favoarea acestei abordări este că dacă aceste gospodării nu cheltuiesc mai mult pentru consumul alimentar, dat fiind că cheltuielile ne-alimentare sînt o parte esențială din consumul lor.

O altă abordare mai strictă este de a lua în considerație ponderea consumului alimentar al gospodăriilor, pentru care cheltuielile totale sînt egale cu pragul sărăciei alimentare, argumentînd această alegere prin faptul că în astfel de cazuri populație substituie unele necesități alimentare de bază într-o satisfacere a unor necesități ne-alimentare. Anume această abordare a fost folosită anterior de către MEC și urmează a fi aplicată în metodologia dată de către BNS.

Astfel, a fost utilizată metoda non-parametrică propusă de Ravallion (1998) pentru a calcula coeficientul relevant (coeficientul invers al ponderii cheltuielilor pentru produse alimentare). Această

⁸⁷ Un tabel mai detaliat cu toate produsele alimentare este prezentat în anexa statistică.

metodă presupune calcularea **coeficientului mediu pentru gospodăriile ale căror cheltuieli totale sînt în limita unui interval mic de la pragul sărăciei alimentare.**

Pentru aceasta sînt efectuate următoarele calcule: se calculează coeficientul mediu pentru gospodăriile ale căror cheltuieli sînt în limita plus/minus un procent de la pragul sărăciei alimentare, plus/minus două procente, trei procente, pînă la zece procente și apoi se ia media a celor zece coeficienți medii. În rezultatul acestor calcule obținem coeficientul de 1.85, echivalent unei cote alimentare de 54%. Astfel, **pragul sărăciei totale fiind de 747 Lei pe lună.**

Calcularea pragului sărăciei s-a realizat conform termenilor **echivalent persoană adultă**, însă acest prag poate fi exprimat și în termeni pe o persoană. Astfel, pragul sărăciei pe o persoană este de 310 și 574 respectiv pentru pragul sărăciei alimentare și pragul sărăciei totale⁸⁸. Totuși, trebuie să considerăm faptul ca pragul sărăciei mediu pentru o persoană este mai mult relevant pentru gospodăriile de mărime și componență medie, avînd tendința de a subestima pragul sărăciei pentru gospodăriile mici și a supraestima necesitățile gospodăriilor mari. Spre exemplu, minimul necesar de calorii este mai mic decît cerințele reale în cazul unui adult, iar în cazul gospodăriilor cu mulți copii minimul necesar de calorii fiind supraestimat, deoarece cerințele individuale de consum de calorii variază după vîrstă și sex. Prin urmare, ajustările la o persoană echivalent adultă oferă o estimare mai bună a necesităților populației.

Folosind scara de echivalență OECD este posibil de a exprima mărimea gospodăriei în ‘persoane echivalent adulte. Spre exemplu, mărimea unei gospodăriei formate din patru membri (soț, soție și doi copii) ajustată la o persoană echivalent adultă este de 2.7 membri ($1+0.7+2*0.5$). În tabelul 3.3 este prezentată mărimea pragurilor sărăciei pentru fiecare membru al gospodăriei, inclusiv fiind prezentate și unele exemple de pragurile sărăciei pentru gospodăriile cu o componență diversă.

c. Pragurile sărăciei în 2006 (Lei pe lună, conform prețurilor din ianuarie 2006)

	Pragul sărăciei extreme	Pragul sărăciei	Persoană echivalent adultă
un adult	404	747	1
un alt adult	283	523	0,7
copil (<15)	202	374	0,5
Media pe o persoană	310	574	
<i>Exemplu</i>			
gospodărie din doi adulți	687	1270	1,7
doi adulți și un copil	889	1643	2,2
gospodărie din patru adulți	1252	2316	3,1
doi adulți și doi copii	1091	2017	2,7

II. Indicatorii sărăciei

Pragul sărăciei servește drept instrument pentru măsurarea sărăciei și este folosit pentru a determina cine sînt săracii și a realiza diverse măsurări ale sărăciei. Statutul de sărac este evaluat prin prisma disponibilității de mijloace care i-ar permite persoanei să consume coșul minim de consum. Prin

⁸⁸ Utilizarea pragului sărăciei și cheltuielilor de consum pe o persoană se va rezulta în aproximativ aceleași măsurări ale sărăciei, dar profilul sărăciei va fi unul diferit.

urmare, se consideră săraci persoanele care indiferent de modul cum cheltuiesc banii au cheltuieli de consum inferioare pragului sărăciei.

Un set de măsurări ale sărăciei deseori folosit în literatură este cel propus de către Foster, Greer și Thorbecke (1984)⁸⁹. Acest complex de măsurări se rezumă la următoarea formulă:

$$P_{\alpha} = (1/n) \sum_{i=1}^q \left(\frac{z - y_i}{z} \right)^{\alpha}$$

unde, α este un număr pozitiv, z este pragul sărăciei, y este consumul, i reprezintă persoanele individuale, n este numărul total de persoane individuale și q este numărul de indivizi cu un consum mai jos de pragul sărăciei.

Cele mai des întâlnite măsurări ale sărăciei sînt trei, unde α preia valoarea zero, unu sau doi. Cînd $\alpha=0$, atunci obținem **rata sărăciei** sau ponderea populației cu un consum mai mic față de pragul sărăciei. Acest indicator este cel mai mult folosit, deoarece este foarte simplă în înțelegere și explicare. Totodată, acesta nu ține cont de faptul cît de aproape sau departe sînt nivelele de consum ale săracilor în raport de pragul sărăciei și nici de distribuția în rîndul săracilor.

Profunzimea sărăciei ($\alpha=1$) reprezintă deficitul mediu de consum al populației în raport cu pragul sărăciei. Cu cît e mai mare deficitul dat cu atît este mai mare lacuna în cauză, astfel fiind considerate limitările ratei sărăciei.

Severitatea sărăciei ($\alpha=2$) reprezintă distribuția consumului în rîndul săracilor, astfel încît, transferurile printre săraci nu vor afecta neapărat rata sărăciei sau profunzimea sărăciei.

Informativ: doar utilizarea complexă a acestor trei indicatori poate oferi o descriere adecvată a sărăciei conformîndu-ne celor două axiome faimoase referitor la măsurarea sărăciei (Sen 1976):

1. *chiar dacă numărul săracilor este același, dar există o reducere a bunăstării în cadrul unei gospodării sărace, un indicator al sărăciei ar trebui să reflecte o creștere a sărăciei (această creștere va fi reflectată de profunzimea sărăciei);*
2. *chiar dacă bunăstarea medie a săracilor este aceeași, dacă există un transfer de la o gospodărie săracă la o altă gospodărie săracă care este într-o situație relativ mai bună, un indicator al sărăciei ar trebui să reflecte o creștere a sărăciei (acest fapt va fi reflectat de creșterea severității sărăciei).*

Aceste măsurări ale sărăciei se conformă la două proprietăți necesare pentru agregare și descompunere. De fapt, este posibil de a genera indicii sărăciei totale prin adunarea indicilor individuali ale sărăciei, și prin urmare fiind posibilă descompunerea acestor indici pentru diferite categorii de populație și obținerea indicelui total prin adunarea indicilor sărăciei ponderați. Spre exemplu, este posibil de a calcula profunzimea sărăciei în diferite regiuni ale țării (Nord, Sud și Centru), iar suma acestor indici ponderați va fi egală cu profunzimea sărăciei pentru Moldova.

În tabelul 4.1 sînt prezentați indicatorii sărăciei pentru 2006 luînd în considerație pragul sărăciei extreme/alimentare și pragul sărăciei totale.

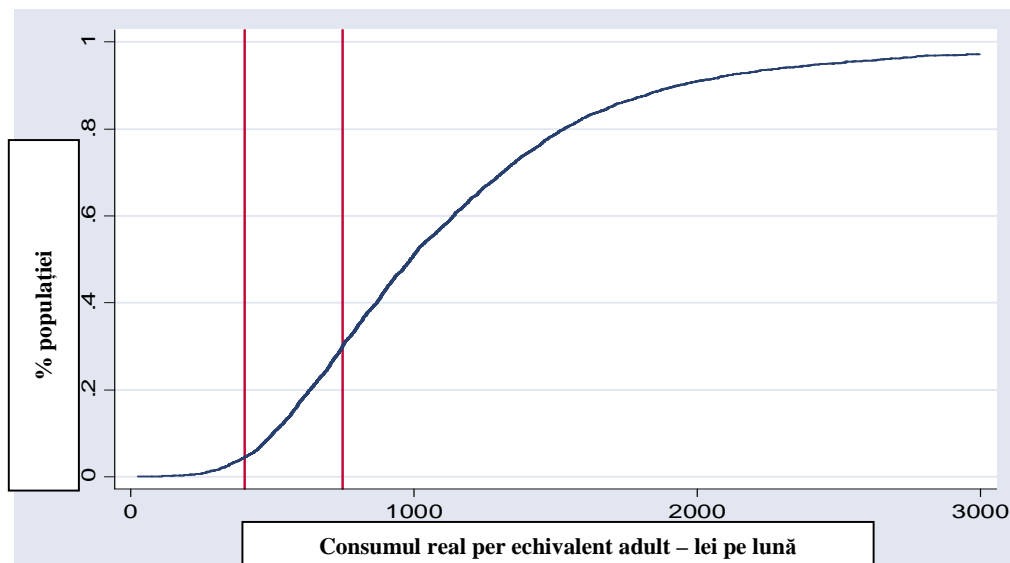
Indicatorii sărăciei, 2006

⁸⁹ Foster J, Greer J., and Thorbecke E. (1984): "A class of decomposable poverty measures"; *Econometrica*, Vol. 52, pp. 761-765.

	Sărăcia totală			Sărăcia extremă		
	rata sărăciei(P0)	profundzimea sărăciei (P1)	severitatea sărăciei (P2)	rata sărăciei(P0)	profundzimea sărăciei (P1)	severitatea sărăciei (P2)
orașe mari	20,6	5,6	2,2	3,5	0,8	0,3
orașe mici	30,1	7,9	3,1	5,0	1,2	0,5
sate	34,1	8,8	3,3	4,7	1,1	0,4
Total	30,2	7,9	3,0	4,5	1,0	0,4

Pentru a vedea nivelul de sensibilitate al măsurărilor sărăciei în raport cu nivelul pragului sărăciei, este posibil prin utilizarea funcției distribuției cumulative a consumului lunar pe o persoană echivalent adultă (vezi figura 4.2). Pentru un nivel anumit de consum pe axa orizontală, curba pe axa verticală indică procentul populației cu un nivel egal sau mai mic de consum. Dacă considerăm un anumit nivel de consum drept prag al sărăciei, atunci curba indică rata sărăciei și astfel poate fi percepută drept “curba incidenței sărăciei”. Cu ajutorul acestei curbe este simplu de estimat cât de mult se va modifica rata sărăciei, dacă pragul sărăciei va fi mai mic sau mai mare. Liniile verticale din figură reprezintă valoarea pragului sărăciei extreme și valoarea pragului sărăciei totale. Cu cât mai abruptă este curba în punctul unde pragul sărăciei se intersectează cu funcția distribuției cumulative, cu atât mai sensibile sînt măsurările sărăciei în raport cu pragul sărăciei.

Funcția distribuirii cumulative a consumului și pragul sărăciei, 2006

Anexa A: Ajustarea la diferențele de preț

Nivelul anual al inflației este relativ înalt în Moldova, astfel încât, nivelul prețurilor din decembrie este în general cu 10% mai mare comparativ cu cele din ianuarie. În afară de aceasta, există și diferențe sezoniere în nivelul prețurilor, în special pentru produsele alimentare în cazul cărora în timpul verii se înregistrează niveluri mai mici în comparație cu prețurile înregistrate în iarnă sau primăvară. În același timp, în timpul tuturor sezoanelor mai există și diferențe regionale de preț. Mai ales în orașele mari (Chișinău și Bălți) prețurile sînt relativ mai mari decît în restul țării. Dat fiind, că CBGC interviuează gospodăriile pe tot parcursul anului, pentru a măsura corect nivelul de bunăstare este necesar de ajustat valorile cheltuielilor de consum la diferențele de preț în timp și în spațiu.

Pentru a ajusta la diferențele de preț este necesar de a construi un indice al prețului, care este format din două componente: **1) prețuri** și **2) ponderea produselor în cheltuielile de consum**. Ajustarea la diferențele de preț presupune divizarea cheltuielilor de consum ale gospodăriei la indicele prețurilor, astfel încât, cheltuielile fiecărei gospodării fiind comparabile cu cheltuielile altor gospodării. Dacă valoarea indicelui prețului pentru unele gospodării este mai mică decât unu, acesta înseamnă că prețurile achitate de aceste gospodării sînt mai mici decât prețurile medii pe țară și cu aceleași cheltuieli nominale pot fi cumpărate în realitate mai multe produse decât o gospodărie în medie. Situația este inversă în caz cînd valoarea indicelui este mai mare de unu. Diferențele indicilor de preț sînt determinate atît de nivelul prețurilor, cît și de structura cheltuielilor de consum.

CBGC oferă informație cu privire la ponderea produselor în structura cheltuielilor pentru toate gospodăriile, dar nu colectează informație despre prețuri, iar prețurile implicite se obțin prin împărțirea cheltuielilor la cantitățile procurate. În mod inevitabil, prețurile implicite reflectă de asemenea și calitatea produselor procurate. Diferențele de calitate în mod general sînt acceptabile pentru produsele alimentare, dar sînt mai problematice pentru produsele ne-alimentare, care nu sînt atît de omogene după natura lor. Totuși, prețurile reale pentru mărfurile nealimentare sînt colectate de către statistica prețurilor din cadrul BNS și aceste prețuri⁹⁰ sînt folosite eventual pentru a calcula indicele prețului de consum la nivel național.

Astfel, Indicele oficial al prețului de consum reflectă inflația, dar nu ia în considerație diferențele regionale de preț. Totuși, se atestă unele diferențe de prețuri pentru servicii și produse nealimentare în funcție de regiuni. Într-adevăr pentru unele bunuri prețurile ar putea să fie mai mari în sate decât în orașe. Această ordine de idei a fost confirmată de studiul realizat folosind datele din 2004 pentru prețuri întru analiza diferențelor de preț în 11 orașe/orășele ale țării, în care se colectează informația cu privire la prețuri pentru calcularea IPC. Astfel, presupunînd că nu există diferențe regionale de preț pentru articolele ne-alimentare și servicii, este posibil de folosit IPC oficial pentru aceste grupe de mărfuri și servicii, care de fapt reflectă și nivelul inflației pentru acestea.

Combinînd datele CBGC și IPC oficial pentru servicii și articole ne-alimentare este posibil de a construi indicele de preț Paasche la nivel de fiecare regiune cercetată și pentru fiecare lună a cercetării. Dat fiind, că în fiecare regiune cercetată în fiecare lună sînt intervievate cel puțin 4 gospodării este evident faptul că prețurile și structura cheltuielilor de consum pentru aceste gospodării vor fi similare. Prin combinarea cîtorva gospodării, indicele prețului construit este în general mai relevant și nu este influențat de posibilele valori extreme.

Indicele de consum Paasche pentru regiunea cercetată i poate fi obținut conform următoarei formule:

$$p_i^P = \left[\sum_{k=1}^n w_{ik} \left(\frac{p_{ik}}{p_{0k}} \right)^{-1} \right]^{-1} \quad (1)$$

unde w_{ik} este cota din buget pentru articolul k în regiunea cercetată i ;

p_{ik} este prețul median pentru articolul k în regiunea cercetată i ;

p_{0k} este prețul național median pentru articolul k .

⁹⁰ Lista articolelor pentru care se colectează prețurile este mai bine definită în statistica prețurilor decât în CBGC, dat fiind că este o activitate permanentă, prețurile sînt colectate de la aceleași pieți și cu instrucțiuni mai precise despre tipul articolului pentru care se înregistrează prețul. Totuși, colectarea prețurilor nu cuprinde regiunile rurale, dar numai 11 localități urbane ale țării.

Pentru ajustarea la diferențe de prețuri au fost construiți doi indici: unul pentru produse alimentare, băuturi alcoolice și tutun (doar în baza datelor CBGC) și al doilea indice care include și mărfurile ne-alimentare și serviciile (cu utilizarea IPC).

Astfel, valorile pentru Indicele prețurilor pentru produsele alimentare, băuturi alcoolice și tutun în funcție de lună și mediu de reședință (sate, orașele și orașe (Chișinău și Bălți)) sînt prezentate în tabelul A.1.

Indicele mediu pentru produse alimentare, băuturi alcoolice și tutun pe luni și mediul de reședință, 2006

Luna	Indicele prețului implicit CBGC				IPC oficial produse alimentare
	orașe	orașele	sate	total	
ianuarie	1,06	0,97	0,94	0,97	0,98
februarie	1,05	0,98	0,95	0,98	0,99
martie	1,08	1,01	0,96	1,00	1,00
aprilie	1,08	1,04	0,98	1,01	1,02
mai	1,14	1,09	0,98	1,04	1,03
iunie	1,18	1,04	0,97	1,03	1,03
iulie	1,10	1,00	0,94	0,99	0,99
august	1,10	0,95	0,89	0,96	0,96
septembrie	1,03	0,96	0,91	0,94	0,97
octombrie	1,08	1,02	0,96	0,99	0,99
noiembrie	1,15	1,03	0,98	1,03	1,02
decembrie	1,15	1,05	1,00	1,05	1,04
Total	1,10	1,01	0,95	1,00	1,00

Sursa: datele CBGC 2006 și datele oficiale pentru IPC pentru produse alimentare

Este important de menționat că un astfel de indice este calculat astfel încît referință este prețul mediu pe țară în 2006. Rezultatele sînt încurajatoare deoarece indicele arată bine caracterul sezonier și inflația. Astfel, indicii calculați în baza datelor CBGC sînt foarte similari cu IPC oficial, prin urmare putem constata că rezultatele sînt relevante și de o calitate înaltă. Diferențele regionale de prețuri pentru produse alimentare sînt în mediu la nivelul de 15%.

Cel de-al doilea indice (consumul total) se obține prin însumarea celor trei ponderi agregate ale consumului și indicii corespunzători ai prețurilor, folosind formula de mai jos:

$$priceindex = \sum_i w_i p_i$$

Cele trei componente ale consumului sînt: produse alimentare (inclusiv băuturile alcoolice și tutun), mărfuri ne-alimentare și servicii. IPC pentru mărfurile ne-alimentare și servicii au fost exprimați la nivelul de preț mediu pentru 2006. Tabelul A2 reprezintă rezultatele indicelui prețului total în același format ca și tabelul precedent.

Indicele mediu de preț total pe luni și după straturi, 2006

Luna	Indicele prețului implicit CBGC				IPC oficial total
	orașe	orășele	sate	total	
ianuarie	0.99	0.95	0.94	0.95	0.95
februarie	0.99	0.96	0.95	0.96	0.96
martie	1.01	0.98	0.96	0.98	0.97
aprilie	1.02	1.01	0.98	0.99	0.98
mai	1.04	1.02	0.98	1.00	1.00
iunie	1.06	1.01	0.98	1.00	1.00
iulie	1.05	1.00	0.96	0.99	0.99
august	1.06	1.00	0.96	0.99	1.00
septembrie	1.04	1.00	0.97	0.99	1.01
octombrie	1.06	1.03	1.00	1.02	1.03
noiembrie	1.10	1.05	1.02	1.05	1.05
decembrie	1.11	1.06	1.03	1.06	1.06
Total	1.05	1.01	0.98	1.00	1.00

Sursa: datele CBGC 2006 și IPC oficial alimentar

Este important de menționat, că pentru indicele total al prețurilor, diferențele regionale de preț sînt mai mici comparativ cu indicele pentru produsele alimentare. Încă dacă comparăm cu IPC oficial rezultatele sînt foarte similare, prin urmare încurajatoare.

Anexa B: Coșul alimentar al pragului sărăciei

Articol	unit	Calorii per unitate	Cantitatea lunară per echivalent adult	Consumul zilnic de calorii	Preț per unitate (Lei)	Valoarea lunară a cantității consumate (Lei)
orez	kg	3198	0,77	80,53	8,97	6,87
pâine albă	kg	2255	4,14	306,99	5,57	23,07
secară, pâine de secară	kg	2052	0,05	3,17	7,17	0,34
făinoase	kg	3306	0,83	90,49	8,00	6,66
făină albă	kg	3247	6,98	745,31	3,31	23,10
făină de păpușoi	kg	3167	1,63	169,79	3,36	5,48
torte, torte cu miere	kg	3190	0,04	3,82	26,46	0,96
buscuiți, rotile, cruste	kg	4320	0,33	46,71	15,53	5,11
alte cereale	kg	3136	0,59	61,21	9,20	5,46
produse pe jumătate din făină	kg	3440	0,02	1,91	27,66	0,47
carne de vită și vițel	kg	1320	0,04	1,52	41,24	1,45
carne de porc	kg	2980	0,33	31,92	43,66	14,22
carne de miel, berbec, capră	kg	1380	0,08	3,45	32,43	2,47
carne de alte animale	kg	1375	0,05	2,04	36,46	1,65
carne de pasăre	kg	1699	1,65	91,98	30,06	49,51
produse și semi-fabricate din carne	kg	2460	0,03	2,81	35,45	1,23
cârnăței de calitate înaltă	kg	2799	0,10	9,07	54,40	5,36
crenvuști fierți	kg	2799	0,29	26,82	32,58	9,49
cârnăței din ficat și altele	kg	2799	0,01	1,20	27,81	0,36
crenvuști afumați	kg	2799	0,01	0,51	59,18	0,33
produse de culinarie (carne de vită, porc, găină)	kg	1840	0,05	3,26	35,55	1,91
carne conservată	kg	2408	0,06	4,95	32,72	2,05
sub-produse	kg	1108	0,07	2,68	20,61	1,51
carne de animale și păsări sălbatice	kg	1150	0,00	0,05	35,88	0,05
pește viu, înghețat și congelat	kg	541	0,71	12,64	16,51	11,73
pește sărat, uscat, afumat inclusiv heringul	kg	1193	0,19	7,64	24,83	4,84
alte tipuri de produse de mare	kg	810	0,00	0,01	21,96	0,01
pește conservat	kg	1358	0,04	1,93	34,90	1,51
produse de culinarie din pește	kg	820	0,01	0,16	32,90	0,19
lapte	lt	550	3,05	55,18	4,47	13,65
lapte uscat și lapte conservat	lt	3019	0,01	0,58	30,40	0,18
iaurt	kg	790	0,01	0,28	27,09	0,30
brânză dulce de vacă	kg	1715	0,73	40,97	17,59	12,78
brânză fermentată	kg	2905	0,21	19,91	37,15	7,74
smântână	kg	2050	0,49	32,73	16,38	7,96
produse din lapte acru	kg	560	0,31	5,78	6,72	2,11
ouă	no	75	17,31	42,68	0,98	17,01
unt	kg	6770	0,15	33,40	40,22	6,04
margarină și grăsimi	kg	7078	0,12	27,51	11,73	1,39
ulei de măsline	lt	8970	0,00	0,01	177,39	0,01
ulei	lt	8541	1,32	369,29	11,10	14,60
slănină ne-afumată, alte grăsimi	kg	8510	0,20	56,87	18,70	3,80
citruși	kg	380	0,04	0,56	16,58	0,74
fructe sămânțoase	kg	430	0,69	9,82	4,59	3,19
fructe sămburoase	kg	460	0,38	5,68	3,41	1,28
fructe exotice proaspete	kg	580	0,04	0,71	16,16	0,60

ANEXA 4: Instrucțiunea privind calcularea pragurilor sărăciei 2006

Articol	unit	Calorii per unitate	Cantitatea lunară per echivalent adult	Consumul zilnic de calorii	Preț per unitate (Lei)	Valoarea lunară a cantității consumate (Lei)
struguri proaspeți	kg	600	0,24	4,83	4,94	1,21
pomușoare de grădină	kg	410	0,15	2,01	9,64	1,44
pomușoare și fructe sălbatice	kg	420	0,00	0,02	9,06	0,01
pomușoare și fructe uscate	kg	2734	0,01	0,49	16,42	0,09
struguri uscați	kg	2734	0,00	0,18	29,14	0,06
nuci	kg	3244	0,12	13,16	13,60	1,68
pomușoare și fructe conservate, congelate	kg	578	1,65	31,30	5,70	9,38
varză	kg	177	1,28	7,44	2,74	3,51
varză murată	kg	140	0,40	1,85	5,18	2,08
roșii	kg	140	1,28	5,89	3,51	4,50
castraveți	kg	140	0,53	2,45	3,77	2,01
ardei roșu	kg	296	0,53	5,15	3,62	1,91
vinete	kg	296	0,15	1,50	3,17	0,49
usturoi	kg	391	0,17	2,16	15,77	2,65
alte legume	kg	296	0,06	0,60	9,86	0,60
roșii murate	kg	80	0,71	1,86	5,10	3,60
castraveți murați	kg	80	0,27	0,70	5,60	1,50
sfeclă	kg	293	0,49	4,70	4,04	1,97
morcov	kg	293	0,88	8,50	4,46	3,94
alte rădăcinoase	kg	293	0,08	0,76	8,56	0,68
ceapă	kg	275	1,73	15,65	3,97	6,87
bostănei	kg	212	0,20	1,36	3,02	0,59
zămoși și harbuji	kg	380	1,06	13,21	1,37	1,45
ciuperci	kg	426	0,02	0,26	23,90	0,44
fasole	kg	2782	1,09	100,04	7,05	7,71
semințe de răsărită	kg	5980	0,01	1,92	11,85	0,12
alte semințe	gr	0	0,00	0,00	27,24	0,00
legume conservate	kg	553	0,46	8,45	10,99	5,11
cartofi	kg	589	5,59	108,27	4,54	25,36
alte produse de cartofi	kg	3410	0,00	0,04	86,32	0,03
zahar și substituenții acestuia	kg	3956	1,05	136,72	11,15	11,72
terciuri, dulceață	kg	2589	0,35	30,00	13,01	4,58
miere de albini (naturală)	kg	3026	0,02	2,41	38,76	0,94
ciocolată, bomboane de ciocolată	kg	4570	0,03	4,94	42,03	1,38
alte dulciuri, halva, etc.	kg	4148	0,20	26,94	20,85	4,12
înghețată	kg	1718	0,06	3,34	23,14	1,37
sare	kg	0	0,25	0,00	1,74	0,44
boabe de cafea	100gr	223	0,95	6,94	0,26	0,25
cafea instantaneu	100gr	223	2,26	16,60	0,33	0,74
ceai	gr	0	16,69	0,00	0,11	1,80
cacao și băuturi din cacao	100gr	380	0,40	5,06	0,08	0,03
apă minerală	lt	0	0,47	0,00	2,69	1,26
băuturi fără alcool	lt	330	0,52	5,60	2,88	1,48
sucuri din fructe și pomușoare	lt	610	0,16	3,25	9,88	1,60
sucuri din legume	lt	300	0,09	0,93	8,10	0,76
TOTAL				3004		404,2

Anexa C: Estimări alternative ale sărăciei

De asemenea au fost calculați indicatorii sărăciei pentru diferite praguri ale sărăciei:

- 1) Indicatorii sărăciei pentru comparabilitatea internațională: aceștia sînt calculați folosind estimările per capita și pragul sărăciei egal cu 2.15 sau 4.3 dolari pe zi la paritatea puterii de cumpărare.
- 2) Pragul relativ al sărăciei, stabilit la nivelul de 60% din cheltuielile mediane de consum
- 3) Pragul absolut al sărăciei, stabilit folosind un prag superior al sărăciei, după cum se descrie în pagina 7.

Pragul superior al sărăciei

După cum s-a explicat în pagina 7, cînd se stabilește pragul sărăciei alimentare, pragul sărăciei totale poate fi calculat folosind două metodologii diferite: folosind coeficientul gospodăriilor *cheltuielile totale al cărora este aproximativ egal cu pragul sărăciei alimentare* sau folosind coeficientul gospodăriilor ale căror *cheltuieli pentru produse alimentare sînt aproximativ egale cu pragul sărăciei alimentare*. Nota în cauză a folosit prima abordare, dar prezentăm aici și rezultatele celei de-a doua abordări.

Folosind a doua abordare, pragul sărăciei este egal cu 820 lei pe lună pe o persoană echivalent adultă. Principalii indicatori ai sărăciei în baza acestui prag sînt prezentați în tabelul C.1.

Indicatorii sărăciei pentru pragul superior de sărăcie

	Rata sărăciei(P0)	Profunzimea sărăciei (P1)	Severitatea sărăciei (P2)
orașe	25,1	7,1	3,0
orașele	36,5	10,1	4,1
sate	41,2	11,3	4,5
Total	36,5	10,1	4,1

Pragul sărăciei relative

Pragul sărăciei relative este o altă măsurare specifică a inegalității, unde pragul sărăciei este determinat în raport cu mediana sau media distribuției. În UE pragul sărăciei relative este în mod general calculat drept 60% din nivelul median al cheltuielilor de consum. Conform acestui prag al sărăciei, rata sărăciei este de 15.8%. Dacă stabilim pragul sărăciei relative la nivelul de 50% din nivelul mediu al cheltuielilor de consum, atunci rata sărăciei este de 14.4%.